

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Årsrapport 2021

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	5
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	7
Sted, dato og statsforvalterens signatur	8
2 Introduksjon til statsforvalterens hovedtall	9
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	9
2.2 Organisasjon og ledelse	9
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	10
2.4 Andre forhold	13
3 Årets aktiviteter og resultater	15
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	15
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	15
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	17
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	18
Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	20
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	21
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	21
3.1.1.2 Understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	27
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	31
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	32
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	34
3.1.1.6 Andre oppdrag	34
3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	34
3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	36
3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	38
3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	39
3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene	41
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	43
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	48
3.1.1.14 Andre oppdrag	49
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	50
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	50
3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	52
3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	52
3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	53
3.1.2.5 Andre oppdrag	54
3.1.2.6 Miljø- og skogfaglig kompetanse i skogvernarbeidet	54
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	54

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	54
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	57
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	60
3.1.3.4 Andre oppdrag	64
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet	64
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	66
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	66
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	77
3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	78
3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	78
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	81
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	81
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	81
3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet	81
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	81
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	81
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	82
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	82
3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	82
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	82
3.2.9 Landbruksdepartementet	82
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	82
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	120
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	122
3.6 Andre forhold	122
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	124
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	124
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	124
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	124
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	125
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	125
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	125
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	125
4.3 Andre forhold	126
5 Vurdering av framtidutsikter	127
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	127
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	127
6 Årsregnskap	129

1 Statsforvalterens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Organisasjonen er fortsatt i utvikling etter sammenslåingen fra 2019. Våren 2021 fikk helse og sosialavdelingen en mer hensiktsmessig organisering fordelt på fire seksjoner; seksjon for spesialisthelsetjenester, seksjon for kommunehelsetjenester, seksjon fagutvikling og seksjon sosial og familie. Høsten 2021 omorganiserte og samlet vi fellestjenestene, noe som medførte avvikling av stab for støtte og kommunikasjon fra årsskiftet 2021/2022. Ansatte og oppgaver er fordelt på flere avdelinger med unntak av to medarbeidere som utgjør en ny kommunikasjonsenhet direkte tilknyttet embetsledelsen. Etter disse endringene har den tidligere HR og økonomiavdelingen skiftet navn til avdeling for organisasjon og utvikling. Det nye navnet er mer dekkende for de oppgavene som faktisk tilligger avdelingen.

2021 ble et nytt uvanlig driftsår for virksomheten, sterkt påvirket av pandemien og med de klare begrensningene dette la på oppgaveløsningen. Konsekvensen ble et større mindreforbruk enn vi kunne forutse, fordi mange av våre kostnader ble direkte påvirket av nedstenging av landet store deler av året.

Med unntak av en kort periode på høsten med gjenåpning av landet, har bl.a. tilsynsoppgaver som krever fysisk tilstedeværelse vanskelig latt seg gjennomføre. I tillegg ble en rekke større møteplasser rigget om til digitale møter, noen ble også utsatt. Selv om det digitale formatet kan erstatte noen av de fysiske møtene, har det vært krevende for andre år på rad at så mange oppdrag har måttet foregå digitalt. Den årlige store samlingen for kommunene og fylkeskommunen i februar ble også gjennomført som et digitalt møte. Imidlertid kunne vi i oktober endelig invitere til fysisk samling med UIT Norges arktiske universitet som en sentral bidragsyter med aktuelt nytt fra forskningsfronten.

Håndtering av pandemien la også i 2021 beslag på betydelige personalressurser hos statsforvalteren. Embetet har utviklet kontinuitetsplaner som til enhver tid skal sikre tilstrekkelige ressurser til krisehåndtering. Det ble gjort ulike omrokninger av mannskaper både innad i og mellom avdelingene og i staben for samfunnssikkerhet og beredskap.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har to overordnede mål der det er tatt nye viktige steg i 2021:

1. Gjennom vår satsing på **Fyrtårn barn og unge** skal vi både internt og i dialogen med kommunene og regional stat være pådrivere for gode oppvekstvilkår for barn og unge i fylket. Vår "fyrvokter" koordinerer arbeidet internt og det er etablert en god dialog med ungdomsrådene i kommunene og fylket. Vi har utviklet en ny tverrfaglig strategi og handlingsplan for barn og unge. Samtidig er vi opptatt av å etterleve Barnekonvensjonens budskap om å involvere og inkludere barn og unge. De inviteres derfor med på stadig flere av våre arenaer, og vi ser at kommunene blir stadig flinkere til å ivareta ungdomsrådene og slipper dem til i kommunestyret. Temaer knyttet til barn og unge har stått høyt på dagsorden under kommunebesøk og har vært en gjenganger i kommunemøtene under pandemien. Dette har bidratt til økt bevissthet om barn og unges situasjon og behovet for varierte og gode tjenestetilbud.

2. **Kommunedialogen** er vår andre hovedsatsing. Sterkere, tryggere og mer bærekraftige kommuner er målet. Synkende folketall og en akselererende demografisk ubalanse gjør det helt nødvendig med mer og tettere samarbeid over kommunegrensene. Vi ser at stadig flere av våre minste kommuner kommer til kort når det gjelder å sikre god kvalitet i tjenestene og mange har store utfordringer knyttet til rekruttering på sentrale fagområder. Statsforvalteren har tett oppfølging av en rekke enkeltkommuner med særlige utfordringer. Omstillingsbehovet i kommunene er betydelig for å kunne møte endringene i demografi. Samtidig observerer vi at mange kommunestyre kvier seg for å ta virkeligheten innover seg og vedtak om nødvendige tilpasninger i tjenestetilbud og økonomiplaner kommer for sent. Mange kommuner opplever også en bekymringsfull gjennomtrekk i rådmann/ kommunedirektørstillingen. Dette gjør det ekstra krevende å få kontinuitet og langsiktighet i viktig planarbeid i kommunen.

Gjennom prosjektskjønnsmidlene har embetet også i 2021 aktivt stimulert til ulike former for samarbeid på tvers av kommunegrensene. Vi har fått etablert kommuneklynger som samarbeider etter en balansert vertskommunemodell. I tillegg er det gitt støtte til etablering av flere interkommunale plankontor.

Pandemien til tross, organisasjonen har arbeidet målrettet for å gjennomføre oppdragene gjennom hele året. Det kan her spesielt nevnes at vi i 2021 fikk slutført et omfattende arbeid med ny FylkesROS; en risiko og sårbarhetsanalyse for Troms og Finnmark med 14 ulike scenarier. I tillegg er arbeidet med et sikkerhetspolitisk scenario i avslutningsfasen. Prosessen med FylkesROS har involvert mer enn førti ulike beredskapsaktører. Neste steg er utvikling av en koordinert øvingsplan og sektorvise tiltaksplaner basert på ansvarsprinsippet.

Det er en kjent sak at embetet helt siden oppstarten har slitt med store restanser innenfor plan og byggesak. I dialog med KMD fikk vi gjort avtaler med fire andre embeter som har bistått oss med restansenedbygging. Sammen med egne tiltak og en betydelig dugnadsinnsats internt, nærmer vi oss lovkravet til saksbehandlingstid. Dette er et viktig fremskritt og har betydning for arbeidsmiljøet i juridisk seksjon, der våre ansatte de senere årene bare har sett restansene vokse pga. økende saksmengde og en vanskelig bemanningssituasjon med ufrivillig lange vakanser.

Som øvrige embeter har vi deltatt i Helsetilsynets dugnad for å ta unna restansene i Oslo og Viken. Dette har delvis gått på bekostning av saksbehandlingen av egne saker. Vi ser også at noen av de tildelte sakene fra Oslo og Viken vil kreve mer omfattende saksbehandling og oppfølging enn forutsatt.

Innenfor reindriftsområdet ble 2021 preget av etterdønninger av den alvorlige beitekrisen året før. Vedvarende høy arbeidsbelastning gjennom hele året skapte en uholdbar situasjon for de ansatte. I tilbakemeldingen på årsrapporten for 2020 hadde LMD forventninger om en styrking av reindriftsområdet. Basert på ny budsjettfordelingsmodell har embetet brukt mer midler på LMD's fagområder enn vi har fått tildelt. Dette har skjedd på bekostning av bl.a. barn og unge og kunne ikke fortsette. Vår mulighet til å styrke reindrift har derfor vært gjennom en intern omfordeling fra landbruk. Konsekvensen er dessverre et redusert og lite tilfredsstillende driftsbudsjett for vår landbruksavdeling. Og fortsatt er rammene for reindriftsavdelingen for trange sammenlignet med øvrige reindriftsambeter.

Embetet fortsatte i 2021 den økonomiske omstillingen med tilpasning til ny lavere budsjettamme. Fra 1.7.21 ble det innført full rammestyring for avdelinger og staber. Målet var budsjettbalanse, men årsresultatet viser et større mindreforbruk.

Mindreforbruket skyldes lønn (ledige stillinger og omdisponering av mer lønn til prosjekter enn budsjettet), mer sykepenger enn budsjettet og lavere andre utgifter, bl.a. som følge av en betydelig lavere reiseaktivitet enn budsjettet og utsatte konferanser/samlinger pga. koronasituasjonen. Det var også fastsatt en buffer i budsjettet for 2021. Budsjettavviket er større enn prognosen per 31.8., og skyldes i stor grad uforutsette vakanser og forlengelsen av reiserestriksjonene pga. koronasituasjonen.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Oppfølging av koronapandemien

Embetets oppfølging av koronapandemien ble raskt svært resurskrevende med mange involverte. For å kunne løse pandemiutfordringene og ivareta våre oppdrag valgte vi å prosjektorganisere pandemioppfølgingen. Det ble opprettet en strategisk koronagruppe og en operativ koronagruppe. Den strategiske gruppen ble ledet av statsforvalteren. Fylkeslegen har ledet Operativ koronagruppe, hvor flere i avdelingen har hatt viktige oppgaver (juridiske og helsefaglige). Dette har vært ressurskrevende arbeid. Beredskap har også hatt en viktig rolle i denne gruppen, samt Oppvekst og barnevern og kommunikasjon. Operativ gruppe har i travle perioder også vært supplert med medlemmer fra de andre avdelingene. Det har vært gjennomført jevnlig møter med kommunene og Helsedirektoratet, Helsetilsynet og Helse og omsorgsdepartementet.

Statsforvalteren har fremstått samlende og gitt alle kommunene god informasjon og veiledning gjennom hele pandemiåret 2021. Vi har styrket kommunenes evne til å håndtere pandemien.

Leve hele livet

I arbeid med Leve hele livet har fokusområdet vårt vært å veilede kommunene i planarbeid og planprosesser. Planlegging har vært tema på et dagskurs og på korte nettseminar. Vi har også gjennomført en større digital høstkonferanse, hatt dialogmøter med kommunene og hatt fremlegg på kommunemøte med alle ordførere og kommunedirektører i Troms og Finnmark hvor Leve hele livet har vært tema. Vi erfarer at kommunene nå har fokus på Leve hele livet i planlegging og drift, noe som vil bidra til at eldre kan mestre livet lenger og ha en trygg og aktiv alderdom.

Alle kommunene i fylket peker i sine planer på at en økende andel eldre fram mot 2050 og et økende press på helse- og omsorgstjenestene er en av kommunesamfunnets viktigste utfordringer. Det varierer i hvilken grad kommunene klarer å konkretisere mål, strategier og tiltak for å møte disse utfordringene.

Statsforvalteren erfarer at 10 kommuner har en gjeldende helse- og omsorgsplan. 25 kommuner har prioritert å lage en helse- og omsorgsplan. Dette vil styrke kommunenes langsiktige, systematiske og planforankrede arbeid med å møte demografiutfordringene.

Pasient og brukersikkerhet

Det har gjennom året vært et sterkt fokus på pasient- og brukersikkerhet ved vår behandling og prioritering av hendelsesbaserte tilsynssaker og ved vår klagesaksbehandling. Vi har også prioritert arbeidet med å starte å implementere ny policy og veileder fra Statens helsetilsyn. Avdelingen har også prioritert arbeidet med å sikre harmonisering og kompetanseutvikling av tilsyn med spesialisthelsetjenesten ved samarbeid på tvers av statsforvalternes grenser. Vi har inngått ny samarbeidsavtale med SFNO, og innført samarbeidsmøter for harmonisering og samordning av tilsyn med spesialisthelsetjenesten i helseregion Nord.

Plan

Vi erfarer at et stort antall kommuner ikke har kompetanse og kapasitet til å følge opp sitt ansvar og sine oppgaver på planområdet, og Statsforvalteren støtter og stimulerer derfor til etablering av interkommunale plankontor. I slike prosjekt deltar vi aktivt. Vi har jobbet med en veileder om sammenkopling av samfunns- og økonomiplanen, slik at dette blir et reelt styringssystem for kommunene. Vi har også vært i kontakt med KMD om felles utvikling og samhandling for dette. Regional planlegging er viktig for regionen og for Statsforvalteren. Vi har derfor innrettet vår strategi mot bedre samordning av regional stat og fylkeskommunen som samfunnsutvikler. Målet er en bedre samordning av virkemiddelbruken til beste for innbyggerne. Vi har legger også vekt på arbeid etter FNs bærekraftsmål i planlegging og har i den sammenheng gjennomført et heldags internseminar for våre ansatte.

Det har vært store restanseutfordringer på plan- og bygningsrettsområdet. Dette har flere årsaker. Etterslep av saker fra sammenslåingsåret i 2019, flere vakante stillinger samt en økning i antall innkomne saker på plan- og byggesaksområdet er hovedårsak til disse utfordringene. Restanseutfordringene på plan- og bygningsrettsområdet har medført en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på ca. 6 mnd. i klagesaker etter plan- og bygningsloven. Lang saksbehandlingstid i klagesaker etter plan- og bygningsloven kan gi store økonomiske konsekvenser for involverte parter og for næringsliv i både små og store kommuner. Sett ut fra et rettsikkerhetsperspektiv er dette problematisk.

Vår hovedprioritet har vært å prioritere restansenedbygging. Vi har satt inn ulike interne tiltak, herunder organisatoriske endringer, spesialiseringer, endringer i lederstruktur, tilsetting av konsulent, overtidsdugnader etc. De interne tiltakene har medført at vi har klart å behandle innkomne saker, men pga. økt antall innkomne saker, har vi likevel ikke klart å få jobbet ned den store «bolken» av disse sakene.

På denne bakgrunn tok vi våren 2021 kontakt med Kommunal og moderniseringsdepartementet og redegjorde vi for restansesituasjon på plan- og bygningsrettsområdet. Det ble besluttet å utlyse stillinger med kontorsted Vadsø, med valgfritt kontorsted, dvs. Vadsø eller Tromsø. Tiltaket medførte at vi fikk tilsatt tre dyktige jurister ved kontorsted Tromsø. Etter vår henvendelse oppfordret departementet fire Statsforvalterne i landet med mest gunstig saksbehandlingstid i SYSAM, til å overta noen av våre saker mot økonomisk kompensasjon. Dette har hatt god effekt.

Resultatene viser at de beskrevne tiltak har ført til en større saksproduksjon og reduksjon av restanser, til nytte for kommuner og private aktører. Vi viser også til rapportering under hovedmål 3 og rapportering på resultatmål 3.3.1.1.2.1 vedr. effektene av dette tiltaket.

Kommunedialogen

En løpende og aktiv dialog med kommunene er en av våre to viktigste strategiske satsinger. Det vises her til beskrivelse under pkt. 1.1 Styrking av kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap har hatt prioritet og har vært høyt på dagsorden gjennom hele året. Parallelt med dette er det på beredskapsområdet gjennomført både tilsyn, øvelser og kurs.

Barn og unge

Statsforvalteren har i 2021 videreført sin Fyrtårns-satsing på barn og unge, og derunder også barn og unge i utsatte og sårbare livssituasjoner. Barn og unge er et av embetets hovedsatsings-områder, og det er et overordnet mål i vår strategi å samle regionen for barn og unge. Dette er en videreføring av arbeidet med 0-24 samarbeidet og Sjumilssteget. Det vises til nærmere beskrivelser av innsatsområder, tiltak og vurderinger i rapporteringen pkt. 7.3.10.1.1.

Barneverntjenestene i Troms og Finnmark er svært forskjellige og også preget av store ulikheter når det gjelder kvalitet og risiko. Vi ser både store og små tjenester som har utfordringer med å holde god kvalitet, og som rapporterer om avvik. Det er imidlertid gledelig å se at det har blitt færre kommuner/tjenester som rapporterer om alvorlige/betydelige avvik. Det har vært jobbet strukturert fra Statsforvalteren mot kommunene for å "lukke" brudd på lovpålagte oppgaver i barneverntjenestene. Vi er imidlertid bekymret for noen tjenester. Dette knytter seg til betydelige lovbrudd, men mest bekymringsfullt er at dette har vært status i tjenestene over år. Ulike tiltak som settes inn fra Statsforvalteren er blant annet: Veiledning, tilbud om tjenestestøtteprogram/veiledningsteam, dialog med kommuneledelsen (dialogmøter) og tilsyn.

De minste tjenestene er svært sårbare ved at de er få i tjenesten, og det er store utfordringer knyttet til å rekruttere og holde på kvalifisert personell. Vi ser at tjenester kan bli stående med vakante stillinger over lang tid. I Troms og Finnmark var det 5 tjenester som har 2 eller færre ansatte i 2021. Dette er bekymringsfullt i seg selv, men 2 av disse tjenestene har fra årsskiftet inngått interkommunalt samarbeid på barnevernområdet, og det er p.t. 2 pågående prosjekter mellom henholdsvis 4 og 4 kommuner om interkommunalt samarbeid i Vestre Varanger og Midt-Finnmark. Dette er gledelig, og vi vurderer denne type interkommunalt samarbeid som avgjørende både for å opprettholde en forsvarlig barneverntjeneste som ivaretar lovpålagte oppgaver, men også for å være i stand til å overta det økte ansvaret for barnevern som kom med barnevernreformen.

Håndhevingssakene har hatt høy prioritet også i 2021. Til tross for pandemi har vi mottatt mange henvendelser om barn og unge som ikke opplever et godt psykososialt skolemiljø. Vi har behandlet 156 saker gjennom året. Dette er et høyt tall, og på antall saker målt i forhold til elevtallet ligger vi høyest i landet. Vi har konkludert med at aktivitetsplikten var brutt i 95 % av sakene. Dette er også et svært høyt tall og en forverring fra 88 % i 2020. Arbeidet med å sikre elever et godt psykososialt skolemiljø, og tilhørende regelverk, har jevnlig vært tema i våre nyhetsmeldinger for skoleeiere og skoleledere, samt i møter med skoleeiere. Det nye regelverket om et godt og trygt barnehagemiljø er har og vært tema i dialogen og i møter med barnehagemyndighet og barnehageeiere. Vi har i 2021 prioritert arbeidet med lokal kompetanseutvikling og tilskuddsordningene knyttet til dette. Det er utarbeidet langsiktige planer for tilskuddsordningene Rekomp og Dekomp, og tiltakene er forankret etter lokale behov. I 2022 vil en langsiktig plan for Kompetanseløftet ferdigstilles.

Reindrift

Reindriften hadde god kalveproduksjon i 2021 men på grunn av beitekrisen i 2020 har næringen ikke kunne utnytte dette fullt ut. Vi har også hatt ett betydelig etterarbeid med kontroll og oppfølging av urettmessig utbetalte tilskudd til kriseberedskap og beitekrisen i 2020. Dette har gått utover våre muligheter til å fremme mer utviklingsrettet aktivitet i næringen.

Vi har prioritert tilskuddsforvaltning og kontroll, samt oppfølging av reinbeitekonvensjonsområdene i Troms. På grunn av nødvendige avklaringer, blant annet om tilbakebetalingskrav samt lav bemanning, ble vi svært forsinket. Mange reineiere fikk ikke tilskudd før på høsten, og distriktstilskuddet ble ikke utbetalt før på senhøsten. For å sikre en mer effektiv og sikker tilskuddsbehandling, startet vi høsten 2021 et prosjekt med å effektivisere og sikre behandling av distriktstilskudd. Her har det oppstått mange uavklarte problemstillinger og forsinkelser under tilskuddsbehandlingen. Dette skyldes til dels uklare veiledere og til dels uklare rutiner og praksis. Utvikling av tilskuddsforvaltningen på reindriftsområdet videreføres som et viktig satsningsområde i 2022.

Saarivuoma-dommen sommeren 2021 gjorde at vi måtte endre våre planer for oppfølging av svensk reindrift i konvensjonsområdene i indre-Troms. Blant annet har vi sett det nødvendig å stoppe planlagt arbeid med å reparere og vedlikeholde konvensjonsgjerdene, og vi har kun kontrollert at beitetidene overholdes. Vi har forsøkt å invitere samebyene til møter, men stort sett har dialogen kun vært mulig med ledere om konkrete saker. Vi har også registrert at de svenske samebyene har stor støtte i enkelte av kommunene i konvensjonsområdet, noe som kompliserer vår oppfølging av konvensjonsgjerdene. Vi opplever at dette, sammen med pandemi-restriksjonene de to siste årene, har gjort det vanskelig å få til en god dialog og samhandling med de svenske samebyene.

Det er svært uheldig at konflikter om både beitebruk og beitetider mellom svensk og norsk reindrift forblir uavklart i disse områdene. Vi anmoder derfor sterkt om at det kommer snarlige avklaringer om veien videre for forvaltning av grenseoverskridende reindrift i konvensjonsområdene.

Reindriftsavdelingen har en lav bemanning i forhold til mengden oppdrag. Dette gjelder både faste årlige oppdrag, overordnede prioriteringer og ikke minst beredskapsarbeidet som har blitt særlig aktuelt i de senere årene. Vi har gjennom året dokumentert mengden av, og beskrevet kompleksiteten i de ulike oppdragene. Dette er viktig for å synliggjøre arbeidsbelastningen dette medfører for våre medarbeidere. Vi erfarer at vi ikke er dimensjonert på personellsiden til å kunne levere tilfredsstillende på oppdraget som forvalter av Norges største reindriftsfylke. Dette skaper frustrasjon i næringen og et uheldig arbeidsmiljø i virksomheten. Statsforvalteren vil derfor videreføre dialog med overordnet myndighet om ressursituasjonen i reindriftsavdelingen.

Miljø og bærekraft

Gjennom året har vi hatt et særlig fokus på de overordnede prioriteringene i tildelingsbrevet - 2.3.(Oppfølging av bærekraftsmålene) og 2.10.(Bevaring av naturmangfold).

Den største miljøutfordring i fylket er å opprettholde det rike naturmangfold av arktiske og østlige arter. Mange av disse artene lever under små marginer i et arktisk klima i endring, og opplever samtidig økt press på grunn av at leveområder blir forringet eller går tapt som følge av endret areal og havbruk.

Vi har spesielt fulgt opp bærekraftsmål 14 og 15 og bevaring av naturmangfold gjennom våre aktiviteter. Arbeid med forvaltningsplaner i Ramsar-områder og skjøtsel av utvalgte naturtyper har vært prioritert, også arbeid med marine verneplaner, avfallsplaner, marin forsøpling, tilsyn, konsesjonsarbeid, pukkellaks, grensenært miljøsamarbeid og innspill i plansaker for å ta vare på viktig naturmangfold. Vi har fulgt opp viktig naturmangfold ovenfor kommunene ved å veilede kommunene i møter, høringer og meklings for å ivareta hensynet til naturmangfold i planlegging etter plan- og bygningsloven.

Vi har også prioritert arbeidet med pukkellaks, som har vært svært viktig for å ivareta naturmangfoldet i vår region. I 2021 hadde vi en rekordhøy invasjon av pukkellaks i Finnmark og Troms, omtrentlig tidoblet med tidligere år. Det ble tatt ut over 100 000 pukkellaks fra våre elver. Pukkellaksen representerer en trussel mot lokale lakse-, sjørøret og sjørøyebestander, og er en fremmed art som skader naturmangfoldet vårt. Arten har etablert selvreproduserende bestander i vår region, og er i sterk vekst.

Frivillige i Finnmark og Troms la ned utallige dugnadstimer for å bekjempe pukkellaksen i løpet av fiskesesongen i 2021. Vi har prioritert arbeid med pukkellaks og støttet den frivillige innsatsen gjennom fiskekartlegginger, fisketilatelser, oppfølging av foreningene, rapportering om innsatsen og oppsummering av eksisterende kunnskap. Vi bidro også med å utarbeide den nasjonale handlingsplanen for pukkellaks, og arrangerte et internasjonalt pukkellaksseminar for å framskaffe informasjon om pukkellaks og belyse kunnskapsmangler. Samarbeid og utveksling av kunnskap om pukkellaks med finske, russiske og andre utenlandske forvaltningsmyndigheter og forskningsinstitusjoner har bidratt til at norske myndigheter har fått økt kunnskap om pukkellaksens biologi og utbredelse i denne regionen, som er et viktig element for å følge opp tiltak i handlingsplanen.

Vi vurderer at den innsatsen vi la ned i pukkellaksarbeidet i 2021 har bidratt til å øke og støtte opp under den frivillige innsatsen slik at en stor andel pukkellaks ble tatt ut før gyting. Vi vurderer også at vår innsats har bidratt til at nasjonale myndigheter har fått viktig kunnskap om pukkellaks slik at vi i fremtiden kan redusere pukkellaksens påvirkning på økosystemene.

Vi har også prioritert grensenært miljøsamarbeid. I desember 2020 ble smelteverket i Nikel i Russland nedlagt. Utslippene til luft i grenseområdet til Norge og Finland er sterkt redusert, men tungmetaller er akkumulert i jordsmonnet over lang tid og vil fortsette å påvirke miljøet. Vi har i 2021 prioritert samarbeid med forskere og forvaltning i våre naboland for å styrke det grensenære samarbeidet med utgangspunkt i målsetning om å følge med på utviklingen i naturmiljøet etter nedleggelsen av smelteverket. Vi vurderer at dette arbeidet bidrar til den nasjonale overordnede prioriteringen om oppfølging av bærekraftsmålene og bevaring av naturmangfold, og vil gi en god miljøeffekt på sikt i grenseområdene.

Samfunnsikkerhet og beredskap

Videre arbeid med pågående prosjekter innen totalforsvaret har hatt prioritet. Her kan nevnes metode for kommunenes arbeid med totalforsvaret, utarbeidelse av gradert ROS-analyse, forskjellige siv/mil møter, objektsikkerhet, øvelse CR22.

Ferdigstillelse av FylkesROS 2022-2025 med tiltaksplan har hatt prioritet. Viktig grunnlagsdokument for styrking av det regionale arbeidet med samfunnsikkerhet og beredskap.

Arbeid med å tilrettelegge for mottak av reaktordrevet fartøy til Grøtsund/Tromsø har vært prioritert og har hatt nasjonal prioritet. Et stort tverrfaglig arbeid har vært nedlagt, bl.a. med planlegging, øvelse, samarbeid mellom aktører.

Landbruk

Kommunedialogen er prioritert og fulgt opp ved fysisk samling, nettseminar, opplæring av nyansatte og en til en veiledning. Vi opplever at kompetanse og kapasitet i kommunal landbruksforvaltning svekkes og er langt fra robust. Vi er derfor opptatt av å være på tilbudssiden som kompetansesenter.

Det har vært en jevn stigning i utførte miljøtiltak fra 2017 og frem til 2021. Vi ser at arbeidet vi har gjort i 2020 og 2021 for å gjøre ordningene kjent, har hatt positiv effekt.

Klimatiltak er prioritert i regionalt miljøprogram for jordbruket i Troms og Finnmark. I fylket vårt kan det bindes langt mer CO₂ enn det gjøres i dag. Vi har store områder der skogvolumet, og derved binding og lagring av CO₂, kan mangedobles ved å skifte ut glissen lauvskog med barskog.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Pandemi

Pandemien har i vesentlig grad påvirket løsning av våre oppdrag internt og eksternt. Pandemihåndteringen i embetet ble prosjektorganisert, med en strategisk koronagrupper ledet av Statsforvalteren og en operativ koronagrupper ledet av fylkeslegen. Denne arbeidsformen har medført en mer effektiv bruk av kompetanse og personalressurser. Reiseaktivitet som møter og tilsyn har vært sterkt begrenset under pandemien i alle avdelinger. På noen områder har dette påvirket resultatoppnåelsen negativt. Pandemien har gjort embetet og våre samarbeidspartnere har samhandlet mer digitalt. Vi vil

fortsette med større grad av digital samhandling. Effekten av dette er reduserte kostnader i forbindelse med reiser og en rask og økt samhandling. Pandemien har ført til stor bruk av hjemmekontor som har utfordret vår måte å lede og følge opp medarbeiderne på. Disse erfaringene vil være nyttige i vårt arbeid med tillitsreformen og i å utvikle fleksible løsninger i forvaltningen.

Kommunikasjon

Det er under hele pandemien laget medierapporter og gitt korte oppsummeringer fra aktuelle pressekonferanser. Kommunikasjonsrådgivere har deltatt i operativ og strategisk gruppe, analysert og informert om mediebildet. Dette har gjort at Statsforvalteren til enhver tid har vært oppdatert på hva mediene skriver om, også for å kunne melde tilbake til sentrale helsemyndigheter. Aktivt kommunikasjonsarbeid har også bidratt til at fylkeslege og statsforvalter har kommet i media lokalt og på riks med viktige budskap til kommuner og innbyggere. Slik har vi nådd fram med vesentlig informasjon om pandemi og smittevern til et bredt publikum.

Under pandemien kom det rapporter om at utsatte barn og unge hadde det svært vanskelig. Statsforvalteren valgte da å bruke video, egen FB-side og hjemmeside for å spre kunnskap om hvilke hjelpetelefoner som finnes, og erfarer dette som et effektivt virkemiddel. Samme virkemidler har vi brukt for å fortelle om ungdommens medvirkning i naturforvaltning – der unge «forvaltningsassistenter» har bidratt til å ta vare på særlig viktige naturtyper på Senja. Bekjempelse av pukkellaksen er et annet eksempel på hvordan vi når et bredt publikum med viktig informasjon gjennom videoproduksjon.

For å øke den generelle kunnskapen og forståelsen om Statsforvalterens oppgaver har vi et løpende arbeid der video er det sentrale virkemidlet, og der vi bruker sosiale medier som budbringer.

I dette bildet hører også vår oppslutning i sosiale medier med. Vi har jobbet aktivt over lang tid for å øke antall følgere. Det betyr at det vi publiserer får stor rekkevidde. Dette er tiltak som bringer Statsforvalteren nærmere folk flest. Vi har saker som har nådd flere enn 10.000 personer i sosiale medier.

Beitekrise

Vi har jobbet med ettervirkningene av beitekrisen i 2020 i 2021. Oppfølging av tilskuddsutbetalinger og feilutbetalinger har vært resurskrevende. Vi har evaluert og tatt lærdom av beitekrisen i 2020. Dette er svært nyttig da ny beitekrise oppsto i slutten av 2021. Det er i møte med Landbruk og matdepartementet gitt tydelig tilbakemelding om at bemanningen ved reindriftavdelingen er for lav for å ivareta reindrifta og nye kriser, samtidig som stadig flere oppdrag skal løses. Det er meget utfordrende å opprettholde et forsvarlig arbeidsmiljø i en situasjon preget av gjentakende beitekriser og konflikter i næringen når ressursene ikke samsvarer med oppdrag og forventninger. Som følge av et endret klima med mer nedbør og vekslende temperaturer på vinteren vil beitekriser kunne oppstå oftere i årene fremover.

Rekruttere og beholde kompetanse

Statsforvalteren erfarer at det blir en tiltagende utfordring å rekruttere og beholde kompetent arbeidskraft. Dette gjelder særlig for stillinger som krever juridisk kompetanse og helsekompetanse. Det er også geografiske forskjeller som gjør at det er lettere å rekruttere til stillinger i Tromsø, noe som på sikt kan utfordre ønsket om nødvendig kompetanse og lokalkunnskap i Vadsø. Lønn benyttes om et virkemiddel som til en viss grad fungerer. Begrensningen ligger blant annet i at vi ikke ønsker å bli lønnsledende, og i at økt lønn vil føre til færre stillinger i embetet på sikt. Rekrutteringsutfordringen vil påvirke vår resultatoppgjør på viktige rettssikkerhetsområder og bidra til økte restanser.

Regionreformen

Engasjement og til dels uro rundt fylkeskommunens framtidige organisering har påvirket embetets resultatoppgjør. Vårt inntrykk er at fylkeskommunen har hatt et sterkt internt fokus. Samarbeid og samhandling med embetet og andre eksterne aktører har ikke vært mulig på det nivået og omfanget som vi har hatt behov

for. Spørsmålet om en mulig oppsplitting av Statsforvalteren i Troms og Finnmark som følge av en eventuell fylkesoppdeling har spredt usikkerhet blant våre ansatte.

Sted, dato og statsforvalterens signatur

Vadsø, 28.2.22

Elisabeth Vik Aspaker

2 Introduksjon til statsforvalterens hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalteren har ivaretatt sitt ansvar som Kongens og Regjeringens representant i fylket, og etter beste evne iverksatt Stortingets og Regjeringens politikk. Ut fra lokale forhold i fylket har vi videre spisset og prioritert våre satsinger i vårt strategiske dokument - Strategi 2020+. Våre verdier er Stolthet, omsorg og klokskap. Vårt første strategisk mål er å samle regionen for barn og unge, slik at de får gode oppvekstvilkår og framtidsutsikter. Vårt andre strategiske mål er å styrke kommunedialogen og derigjennom bidra til tryggere og mer bærekraftige kommuner.

Vi har tatt vare på folk og natur. Vi har sett vårt arbeid og våre avgjørelser i et framtidsperspektiv og vurderer konsekvensene for barn og unge, klima og miljø og utviklingen av vår landsdel. Veiviserer her er barnekonvensjonen og FN's bærekraftsmål. Vi er et lett tilgjengelig kompetansesenter for kommunene i Troms og Finnmark. Vi har prioritert å være tydelige og etterrettelige i de avgjørelsene vi tar, og de rådene vi gir. Vi møter alle med respekt for den enkeltes verdighet og integritet. Vi har brukt vår kompetanse til å sørge for likebehandling, forutsigbarhet, et godt helsetilbud, gode barnehager og skoler, trygge lokalsamfunn og bærekraftig utvikling. Vi hjelper kommunene til å være forberedt på hendelser som kan true liv og helse. Vi snakker sammen å koordinere oss på tvers av fagfelt, etater, kommunegrenser, fylkesgrenser og landegrenser. Vi samhandler og samarbeider aktivt og godt med kommunene, KS, andre statsforvaltere, øvrig regional stat, Forsvaret og Sametinget. Samhandlingen med fylkeskommunen har vært utfordrende på grunn av deres interne fokus på oppsplitting av fylket. Vi definerer beste praksis og bidrar til at alle som bor i Troms og Finnmark får gode og helhetlige tjenester og en trygg hverdag. Vi kjenner kommunene våre så godt at vi kan tilby virkemidler som treffer og gjør en forskjell for folk. Vi bidrar til å synliggjøre vårt kulturelle og språklige mangfold og at det er viktige verdier. Vi taler Troms og Finnmark sin sak ved å formidle fakta og være gode ambassadører for vår region.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Vi har i 2021 hatt betydelig samarbeid med både sivile og militære aktører nasjonalt og samvirkeaktører i Finland og Sverige.

Vi har hatt flere samvirkemøter med SF Nordland både knyttet til pandemihåndtering og den kommende store militærøvelsen Cold Response.

Det er gjennomført et betydelig antall møter med militære samvirkeaktører (HV17, HV16, Hæren, FSAN, FLO (rekvisisjonssystemet)).

Gjennom en Memorandum of Understanding har vi hatt månedlige møter med samvirkeaktører fra SF Nordland, Lappland, Nord-Finland, Norrbotten og Vesterbotten. Primært har møtene handlet om gjensidig informasjonsutveksling vedrørende pandemien.

Vi har et samarbeid med Universitetet i Tromsø innen fagområdet samfunnssikkerhet og beredskap. Dette gjelder forelesninger, veiledning for studenter. Gjennom samarbeidet får studentene også anledning til planlegge og gjennomføre øvelser for kommunal kriseledelse.

Landbruk

Vi har et godt samarbeid med Mattilsynet med to årlige møter på overordnet nivå. Landbruksavdelingen følger opp samarbeidsavtalen mellom Mattilsynet og Landbruksdirektoratet om utveksling av informasjon.

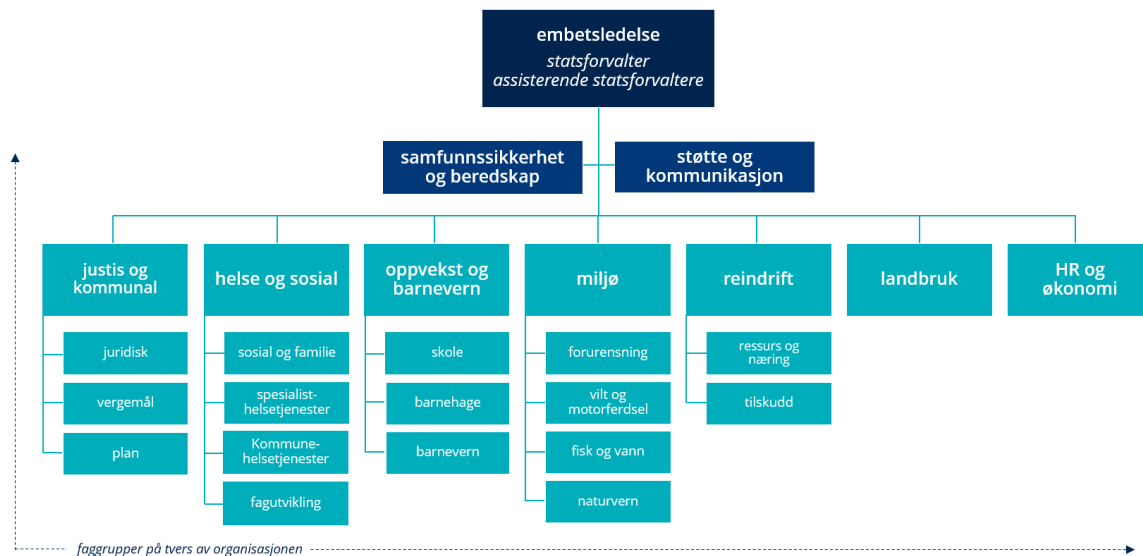
Fylket har relativt få gårdsbruk og store avstander. En følge av det er at fagmiljøet lokalt er tynt. Nå tilbyr rådgivningstjenesten og FoU miljøene i større grad kompetanseheving på nett og streaming av fagkonferanser. Dermed får flere tilgang til nødvendig påfyll av kompetanse. Når fagmiljøet er lite, er det desto viktigere med gode relasjoner og vi erfarer at det landbruksfaglige miljøet i fylket samarbeider godt.

Reindrift

På reindriftsområdet har vi et godt samarbeid med Mattilsynet gjennom arbeidet i Kriseberedskapsutvalgene, i tillegg har vi jevnlig kontakt om konkrete saker. Reindrift er også tema på de halvårlige møtene mellom embetet og Mattilsynet. Reinpolitiet er en viktig samarbeidspartner i Finnmark og vi har jevnlig møter med de, og tett samarbeid i konkrete konfliktfylte saker.

Vi har også jevnlig kontakt med næringens organisasjon både på sentralt og på lokalt nivå. Vi har også jevnlig kontakt med Sametinget og FEFO. På sikt ønsker vi å få til faste møtearenaer der de ulike aktørene kan møtes for å drøfte reindriftsrelaterte saker.

2.2 Organisasjon og ledelse

I 2021 hadde embetet 288 ansatte fordelt på 219 årsverk. Embetet har sitt hovedsete i Vadsø, men i tillegg har vi kontorer i Tromsø, Karasjok, Kautokeino, Andselv, Honningsvåg og kontorer for våre 12 nasjonalparkforvaltere rundt i hele fylket. Høsten 2019 flyttet vi inn i to midlertidige kontoradresser i Vadsø i påvente av en større renovering av Statens hus. Vi flytter inn i nyrenoverte og toppmoderne kontorlokaler i Vadsø ca. 1 juli 2022.

Embetet ledes av statsforvalter Elisabeth Vik Aspaker, og assisterende statsforvaltere Bård M. Pedersen og Stian Lindgård.

Embetet er organisert i syv avdelinger og to staber. I 2021 hadde vi en midlertidig organisering av stab, støtte og kommunikasjon som ble ledet av to seksjonsledere.

Avdelingene har noe ulik organisering. Fem avdelinger er inndelt i seksjoner, mens to avdelinger er inndelt i faggrupper/fagteam.

Avdelingsdirektørene har fag-, personal- og økonomiansvar i egne avdelinger. Fra 1.7.21 gikk vi over til en ny intern økonomimodell med rammestyring.

Avdelingsdirektørene har i all hovedsak delegert personalansvaret videre til ass. direktører og seksjonsledere.

Embetsledelsen, direktørene, fungerende leder stab/støtte og fungerende kommunikasjonssjef utgjorde ledergruppa i 2021.

Statsforvalteren gjennomfører flere oppdrag som krever samarbeid på tvers av fagavdelingene. Slike oppdrag blir i mange tilfeller organisert som embetsinterne prosjekter i form av tverrfaglige grupper med embetets ledergruppe som styringsgruppe.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene med kommentarer for Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Tallene er tatt ut i henhold til brukerveiledningene fra koordineringsembetene for henholdsvis HR og økonomi.

For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap. 3.4 og ledelseskommentar til årsregnskapet i kap. 6. For nærmere omtale av nøkkeltall på personalområdet vises det til kap. 4.2.

Budsjettavvik

Betegnelsen på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	12 527.0
Budsjettavvik (%)	7.3 %

Mindreforbruket skyldes lønn (ledige stillinger og omdisponering av mer lønn til prosjekter enn budsjettet), mer sykepengene enn budsjettet og lavere andre utgifter, bl.a. som følge av en betydelig lavere reiseaktivitet enn budsjettet og utsatte konferanser/samlinger pga. koronasituasjonen. Det var også fastsatt en buffer i budsjettet for 2021. Budsjettavviket er større enn prognosen per 31.8. og skyldes i stor grad vakanser og forlengelsen av reiserestriksjonene pga. koronasituasjonen.

Husleie

Husleie (tusen kr)	17 782,0
Husleie (% av driftsutgifter)	11,2 %

Husleie fratrukket fremleieinntekter utgjør 17,8 mill. i 2021, eller 11,2 % av driftsutgiftene. Tilsvarende utgift for 2020 er 19,4 mill. Husleien reduseres med 1,6 mill. sammenliknet med 2020, og dette skyldes hovedsakelig redusert leie fra Statsbygg for erstatningslokaler i forbindelse med renovering av Statens hus i Vadsø. Embetet har sitt hovedsete i Vadsø, men i tillegg har embetet kontorer i Tromsø, Karasjøk, Kautokeino og Andselv. Utover dette har embetet mange kontorer rundt i fylket for våre nasjonalparkforvaltere.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	97 819	64 848	32 971

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2021
052501	158 495
052521	8 527
Post 01 (unntatt 052501)	18 498
Post 20-29 (unntatt 052521)	108 435
Post 30-39	7 458
Post 40-49	3 344
Post 60-69	208 414
Post 70-79	113 435
Post 80-89	930

Beløp i 1000 kr. Utgiftene på postene vil avhenge av tildelingene vi mottar på de ulike postene.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 925,3
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	5,2 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	598,2
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	3,2 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 327,1
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	6,2 %
Antall legemeldte sykedager for menn	441,2
Prosent legemeldte sykedager for menn	2,3 %
Avtalte arbeidsdager for menn	18 880,8
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 910,3
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	5,1 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	37 577,8
Antall egenmeldte sykedager for menn	157,0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0,8 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	416,8
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1,1 %

Sykefraværet vårt i 2021 var på 5,2 %, og er da helt likt som i 2020. Vi har som mål at sykefraværet vårt skal være under 5 %, og vi vil fortsatt ha fokus på å redusere vårt sykefravær i 2022. Forskning viser at sykefravær går opp i 2., 3. og 4. året etter en omstilling/fusjon, og vi har nok sett den samme tendensen hos oss. Sammenliknet med øvrige embeter ligger vi litt høyt med unntak av Oslo og Viken. Noe av sykefraværet i 2021 var pandemirelatert. Vi har gode rutiner for oppfølging av syke, og vi kobler på NAV der det er nødvendig. Dersom fraværet er arbeidsrelatert, settes det alltid i verk umiddelbare tiltak. Vi har hentet tall fra fagbrukerinnsikt.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Arslønn kvinner	Arslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	194.0	67.4 %	94.0	32.6 %	645 992.0	675 538.0	95.6 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	9.0	75.0 %	3.0	25.0 %	1 041 032.0	1 124 055.0	92.6 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	20.0	60.6 %	13.0	39.4 %	817 180.0	850 672.0	96.1 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	106.0	65.0 %	57.0	35.0 %	636 667.0	650 523.0	97.9 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	50.0	72.5 %	19.0	27.5 %	545 301.0	541 682.0	100.7 %
Kategori 5: Kontorstillinger	13.0	72.2 %	5.0	27.8 %	487 539.0	480 367.0	101.5 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	2.0	100.0 %	0.0	0.0 %	453 358.0	0.0	
Kategori 7: Lærlinger	1.0	100.0 %	0.0	0.0 %	104 730.0	0.0	

Lønnsnivået for kvinner ligger fortsatt under lønnsnivået for menn (95,6 %). Sammenligner vi med 2020 (totalt 95,3 %), ser vi at vi har en liten økning for alle kategorier med unntak av saksbehandler 1. For kategoriene saksbehandler 2 og kontorstillinger ligger kvinner over lønnsnivået til menn. Under kategori 3 har vi lagt en fagdirektør som har samme rolle som en prosjektleder. I kategori 1 er informasjonssjef tatt med. I kategori 3 har vi også tatt med fagdirektør uten lederansvar, sjefsingeniør og spesialrådgiver. Tallene er hentet fra fagbrugerinnsikt for hele 2021.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2021
Totalt antall årsverk	219.0
Totalt antall årsverk for kvinner	143.8
Totalt antall årsverk for menn	75.2
Totalt antall årsverk for faste stillinger	198.8
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	20.0
Sum andel administrasjon	6.5 %
Økonomi	3.3
Lønn	2.2
Personal	4.0
Resepsjon/sentralbord	4.4
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	0.3
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Statsforvalteren i Troms og Finnmark hadde ved utgangen av 2021 2019 årsverk. Vi har benyttet fagbrugerinnsikt til å hente ut tallene og har inkludert alle ansatte utenom eksterne. Årsverket til vår Statsforvalter ligger inne i midlertidig stillinger ettersom vi kun skal bruke medarbeidergruppa faste ansatte for faste ansatte. Vi ser at vi ligger høyt på antall midlertidige stillinger sammenlignet med øvrige embeter. Under andre administrative oppgaver ligger; Oppdrag fra embetsledelsen, kommunikasjon og STAF/Tjenesteforum. I vårt servicesenter ligger også kursadministrasjon og bistand med noe oppgaveløsning for andre avdelinger, for eksempel veiledning innenfor sjølaksefiske og separasjon/skilsmiss. Vi har ikke regnet ut hvor mye dette utgjør. Vi har heller ikke regnet og tatt ut andel som er benyttet til pandemihåndtering så dette ligger også inne i sum andel administrasjon.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2021
Turnover i prosent	5.6 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	288.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	16.0
Totalt antall ansatte som sluttet	33.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	7.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	26.0

Vår totale turnover var 5,6 % i 2021, mens den var 6,4 % i 2020, og 9,8 % i 2019. Sammenlignet med øvrige embeter ligger vi ganske lavt. Benyttet antall ansatte er hentet fra likestillingsanalyse i innsikt for år 2021. I totalt antall ansatte sluttet har vi brukt hvem som sier opp og slutter i sin stilling i virksomheten. Vi har ikke tatt med vikarer og de i engasjement som har stått kontrakten ut.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	194	94	288
Sum antall deltidsansatte	15	5	20
Sum antall midlertidige ansatte	24	13	37
Sum antall ansatte med personalansvar	26	12	38
Ufrivillig deltid			0

Tall hentet fra fagbrugerinnsikt, med år 2021 - likestillingsrapport. Antall ansatte med personalansvar er hentet fra innsikt for år 2021. Her er totalt alle ansatte i 2021 med personalansvar tatt med. Vi har ingen ansatte som er på ufrivillig deltid.

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	158 384.0
Administrativ kostnadsdekning	11 546.0
Brutto driftsutgifter	169 930.0
Lønn 052501	136 676.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	80.4 %

Embetet har totalt 219,2 årsverk i 2021, som er en økning på 2 årsverk fra 2020. Utgifter til lønn er 136,7 mill., eller 80,4 % av brutto driftsutgifter. Tilsvarende lønnsandel for 2020 var 80,6 %. Brutto driftsutgifter reduseres med 2,9 mill. fra 2020 til 2021, og av dette utgjør reduksjonen for lønnsutgiftene 2,6 mill.

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelsen på rapporteringskrav	2021
Sum antall ansatte	256
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	27
Antall ansatte 30 - 39 år	49
Antall ansatte 40 - 49 år	69
Antall ansatte 50 - 59 år	71
Antall ansatte over 60 år	40
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	21
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	1 056
Antall kvinner i foreldrepermisjon	10
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	14
Dagsverk foreldrepermisjon menn	209
Antall menn i foreldrepermisjon	3

Tall hentet fra fagbrugerinnsikt, med 2021 som valgt år.

2.4 Andre forhold*Prosjektarbeidet i Andrejevabukta 2021*

DSA besluttet å innvilge inntil NOK 13 772 200 til SFTF for gjennomføring av tiltak slik som var beskrevet i budsjettnotat av 4.12.2020 fra SFTF. I beløpet er NOK 5 000 000 inkludert som SFTFs adm. utgifter.

Andrejevabukta var en militær kystbase som ble nedlagt på midten av 1980-tallet. Bukta ble overført fra militære- til russiske sivile myndigheter i 2001. Vi samarbeider med SevRAO som er tillagt oppgaven med opprydding av radioaktivt avfall i Andrejevabukta. SevRAO er en organisasjon som tilhører det russiske atomenergibyrået, RosAtom.

Mål for arbeidet i Andrejevabukta:

Det prinsipielle utgangspunktet for norsk innsats i Andrejevabukta er å legge til rette for fjerning og trygg lagring av brukt brensel og radioaktivt avfall ved anlegget, og å sikre at Norges innsats inngår i en helhetlig ramme. Det legges til grunn at dette fortsatt er en viktig sak bl.a. i møter og kontakter med andre land som bidrar med finansiell støtte og russiske spesialister samt i den internasjonale koordineringsgruppen for Andrejevabukta der SFTF deltar.

Overordnet mål i Andrejevabukta er å bidra til å:

- forebygge radioaktiv forurensning av Barentshavets økosystem og redusere risikoen for ulykker og forurensning fra området.
- etablere trygge og gode arbeidsforhold for personalet som skal fjerne radioaktivt avfall og brukt kjernebrensel.
- bidra til sikker håndtering og fjerning av brukt kjernebrensel snarest mulig, på en mest mulig kostnadseffektiv og sikker måte.

Følgende nye prosjekter ble gjennomført i 2021:

- Sjøtransport av transportkteinere fra RosAtomflot til Andrejevabukta.
- Dokumentasjon av radioaktivitet i bygning 5.
- Fullført utbedring av fundament og drenering til ny transformator. Transformatorstasjonen skal forsyne Andrejevabukta med elektrisitet til erstatning av gammel utdatert transformatorstasjon.

Tiltakene som er beskrevet ovenfor, bidro til å oppfylle de overordnede mål for Norges innsats i Andrejevabukta.

Landbruksavdelinga jobber med 2 prosjekter som involverer samarbeid med Russland.

"Klima og miljø i Arktis" er delvis finansiert av Barentssekretariatet og er et flerårig samarbeid mellom elever i ungdomsskoler i Vadsø og Arkhangelsk. Elevene samarbeider om ulike miljø- og klimaprojekt i vår region. På grunn av covid-19 har det ikke vært gjennomført besøk, men elevene har holdt kontakt digitalt. Prosjektet fortsetter i 2022.

"Landskapsarkitektur i Arktis" er et samarbeid mellom Arkitektur og designhøgskolen i Oslo (AHO) og flere universiteter i Russland. Landbruksavdelingas tidligere Russlandskoordinator fungerer som fasilitator. AHO har etablert en fellesmaster i landskapsarkitektur i samarbeid med UiT. Russland deler landegrense med Norge i nord og de sitter på 2/3 deler av nordområdene – det vil si at de også sitter på 2/3 deler av utfordringene. AHO og UiT ønsker å ta en ledende posisjon i kunnskapsutviklingen og må derfor samarbeide med russiske universiteter og de sterkeste miljøene i Russland knyttet til arkitektur og landskapsarkitektur.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Helse og sosial

Nasjonal politikk formidles på flere nivåer. I Statsforvalterens årlige møter med rådmenn/kommunedirektører og ordførere, har avdelingen bidratt med foredrag, informasjon, og veiledning om flere tema innenfor avdelingens fagområder. Viktige tema på møtene har blant annet vært oppfølging av sårbare barn- og unge, leve hele livet, samhandling til pasientens beste og velferdsteknologi. Måloppnåelse viser seg gjennom økt kompetanse og derigjennom positive endringer i kommunenes tjenestetilbud.

Avdelingen jobber aktivt inn i flere fagnettverk, samarbeidsforum og møtepunkter som avdelingen enten arrangerer selv eller deltar i. I 2021 har avdelingen gjennomført dialogmøter med alle kommuner i grupper knyttet til "Leve hele livet", samt jevnlig dialogmøter med alle NAV-ledere i fylket. Avdelingen har også etablert helseledernetverk for helse- og omsorgsledere i kommunene. Eksempler på nettverk som er videreført er velferdsteknologinettverk, samfunnsmedisin veiledergrupper, kommuneoverlegeforum, nettverk for psykososiale kriseteam, og nettverk for NAV-ansatte. Avdelingen driver også kommuneoverlegeforum, et nettverk som har vært spesielt viktig under hele pandemien. Dialogmøtene og fagnettverkene har vært viktig for dialog og formidling av nasjonal politikk.

Fylkeslegen deltar i strategisk samarbeidsutvalg i helsefelleskapene i området for Universitetssykehuset Nord-Norge HF og Finnmarksykehuset HF, der både helseforetakene og kommunene deltar. Som kontaktfylkeslege for Helse Nord RHF gjennomføres det også to årlige møter med RHFet. I disse møtene følger fylkeslegen opp at nasjonal politikk er forstått og fulgt opp. Fylkeslegen har også faste møtepunkter med begge helseforetakene i fylket (UNN HF og FIN HF) etter samme modell som for Helse Nord RHF. På denne måten følger fylkeslegen opp at nasjonale føringer er kjent for sykehusene i regionen.

Helse- og sosialavdelingen har også i 2021 brukt mye ressurser på koronasituasjonen, og ledet Operativ koronagrupper i embetet. Også dette handler i stor grad om å formidle nasjonale føringer og politikk, veilede og samordne vertikalt og horisontalt. Fylkeslegen har videreført møter i kommuneoverlegeforum. På disse møtene har alle kommunene vært invitert, samt helseforetakene, og vi har hatt 30-40 deltakere på hvert møte. Hdir og FHI har også deltatt på noen møter.

I 2021 har det blitt gjennomført flere planlagte tilsyn, både landsomfattende, og egeninitierte risikobaserte tilsyn. Vi har også gjennomført flere opplærings- og veiledningssamlinger for både kommunen i NAV, kommune- og spesialisthelsetjenesten. Også disse aktivitetene har bidratt til å gjøre nasjonal politikk kjent i fylket.

Plan

Statsforvalteren følger opp nasjonale forventninger og nasjonal politikk gjennom saksbehandlingen og gjennom møter med kommunene og regionale sektormyndigheter. Det er etablert en god dialog med kommunene og regionale statsetater i den løpende saksbehandlingen.

Embetet har organisert arbeidet i en planseksjon som ivaretar innspill til samfunnsplaner der seksjonen er prosessansvarlig og fagavdelingene leverer innspill til planstrategier og samfunnsplaner. Fag- og tema planer på fagkanal ivaretas av fagavdelingene. Faggruppe areal ivaretar alle fagområder i embetet med unntak av 4 områder som ligger i fagavdeling miljø. Faggruppen ivaretar alle type planer på alle nivåer, sammen med dispensasjonssaker etter §19-2. Justis- og kommunal ivaretar koplingen mellom samfunnsplan og arealplan gjennom økt fokus på arealstrategi. Avdelingen har også fokus på koblingen mellom kommuneplanens handlingsdel og økonomiplanen. Dette er noe det ses etter i budsjettgjennomgangen med kommunene. Statsforvalteren har utarbeidet et veiledningsnotat på temaet til bruk i kommunene. Innspill til arealstrategi ivaretas i grensesnittet mellom behandling av samfunnsdeler og arealdeler, og er viktig for utvikling av KPA og reguleringsplaner.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Arbeidet med pandemien har ført til at vi ikke har hatt kapasitet til å følge opp alle oppdragene like inngående.

Håndtering av koronapandemien har i 2021 medført at beredskapsstaben har brukt veldig mye ressurser på å formidle nasjonal politikk og bidra til iverksettelse av denne i kommunene. I 2021 har det vært formidlet mye informasjon om nasjonal politikk bl.a. fra Justisdep/DSB, HOD/Hdir som er videresendt til kommunene, ofte utenfor arbeidstid og ofte med korte tidsfrister for svar. Embetet har en arbeidsordning som i all hovedsak sikrer oppfølging av hendelser 24-7-365.

Det har vært vært faste møter med kommunene bla. for å formidle nasjonal politikk, oppdrag og føringer og det har vært en rekke regionale møter og møter med enkeltkommuner om konkrete problemstillinger. I mange av disse møtene har FHI og Hdir også deltatt.

Vi vurderer at effekt og respons på denne type møter som god. Dette har bidratt til rask og løpende iverksettelse av nasjonale beslutninger.

I tillegg til håndtering av pandemien, har vi brukt betydelige ressurser på å ferdigstille FylkesROS for Troms og Finnmark, arbeid med Totalforsvaret, plan for matvarer og drivstoff samt mottak av reaktordrevne fartøyer. Vi vurderer at det vi ikke har klart å følge opp like inngående ikke er avvik av vesentlig art.

Paradoksalt nok har pandemien har bidratt til å styrke samfunnssikkerhet og beredskap både nasjonalt, regionalt og lokalt. Alle aktører har stått i en beredskapssituasjon over tid, og har måttet utarbeide og videreutvikle egne planer for å håndtere pandemien. Det er blitt en høyere bevissthet om viktigheten av god samfunnssikkerhet og beredskap generelt, og med betydelig økt kompetanse og kunnskap. Det er viktig at vi forvalter dette på en god måte i vårt videre arbeid.

Statsforvalteren har flere arenaer for å formidle nasjonal politikk innen samfunnssikkerhet og beredskap. Inn mot kommunene skjer dette gjennom tilsyn, øvelse, kurs og veiledning, hvor kommunal beredskapsplikt, totalforsvaret og beredskap innen ulike sektorområder er tematikk. Vi utarbeider også kommunebilder som viser status på kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Dette brukes aktivt i dialogen med kommunene. Generelt mener vi den samlede effekten av våre virkemidler har bidratt til å styrke kommunene innen kommunal beredskapsplikt.

På regionalt nivå er Fylkesberedskapsrådet (FBR) den primære arenaen for dialog og samhandling. Vi gjennomfører flere møter hvert år. Vår erfaring er at FBR som samvirkeorgan styrkes. Det legger grunnlaget for bedre håndtering av uønskede hendelser i hele krisespekteret.

Arbeidet med Totalforsvaret har et særlig fokus i embedet. Gjennom forskjellige prosjekter har det sivilmilitære samarbeidet blitt betydelig styrket. Vi har med det et grunnlag for videre utvikling av Totalforsvaret i fylket, med fokus på felles situasjonsforståelse, risikoforståelse og utvikling av planverk. Det er en utfordring at sentrale samvirkeaktører i Totalforsvaret ikke har graderte plattformer for tale (VTC).

Oppdraget knyttet til mottak av reaktordrevne fartøy til Grøtsund i Tromsø har bidratt til at kunnskap innen atomberedskap er styrket hos mange aktører. Dette gjelder både kommuner, andre lokale aktører og statlige etater.

Oppvekst- og barnevern

Barnevernreformen har vært et viktig innsatsområde, som også vil fortsette i 2022. Det har vært dialog med kommunene omkring endringene med reformen, også formidling av informasjon og føringer fra BFD og Bufdir.

Gjeldende retningslinjer under pandemien og viktigheten av lavest mulig tiltaksbyrde for barn og unge, samt ivaretagelsen av utsatte barn og unge har vært gjennomgående tema i vår kommunikasjon med sektor i 2021. Vi har formidlet dette gjennom brev, i digitale møter og i våre månedlige nyhetssendinger til alle kommunene i fylket. Vi har veiledet barnehageeiere, barnehagemyndighet og skoleeiere og opplever dialogen med dem som god.

Utover dette har vi hatt digitale fagsamlinger og møter med både skoleeiere og barnehagemyndighet og barnehageeiere. I disse blir statlig politikk og nasjonale føringer formidlet. Vi har og hatt egen fagsamling for nye administrative skoleeiere og barnehagemyndighet, da det er stor utskifting av disse i flere av kommunene i fylket. Tema i denne fagsamlingen var i hovedsak regelverk og ansvar og rolleforståelse.

Vi vurderer at våre tiltak og aktiviteter, som retter seg mot flere tjenesteområder og ulike nivå i kommunene, samlet bidrar til at nasjonal politikk både blir kjent og iverksettes i kommunene.

Miljø

Vi følger opp nasjonal miljøpolitikk i fylket vårt og forvalter naturen slik at vi kan opprettholde det rike naturmangfoldet av arktiske og østlige arter i fylket vårt. Arbeidet med å gjøre nasjonal miljøpolitikk kjent i fylket vårt gjør vi blant annet gjennom veiledning og møter med kommunene i fylket vårt, og gjennom samarbeid med andre sektormyndigheter på miljøområdet og andre relevante aktører. Vi har også et omfattende internasjonalt samarbeid om vern, vannforvaltning og forurensning igjennom den norsk-russiske miljøkommisjonen, Den norsk-finske grensevassdragskommisjonen, Barentssamarbeidet, Nordkalottsamarbeidet og Arktisk råd. Naturen kjenner ingen grenser og vi anser dette arbeidet svært viktig for å oppnå god miljøeffekt i vår region.

I 2021 har vi hatt spesielt fokus på å veilede kommunene i fylket på motorferdselregelverket. I 2020 fikk Statsforvalteren i Troms og Finnmark i oppdrag fra KLD om å gjennomføre intensiv veiledning av kommunene i fylket på motorferdselregelverket i et toårig prosjekt. I løpet av 2021 har vi levert ni nettkurs, med stor deltakelse (fra 50 –100 deltakere). Nettkursene er rettet mot kommunale saksbehandlere og politikere i utvalg. Vi har jevnt over hatt høy deltakelse og fått god tilbakemelding på nivå og kvalitet på kurs. Dette viser at vi har lykket med innhold.

Vi ser en positiv effekt av kursene blant annet ved at flere kommuner over hele fylket har begynt å sette flere vilkår av hensyn til naturmangfold og rein, og krav om bruk av kjørebok og antall turer. Vi ser også at enkelte kommuner har endret praksis for kjøring til hytter med flere eiere og krever bruk av kjørebok. Enkelte kommuner har også sluttet å innvilge ATV-kjøring til mullemyrer, strammet inn på rekkevidden av dispensasjoner til funksjonshemmede, og sluttet å fatte vedtak som er evigvarende. I tillegg innvilger ikke kommunene i fylket dispensasjon til barnarsktransport i forbindelse med vedkjøring i like stor grad som tidligere.

Karlsøy kommune har utarbeidet et forslag til kommunale retningslinjer som vi mener kan være en god mal for hele landet. Dette er et resultat av veiledning gjennom våre nettkurs. De har også tatt i bruk malene som vi har utarbeidet i prosjektet.

Foreløpige resultater fra prosjektet viser at det har bidratt til god veiledning slik at nasjonal miljøpolitikk er gjort kjent og blir iverksatt i fylket vårt. Det er imidlertid slik at for flere kommuner vil det ta tid å etablere nye rutiner og praksis etter veiledning. Det er mange faktorer som spiller inn her. Saksbehandlere slutter, og de nye må starte forfra med å innhente seg kunnskap som den forrige hadde. Politikere skiftes ut, og enkelte politikere ønsker å gå ut over skjønnsrommet og fatter vedtak som ikke er innenfor rammene av motorferdselregelverket.

Flere kommuner jobber i dag med kommunale retningslinjer. Hvis kommunene bruker gode maler, tror vi målet om flere lovlige og kontrollerbare vedtak er lettere å nå. Dette vil kunne gi god miljøeffekt og sikre at nasjonal miljøpolitikk blir iverksatt i Troms og Finnmark.

Landbruk

Nasjonal politikk formidles gjennom kommunedialogen og faste møter i det regionale landbrukspartnerskapet. I 2021 har det også vært hovedvekt på digitale møteplasser, men i høst fikk vi arrangert en fysisk samling. I vårt store fylke gir kombinasjonen av digitale og fysiske møter oss en tettere og bedre kontakt med kommunene og vi får bedre deltakelse på arrangementene.

Kommunene i Troms og Finnmark har jevnt over god kjennskap til nasjonal landbrukspolitikk men det varierer med hvilken betydning landbruket har som næring i den enkelte kommune.

De fleste kommunene er små landbrukskommuner med tilsvarende små fagmiljø. Mange har utfordringer med kapasitet og kompetanse. Det gjør dem sårbare og vi har sett flere eksempler på hvor utfordrende det blir når nøkkelpersonell i kommunal landbruksforvaltning slutter eller blir syke.

Forventningsbrevet som vi sendte til kommunene for første gang i 2019 ble også sendt ut i 2021. Brevet samler, strukturerer og synliggjør alle oppgavene kommunen har på landbruksområdet. I 2021 ble også reindrift inkludert i forventningsbrevet.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Plansamarbeid og samordning

Alle regionale statsetater følger godt opp rutinene for samordning av uttalelser fra regionale statsetater med innsigelse. Enkelte etater har kapasitetsutfordringer og dermed vansker med å holde høringsfrister i større planer.

Samfunnssikkerhet og beredskap

I arbeidet med FylkesROS 2022-2025 har det vært essensielt å ha en bred medvirkning fra statlig regionale etater og andre. Det er vår vurdering at dette arbeidet har bidratt til styrket samarbeid, kunnskap og kjennskap til samvirkeaktører på regionalt nivå og en bredere forståelse av samvirkeaktørenes roller og ansvar. FylkesROS med tiltaksplan vil være et godt grunnlag for videre utvikling av gode og helhetlige løsninger regionalt. 40 ulike etater og over 100 mennesker deltok i dette arbeidet.

De digitale plattformene har gitt oss et godt verktøy for samordning. Denne type plattformer gjør det lett å gjennomføre møter på en effektiv måte og bidrar til raskt å sikre gjensidig situasjonsforståelse og avklaringer. Vi har gjennom 2021 hatt et betydelig antall møter med regionale etater.

Vi understreket i årsrapporten i 2020 at Covid-19 bidro til et stort løft for samordning på regionalt og kommunalt nivå. I 2021, med vedvarende håndtering av pandemien, er samordningen ytterligere styrket.

Helse, omsorg og sosial

Statsforvalteren har etablerte samarbeidsavtaler med regional stat som bidrar til samordning. Spesielt for avdelingens arbeid på sosialområdet, er det viktig å nevne samarbeid med NAV fylke og Husbanken. For helseområdet bemerkes det at vi har inngått en ny avtale med Statsforvalteren i Nordland om tilsyn med spesialisthelsetjenesten i helseregion Nord. Vi har også formalisert samarbeidet med Sysselmesteren på Svalbard, og oppdatert samarbeidsavtalen med Fylkeskommunen om leve hele livet. Samarbeidsavtaler gir bedre samordning og kunnskapsdeling på tvers. Vi anta at dette vil føre til forbedring i tjenestetilbud og bedre rettsikkerhet for innbyggerne.

Fylkeslegen deltar i samarbeidsorgan både i helseforetakene lokalt (UNN HF og FIN HF) og regionalt (HN RHF). Helseseksjonene har også faste samarbeidsmøter med RVTS, RKBUR-BUP, NAPHA og KORUS-Nord. Avdelingen inngår også i tverrfaglige grupper internt i embetet for å samordne satsinger, uttalelser og vedtak i regionen. Her nevnes blant annet Fyrtårn barn og unge, Bolig for velferd, Leve hele livet, arbeidsgruppe for kommunebilder, CRPD, embetets samfunnsgruppe, klimagruppe, gruppe for forebygging av vold og overgrep mot barn- og unge, arbeidsgruppe for oppvekstreform/barnvernreform, samt embetsinterne tilsynsgruppe .

Barn og unge

Gode og helhetlige løsninger er avgjørende for at tjenester og oppfølging av barn og unge. Vår Fyrtårnsatsing har til hensikt å bidra til dette. Barn og unge er et av embetets hovedsatsings-områder, og det er et overordnet mål i vår strategi å samle regionen for barn og unge. Dette er en videreføring av arbeidet med 0-24 samarbeidet og Sjumilssteget. Det vises til nærmere beskrivelse i pkt. 7.3.10.1.1.

Samarbeid innen kommunikasjon hos Statsforvalterne i Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark førte til at over 2000 meldte seg på den digitale konferansen om forebygging av vold og overgrep mot barn og unge. Korte videoer ble lagt ut på Facebook og arrangørene fikk hjelp til å skrive en kronikk om temaet. Flere aviser tok inn kronikken. Samtidig tipset vi NRK om saken og fikk vår egen fyrvokter for barn og unge og en ungdomsrepresentant i radio for å snakke om temaet.

Disse strategiske kommunikasjonsgrepene - på ulike plattformer - førte til viktige diskusjoner i det offentlige rom og til stor deltakelse på konferansen.

Landbruk

Statsforvalteren er en aktiv bidragsyter i landbrukspartnerskapet. Partnerskapet er en svært viktig arena for å samordne prioriteringer og virkemiddelbruk regionalt. Vi har tatt initiativ til et prosjekt med fokus på spesielt de små og mellomstore melkebrukene som har behov for ombygging. I vårt fylke har vi

mange i den kategorien og som det er viktig å beholde.

Vi har et godt samarbeid med Mattilsynet med faste møtepunkter i tillegg tar vi direkte kontakt ved behov, feks ved akutt alvorlige dyrevelferdssaker. Informasjonsutvekslingen fungerer stort sett godt.

Samarbeidet mellom miljø og landbruk i saker som omhandler beitebruk og rovvilt har vært god og informasjonsflyten er meget god. Landbruksavdelinga deltar i saksbehandlingen av erstatningssøknader etter tap av beitedyr til rovvilt. Fra 2022 vil vi delta i behandling av FKT-midlene. Vi mener det er viktig å bruke ressurser på dette for å sikre at beitebrukernes utfordringer blir synliggjort i saksbehandlingen. Landbruk deltar fast på møtene i rovviltnemnda.

Det er store konflikter mellom reindriftsnæringa og jordbruksnæringa i områder hvor reinen trekker inn på dyrka mark. Embetsledelsen, reindrifts- og landbruksavdelinga jobber sammen med berørte faglag og kommuner for å finne løsninger. Konfliktene er preget av svært steile fronter og mye av diskusjonen dreier seg om for eller imot gjerder rundt innmark. Bøndene vegrer seg mot gjerder siden de blir sittende med vedlikeholdsarbeid og -kostnader.

Reindrift

Landbruksdirektoratet har tatt initiativ til samarbeid mellom de tre nordligste embedene om utfordringsbildet og styringsdialogen i reindriftsforvaltningen. Arbeidet sluttføres i 2022.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

Helse og sosial

Rettsikkerhetsoppgaver er høyt prioritert på helse- og sosialavdeling, og avdelingen har gjennom året løpende iverksatt tiltak for å løse våre rettsikkerhetsoppdrag på en best mulig måte.

Statsforvalteren har i 2021 overholdt kravene til saksbehandlingstid for klagesaker fra kommunen i NAV, hendelsesbaserte tilsynssaker, saker om tvang ved somatisk helsehjelp, saker om behandling uten eget samtykke i medhold av psykisk helsevernloven og førerkortsaker.

Når det gjelder krav til saksbehandlingstid for rettighetssaker, saker om tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming og innsynskrav så har vi ikke klart å overholde kravene til saksbehandlingstid på disse områdene. Dette er hovedsakelig begrunnet med en svært krevende ressurs- og personellsituasjon, turnover i avdelingen, inndragning av stillinger som følge av lav bevilgning fra HOD, samt meroppgaver og omdisponering av personell som følge av pandemirelaterte oppgaver.

Vi ser fortsatt en markant økning av klagesaker på flere saksområder og en økning av kompleksitet og omfang i sakene. Dette medvirker også til økt saksbehandlingstid.

Det er gjennomført tre stedlige tilsyn med bruk av tvang og makt i medhold av hol. kap 9. I tillegg har vi gjennomført 2 systemrevisjoner, 2 fagsamlinger og 3 egenvurderingstilsyn som del av LOT kommunen 2020/2021. Vi har også gjennomført 3 egeninitierte tilsyn med kommunene i 2021. Når det gjelder planlagt tilsyn med spesialisthelsetjenesten, så har vi gjennomført 18 egenvurderingstilsyn som del av LOT spesialist 2021/2022. For majoriteten av disse tilsynene har vi i tillegg gjennomført flere oppfølgingsaktiviteter.

Statsforvalteren har i tillegg deltatt i det sentrale tilsynet med luftambulansetjenesten, og behandlet flere store og komplekse hendelsesbaserte tilsynssaker. I 2021 har vi oppnådd poengkravet til tilsyn i spesialisthelsetjenesten. Vi har også hatt en betydelig økning av aktiviteter knyttet til tilsyn med kommunehelsetjenesten.

Oppvekst og barnevern

Rettsikkerhetsoppgaver er høyt prioritert på oppvekst- og barnevern.

Vi har hatt svært mange håndhevingssaker og mange klagesaker på opplæringsområdet. Disse oppgavene er svært ressurskrevende, og vi har på grunn av mange komplekse håndhevingssaker, og på grunn av pandemien, vært nødt til å prioritere ned noen av de planlagte tilsynene på opplæringsområdet. På barnehageområdet er alle planlagte tilsyn gjennomført.

På bakgrunn av mange henvendelser fra hele landet om samisk opplæring, har vi gjennomført nettseminarer om samiskopplæring og samisk språkopplæring for samiske barn i barnehage. Målgruppa for seminarerne var både foresatte, barnehagemyndighet og barnehageeiere, samt skoleeiere og skoleledere. Dette i samarbeid med Statsforvalterne i Trøndelag og Nordland.

Vi viser videre til at vi har gjennomført alle lovpålagte tilsyn ved våre barneverninstitusjoner i fylket i 2021. Vi har også gjennomført 3 landsomfattende tilsyn og 7 egenvurderingstilsyn i 2021 i samsvar med veileder fra Statens helsetilsyn. Videre viser vi til at klager fra barn og unge prioriteres, og særlig gjelder dette klager fra barn og unge på institusjon som utsettes for tvang og begrensninger. Slike klager behandles fortløpende og 19 av 20 klager ble behandlet innenfor 1 mnd i 2021.

Vi vurderer at vi har høy kvalitet i vår saksbehandling, og vi veileder og informerer om regelverket gjennom klagesaksbehandlingen, håndhevingsordningen og i egne møter og fagsamlinger med sektor. Vi får tilbakemeldinger fra sektor at veiledningen vi gir er god og svært nyttig.

Vi vurderer at vi har høy måloppnåelse på rettsikkerhetsområdet.

Justis og kommunal

Ivaretar rettsikkerhetsoppgaver for embetet som førsteinstans i en rekke saker på justisområdet, herunder fri rettshjelp, samtykke til ekspropriasjon og forhåndstiltredelse. Vi er klageinstans for kommunale vedtak etter plan- og bygningsloven, lovlighetsklager etter kommuneloven, avslag på innsyn etter offentleglova, matrikkelloklager, klagesaker etter oreigningslova, avkjørselssaker og navnelovklager.

Som rapportert i fjorårets årsrapport, har vi over flere år hatt restanseutfordringer på plan- og bygningsrettsområdet. Dette har flere årsaker. Etterslep av saker fra sammenslåingsåret i 2019, vakante stillinger over tid grunnet rekrutteringsutfordringer ved kontorsted Vadsø, sammenholdt med en økning i antall innkomne saker på plan- og bygningsrettsområdet har vært hovedårsakene til våre utfordringer.

Våre restanseutfordringer på plan- og bygningsrettsområdet har medført svært lang saksbehandlingstid (ca 6 mnd) i klagesaker etter plan- og bygningsloven. Sett ut fra et rettsikkerhetsperspektiv er dette problematisk. På denne bakgrunn tok vi våren 2021 kontakt med departementet. Gjennom møte og korrespondanse med departementet redegjorde vi for vår restansesituasjon på plan- og bygningsrettsområdet, bakgrunnen for denne og de interne tiltakene vi har satt inn for å avhjelpe situasjonen. Det ble fra vår side synliggjort at vi klarer å behandle antall inngående saker, men at utfordringen har vært å jobbe ned den store «bolken» av saker. Det ble også informert om at embetsledelsen i overensstemmelse med arbeidstakerorganisasjonene hadde besluttet å utlyse stillinger med kontorsted Vadsø, med valgfritt kontorsted, dvs. Vadsø eller Tromsø.

Som en følge av dette oppfordret departementet de fire statsforvalterne i landet med mest gunstig saksbehandlingstid i SYSAM, til å overta noen av våre saker.

Departementets henvendelse til de nevnte fire statsforvalterne resulterte i at Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Statsforvalteren i Vestland og Statsforvalteren i Nordland, høsten 2021, overtok henholdsvis, 30, 20 og 10 av våre saker mot økonomisk kompensasjon. Dette tiltaket har hatt svært god effekt. Vi vil innen forholdsvis kort tid, for første gang siden sammenslåingen i 1.1.2019, være i en situasjon hvor vi som hovedregel overholder lovbestemt frist på 12 uker i klagesaker etter plan- og bygningsloven. Vi har i tillegg nå besatt alle vakante stillinger ved seksjonen og forventer at det får betydning for vår saksbehandlingstid fremover.

Også i 2021 har vårt fokus på restansenedbygging på plan- og bygningsrettsområdet, i perioder gått noe bekostning av vår saksbehandlingstid på de øvrige områdene på vår seksjon, slik som eksempelvis søknader om fri rettshjelp og klagesaker etter offentleglova. Vi har imidlertid samtidig vært bevisst på at gruppen som rettshjelpstilbudet gjelder for, er en sårbar gruppe, og vi har derfor tilstrebet å behandle disse søknadene innen rammene for akseptabel saksbehandlingstid. Som rapporten vil vise er gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2021 på rettshjelpområdet på ca 1 mnd. Etter vår vurdering har vi håndtert dette på en god måte. Vi har i tillegg bidratt til opplæring av UITs rettshjelpstilbud, Jusshjelpe i Nord-Norge. Hva gjelder klagesaker etter offentleglova, har vi særlig etter at vi fikk besatt de ledige stillingene på seksjonen, høsten 2021, hatt fokus på å forsøke å overholde en saksbehandlingstid som svarer til Sivilombudets forventninger (ca 2 uker).

Lovlighetsklager over kommunale vedtak har også høy prioritet hos oss. For å unngå lang saksbehandlingstid på et så viktig område, har dette området midlertidig blitt flyttet over til en annen faggruppe, slik at vi har fått frigjort ressurser til nedbygging av restanser på plan- og bygningsrettsområdet. På dette området er derfor måloppnåelsen svært god, og innenfor akseptable krav til saksbehandlingstid.

Avslutningsvis nevnes at den juridiske kompetansen i mange av våre små kommuner fortsatt er svak, og vi bruker mye ressurser på å veilede kommunene innenfor særlig plan- og bygningsloven, offentleglova, forvaltningsloven og kommuneloven. I denne forbindelse nevnes at vi sammen med planseksjonen og Troms og Finnmark fylkeskommune i november 2021 arrangerte konferanse i plan- og bygningsrett for alle kommunene i Troms og Finnmark, i tillegg til at vi har bidratt på Norsk Kommunalteknisk forenings pbl-konferanse i Tromsø.

Statsforvalteren har fulgt opp nasjonale forventninger og nasjonal politikk gjennom saksbehandling av alle type saker til Plan- og bygningsloven på alle nivåer. Seksjonen og avdelingen har gjennomført folkevalgtopplæring til planarbeid for alle kommunene. Siste halvår ble opplæringen gjennomført digitalt. Vi har 100% måloppnåelse på saksbehandling til alle type saker på PBL-området. I de 6 største byene har det vært gjennomført kvartalsvise møter for å holde en god dialog og fange opp utfordringer i fremdrift av planstrategier, KPS og KPA, samt fremdrift i enkeltsaker.

Planseksjonen ivaretar alle fagområder til arealplaner, med unntak av fire områder, som miljøavdelingen følger opp: Områdene er naturmangfold, vannforvaltning, forurensning og naturvern.

Planstrategier og samfunnsplaner ivaretas av seksjonen der fagkoordinator er prosessleder og fagavdelingene hos Statsforvalteren ivaretar innspill til fag og nasjonal politikk. Klimaplaner ivaretas på samme måte.

Seksjonen har deltatt sammen med avdelingens økonomer i arbeid med å utarbeide en veileder for å ivareta handlingsdelen. Dette ved å omsette samfunnsplaner gjennom arealstrategier til juridisk bindende arealplaner og knytte disse til kommunene sine økonomi- og budsjettplaner.

Det er avholdt den årlige plan- og byggesakskonferansen i henholdsvis Tromsø og Alta. Konferansen er et samarbeid med Fylkeskommunen slik at det blir en helhetlig veiledning og oppfølging fra to sentrale regionale myndigheter. Også andre regionale etater er involvert i programmet. Ved å avholde to konferanser har vi fått deltakere fra nesten alle kommunene. Samlet deltok fysisk 172 personer og litt over 400 personer fulgte konferansen digitalt.

Regional plan for reindrift Troms pågår fortsatt i 2021. Fylkeskommunen(FK) er ansvarlig for planen og seksjonen deltar som prosessleder og bindeledd mellom FK. Denne er planlagt vedtatt i 2022.

Avtalen med Husbanken og Fylkesmannen har bidratt til å sette fokus på boligpolitiske og boligsosiale kommunale planer, også tema barn og unge. Avtalen og arbeidsområdet ble presentert på et av KMD sine seminarer høsten 2020.

Seksjonen har totalt saksbehandlet 1340 saker i 2021, herunder både planer og dispensasjoner. Seksjonen har medarbeidere i Tromsø, Målselv, Kautokeino og Vadsø.

Miljø

Vi har vurdert at vi har god måloppnåelse for delmål 3.3.1 innenfor miljøfeltet. Dette har sikret at rettsikkerheten har blitt ivarettatt på en enhetlig måte i fylket og at nasjonal politikk innenfor miljøområdet blir fulgt opp av oss.

Landbruk

Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning er prioritert høyt også i 2021. Vi har arbeidet med internkontrollen og revidert egne rutinebeskrivelser.

Vi har gjennomgått og oppdatert risikovurderingsverktøyet for at det skal være bedre tilpasset oss. Arbeidet fortsetter i 2022.

Avvikene som avdekkes viser at kommunene har mange av de samme utfordringene. De viser også at det er krevende der det kun er én ansatt saksbehandler i kommunen som jobber med landbruksforvaltning, ofte i deltidstilling. Vi ser at forvaltningskontrollene er viktige for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning.

Forvaltningskontrollene er også i år gjennomført på Teams. Det fungerer rimelig godt. Vi kommer til å fortsette med Teams-kontroller, men hos kommuner som vi mistenker har større utfordringer vil vi møte fysisk. Vi ønsker og får alltid med kommuneledelsen, ved kommunedirektør, på åpnings- og sluttmøtene.

Vi har ikke hatt kapasitet til å foreta risikobasert utplukk av kommuner etter jordlovens § 3.

Vi opplever at flere nye brukere gjør feil ved søknad om produksjonstilskudd og avløser ferie og fritid. Dersom dette ikke oppdages før etter at søknadsfristen er ute, får det store økonomiske konsekvenser. Vi har eksempler på store summer i tapt tilskudd for enkeltbruk. Dette virker som en urimelig streng straff for en ren forglemmelse.

Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Samfunnssikkerhet og beredskap

Det har i 2021 vært noen hendelser i Troms og Finnmark hvor vi har rapportert på samordningskanal. Dette gjelder blant annet Covid-19 situasjonen, reinbeitekrisen, strømutfall på Nordkyn, jordskred i Tana og ekstremværet Frank. Under Covid-19 sendes det jevnlig rapporter på samordningskanal. Videre er det også gjennom året meldt opp mange utfordringer som har oppstått under Covid-19 både på samordningskanal, på fagkanal og i møter. Dette er utfordringer som kommuner med flere har meldt inn. Statsforvalteren har vært opptatt av å melde inn lokale/regionale konsekvenser av nasjonale retningslinjer.

Landbruk

Fylket har fortsatt en bekymringsfull nedgang i antall bruk og produksjonsvolum. Produksjon av husdyrprodukter er nå så lav at det går ut over foredlingsindustrien. For å opprettholde produksjon og produktspekter er det behov for økt råvaretilgang. Fylket trenger for eksempel en betydelig økning i svineproduksjonen. Vi mener derfor det er behov for at virkemidlene blir ytterligere tilpasset de ulike regionale utfordringer.

Rammebetingelser for reindriftsforvaltningen i Troms og Finnmark

For andre vinter på rad ble reindriftsnæringen rammet av beitekrise. Rein møter låste beiter i indre deler av fylket når dyra trekker tilbake fra sommer og høstbeitene i ytre strøk. Vår førstelinjetjeneste i reindriftsforvaltningen er satt på strekk og har utfordringer med å bidra med tilstrekkelig oppfølging av dette. Dels skyldes dette mangelfulle budsjetttrammer for avdelingen, men det er også utfordringer for våre ansatte å stå i et ekstremt arbeidspress over tid.

Budsjettsituasjonen for reindrift og landbruk har gjennom året vært fulgt opp i egne møter med Landbruks og matdepartementet og landbruksdirektoratet der også KMD/KDD har deltatt. Dialogen med direktoratet har utviklet seg positivt og sammen med direktoratet ble det løpende gjort omprioriteringer av oppgaver. Vi fikk imidlertid ingen avklaring på vår henstilling om en fornyet vurdering av tildelingskriterier for bevilgning til reindrift, noe som kunne skapt bedre driftsforutsetninger for avdelingen. Embetsledelsen har i flere møter med LMD varslet om en uforsvarlig arbeidssituasjon som følge av svært tidkrevende krisehåndtering og faste oppgaver som stadig må skyves på. Dette har også skapt misnøye i næringen og det kommer kritikk mot våre saksbehandlere. Troms og Finnmark har om lag 80 prosent av reindriften innenfor våre grenser. Det er vår oppfatning at budsjettmidlene som stilles til disposisjon på LMDs fagområde, er utilstrekkelig til å kunne gjøre en like god jobb i forvaltningens førstelinje som i øvrige reindriftsembeter i Nordland og Trøndelag.

Balansert vertskommunemodell for Midt-Finnmark og Vestre Varanger

Kommunefamilien lengst nord består fortsatt av et stort antall mindre kommuner, ofte med svak økonomisk bæreevne. Hver for seg kommer de ofte til kort når det gjelder å sikre kontinuitet og kvalitet i tjenestetilbudet til innbyggerne og næringslivet. Dette er bakgrunnen for at statsforvalteren har vært en

pådriver for å utvikle nye former for interkommunalt samarbeid, slik det kommer til uttrykk i Midt-Finnmark og Vestre Varanger. To grupper med fire kommuner har jobbet parallelt med utvikling av en balansert vertskommunemodell – et interkommunalt samarbeid der hver kommune får ansvar for ett tjeneste-/fagområde. Målet er å berede grunnen for mer komplette og attraktive fagmiljøer, heve kvaliteten i kommunale tjenester og sikre at rettssikkerheten ivaretas – som samlet sett er viktig for å opprettholde bosetting.

Kommunal og moderniseringsdepartementet, nå Kommunal og distriktsdepartementet, har vært holdt løpende orientert om utviklingen av de to prosjektene som til nå er etablert og driftet med prosjektskjønnsmidler. Vi er svært fornøyde med at KMD høsten 2021 kom på studietur til Finnmark for å møte de aktuelle kommunene og få mer kunnskap om prosjektene.

Prosjektene Midt-Finnmark og Vestre Varanger involverer 8 av 18 kommuner i Finnmark. Bortsett fra Alta hadde samtlige Finnmarks-kommuner nedgang i folketallet i 2021. Samtidig er det en uttrykt nasjonal målsetting å styrke bosettingen i denne delen av landet. Hos statsforvalteren mener vi det kan være avgjørende for den videre utviklingen i de åtte kommunene at de to prosjektene sikres en mer langsiktig finansiering og at det balanserte vertskommunesamarbeidet kan gis en mer solid forankring før overgang til ordinær drift. Fra statsforvalteren har vi derfor tillatt oss å be KDD om nasjonale utviklingsmidler til formålet og håper på en snarlig positiv tilbakemelding.

Vår fagdirektør Jan-Peder Andreassen som for øvrig er medlem av Generalistkommuneutvalget, følger opp disse prosjektene.

Barn og unge

Vi har i 2021 behandlet en stor mengde håndhevingssaker. Andelen der aktivitetsplikten er brutt ligger på 95%. I 2020 fikk vi inn en stor andel kommuner i oppfølgingsordningen, som vi har fulgt opp i 2021, og uttrekket i starten av 2022 viser at en svært stor andel av kommuneuttrekket også denne gangen handler om kommunene i vårt fylke. Herunder noen kommuner som tidligere har vært med i ordningen. Dette betyr at omtrent halvparten av våre kommuner deltar i denne ordningen, som tilsier at de ikke oppnår ønsket utvikling på sentrale områder i opplæringen og har særskilte behov for støtte til utviklingsarbeid. Vi vurderer på bakgrunn av antall håndhevingssaker vi behandler og uttrekket til oppfølgingsordningen, at kompetansen og kapasiteten hos en del skoleeiere og skoleledere i våre kommuner ikke er god nok. Fremdeles ser vi at en del kommuner har stor utskifting på skoleeiernivå og i skoleledelsen. Vi ser og at i flere kommuner er andelen ukvalifiserte lærere stor. Kommunene melder at de sliter med rekrutteringen.

Også i de samiske kommunene, og i kommuner som har et samisk tilbud, er det utfordrende å skaffe kvalifiserte lærere og barnehagelærere. Det utdannes ikke nok barnehagelærere og lærere med denne kompetansen til å dekke behovet i sektor.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Statsforvalteren har et økt fokus på bærekraft i sine tilbakemeldinger til kommunenes samfunns- og arealplaner. Vi opplever at bærekraft i stor grad ivaretas på et overordnet nivå i samfunnsdelen, mens det enda er krevende for kommunene å omsette dette i arealplanleggingen. Men Statsforvalteren er begynt å gi tilbakemeldinger og veiledere kommunene konkret på dette feltet også. Lengst er vi kommet i arbeidet med klima og miljø og bærekraft.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser

Planseksjonen:

I forbindelse med utarbeidelsen av kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel, oppfordres kommunene til å knytte mål og utfordringer til FNs bærekraftsmål. Statsforvalteren har et inntrykk at kommunene i Troms og Finnmark er opptatt av dette. Problemstillingen ligger i å omsette bærekraftmålene til lokale utfordringer. De fleste kommuner er i gang med dette arbeidet. Men det mangler svært mange oppdaterte vedtatte kommuneplaner.

Vi har hatt fokus på implementering av bærekraftsmålene i planleggingen og gjennomført et dagsseminar/workshop for embetet.

Vi erfarer at enkelte kommuner i Troms og Finnmark har utfordringer i forhold til manglende planressurser (fra liten til middels grad). De fleste kommunene i Troms og Finnmark har, i kommunal planstrategi, vektlagt utarbeidelse/rullering av kommuneplanen.

Statsforvalteren har etablert et digitalt møtepunkt hver andre måned der nasjonal politikk på tema presenteres av egne ressurser eller av regional stat, samt aktuelle direktorat. På siste temamøte var det 139 representanter fra kommunal sektor i Troms og Finnmark.

Statsforvalterens eget forbedringspotensial:

- 1) Statsforvalteren vil fortsette å jobbe med å oversette nasjonale forventninger, slik at de er tilpasset kommunal planlegging i møterekken digitalt møte(plannytt) og på konferansene regional plankonferanse og plan- og byggesakskonferansene. I 2021 gjennomførte vi to fysiske møter, en i Tromsø og en i Alta.
- 2) Bistå kommunene i høyere grad om hvordan FNs bærekraftsmål kan tilpasses i den enkelte kommune.
- 3) Det har internt i embetet vært gjennomført seminar/workshop om bærekraftsmålene, i den hensikt å ta dette videre på det enkelte sektorområde og i den kommunale planleggingen. Dette har også vært tema på vintermøte for Ordførere og Kommunedirektører sammen med Fylkeskommunen og KS

4) Styrke den kommunale veiledningen.
Regionalt planforum og samarbeid med fylkeskommunen er godt etablert.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Kommunene og fylkeskommunen tar utgangspunkt i nasjonale og viktige regionale interesser i sine planer. De store bykommunene med god plankompetanse og kapasitet, ivaretar kravene på en god måte. Kompleksiteten i planspørsmålene er stor og det er ekstra behov for å ta utgangspunkt og synliggjøre overordnede forventninger og føringer. De mindre kommunene omsetter ikke i samme grad overordnede forventninger; vi vurderer arbeidet til liten til middels grad. Mange finmarkskommuner bruker konsulentfirmaer, og disse planene adresserer overordnede forventninger på en god måte. I sum ivaretar kommunene i Troms og Finnmark overordnede forventninger på en middels måte. Fylkeskommunen har i liten grad fremmet egne planer det siste året (etter sammenslåingen, 01.2020). Det er dermed et begrenset grunnlag for en evaluering. Regional reindriftsplan Troms har relativt liten fremdrift i fylkeskommunen.

Statsforvalteren erfarer at våre innspill om nasjonale og viktige regionale forventninger blir forstått og omsatt i kommunene ut fra lokale utfordringer og behov. Slik sett, er det ikke avvik mellom våre innspill og omsetning av kravene i kommunene. I dette ligger det også at Statsforvalteren utøver et skjønn av hvilke forventninger det er rimelig å forvente at kommunene klarer å omsette. Vi vektlegger det kommunale selvstyret og legger opp til en dialog basert på den enkelte kommunes utfordringer og løsningsforslag veid mot nasjonale krav og forventninger. Det er viktig å skape forståelse av kommunens muligheter og frihetsgrad i kombinasjon med mer absolutte krav til sikring av en sektorinteresse for eksempel til jordvern og nedbygging av dyrket mark, eller utbygginger i nærheten av ei flyttelei som vanskeliggjør driftsforhold i reindriften.

Statsforvalteren formidler alltid nasjonale og viktige regionale forventninger, men tilpasser alltid reaksjonsformen og vektning i forhold til den konkrete utfordringen den enkelte kommune har. Vi har realitetsorientert våre innspill til det vi mener er den enkelte kommunes utfordring og behov.

Forbedringspotensial:

Vi kan ennå bli bedre på å målrette våre innspill til den enkelte kommunen, og vekte hvilke nasjonale forventninger som kan ansees som aktuelle og viktige i den enkelte plan.

Statsforvalteren erfarer at andre regionale statsetater følger opp overordnede forventninger og omsetter disse etter forholdene i de enkelte kommunene. Vi observerer også at valgte regionale etater som for eksempel Sametinget, kan ha forventninger og krav som kommuner finner vanskelig å imøtekomme og omsette i ulike arealplaner.

Årsakssammenheng:

Vi ser av innkomne planer at planstrategi og samfunnsplaner har fått mer fokus. Antall arealsaker på alle nivåer er noe lavere i 2021 enn i 2020. Vi antar at dette har sammenheng med kommunenes fokus etter valget i 2019 og vår fokus på kunnskapsgrunnlaget som styringsdokument for politisk styring. Covid-19 har nok også fått en innvirkning på antall arealplansaker gjennom at drivere ofte er næringslivet.

Effektvurdering:

Statsforvalterens organisering av egen planseksjon område har bidratt til vesentlige besparelser og økt kvalitet på saksbehandlingen av plansaker. Ressursmessig beregner vi at det er spart inn ca. 6 stillinger i embetet, sammenlignet med at planarbeidet foregitt i den enkelte avdeling. Sårbarheten ligger i fremtidig rekruttering.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet

Statsforvalteren reiser innsigelser på egne fagområder der det er relevant i forhold til nasjonale og viktig regionale interesser. Samtidig vektlegges helhetlig planlegging, slik at det kommunale selvstyret med planintensjonen ivaretas. Noen fagområder har ofte teknisk innsigelser, som støy, og sikker byggegrunn, men reises likevel for å understreke viktigheten av å omsette fagområdet på en forsvarlig måte. Innsigelser som er reist er godt begrunnet og nødvendige.

Internt hos Statsforvalteren er det høy fokus på dialog med kommunene for å løse områder med innsigelse i en høringsfase, eller med potensiale for å reise en innsigelse i en oppstartsfasen. Innsigelsene er mest mulig konkrete, og ofte fulgt opp med et forslag til løsning. Statsforvalteren registrerer at også hos andre regionale statsetater er det høy bevissthet om å avgi konkrete innsigelser som kommuner kan følge opp med mulige løsninger.

Oppfølging av samfunnsikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig og systematisk samfunnsikkerhetsarbeid er ivaretatt i kommunale planer.

Statsforvalteren gir innspill til samfunnsplaner, hvor samfunnsikkerhetsstaben og fagavdelinger bidrar aktivt. Det har vært gjennomført kommunedialog i utvalgte kommuner, hvor planlegging etter PBL har vært ett av flere tema. Mange kommuner mangler fortsatt en oppdatert samfunnsplan som politikere kan benytte som styringsdokument i valgperioden.

Tema som diskuteres i en analyse til kommunal beredskapsplikt blir også ivaretatt av fagmyndigheten NVE som Statsforvalteren samarbeider godt med. *Kommunene har ikke klart i tilstrekkelig grad å ivareta analyser i helhetlig ROS etter lov om kommunal beredskapsplikt direkte eller knytte denne til PBL §4-3. Her er det fortsatt et potensiale til forbedringer i kommunene og omsette tema internt i embetet.

*Statsforvalteren har bidratt på regional plankonferanse på tema og kopling mellom Helhetlig ROS og ROS etter bbl.§4-3. Statsforvalteren og kommunene har stor fokus på sikker byggegrunn i alle type plansaker etter de siste prs store hendelser i eget fylke og i andre fylker.

Statsforvalteren spiller tema inn og viser til veiledningsmateriale i alle plansaker der dette er tema.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer når planer revideres/rulleres.

Planseksjonen

Statsforvalteren ivaretar storulykkeforskriften gjennom at vi veileder kommunene og tiltakshavere til å holde tett kontakt med Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap(DSB), der vi ser at dette vil bli en utfordring på kompetanse og sektorlovverk. Kunnskapsnivået i mindre kommuner på dette fagområdet kan være en utfordring. Storulykkerisiko blir vurdert av kommunen. Vi har ikke noe entydig signal gjennom planarbeidet om dette gjøres i skala som foreslått ; i lav, middels, eller høy grad. Statsforvalteren opplever at konsulentbransjen og tiltakshavere gjennom kommunene kjenner til utfordringene, men at tema underkommuniseres i noe grad. Det det etableres ny industri, som skaper aktivitet og arbeidsplasser, særskilt i Finnmark. Her etableres det store samfunnsverdier, og det det er viktig at nasjonale interesser blir ivaretatt og vektet opp mot behovet for samfunnsutvikling. Næringsaktørene/tiltakshavere leter etter ledige utviklede næringsareal for å øke hastigheten fra ide til fysisk planlegging av konkrete tiltak. Flere grunner til etablering av storulykkebedrifter, men en er elektrofisering og ledig kapasitet i strømmettet, nasjonalt og regionalt. Ofte vil nyetablering av bedrifter ha både nasjonal og internasjonal viktighet. Tilgang på elektroner og utrulling av 420 kV i Finnmark, store vindmøleparker og gasstilgang fra Hammerfest skaper stor nasjonal og internasjonal interesse som kan resulterer i etablering av en storulykkebedrift.

Statsforvalteren skal ivareta nasjonal og regionale interesser i planene. Vi samhandler med fagmyndigheten DSB og påpeker utfordringer som må hensynstas. Konsekvensutredning(KU) er et tema som krever oppmerksomhet og som vi opplever er utfordrende for kommunene, tiltakshavere og konsulentbransjen. Våre andre fagområder som skal ivaretas som har stor fokus er naturmangfold, sikker byggegrunn og trygge oppvekst vilkår.

Forbedringspotensial:

Avgjørelser som fattes knyttet til energilovgivningen vil indirekte legge premisser for utviklingen iht. plan og bygningsloven.

Andre aktørers innvirkning:

NVE, Statnett og kraftforsyningens systemutviklingsmøter (KSU) bør i en større sammenheng orientere Fylkeskommunen, kommunene og Statsforvalteren om pågående planer og hvor trafoer og påslagspunkter kommer som med stor sannsynlighet vil skape næringsaktivitet.

Planleggingen skjer i tråd med rundskriv T-2/16 mm (fra kapittel 3.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser i tråd med rundskriv T-2/16 formidles og ivaretas på en god måte

Statsforvalteren tar utgangspunkt i T-2/16 i dialogen med kommunene og andre regionale statsetater. Vi henviser til rundskrivet i plankonferanser, høringsuttalelser, innsigelser og i meklingsmøter. Innslagspunktet for en innsigelse er tydelig for alle parter.

Vårt inntrykk er at konsulentfirmaer tar utgangspunkt i T-2/16 når de lager arealplaner på oppdrag fra private og kommunale aktører. Vi har også inntrykk av at T-2/16 er godt kjent for kommunene, men det er ikke alltid at de tar hensyn til nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser og vektet de på samme måte som vi gjør. Alt i alt vurderer vi at kommunene tar hensyn til T 2/16 i middels grad.

Til tross for at vi sprer informasjon om T-2/16, så er vårt inntrykk at det blir tatt politiske beslutninger i kommunene hvor miljøinteressene ikke alltid blir ivaretatt på grunn av behov for næringsutvikling, etc.

Eget forbedringspotensial: Det er krevende å ivareta nasjonale og vesentlige miljøinteresser i planarbeid på grunn av stor saksmengde, komplekse problemstillinger og for lite ressurser til å ivareta dette arbeidet.

Andre aktørers innflytelse på resultat: Konsulenter og eller tiltakshavere deltar sammen med kommunene i planfasene på møter med statsforvalteren, der SF orienterer om hvilke krav som minimum stilles i planarbeidet. Vår oppfatning er at aktørene ivaretar oppgavene på en god måte. Alternativet er at prosessen stopper opp og kostnadene løper. Da er veien til mål relativ enkel slik vi ser det.

Alle relevante planer inneholder tilfredsstillende støytredning (fra kapittel 3.1.1.1.4.2 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av støyhensyn i kommunenes arealplanlegging

Statsforvalteren ivaretar og gir innspill til alle relevante plansaker og etterlever T-1442 i alle plansaker.

T-1442 har størst virkning i bynære områder der fortetting, utvikling av by og tettsted er viktig i et 0-vekstmål knyttet til Norges forpliktelser til å oppnå resultatmål i 2030 og 2050. I fortettingen så ligger det et potensial til å få konflikter mellom støy og nærhet til knutepunkt og reduksjon av CO2 utslipp. Det har vært reguleringsplaner som har gått over noe lang tid fordi utbygging, kommunene har flere motiver som utfordres i veiledning til T-1442.

Effekten har vært god fordi de store byene og små tettsteder med tradisjonell næring og boliger knyttet fysisk sammen har fått dette fokuset med tanke på bolyst og folkehelse. Tiltakshavere har måttet begrense eller tilpasse seg dette fagområdet og en vil forhåpentligvis på sikt se resultatene gjennom økt tilfredshet og god helse for innbyggere.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes planlegging skjer i tråd med de boligpolitiske målene i kapittel 4 "Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve" i Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

Kommunenes planer ivaretar boligsosiale hensyn i middels grad. Statsforvalteren har gjort en enkel kartlegging i forbindelse med denne rapporteringen. Av de 39 kommunene i Troms og Finnmark ivaretar 25 kommuner boligsosiale hensyn på en god måte, med forankring i overordnet planverk eller relevante sektorplaner. For 10 kommuner er ikke Statsforvalteren kjent med status i arbeidet. Flere av kommunene i denne kategorien har sagt i gjeldende kommunale planstrategi at de vil utarbeide en boligpolitisk/boligsosial plan i perioden fra til 2023, men det er uvisst om planarbeidet er i gang. For 4 kommuner er situasjonen at boligsosiale hensyn ikke er ivare tatt i kommunens planer.

I uttalelse til overordnede kommunale planer (kommunal planstrategi, kommuneplanens samfunnsdel) har Statsforvalteren de siste 2-3 årene systematisk påpekt til kommunene at de må beskrive sine utfordringer på det boligpolitiske/boligsosiale området, og beskrive i relevant planverk hvordan de vil ta tak i utfordringene. Dette har også vært tema i råd, veiledning, seminarer og andre deler av Statsforvalterens kommunedialog. Kommunene er mer oppmerksomme på boligpolitiske/boligsosiale utfordringer nå enn for noen få år siden. Vi tror det til en viss grad kan tilskrives Statsforvalterens planfaglige føringer til kommunene, samt at bolig har vært et prioritert tema i arbeidet med Leve hele livet-reformen.

Statsforvalteren har laget en intern skriftlig veileder som beskriver hvilke faglige innspill vi bør gi til kommunene på ulike nivåer og stadier i deres planlegging på det boligpolitiske/boligsosiale området. Embetets arbeid på samfunnsplanområdet ivaretas av Samfunnsplangruppa, som har deltakere fra alle avdelinger. Vi har altså et godt grunnlag for vårt planfaglige arbeid på feltet. Likevel har vi et forbedringspotensial når det gjelder intern koordinering av vår boligpolitiske/boligsosiale planveiledning til kommunene. Dette skyldes i hovedsak at sentrale medarbeidere har sluttet i løpet av 2021.

Statsforvalteren har et godt og nært samarbeid med Husbanken på flere områder. Husbanken har også en bred aktivitet rettet direkte mot kommunene. Vi mener at Husbankens innsats med å formidle nasjonale styringssignaler på det boligpolitiske/boligsosiale området er medvirkende til at vi nå ser en økt vektlegging av arbeidsområdet i kommunene. Innspill fra Husbanken til ulike planer blir formidlet i regionalt planforum hvis de er forhindret i å delta selv.

Boligsosiale hensyn er ivare tatt i arealplanleggingen ved at det, i alle planer som handler om arealdisponeringer, anbefales blant annet å bruke virkemidler i Plan- og bygningsloven (§§11-9 og 12-5) for å realisere boligsosiale utfordringer. Vi lykkes i liten grad med å få gehør fra kommunene på dette.

Rekruttering og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

I overordnede planer (kommunal planstrategi, kommuneplanens samfunnsdel) beskriver samtlige kommuner i Troms og Finnmark at en økende andel eldre og et økende press på helse- og omsorgstjenestene fram mot 2050 er en av kommunens største utfordringer. I omtalen av dette peker et flertall av kommunene også på de særskilte utfordringene med rekruttering og kompetansebygging. De mer detaljerte beskrivelsene av hvordan utfordringene skal møtes inngår i ulike sektorplaner – primært helse- og omsorgsplaner. I 2021 har vi også sett at de særskilte planene kommunene har laget for sitt arbeid

med Leve hele livet-reformen har vært konkrete og gode i beskrivelsen av hvordan kommunene møter utfordringen med en økende andel eldre. Når kommunene søker om kompetanse- og innovasjonstilskudd må de også sende inn en oppdatert plan for kompetansebygging i helse- og omsorgssektoren. I 2021 mottok Statsforvalteren slike planer fra det store flertallet av kommuner som søkte om slikt tilskudd.

I arbeidet med Leve hele livet-reformen har Statsforvalteren lagt stor vekt på å gi kommunenes representanter grunnleggende veiledning om det kommunale plansystemet, og at reformen må forankres i de ordinære kommunale planprosessene. De som har ansvar for det lokale arbeidet i reformen er vanligvis mellomledere eller saksbehandlere i helse- og omsorgssektoren. De har liten eller ingen kjennskap til planlegging. Utfordringen for Statsforvalteren har vært å gi dem så mye innsikt i plansystem og planarbeid at de kan inngå i et samarbeid i egen kommune om planforankring av reformarbeidet.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer i tråd med SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Bykommunene anvender SPR SBAT aktivt sine utbyggingsplaner, og styrer utbyggingen i samsvar med teknisk infrastruktur som skoler, veier, vannforsyning etc. Med andre ord, en høy anvendelse av SBAT. Distriktskommunene ønsker mer bosetting for enhver pris og styrer i mindre grad bosettingsmønster og utvikling i samsvar med SBAT.

Statsforvalteren reiser innsigelser forankret i SBAT og ser at argumentasjonen fører fram i dialogen med kommunene, særlig i arbeidet med kommuneplanens arealdel. Statsforvalteren har tilsatt en arkitekt i 2021 for å forsterke arbeidet vårt med by- og tettstedsutvikling. Våre refleksjoner og tilnærminger deles av Fylkeskommunen slik at kommunene får sammenfallende innspill om by- og tettstedsutvikling basert på SBAT fra to helt sentrale regionale myndigheter.

En utfordring planavdeling møter i forbindelse med SBAT er at konseptet ofte kommer i konflikt med å ivareta hensynet til barn og unge i planleggingen, grønne lunger og steder hvor mennesker kan møtes ute. Denne problemstillingen gjelder særlig i de store byene i Troms og Finnmark.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

Statsforvalteren følger opp kommunenes arealplanlegging med å sikre at det tas grep for å sikre gode sand og grusressurser for framtidige behov, men også for å sikre at uttak etableres i samsvar med et konkret kommunalt behov.

Statsforvalteren følger også opp med å henvise til Direktoratet for mineralforvaltning for å sikre at nasjonale myndigheter er involvert i alle aktuelle arealplanprosesser, jfr samordningsansvaret.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med PBL § 1-8, SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, RPR for verna vassdrag og regionale planer.

Strandsone og vassdragsforvaltning er vurderingstemaer i alle reguleringsplaner. I 2021 ble det fremmet 3 innsigelser på temaet strandsonerforvaltning, 1 innsigelse på temaet vassdrag og 2 innsigelser på temaet 100m vassdrag. 5 av disse innsigelsene er knyttet KPA. Merknader fremmes når vi ser utfordringer eller at mangelen er ikke av en slik karakter at det ikke er grunnlag for innsigelse.

Statsforvalteren mottok søknader om dispensasjon fra forbudet mot tiltak i strandsonen, PBL § 1-8. De fleste dispensasjonssakene vil i liten eller ingen grad føre til privatisering av den del av strandsonen som er tilgjengelig og av interesse for allmennheten. Kommunene følger i stor grad opp våre anbefalinger ved avslag. Slik vi ser det ivaretar kommunene i *middele grad* opp nasjonale og regionale føringer.

Statsforvalteren følger opp kommuner som helt ser bort fra forbudet mot tiltak i strandsonen. Fylkeskommunen har kartlagt viktige friluftsinnteresser i strandsonen, disse kartleggingene er nyttige redskaper. Samtidig vil vi peke på at de nasjonale forskriftene ikke er like lett å omsette i kommunene i Troms og Finnmark.

Statsforvalteren har et potensiale for å fremme en differensiert strandsonerforvaltning, men det kan være ytterst vanskelig å nå fram med den type aktsomhetsplanlegging i distriktskommuner med lite utbyggingspress og store strandarealer. Bykommunene Tromsø og Harstad har strandområder med et stort besøkspress, og vektlegger friluftsliv/strandsonevern framfor utbygging i de aktuelle delene av kommunen. Dersom Statsforvalteren skal få større gjennomslagskraft for en differensiert strandsonerforvaltning med vekt på utbyggingsfrie områder, må nasjonale myndigheter innskjerpe det kommunale handlingsrommet.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)**Rapportere på**

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger og regionale planer

I Troms og Finnmark er det liten utbyggingsaktivitet over skoggrensen. Hensynet til reindrift står så sterkt at Statsforvalteren kun unntaksvis aksepterer utbygging over skoggrensen. Alle kommunene følger dette prinsippet, slik at det er lite uenighet mellom Statsforvalteren og kommunene.

Gammeproblematikken i Øst-Finnmark med allerede etablerte gammer, som en i stadig økende grad ønsker å punktfeste og privatisere, vil på sikt resultere i en endring fra gamle til hytte som er omsettbare og privatiserende i forhold til tidligere bruk. Statsforvalteren har tatt dette opp med FEFO og kommunene. Kommunene er under press og antallet er relativt stort i Øst-Finnmark.

Endringer fra gjeterhytter til private hytter og motsatt er ikke i nødvendig grad tatt tak i av reinbeitedistriktene. Behovsvurderingene, svensk og norsk reindrift, har et forbedringspotensial.

Store hyttekommuner i Troms og Finnmark er små i et nasjonalt perspektiv. Likevel er det områder som statsforvalteren må ha ekstra godt fokus på. Behov for flere ressurser for å rydde opp dette saksområdet.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)**Rapportere på**

Omdisponeringen av dyrka jord skal være under 4000 daa per år, jf. Stortingets jordvernmål 2020

Alle kommuner kjenner til det nasjonale jordvernmålet, men vektlegger det i ulik grad. I kommuner med en aktiv landbruksnæring med gode arealressurser og gode produksjonsforhold, vektlegges jordvernet fra middels til høy grad alle arealspørsmål. Ut fra topografiske forhold i kombinasjon med boligpolitiske ønsker og behov, vil imidlertid jordvern alltid utfordres i både Troms og Finnmark. Jordvern må ofte vike til fordel for andre samfunnsinteresser, først og fremst av hensyn til ønske om å opprettholde bosettingsmønsteret.

På grunnlag av jordvern reiste Statsforvalteren innsigelse i 4 planer, 1 reguleringsplan, 1 kommunedelplan og 2 kommuneplaner. Kommuneplanene er fortsatt i prosess med drøftinger om aktuelle løsninger, både for større felt men også for spredt utbygging i LNFR-sonen. Statsforvalteren erfarer at drøftinger fører fram til en konsensus mellom kommunene og Statsforvalteren om omfang og lokalisering av ulike formål hvor jordvernet innledningsvis alltid opprettholdes restriktivt. Også Statsforvalteren er opptatt av å ivareta distriktsbosetting, og ofte må da jordvern vike fordi det ut fra en samlet vurdering kan være få alternative utbyggingsmuligheter, jfr topografiske forhold hvor landbrukets ressursgrunnlag ligger langs fjordene og i dalbotnene. Vi erfarer at drøftingene øker forståelsen av jordvern, og at kommunene tar ut formål for å ivareta dette hensynet. Gjennom drøftinger har vi funnet løsninger som både Statsforvalteren og kommunen finner akseptable, og slik sette er det ikke avholdt meklinger i 2021 på grunnlag av uenigheter om jordvern. I 2021 ble det funnet løsninger for innsigelser til jordvern i kommuneplan arealdel Alta og kommuneplan arealdel Hammerfest.

I 2014 utarbeidet Troms fylkeskommune en landbruksplan hvor det ble stilt krav om at alle kommuner skal kartfeste landbrukets kjerneområder ved revisjon av kommuneplanens arealdel. Dette virkemidlet fungerer veldig godt og har sikret at sentrale driftsarealer som dyrket mark og dyrkbar skogsmark, avsettes som en hensynssone. Kommunepolitikere må ta stilling til kommunens landbruksarealer. Både Statsforvalteren og fylkeskommunen reiser innsigelse dersom hensynssonen ikke utarbeides. Statsforvalteren har oppfordret Troms og Finnmark fylkeskommune om å revidere denne planen og også utarbeide tilsvarende for finmarkskommunene. Vi erfarer at dette er et viktig hjelpemiddel for å omsette nasjonale jordvernmål i kommunale arealplaner. I dag brukes PBL § 11-8 nr c), - retningslinje, men det kan reises spørsmål om utformingen av § 11-8 bør endres slik at det blir enklere å fastsette bestemmelser kontra retningslinjer.

Framover må Statsforvalteren formidle og opprettholde et restriktivt jordvernmål i dialogen med kommunene om arealplaner. I Troms og Finnmark vil et ressursvern være viktig for å sikre arbeidsplasser i distriktene, men også ut fra et beredskapshensyn med fokus på matvareproduksjon og forsyningsgrad. Vi vil aktivt bruke den regionale landbruksplanen for å ivareta landbrukets kjerneområder.

Det kan reises spørsmål om forvaltningsansvar for jordvern skal flyttes fra kommunenivået til et regionalt nivå. Det vil gi mer kontinuitet i håndteringen av landbrukets ressursgrunnlag.

Videre kan det også reises spørsmål om det skal tallfestes et mål for jordvern i hver enkelt kommune. Det vil gi kommunene et klarere handlingsrom for omdisponering av dyrket og dyrkbar mark hvor også kriterier fra SPR SBAT må omsettes og vektlegges.

Statsforvalteren registrerer også at kommunenes kompetanse og kapasitet på landbrukssektoren går ned samlet for fylket. Interkommunale landbrukskontor kan derfor være et egnet virkemiddel for å gi bedre forvaltning og tjenester.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
285.0	236.0	505.0	217.0	427.0	199.0	206.0	169.0	102.0	539.0

Alle år er summen av Troms og Finnmark

Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Reindriftens interesser og behov ivaretas i planprosesser og arealforvaltning

I forbindelse med kommuneplanens samfunnsdel etterspør vi utfordringer knyttet reindrift i kommunen. Hensynet reindrift innebærer både næring og kultur/identitet og tilhørighet.

Hensynet til reindrift blir ivaretatt i alle plansaker etter PBL. I 2021 ble det fremmet 4 innsigelser for manglende ivaretagelse av reindrifftsinteressene (2 på KPA nivå og 1 på detaljreguleringsnivå det er i tillegg varslet at reindrifftsinteressene blir veldig sterkt berørt v/ oppstartsvarsel). I tillegg er det fremmet 23 merknader.

Merknader til planforslag fremmes når vi ser at reindriftshensyn blir særskilt utfordret (v/oppstartsvarsel) eller at mangelen ikke er av en slik art at det er grunnlag for innsigelse.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark gir innspill til plansaker i Nordre-Nordland der Troms reinbeitedistrikt har beiterettigheter. Her har vi gitt innspill til 45 plansaker med hovedtyngde på dispensasjon fra gjeldende plan. Statsforvalteren har vurdert klage på 4 av 45 saker som er oversendt Statsforvalteren i Nordland.

I Troms og Finnmark har vi 7 saker der vi gikk imot dispensasjon og varslet klage. Av de 7 var 3 mot hyttebygging, 3 mot næringsformål og 1 mot dagsturhytte.

Statsforvalteren kan gjøre distriktsplanene mer kjent for kommunene, og slik sett framstå mer tydelig og forutsigbar.

Sametinget avgir ofte uttalelser om reindrifftsaglige forhold. Kommunene får uttalelser fra både Statsforvalteren og Sametinget om samme fagområde, noe som kommunene betrakter som krevende ut fra prinsippet om at det er en etat som har ansvar for et fagområde. Fylkeskommunen formidler i liten grad reindrifftsaglige uttalelser.

Kommuner og fylkeskommunen er i begrenset grad kjent med distriktsplanene. Det er et verktøy som kan anvendes mer i kommuneplanene - samfunnsdel og arealdel.

Følgende distrikt har godkjente regler/planer etter reindrifftsloven av 2007:

Sállan/Sørøya, Fiettar, Girenjárga, Nuorta-Sievju/Seiland Øst, Nuorttabealli/Østre sone, Ivgoláhku/Lakselvdalen/Lyngsdalen, Joahkonjárga, Seakkesnjárga ja Sildá/Fraktfjord med Silda, Guovdjohtolat/Midtre sone, Silvetnjárga, Spalca, Itunjárga/Rendalen, Orda, Oarjabealli/Vestre sone, Ábborašša, Fávrosorda, Cohkolat ja Birtavári, Árdni/Gávvir/Amøy/Kågen, Beahcegealli, Nuorta Máttá-Várjjat/Østre Sør-Varanger, Sállan/Skogerøya - Cizášnjárga/Spurvenes, Báhcaveajji/Máttavárjjat dálveorohat/Pasvik/Sør-Varanger vinterbeite, Várjjatnjárga/Varangerhalvøya, Rákkonjárga, Olggut Čorgaš/Oarje-Deatnu/Nordkinnhalvøya/Vestretana, Siskkit Čorgaš/Lágesduottar/Ifjordfjellet, Spierttanjárga, Spierttagáisá, Kárášjoga oarjabealli/Karasjok vestre distrikt, Kárášjoga nuortabealli/Karasjok østre vår/høst/vinterbeite, Bassevuovdi/Helligskogen, linnásuolu/Kanstadfjord/Vestre Hinnøy, Mauken/Tromsdalen/Andersdalen-Stormheimen/Meavki/Stuoranjárga, Oarjijt Sázza/Sør-Senja, Roabat/Grovfjord, Ruobbá/Rebbenesøy, Sállir/Kvaløy, Hjertind/Altevatn/Fagerfjell/Stállonjárga/Uhcanjárga/Fagerfjell, Várdná/Vannøy

Reindrifftsens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser

	Distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter i reinbeiteområdet	Antall regler/planer som er oppdatert i løpet av de fire siste år
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindrifftsloven av 2007	100 %	61	61	3
Distrikter med godkjente distriktsplaner etter reindrifftsloven av 2007	100 %	61	61	29

Systematisk folkehelsearbeid etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av langsiktig folkehelsearbeid i kommunenes planarbeid

Kommunene har nå, 10 år etter at folkehelseloven ble innført, skjønt hva som er intensjonen med loven. Kommunene forstår verdien av å ha et kunnskapsgrunnlag (oversikt over helsetilstanden) som klargjør hva som er deres viktigste utfordringer, og som danner grunnlag for planlegging innen alle sektorer. Kommunene forsøker etter beste evne å formulere overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet i sine kommuneplaner. Vi ser imidlertid at det er stor variasjon i hvor tydelige og anvendelige disse målene og strategiene er for iverksetting og evaluering av folkehelsearbeidet. Sosiale forskjeller som tema i folkehelsearbeidet beskrives i en del av kommunenes planer.

Statsforvalteren har gjennom ti år kommentert status og forbedringspunkter i kommunenes folkehelsearbeid i alle relevante planuttalelser, både på samfunns- og arealplanområdet. Dette har også vært tema i en lang rekke forelesninger, kurs, seminar o.a. rettet mot kommunene. Vi tror det er noe av grunnen til at vi ser en positiv utvikling på området. Oppsummert er vårt inntrykk at det langsiktige og systematiske folkehelsearbeidet har en betydelig bedre posisjon i kommunene enn bare for noen få år siden. Planforankringen er gjennomgående god. Befolkningens helse tas på alvor som et tema i kommunens utviklingsarbeid.

3.1.1.2 Understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap

Vi har brukt store ressurser på kommunerettede arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Primært har vi støttet kommunene i håndteringen av

pandemien. Det handler bl.a. om regelverksforståelse, formidle informasjon til kommunene og å formidle kommunenes behov overfor nasjonale myndigheter. Vi har også fulgt opp enkeltkommuner ved behov. Vi har, når det har vært nødvendig, bistått kommunene ved andre hendelser.

Den tette kontakten med kommunene gjennom pandemi-håndteringen har senket terskelen for å ta kontakt med oss. Det anser vi som positivt.

Vi har under pandemien, og for øvrig, høy grad av tilgjengelighet i embetet - også utenfor normal arbeidstid. Dette gjør vi for at kommuner og andre raskt kan komme i kontakt med Statsforvalteren ved behov.

For oss er det viktig å bidra til kompetanseheving i kommunene. I 2021 gjennomførte vi digitalt kurs i beredskapsplanlegging. Mange kommuner var representert. Vi fikk svært gode tilbakemeldinger.

Vi vurderer måloppnåelsen som god.

Valg av virkemidler tilpasset kommunens behov (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede virkemiddelbruken overfor kommunene innen samfunnssikkerhet og beredskap er vurdert av Statsforvalteren og tilpasset kommunenes behov.

For Statsforvalteren har det vært viktig å tilpasse virkemiddelbruken ut fra situasjonen vi har stått i under pandemien. Vi har hatt svært tett dialog med kommuneoverleger og kommuneledelsen i hele 2021. Vi har søkt å tilpasse bruk av virkemidler i forhold til den enkelte kommunes behov for støtte. Vi opprettet for eksempel en egen tverrfaglig gruppe i embetet som har hatt som oppdrag å understøtte kommunene i håndtering av pandemien.

For øvrig er vår virkemiddelbruk ut mot kommunene basert på god kunnskap om de enkelte kommuner og utfordringene de har. Samtidig har vi vært opptatt av at virkemiddelbruk skal bidra til å styrke arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Vi har derfor søkt å balansere virkemiddelbruken basert på risikovurderinger av kommunene og en dialog med enkelte kommuner.

Oppfølging av kommunene i pandemihåndteringen har beslaglagt mye av vår kapasitet. Kapasitet som vi ellers ville benyttet til andre oppdrag. Vi har til en viss grad kunnet kompensere for dette ved økt bruk av digitale plattformer. Effekten av samhandling via digitale plattformer er god.

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt. Kommuner for tilsyn velges ut på bakgrunn av oppdrag 3.1.1.2.9. Statsforvalteren vurderer om helseberedskap skal inngå i tilsynet, se pkt. 3.1.1.2.1.2

På grunn av Covid-19 har Statsforvalteren gjennomført færre tilsyn enn det som var planlagt. Avlysning ble gjort ut fra en vurdering av kommunens mulighet til å avsette ressurser til dette i en ellers svært presset situasjon og egen ressursituasjon.

Det ble gjennomført tilsyn med følgende kommuner: Gamvik, Harstad, Tromsø, Kautokeino, Nordkapp og Lyngen.

Fokus for tilsynene var kommunal beredskapsplikt, helhetlig ROS analyse, overordnet beredskapsplan, helhetlig og systematisk samfunnssikkerhetsarbeid, manglende system for opplæring og helsemessig og sosial beredskap. DSB sin veileder for Fylkesmannens tilsyn med kommunal beredskapsplikt er lagt til grunn ved gjennomføring av tilsynene og veileder for felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap.

Ved tilsyn med Tromsø kommune var også næringsberedskapsloven tema.

Helseberedskap inngikk i tilsynet med Harstad kommune. Representanter fra helse- og sosialavdelingen var representert ved det tilsynet.

Vi erfarer at det er en bedre effekt av stedlige og digitale tilsyn enn rene dokumenttilsyn.

Felles tilsyn med beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren avgjør om det skal gjennomføres tilsyn med helseberedskap i kommunene basert på kunnskap om risiko og sårbarhet. Tilsyn med helseberedskap i kommunene skal gjennomføres som felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt etter sivilbeskyttelsesloven, jf. [Veileder for felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap](#) fra DSB og Statens helsetilsyn.

Veileder for felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap ble lagt til grunn for planlegging og gjennomføring av tilsynet med Harstad kommune.

Tilsynsarbeidet har fokusert på samordningen mellom kommunens beredskapsplaner, og sammenhengen mellom overordnet ROS-analyse, ROS-analyse i helsesektoren, samt sammenhengen mellom sektorplaner og overordnede planer. SF har tilpasset sitt tilsyn til særlig å fokusere på de utfordringer som enkeltkommunene har, og vurderer at tilsynet har gitt kommunen bedre innsikt i planarbeidet, samordningen i kommunen, samt viktigheten av å prioritere beredskapsarbeidet i helsesektoren.

Veiledning om samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal styrke veiledningen overfor kommunene i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap, herunder helse- og omsorgsberedskap.

Vi har i 2021 understøttet kommunene betydelig, primært i forbindelse med COVID-19. Dette knytter seg både til forebyggende, krisehåndtering, henvendelser og regelverksforståelse.

Pandemien har gitt SFTF en løpende oversikt over kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, gjennom ulike faser av pandemien. Vår oppfølging av kommunene har vært tett, både gjennom jevne, planlagte møter (kommuneoverlegeforum, kommunemøter), og gjennom oppfølging av enkeltkommuner i utbrudd eller ved annen kontakt. Kontaktformen har vært en til en samtaler med kommunene, både på fagkanal, oppvekst, beredskap og administrativt. Vi har videre prioritert å delta på møter mellom kommuner, FHI og andre sentrale myndigheter der det har vært naturlig og nødvendig. Vi har hatt fokus på helse og omsorgstjenestene, men i kommunenes arbeid med kontinuitetsplanleggingen har også en rekke andre virksomheter i kommunen vært belyst. Særlig sammenhengen mellom skole/barnehage og helse har vært fremtredende, så vel som en rekke andre virksomheters betydning for å håndtere pandemien og etter hvert sykefraværet (transportsektor, grensemyndigheter, andre). Helsedirektoratets og FHIs nasjonale retningslinjer og veiledere har vært styrende for vår dialog med kommunene/spesialisthelsetjeneste, kommuneoverlegens kompetanse og myndighet i kommunen, utfordringer knyttet til grensekommuner for å nevne noe.

For øvrig har vi veiledet kommunene på forespørsel på mange områder innen samfunnssikkerhet og beredskap. Vi erfarer at kommunene setter pris på å bli veiledet. Vi har mange kommuner i fylket. Kommunene har derfor fått hver sin kontaktperson i stab for samfunnssikkerhet og beredskap. Formålet er to-delt. For det første gir det mulighet til å få enda bedre kunnskap om den enkelte kommune. For det andre får kommunene en kontaktperson som kjenner kommunen. Vi mener det kan være et godt virkemiddel i vår oppfølging av kommunene.

Statsforvalteren har våren 2021 hatt et særlig fokus på oppfølging av kommunene Skjervøy, Tromsø, Lyngen og Karlsøy på atomberedskapsområdet med tanke på mottak av reaktordrevet fartøy til Tromsø.

I november/desember gjennomførte vi i samarbeid med NUSB to kurs i beredskapsplanlegging for kommunene i Troms og Finnmark. Begge kurs var fulltøgn og interessen var så stor at vi kunne ha gjennomført et tredje kurs. Men verken økonomi eller ressurser gjorde dette mulig. Målgruppen var personell som har beredskapsplanlegging i kommunen. Tilbakemeldingene fra deltagerne er udelt positive. Vi vurderer at denne type kurs gir god effekt og bidrar god erfaringsoverføring mellom kommuner.

Statsforvalteren sender fortløpende veiledningsmaterieell og rapporter som kan ha betydning for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.

Alle kommuner fikk i 2021 tilbud om opplæring/videreutvikling i bruk av DSB-CIM. Som følge av Covid-19 har vi gitt opplæring til mange enkeltpersoner i kommunene.

Samfunnssikkerhets- og beredskapsstaben har også bidratt til å lage kommunebilder som viser vår vurdering av status for samfunnssikkerhet- og beredskap i kommunen. Formålet er å gi kommunene informasjon/veiledning som grunnlag for videreutvikling av arbeidet på området. Kommunebildene er delt med kommunene.

Samfunnssikkerhets- og beredskapsstaben har også deltatt i den øvrige kommunedialogen.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

Ar	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	43	11	11
2020	39	6	10
2021	39	7	9

Egenberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i 2021 bidra til at kommunene arbeider for styrket egenberedskap hos innbyggerne gjennom lokale tiltak og oppfølging av *Egenberedskapskampanjen* fra DSB.

Vi har sendt til informasjon om kampanjen samt lenke til webinar til kommunene. Videre er det lagt ut informasjon om kampanjen på Facebook.

Statsforvalteren har overfor kommunene Skjervøy, Karlsøy, Tromsø og Lyngen anbefalt å bruke Egenberedskapskampanjen i innledende fase for anløp av reaktordrevet fartøy til Tromsø. Dette fordi at kampanjen også har fokus på jodtabletter.

Vi har ikke i 2021 fått henvendelser fra kommunene om behov for bistand til oppfølging/implementering av kampanjen 2021.

Øvelse for kommunens kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.4.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2022 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i 2021 gjennomført øvelse med kommunenes beredskapsorganisasjon i Tromsø, Lyngen, Skjervøy, Berlevåg, Nordreisa, Karlsøy (2).

Øvelsen med Tromsø, Lyngen, Skjervøy og Karlsøy var en fellesøvelse hvor også DSA, politiet, Sivilforsvaret, UNN mfl. deltok. Scenario var hendelse ifb. mottak av reaktordrevet fartøy til Grøtsund (Tromsø).

Scenario for øvelse i Berlevåg, Nordreisa var ekstremvær med strømbrydd, bortfall av EKOM mv. Øvelse i Karlsøy var brann i trafo m/ sekundærkonsekvenser scenario.

Tilbakemeldingene på øvelsene er udelt positive og kommunene trekker frem den gode læringseffekten de opplever at øvelsene har ift. kompetansebygging, planverksutvikling og styrket kunnskap og samvirke med eksterne aktører.

Understøtte arbeid med ROS-analyser og beredskapsplaner på lokalt nivå (fra kapittel 3.1.1.2.4.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal understøtte arbeidet med ROS-analyser og beredskapsplaner på lokalt nivå, med særlig vekt på forbedre samhandling i krisehåndteringen mellom helseforetak - kommune, og kommunenes evne til å omlegge tjenester og kapasiteter til ekstraordinære behov. TISK-øvelser er den del av dette.

I forbindelse med tilsyn og i dialogen for øvrig med kommunene understreker vi viktigheten av det helhetlige og systematiske arbeidet med samfunnsikkerhet og beredskap. Som del av dette inngår det at beredskapsplaner skal være basert ROS-analyser og samordnet mellom sektorer. Vi oppfordrer også kommuner til å samordne planverk med samvirkeaktører.

Helse:

Arbeidet med pandemien har i 2021 vært høyt prioritert, og Statsforvalteren har hatt en løpende oversikt over kommunenes beredskapsarbeid. Kommunenes beredskapsplaner har vært tema i ulike fora, særlig kommuneoverlegeforum og kommunemøter (se under), og de til enhver tid gjeldende retningslinjer/veiledere fra Helsedirektoratet har blitt lagt til grunn. Sentrale myndigheter har også i stor grad deltatt på våre møter med kommunene, for å gi informasjon og skape dialog omkring de ulike problemstillingene som beredskapsarbeidet har identifisert. Statsforvalteren har lagt vekt på å synliggjøre forventningen om at kommuneoverlegen er en del av kommunens kriseledelse. Dette har vi gjort gjennom forventninger til deltakelse i møter og felles skriftlige henvendelser, samt egen deltakelse i kommunenes krisemøter der det har vært naturlig. Statsforvalteren erfarer at alle kommunene har benyttet kommuneoverlege i krisestab der slike har vært satt. Vi erfarer at det i hovedsak har vært et godt samarbeid mellom medisinskfaglig rådgiver og administrasjon i kommunene.

Samhandlingen mellom ulike nivåer i helsetjenesten og samhandling/samarbeid mellom kommuner har jevnlig vært tema i dialogen med kommunene. Dialogen har imidlertid avdekket utfordringer, både hva gjelder utskrivningsklare pasienter og kapasiteten til samarbeid på tvers av kommunegrensene. Statsforvalteren følger opp disse problemstillingene i øvrige porteføljer (eksempelvis tilsyn).

Strukturer for å løse oppdraget:

Lokale samarbeidsutvalg: Statsforvalteren har benyttet eksisterende samarbeidsstrukturer mellom helseforetak og kommuner, der slike har vært i drift (lokale samarbeidsutvalg). Statsforvalteren har bedt regionalt helseforetak og lokalsykehus påse at samarbeidsorganer finnes omkring hvert lokalsykehus, og alle lokalsykehusene drifter nå slike samarbeidsarenaer. Statsforvalteren har deltatt aktivt på møtene i de lokale samarbeidsorganene, og løpende problemstillinger har vært løftet og løst her. Kommunenes analyser av situasjonen og tilhørende beredskapsplaner har dannet grunnlag for diskusjonene i samarbeidsorganene. I vår rolle har vi fokusert på å legge nasjonale retningslinjer og strategier til grunn for best mulig lokale løsninger. Kommunene har dratt nytte av hverandres erfaringer, og viktige avklaringer mellom kommune og lokalsykehus har løpende blitt løst. Informasjon fra disse møtene har

danne grunnlag for vår vurdering av den regionale smitte- og beredskapssituasjonen.

Kommuneoverlegeforum:

Statsforvalterens helseavdeling har jevnlig samlet alle kommuneoverleger til digitalt møte, for faglig oppdatering om beredskapssituasjonen. Her har også helseforetakene deltatt, samt det regionale helseforetaket. Møtene har hatt innledere fra Helsedirektoratet og FHI, samt andre nasjonale myndigheter etter behov. Kontinuitetsplanlegging og endring av beredskapsplaner har vært på agendaen jevnlig, i ulike stadier av pandemien.

Ukentlige beredskapsmøter med regionalt helseforetak:

Oppdatert informasjon om kommunenes situasjon og utfordringer blir delt og diskutert i jevnlige møter med Helse Nord. Dette har bidratt til gjensidig situasjonsforståelse mellom ulike nivåer i helsetjenesten.

TISK-øvelser:

Kommunene har hatt betydelig aktivitet innenfor TISK-arbeidet i 2021. På et tidlig tidspunkt bidro Statsforvalteren til at de kommunene som ikke ennå hadde hatt smitte kunne delta på nasjonale øvelser og webinarer, i tillegg til å dele informasjon og erfaring mellom kommuner i ovennevnte fora.

Iverksette kriseberedskap i reindriften (fra kapittel 3.1.1.2.5.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har iverksatt system for kriseberedskap i reindriften.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har tidligere hatt et kriseberedskapsutvalg, men etter evaluering av beitekrisen i 2020 ble det anbefalt ett kriseberedskapsutvalg for hvert av reinbeiteområdene. I 2021 har det vært 3 ordinære møter i Kriseberedskapsutvalget. I mai måned ble det foretatt telefonisk ringerunde til medlemmene i kriseberedskapsutvalget, ettersom de ikke kunne samles til teams møte på grunn av vårflytting med egen rein. Det var da meldt inn problem med beiting på grunn av snø og skare under flytting og mye snø på sommerbeite. I tillegg godkjente kriseberedskapsutvalget våren 2021 bruk av eget krisefond på grunn av havari på landgangsfartøyet som frakter rein til sommerbeiter i Finnmark. Det kom meldinger i slutten av november fra siidaer tilhørende D30c og B30B om vanskelige beiteforhold pga. skare og is. Det ble gjennomført befaringer i de aktuelle siidaer i desember og i tillegg ble det befart i D16 og D17. Kriseberedskapsutvalget erklærte beitekrise i de 2 sonene (sørlige delene) i 30 B og 30 C. Siidaer som skulle til disse sørlige delene ble liggende på andre siidaers vinterbeite, noe som resulterte i beitekonflikter. Noen siidaer ble igjen på høstbeiteområdene. Det er blitt gjennomført befaringer av Statsforvalteren og medlemmer fra kriseberedskapsutvalget på alle vinterbeiteområdene i vest og øst Finnmark. Det er problemer å få med kriseberedskapsutvalgs medlemmer på befaring under en krise, ettersom alle kommer fra næringen. NRL måtte utnevne flere medlemmer/vara til kriseberedskapsutvalget for å ha tilgjengelige personer fra næringen. Befaringer krever store mannskapsressurser, da det innebærer både for- og etterarbeid i form av planlegging og rapportering samt forberedelser til møter i kriseberedskapsutvalget.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har utarbeidet en mal for å kartlegge beitetilgjengelighet.

Sammen med de andre Statsforvalterne er vi gang å utarbeide en mal hvordan reineiere kan kartlegge beitetilgjengelighet, slik at vi ikke må ut å befare områdene ved en lengere beitekrise.

Det er brukt 2 årsverk for gjennomgang og systematisere rapporteringen etter beitekrisen i 2019/2020. Statsforvalteren utsatte kravet om tilbakebetaling av ubrukte midler fra beitekrisen i 2020, blant annet på grunn av en ny beitekrise. Dette ville ha svekket nærings økonomi til kjøp av fôr til dyrene under en krise.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

I forbindelse med kommunal planstrategi oppfordret vi kommunene til å utarbeide en realistisk oversikt over ønsket/effektivt kommunalt planverk (se behovet i forhold til tid, ressurser og behov). Kommunene i Troms og Finnmark har store utfordringer med å holde kommuneplan oppdatert, og forankre den i sittende kommunestyre. For at plansystemet skal kunne fungere iht. intensjonen, må det ha forankring i sittende kommunestyre. Vi tror at planstrategi og samfunnsplan prosessen må være en og samme prosess. Vi ser på planfokus i kommunene at samfunnsplanene har økt i antall i 2021 i forhold til 2020. Vi tolker dette til at deres eget fokus og vår veiledning har bidratt til denne økningen.

Statsforvalteren jobber med å motivere kommunene til å etablere interkommunale plankontor. Statsforvalteren har fokus på planlegging etter plan og bygningsloven og avsetter ressurser på flere nivåer for å understøtte kommunene i deres planarbeid.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner og fylkeskommuner har vedtatt en planstrategi

Ved utgangen av 2021 var det fortsatt kommuner i Troms og Finnmark (N=39) som ikke hadde vedtatt kommunal planstrategi (eller hatt den ute på høring) i henhold til PBL. Troms og Finnmark fylkeskommune varslet oppstart av regional planstrategi i 2020, og sendte den på høring i 2021.

Statsforvalterens forbedringspotensial: Statsforvalteren vil anbefaler kommunene (administrasjonen) å utarbeide kunnskapsgrunnlaget til ny kommunal planstrategi tidlig i 2023 slik at det nye kommunestyret ved neste valg kan fatte vedtak og at sittende kommunestyre kan bidra til et kunnskapsløft. Det er en generell oppfatning at kommunene er for sent ute med utarbeidelse av kommunal planstrategi. Denne forsinkelse forplanter seg videre i plansystemet og har dermed potensial for å svekke det politiske eierskapet til planverket som styringssystem. Vi anbefaler at planstrategiarbeidet og arbeidet med samfunnsplan slås sammen, slik at samfunnsplan blir forankret i sittende kommunestyre og koblet til økonomiplan.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling

Som det fremgår av rapportering inkl. tabell på resultatmål 7.3.6.5.1, behandlet vi i 2021 27 reguleringsplanklagesaker, hvorav kun 2 ble behandlet innen 12 uker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 222 dager. Dette er dessverre en vesentlig fristoverskridelse. Som det fremgår av resultatmål 3.3.1.1.2.1 og avsnittet om juridisk seksjon under hovedmål 3 har imidlertid vår hovedprioritet på juridisk seksjon vært å bygge ned restansene på klagesaker etter plan- og bygningsloven, og vi har satt inn ulike tiltak intern og også eksternt gjennom bistand fra andre statsforvaltere. For ordens skyld nevnes at vi har behandlet samtlige reguleringsplanklagesaker selv, og at vi behandlet 10 flere reguleringsplanklagesaker i 2021 enn i 2020.

Vår forbedringspotensiale og hovedmål er å komme dit at vi behandler alle reguleringsplansaker innen 12 uker. Som rapportert under hovedmål 3 har de interne og eksterne tiltakene som er iverksatt ført til at vi er i en situasjon hvor vi i løpet av forholdsvis kort tid vil være i en situasjon hvor hovedregelen er at vi behandler klagesaker etter plan- og bygningsloven innen 12 uker.

Vi ser fortsatt at kommunene har et forbedringspotensial med hensyn til å benytte konsekvensutredningsforskriften og å foreta en vurdering/riktig vurdering av om aktuell reguleringsplan skal konsekvensutredes eller ikke. Vi bruker endel ressurser på dette i vår klagebehandling.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk gyldige bestemmelser og plankart

De store kommunene har egne jurister og legger frem planer for politikere med trygghet og god skjønnsutøvelse gjennom sitt faglige ståsted. Tryggheten med å ivareta medvirkning er bedre der kommunene har gode jurister enn der de mangler dette helt i små kommuner.

Store kommuner har god juridisk kvalitet. I betydelig grad

Mellomstore kommuner med gode planlegger og/eller med god juridiske kompetanse har god kvalitet. I betydelig grad. Mellomstore med mindre prioritering på plan og juridisk kompetanse her generelt middels grad.

Små kommuner med liten plankompetanse og få eller ingen jurister benytter i stor grad private tiltakshavere og vil i stor grad lene seg på den kompetanse de har, og gjør selv i mindre grad egenvurderinger. Den juridiske kvaliteten blir da i mindre grad god fra kommunen, men den kan være god fordi den private aktøren er i stand til å utøve kommunens oppgaver, eller utøver den på vegne av kommunen.

Statsforvalteren deltar i prosessen om den er kommunalt styrt eller drevet av tiltakshavere. Kapasitet til å delta i alle møter er en utfordring grunnet kapasitet.

For noen kommuner er tiltakshavere med konsulenter eneste farbare vei, som kan bidra til å utvikle planer, for å skape næringsutvikling. Skape arbeidsplasser, bosetting og utvikling.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp

Statsforvalteren har løftet opp KU på plan - og byggesakskonferansene i Tromsø og Alta med eksempler fra mangler i planarbeidet.

Planseksjonen har bevisstgjort våre saksbehandlere og våre to jurister skal ha et eget ansvar å følge dette opp på rett plannivå og formidle forskriften til kommunene og tiltakshavere.

Det er store forskjeller i kunnskapsnivå i kommunene på dette tema og vil bli fulgt opp i det videre veiledningsarbeidet med kommunene.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Statsforvalteren utarbeidet også i 2021 en felles kompetanseplan med NAV Troms og Finnmark. Gjennom tiltakene i denne planen vurderer vi at ansatte i NAV-kontorene har fått økt kunnskap om sosialtjenesteloven.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter, herunder innføring av plikt til norskopplæring. Det skal legges særlig vekt på individuelle vurderinger knyttet til de sosiale tjenestene.

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter knyttet til de sosiale tjenestene.

Opplæringen er gitt gjennom en heldags workshop om saksbehandlingsreglene, samt en egen fagdag om barneperspektivet. Det ble lagt vekt på individuelle vurderinger. Tilbud om å delta ble gitt til alle NAV-ansatte ved NAV-kontorene i Troms og Finnmark. Opplæringen ble pga. pandemien gitt via teams, noe vi også har erfaring med fra tidligere.

Vi har også gitt tilbud om opplæring gjennom Nettverk for sosiale tjenester i samarbeid med NAV fylke, Nettverk for Gjeldsrådgivere og Nettverk Økonomisk råd og veiledning.

I tillegg har vi tilbudt kurs i økonomisk rådgivning i samarbeid med embetene i Trøndelag og Vestland. Dette var både grunnkurs, videregående kurs og ekspertkurs. Vi har også veiledet både muntlig og skriftlig i lov og forskrift jevnlig gjennom generelle henvendelser fra NAV og i oversendelsesbrev med klagesakene.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	32	32

NAV kontor med lav kunnskap tilbys opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

NAV-kontor som vurderes å ha særskilte utfordringer i forståelsen av sosialtjenesteloven og hvordan den skal praktiseres, eller forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven, har fått tilbud om tilpasset opplæring.

NAV-kontor som vurderes å ha lav kunnskap om sosialtjenesteloven og hvordan den skal praktiseres, eller forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven, har fått tilbud om særskilt opplæring. Dette har vært gjennomført via Teams. Vi har her gitt opplæring til enkeltkontor når det gjelder refusjon etter sosialtjenesteloven § 26.

Vi har gjennom siste halvdel av 2021 hatt en dialog med flere NAV-kontor vedr. kompetansebehov og opplæring. Dette arbeidet har vi tatt opp tråden på nå i 2022 og landet konkret avtale om opplæring om sosialtjenesteloven generelt og KVP spesielt. Vi har også utarbeidet et eget informasjonsskriv om økonomisk stønad som lån som er sendt til alle kommunen i fylket. Dette vil bli fulgt opp videre i 2022.

Videre er vi svært tilgjengelig på telefon og gir dermed fortløpende veiledning og opplæring til enkeltkontor og veiledere om sosialtjenesteloven og hvordan den skal praktiseres, eller forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven.

Vi gir også mye veiledning til NAV-kontorene om sosialtjenesteloven og forvaltningsloven og hvordan de skal praktiseres i våre oversendelsesbrev til NAV-kontoret når klagen er ferdigbehandlet.

Oppfølging av kommuner (fra kapittel 3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren har systematisk fulgt opp kommuner der det gjennom tilsyn eller klagesaksbehandling er avdekket behov for særskilt oppfølging for å utbedre praksis i samsvar med sosialtjenestelovens formål. Oppfølgingen kan gis gjennom råd og veiledning og annen kompetanseheving

Statsforvalteren har fulgt opp kommuner der det er avdekket særlige utfordringer ved praktisering av sosialtjenesteloven. Vi har utarbeidet egne verktøy slik at dette nå gjøres på en systematisk måte. Statsforvalteren har gjennom saks- og fagdiskusjoner i fag- og seksjonsmøter samlet informasjon om hvilke NAV-kontor som har hvilke utfordringer.

Dette har både dannet grunnlag for hvilke opplæringstiltak som skal tilbys alle NAV-kontorene og hvilke NAV-kontor som har behov for en mer tilpasset opplæring.

Vi har tatt kontakt med de NAV-kontorene hvor vi har avdekket særlige utfordringer. Gjennom vår dialog med NAV-kontoret har vi gitt råd og veiledning om hvordan sosialtjenesteloven og forvaltningsloven skal praktiseres. I enkelte tilfeller har vi også gjennomført egne digitale fagdager (2 timers) med kontorene.

3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Se rapportering i punktene under.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Se rapportering pkt.1.2.

3.1.1.6 Andre oppdrag

Psykisk helse og rus

Om lag 7 av 10 kommuner er kjent med veiledende materiell om forebygging av selvskading og selvmordsforsøk. Likevel har kun 2 av 10 kommuner en plan om å gjøre materialet kjent for relevant helsepersonell. Statsforvalteren samarbeider med RVTS om regionale nettverk med fokus på forebygging av selvmord og selvskading.

Om lag 6 av 10 kommuner i Troms og Finnmark har ikke etablert system på tvers av tjenestene for å identifisere unge under 18 år, eller voksne, med behov for tidlig intervensjon ved rusrelatert problematikk. Samme andel kommuner mangler rutiner og prosedyrer for samhandling om saker som omhandler vold og overgrep.

7 av 10 kommuner har heller ikke en samlet oversikt over henvendelser til helse- eller omsorgspersonell om vold i nære relasjoner eller seksuelle overgrep.

Behov for styrket innsats i kommunene for etablering av rutiner for tidlig intervensjon, koordinering og samordning av tjenester, har vært adressert i møte kommunenes helse- og omsorgsledere.

Statsforvalteren er i ferd med å slutføre samarbeidsrutine med kompetansesentrene (KoRus, RVTS, RKBU/RBUP og NAPHA) ved avdekking av behov for faglig bistand i kommunene.

Kommunene er kjent med innføringen av pakkeforløp inne psykisk helse og rus. Halvparten av kommunene har på plass forløpskoordinator, men kun 10 % har gjort pakkeforløpene kjent for sine innbygger på egne nettsider. Statsforvalteren i samarbeid med NAPHA og KoRus Nord om i implementering av pakkeforløpene kommunene gjennom seminarer i hver enkelt helseforetaksområdet, der også HFet deltar.

3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Tilstanden til akvatiske økosystemene er vurdert etter vannforskriftens mål om og definisjoner for god økologisk tilstand. Hele 94 % av vannforekomstene i vannregionen Troms og Finnmark, og 87,5 % av vannforekomstene i norsk-finsk vannregion er klassifisert til svært god eller god økologisk tilstand. Samtidig har vi fortsatt mangelfull kunnskap om enkelte påvirkningstyper og grad av påvirkning (f. eks fra kongekrabbe og pukkellaks), og vi et stort antall vannforekomster hvor datagrunnlaget har en lav pålitelighetsgrad.

Status for de anadrome fiskebestandene er svært bekymringsfull i regionen. Vitenskapelig råd for lakseforvaltning leverte rapporter om bestandstatusen i Norge sist i 2021 for laks og i 2019 for sjørøret. For atlantisk laks har hele 66 av kartlagte 89 vassdrag moderat, dårlig, svært dårlig tilstand eller en tapt bestand. For sjørøreten er tilstanden moderat, dårlig eller tapt i 33 av 73 kartlagte vassdrag. Tallene dokumenterer at behovet for virkemidler og innsats for å beskytte fiskebestandene er større enn noen gang.

Vi vil videre nevne at det er bekymring knyttet til hvordan invasjoner av pukkellaks etter hvert vil påvirke vassdragene i regionen, blant annet i forhold til økte næringsstilførsler og konkurranse med den atlantiske laksen. Vi har bidratt med en oppsummering av eksisterende kunnskap i forbindelse med et internasjonalt seminar som ble avholdt i 2021 (rapport tilgjengelig på SFTF's nettside). Det er et stort behov for et forbedret kunnskapsgrunnlag om de økologiske effektene av pukkellaksen.

Det har vært gjennomført et omfattende arbeid med å fjerne Tromsøpalme fra en rekke lokaliteter i Tromsø kommune siden 2012. Vi ser nå svært gode effekter av dette langvarige arbeidet på flere av øyene utenfor Tromsø, der Tromsøpalme er helt bekjempet, eller at det ikke har vært spredning av frø i 2021. Effekten av prosjektet er at Tromsøpalme i dag utgjør en mindre risiko for negativ påvirkning på naturmangfoldet flere steder i fylket og at spredningspotensialet er redusert.

Vi vurderer at kompetansen ute i kommunene i Troms og Finnmark for å ta i bruk økologisk grunnkart til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen er generelt sett dårlig. Dette er viktig kunnskap for å kunne ivareta økosystemene tilstrekkelig i fylket gjennom arealforvaltning.

Kommuner og sektorene er i stand til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene og sektorene bruker kartleggingsdata innhentet i økologisk grunnkartsatsning til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen.

Vi vurderer at kompetansen ute i kommunene i Troms og Finnmark for å ta i bruk økologisk grunnkart til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen er generelt sett dårlig. Vi har gitt noe individuell opplæring på dette til kommunene.

Vi benytter oss av økologiske grunnkart for å ivareta økosystemene i arealforvaltningen. Statsforvalteren følger opp plansaker godt og gir skriftlige uttalelser om hvilke naturtypedata som finnes for de aktuelle planene der hvor det er relevant.

Vi har god nok kunnskap om økologisk grunnkart og ville kunne veilede kommunene i større grad på dette fagfeltet dersom det hadde vært tilstrekkelig med ressurser til rådighet til å arbeide med dette. Vi har et etterslep i fht. å registrere og oppdatere naturtypedata i Naturbasen, og det er et behov for mer ressurser til å jobbe med dette, som i stor grad krever GIS-kompetanse.

Forbedret tilstand i vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Forbedret tilstand i vannforekomstene

I vann-nett er henholdsvis 94 og 84,5 % av vannforekomstene i vannregionene Troms/Finnmark og norsk/finsk vannregion klassifisert til god eller svært god økologisk tilstand. Tilsvarende tall ved begynnelsen av forrige planperiode (2016-2021) var 86,2 % for Finnmark og 76,5% for norsk-finsk vannregion. I Troms vannregion er tallmaterialet ikke egnet for sammenligning. I forrige vannforvaltningsperiode var imidlertid henholdsvis 14,2 % og 10,1 % av vannforekomstene i Finnmarks vannregioner uklassifiserte. Vi har lagt grunn at kunnskapsgrunnlaget er forbedret siden forrige planperiode og sammenligningsgrunnlaget dermed er svakt mellom de to planperiodene.

Vi vet imidlertid at mange vannforekomster i fylket med svært god eller god økologisk tilstand er under press med fare for forringelse. Årsak til dette er påvirkning fra bla. akvakultur, vannkraftreguleringer, ulike typer fysiske inngrep, fremmede arter, forurensning og fiske. Presset gjelder for ulike naturverdier (kvalitetselement). Vi vil imidlertid særlig nevne at samtlige av påvirkningstypene overfor innvirker på tilstanden til fiskebestandene i regionen, sammen med effekter av klimaendringer.

Effekten av avdelingens arbeid å hindre forringelse av miljøtilstanden er usikker. Øvrig samfunnsutvikling har en stor innvirkning, men vi arbeider bredt og systematisk for å påvirke utviklingen. Dette gjør vi gjennom vårt ordinære vann- og fiskeforvaltningsarbeid, forskriftsarbeid, gjennom uttalelser og vedtak i plan-, inngrep- og forurensningssaker, vannkraftsaker, naturfaglige uttalelser til nye oppdrettskonsesjoner og internasjonalt samarbeid i grenseområdene.

I 2021 har det vært arbeidet særlig med innspill til og høring av kystsonenplanen for Tromsøregionen, hvor kommunene har fremmet forslag om nye oppdrettsanlegg med stor innvirkning på vassdragene i regionen (bla. det nasjonale laksevassdraget Målselv). Her har vi bla. påpekt manglende konsekvensutredninger av virkninger for fisk iht kvalitetsnormen og etterlyst vurderinger etter vannforskriftens § 12.

Nasjonale føringer for jordbruk følges opp i samarbeid mellom miljø og landbruksavdelingen i eget embete. Landbruksavdelingen implementerer føringene i sin veiledning av kommunene.

Videre har vi hatt et stort fokus på pukkellaks (se omtale under fremmede arter) og internasjonalt samarbeid omkring grensevassdragene og i grenseområdet forøvrig. Det norsk-russisk-finske flerbruksplanen (vassdragsplanen) for Pasvik og Grense Jakobselv ble ferdigstilt i 2021. Planen legger grunnlaget for samarbeidet de neste 10 år med nabolandene og da særlig Russland. I Grense Jakobselv er det bla. kartlagt en felles norsk-russisk bestand av elvemusling som vi vil samarbeide om å ta vare på. Vi har også prioritert i 2021 å legge til rette for et internasjonalt samarbeid i kommende år om å kartlegge virkningene av at smelteverket i Nikel nå er nedlagt.

I forbindelse med og forberedelser til høringen av de reviderte vannforvaltningsplanene bidro vi til samordning av tiltak mellom sektorene samt til kvalitetssikring av plandokumentene. I vannregionutvalget bidro statsforvalteren til at plandokumentene for Troms og Finnmark vannregion ble endret, forbedret og lagt fram for 2. gangs behandling i utvalget.

Egen måloppnåelse er vurdert som middels når det gjelder å sikre et kvalitetsmessig godt nok kunnskapsgrunnlag etter vannforskriftens §§15 og 18. Karakterisering er oppdatert så langt det har vært mulig med de ressursene vi har hatt tilgjengelige i 2021.

Vi har ikke hatt den framdriften i arbeidet med pålegg i vannkraftssaker som ønsket. Dette er rapportert tidligere i den løpende styringsdialogen gjennom året. Årsaken til dette er et etterslep fra tidligere år, generelt store utfordringer på fiskeforvaltningsområdet og særlig de utfordringene som pukkellaksinvasjonen i 2021 medførte for vårt embete.

Vi har varslet gjennom styringsdialogen forsinkelser i arbeidet med fastsette ny munningsfredningsforskrift for anadrome vassdrag i Troms og Finnmark. Dette arbeidet har tatt lenger tid enn først forutsatt. bla. på grunn av det store antallet vassdrag som skal vurderes (162) og at mange av vassdragene mangler grense elv/sjø. Kommunene i Finnmark har med få unntak ikke tidligere fastsatt slike grenser.

Hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)

Rapportere på

God innsats for å hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet

Fremmede fiskearter

Invasjonen av pukcellaks til elver i Finnmark og Troms i 2021 ble tilnærmet tidoblet fra tidligere år (2019). Vi ser likevel en tendens til at økningen er mindre i de elvene som hadde fiskefeller i 2019. Pukkellaksen som kom til norske elver i 2021 kan stamme fra både gytingen i de samme elvene i 2019, og feilvandring fra de store bestandene på russisk side.

Selv om Statsforvalteren, grunneiere og fiskeforeningene var forberedte på pukcellaksinvasjonen, var økningen så stor at situasjonen utover sesongen etter hvert fikk et krisepreg.

Etter fiskesesongen ble det tatt et initiativ fra oss til å samle informasjon om uttak og erfaringer fra sommerens frivillige innsats. Rapporten er tilgjengelig på SFTF's nettsider og denne danner et viktig grunnlag for de forberedelsene som må gjøres lokalt, regionalt og nasjonalt i 2022 for å være godt nok forberedt for den neste invasjonen i 2023. Rapporten dokumenterer at frivillige lag og foreninger fjernet 100.000 pukcellaks fra elvene i Troms og Finnmark i 2021 (se rapport på SFTF's nettsider). I følge beregninger kan det anslås at denne innsatsen har redusert mengden pukcellaks med inntil en- til to millioner fisk i elvene i 2023. Dette gode resultatet ville ikke vært mulig uten en helt ekstraordinært dugnadsinnsats i lokalsamfunnene i Troms og Finnmark. Flere foreninger har rapportert at de la ned over 1000 dugnadstimer. Betydningen av den innsatsen som ble gjort i små lokalsamfunn var uvurderlig og den er svært imponerende.

Embetet har støttet de frivillige gjennom informasjonsarbeid, veiledning, rask saksbehandling av søknader om fisketillatelse og avfallshåndtering (dumping av pukcellaks i sjø). Dette har hatt betydning for at flere foreninger fortsatte arbeidet hele sesongen og ikke ga opp. Videre mener vi at innsatsen vår har vært viktig for tilliten til statlige myndigheter i det som lokalt ble oppfattet som en krisesituasjon. Det framgår av rapporten at mange opplevde at myndighetene stilte for lite opp i den situasjonen som oppstod og at frivillige stadig måtte finne løsninger på problemer som var langt utenfor deres forenings formål.

Utover innsatsen overfor de frivillige, har vi bidratt til kartlegginger av pukcellaks gjennom drivtelling i 36 vassdrag i Troms og Finnmark i 2021. I Tanaelva er pukcellaks og hvitfinnet steinulke kartlagt ved hjelp av eDNA. I oktober gjennomførte vi et internasjonalt seminar om pukcellaks hvor eksisterende vitenskapelige kunnskapsgrunnlag ble oppsummert (se egen rapport på SFTF's nettsider). Gjennom foredrag, nettartikler, deltakelse på møter og annet informasjonsarbeid, bidro vi høsten 2021 til å rette fokus på omfanget av pukcellaksinvasjonen og de utfordringene denne stiller oss overfor.

Vi vil understreke fra embetets side at det er et stort behov for bedre organisering av og økte midler til bekjempelsesarbeidet. Pukkellaksinvasjonen medførte at sportsfiskesesongen ble ødelagt for mange grunneiere og fiskere. De samfunnsøkonomiske konsekvensene, sammen med de økologiske, er potensielt så store at det tilsier at utfordringene knyttet til pukcellaks som fremmed art må høyere på dagsorden hos miljømyndighetene.

Fremmede plantearter

Det har vært fjernet Tromsøpalme på en rekke lokaliteter i Tromsø kommune siden 2012. Arbeidet skjer i regi av Tromsø kommune i samarbeid med SNO, NIBIO, privatpersoner og lag. Vi ser nå svært gode effekter av dette langvarige arbeidet på flere av øyene utenfor Tromsø, der Tromsøpalme er helt bekjempet, eller at det ikke har vært spredning av frø i 2021.

I Sommarøy / Brensholmen-området har det også i år foregått en innsats gjennomført av utviklingslaget på stedet, i samarbeid med kommunen. Det fjernes Tromsøpalme fra stadig flere lokaliteter i området. På Tromsøya og byområdene på fastlandssiden har det også vært innsats i 2021.

Det er medieinteresse for prosjektet, og det er jevnlig spørsmål fra publikum og media om fjerning av Tromsøpalmer, så prosjektet har god effekt med å spre informasjon til andre som ønsker å bekjempe Tromsøpalme.

Vi har også i år gjennomført bekjempelse av Tromsøpalme i Skorpa Nøklan landskapsvernområde.

Effekten av prosjektet er at Tromsøpalme i dag utgjør en mindre risiko for negativ påvirkning på naturmangfoldet flere steder i fylket og at spredningspotensialet er redusert.

Vi har også fjernet sandlupiner i Syltefjorddalen og i Oksfjorden.

3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

I 2021 har vi økt innsatsen vår på skjøtsel av utvalgte kulturbetinga naturtyper gjennom tilskuddsordningene, handlingsplaner og generell veiledning. Vi har engasjert en fagrådgiver, opprettet en regional skjøtelsgruppe, satt i bestilling nye skjøtelsplaner for trua naturtyper, kvalitet sikret skjøtelsplaner, og gjennomført skjøtsel av trua naturtyper gjennom tilskuddsordningene og som skjøtselstiltak i verneområder. Vi har hatt fagdag med fokus på beitemarkssopp i slåttemark og naturbeitemark. Vi har gjennomført flere befaringer.

Effekten av innsatsen er viktig for de kulturbetinga naturtypene med tilhørende arter som nå sikres gjennom skjøtsel av flere verdifulle slåttemark og kulturlandskap med naturbeitemark og kystlynghei i fylket.

Vi har gjennomført tjenestekjøp for kartlegging av hekkelokaliteter for hornedykker i utvalgte områder i Troms, Nordland og Innlandet. Effekten av dette arbeidet er styrket kunnskap om status for hekkebestander i ulike deler av landet og grunnlag for en eventuell revisjon av forvaltningsplanen for hornedykker.

Forbedret tilstand for truet natur (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand for truet natur

Vi har ikke fått spesifiserte oppdrag her for 2021

Styrket arbeid med slåttemyr og -mark (fra kapittel 3.1.4.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Oppfølging og skjøtsel av de utvalgte naturtypene slåttemark og slåttemyr er styrket sammenliknet med 2020

I 2021 har vi prioritert arbeidet med trua naturtyper og har hatt økt aktivitet på oppgaven. Vi har engasjert en fagrådgiver, aktivisert en skjøtselsgruppe, satt i bestilling nye skjøtselsplaner for trua naturtyper og gjennomført skjøtsel av trua naturtyper gjennom tilskuddsordningen og som skjøtselstiltak i verneområder. Vi vil videreføre dette arbeidet etter 2021. Effekten av tiltakene er at flere slåttemarker i fylket blir istandsatt og opprettholdt og sikrer leveområder for det rike naturmangfoldet som er knyttet til denne naturtypen.

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert.

Status og utvikling for de nasjonale bestandsmålene for gaupe, jerv, bjørn og ulv

I Troms og Finnmark ligger vi langt unna bestandsmålet på bjørn, 2,5 av 6 i 2020. Det fremgår ikke av bestandsmålet hvor mange ynglinger vi «mister» til Russland, Finland og Sverige, slik at tallet er noe forvirrende i forhold til hvor mange ynglinger som dokumenteres hvert år. Vi ser en tydelig trend i økt utbredelse og arealbruk hos bjørnestammene i Karasjok/Kautokeino og Sør-Varanger. Samtidig ser vi økt konflikt mellom reindrifta og bjørn spesielt på våren.

I Troms er det etter uttak av flere bjørner sommeren 2021 en negativ utvikling i bestanden. Samlet for hele regionen er det en positiv økning i antall bjørn fra 2009-2020 (ref. NINA-rapport 1986, 2021). Basert på dette vurderer vi at det er en positiv utvikling for bestanden i vår region, på tross av at vi ikke oppnår bestandsmålet. Med dagens beregningsmodell vil vi ikke kunne nå bestandsmålet på 6 «helnorske» ynglinger innenfor vårt A-området for bjørn. Status for bjørnebestanden vurderes derfor å være god, selv om bestandsmålet ikke er nådd.

Jervebestanden i regionen er stabilt høy og ligger fortsatt over bestandsmålet. Registreringen for 2021 var på 9 av 10 ynglinger som er halvparten av året før, men så lenge det svinger over og under bestandsmålet mellom år, er vi der vi skal være. Status vurderes derfor å være god.

Gaupebestanden er under bestandsmålet og antall ynglinger registrert for 2021 var halvparten av ynglinger registrert i 2020. Vi opplever stor variasjon i meldinger fra de forskjellige områdene mellom år på bakgrunn av vær og vind i registreringsperioden. Trenden over tid er positiv, og med dagens forvaltningspraksis vil vi mest sannsynlig nå bestandsmålet til slutt, men vi ser at det vil medføre betydelig økt skadeomfang å komme opp på bestandsmål. Vi opplever et økt konfliktnivå med gaupe og reindrifta, og det meldes oftere om observasjoner av enkeltgauper lenge unna A-området og i mindre egne habitater. Status vurderes å være god.

Vi skal ikke ha ynglende ulv i Troms og Finnmark. Vi har streifdyr innom, men opplever et lavt konfliktnivå.

Vurdering av måloppnåelse med kvotejakt og lisensfelling, og evaluering av effektivitet og bruk av midler til skadefelling.

Vi har ikke lisensjakt på bjørn. Rowiltnemda i region 8 har anbefalt lisensjakt på bjørn i spesifikke områder de siste årene. Disse områdene har det blitt tatt ut bjørn på skadefelling, blitt forsøkt tatt ut og/eller gitt akutte forebyggende midler. I og med at det ikke er jakt, får vi heller ikke gjort de ønskelige forebyggende/bestandsregulerende uttakene i konfliktområdene. Vi vurderer derfor måloppnåelsen som dårlig.

Skadefelling av bjørn har varierende effektivitet. Ved hjelp av SNO i Bardu i 2021 var effektiviteten høy, mens i Neiden opplevde man lav effektivitet. I Troms og Finnmark er skadefelling det mest effektive og ofte eneste tiltaket for å forebygge videre skader på sau når de oppstår.

Lisensjakt på jerv i regionen har lav måloppnåelse totalt sett. I Finnmark ble det ut 1 individ av kvota og fungerer ikke for bestandsregulering. I Troms er måloppnåelsen middels, da det blir tatt ut en stor andel av kvota, men nesten alle uttak skjer i A-området. Det søkes nesten ikke om skadefelling av jerv

utenfor tida hvor jerven går med unger.

Kvotejakt på gaupe må anses å ha middels måloppnåelse. Kvota ble tatt ut, og i Troms blir de tatt ut i de mest bestandstette områdene. I Finnmark blir også kvota tatt ut. De individene som blir tatt ut gir ikke nødvendigvis den beste skadeforebyggende effekten med tanke på tap. Det tas ut flere gauper på skadefelling hvert år, og uttakene er ofte raske og det brukes lite midler i forhold til den forebyggende effekten det gir.

Status og utvikling for tap av husdyr og tamrein til fredet rovvilt (på fylkesnivå), og en vurdering av effekten av de enkelte forebyggende og konfliktdempende tiltak for å nå mål om å redusere tap.

På sau har vi hatt noe økt erstatning av tap og omsøkt tap til rovvilt. Differansen mellom omsøkt tap og erstattet tap var i 2021 enda mindre enn tidligere år. Dette skyldes sannsynligvis at det leveres gode besetningsdata fra bøndene, som gir oss et bedre grunnlag for å vurdere tapsårsaker ut over normaltapet, samtidig som vi har et godt samarbeid med landbruksavdelingen hos oss. Vi opplever fortsatt en relativt lav andel søkere i forhold til andelen besetninger med tap over normaltap i regionen. Dermed er det vanskelig å konkludere med om det totale tapet har gått opp, eller om en større andel av tapet i 2021 var hos besetningene som søker erstatning. Gjennomgående er det lav dokumentasjonsgrad på sau, som også gjør det vanskelig å konkludere om den totale tapssituasjonen i regionen.

For rein har også erstatningen økt i reindriftsåret 2020/2021. Først og fremst kommer dette av at reindriften klarte å synliggjøre rovvilttap i større grad enn tidligere år gjennom kadaverdokumentasjon. Tapene spesielt til gaupe har ofte tett tilknytning til ynglingsaktivitet. Det er også stabilt høye tap til kongeørn i kalvingsperioden, men i enkelte områder ser vi også en økt andel voksne dyr som dokumenteres tatt av kongeørn. Dette kan være som følge av utfordrende beiter. Det totale tapet i reindriften gikk også opp, noe som kan knyttes opp mot beitekrisa vinteren 2020. Beitekrisa kan også ha påvirket rovvilttapet, men differansen mellom omsøkt tap og erstattet tap er så stor at vi ikke kan se at beitekrisa har påvirket det erstattede tapet.

Totalt sett klarer vi ikke å se en tydelig helhetlig effekt av de ordinære forebyggende og konfliktdempende tiltakene i regionen. På de akutte forebyggende og konfliktdempende midlene, ser vi ofte en effekt. På bakgrunn av det helhetlige rovdyrtrykket i reindriften, er det mange som søker om midler til forebyggende tiltak, men også mange som driver med disse typene tiltak på helårlig basis. Dette gjør at effekten av de fleste tiltak ofte smelter inn i den ordinære driften. Vi ser ikke en nedgang i tap i områdene hvor det gjennomføres tiltak som kan begrunnes med bruk av fkt-midler.

På sau er det fortsatt de tiltak som fysisk skiller beitedyr og rovdyr som ser ut til å ha en målbar effekt. Vi er av den oppfatning at tidlig nedsanking bidrar til betydelig lavere tap i de områder hvor det gjennomføres. I tillegg ser vi god effekt på tiltak med god dekning av radiobjeller i bjørneutsatte områder, da vi opplever at skadesituasjonene blir oppdaget tilnærmet umiddelbart.

3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Arbeidet med opprettelse av nye verneområder i Troms og Finnmark er tilrådning av et frivillig skogvernområde. I tillegg har vi gjennomført høring av to frivillig skogvernområder som er klar for tilrådning nå i begynnelsen av 2022. Vi har hatt god fremdrift med prosess for Andfjorden marine verneområde som sendes til tilrådning i løpet av 2022. Vi har også jobbet med planlegging av økologisk kompensasjon i forbindelse med veibygging som berører Lullefjell naturreservat.

Tilrådning for vern av skog (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Gode underlag for skogvern

Det har i 2021 vært et godt samarbeid mellom miljøavdelinga og landbruksavdelinga hos SFTF når det gjelder skogvern. Vi har god dialog mellom avdelingene om skogfaglige synspunkt på områdene som tilbys for frivillig vern. Skogfaglig kompetanse blir ivarettatt i arbeidet med frivillig vern.

Områder i prosess for frivillig skogvern:

Kastnesåsen - Grønlikollen naturreservat i Dyrøy kommune: Tilrådning sendt.

Tennelia naturreservat og Nordneset Akkarvika naturreservat: offentlig høring gjennomført i 2021. Tilrådning sendes innen 1.mars.

Tre nye områder er lagt inn det nye systemet for skoganalyse. Vi vil kjøre prosess for 2 av disse i 2022.

Antall verneområder med kjente trusler mot verneverdiene redusert (fra kapittel 3.1.4.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Antall verneområder med kjente trusler mot verneverdiene redusert

For å ta vare på verneverdier i eksisterende verneområder, har vi prioritert arbeidet med forvaltningsplaner, skjøtsel, uttak av fremmede arter, oppfølging av ulovligheter og informasjonsplakater i tillegg til den løpende saksbehandlingen. Vi forvalter 183 verneområder og har ikke ressurser til å løse alle utfordringer for alle verneområdene på en gang. Vi satser derfor på tiltak der vi vurderer at naturen får mest igjen for innsatsen vi har kapasitet til å gjennomføre. I arbeidet vårt med forvaltning av verneområder satser vi også på «medforvaltning», samarbeid med kommuner, skoler og lag og foreninger. Effekten av dette er at vi oppnår vi mer enn vi klarer alene som forvaltningsmyndighet og at vern får et positivt omdømme og lokal forankring.

Vi har i 2021 endelig fått sendt forvaltningsplan for Målselvtløpet til godkjenning hos Miljødirektoratet og den er godkjent nå. Vi har god fremdrift i arbeidet med forvaltningsplaner for to andre Ramsar-områder i fylket. Det er store verneområder som ligger nært tettsteder og har flere brukerinteresser knyttet til områdene. Vi har derfor lagt vekt på lokal medvirkning i disse prosessene. Effekten av dette er at vi får et godt verktøy til å forvalte internasjonalt viktige våtmarksområder med lokal forankring.

Vi har gjennomført høring av revidert forskrift for Homøya og Reinøya og sendt vår tilråding til miljødirektoratet. Hvis forskriften blir vedtatt vil effekten bli mindre forstyrrelse fra ferdsel på fuglelivet i hekketiden.

Vi har gjennomført skjøtsel/restaurering av slåttemarker i to landskapsvernområder. Effekten av dette er bedret tilstand for verneområdene fordi slåttemarker er leveområder for mange arter og har en viktig økosystem funksjon. Vi har også gjennomført uttak av sitkagran i et landskapsvernområde. Effekten av det er at arealer blir tilgjengelig for det lokale naturmangfoldet, og at spredningspotensialet for sitkagran er redusert.

Vi gjennomfører skjøtsel i et verneområde i samarbeid med en videregående skole som utfører skjøtselen, både skjøtsel av slåttemark og uttak av sitkagran, som en del av undervisningen ved skolen. Vi har deltatt i undervisningen både i felt og med forelesning i klassen. Vi har også knyttet til oss to forvalterassistenter ved en skole som ligger nært et verneområde. Elevene blir med oss ut i felt, deltar i forvaltningsoppgaver og tar med data tilbake som de bruker i undervisningen. Effekten av dette samarbeidet anser vi som veldig positivt. Vi ivaretar og styrker verneverdier samtidig som vi lærer opp lokal ungdom til å forstå forvaltning og hvorfor vern er viktig.

I arbeidet vårt med besøksstrategier satser vi på å se flere verneområder i sammenheng og utarbeide felles besøksstrategier for verneområder som ligger nært hverandre eller langs samme vei.

Vi erfarer at søknader om dispensasjoner fra verneforskrifter øker både i antall og kompleksitet. Vi har blitt strengere i vår forvaltningspraksis og legger vekt på mulige presedensvirkninger når vi behandler søknader som kan skape presedens for at andre kan søke på samme grunnlag. Vi setter også nå veldig spesifikke vilkår når vi innvilger dispensasjoner fra verneforskriftene. Effekten av dette er at vi unngår å skape presedens for en økt samlet belastning som kan skade verneverdier i fremtiden. Effekten er også at vi unngår negative virkninger av tiltak hvis vi innvilger dispensasjon.

Fremmede treslag i verneområder (fra kapittel 3.1.4.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Redusert forekomst av fremmede treslag i verneområder

Vi søkte om midler til kartlegging av fremmede treslag i verneområder for å lage en plan for systematisk arbeid med å fjerne fremmede treslag i verneområdene i fylket. Vi fikk avslag på søknaden og oppgaven ble derfor ikke prioritert i 2021. Men vi har fortsatt uttak av gran i Bergsøyan Ivo som er et flerårig prosjekt. Effekten av dette er at arealer frigjøres til lokalt naturmangfold og at spredningspotensialet for gran reduseres i landskapsvernområdet. Vi har nå valgt ut ytterligere 3 verneområder der vi har søkt om tiltaksmidler for å fjerne gran i 2022.

Redusert forekomst av fremmede treslag i verneområder

	Kystlynghei	Løvskog	Myr	Furuskog	Annet
Antall verneområder	0	0	0	0	1
Anslag volum hogd (m3)					
Anslag areal hogd (dekar)	0	0	0	0	1
Anslag andel sitkagran (%)	0	0	0	0	50
Anslag andel norsk gran (%)	0	0	0	0	50
Anslag andel andre treslag (%)	0	0	0	0	0

ca 0,5 dekar gran (sitka, norsk kanskje noe lutz) hogd på Kjøpmannsøya i Bergsøyan Ivo. Ledd i flerårig prosjekt.

3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Vi arbeider godt med arbeidet for å redusere faren for at forurensning ikke skal føre til skade for helse og miljø i fylket. Det er utfordrende å skulle angi effekten av dette arbeidet over kun ett år, men dersom vi ser oss tilbake over tid, mener vi at vi gjør en positiv forskjell. Dette skjer gjennom tilsyn, veiledning, konsesjonsbehandling med klare krav, og gjennom konstruktive innspill til kommunenes planarbeid.

Korona har også for 2021 vært begrensende for vårt **tilsynsarbeid**, og vi har ikke klart forventningene fra direktoratet om 75 tilsyn (rundt 65 % måloppnåelse). Vi mener likevel at vi med gode tilsynsrutiner og planlegging har gjennomført gode tilsyn i form av digitale, hybride og etter hvert noen fysiske tilsyn fordelt på virksomheter over det store geografiske fylket.

Vi har et jevnt trykk på **konsesjonsbehandling**, og da spesielt på akvakultur. Selv om saksbehandlingstiden for konsesjonssøknader gjenspeiles i

ressurssituasjonen, har vi likevel klart å følge saksbehandlingsfristen på 4 uker for **akvakultur** i all vesentlig grad. Vi har samarbeid med fylkeskommunen for å bedre kvaliteten og dokumentasjonsgrunnlaget for akva-søknadene. Her har ny oppdatert kunnskap på viktige naturtyper og økosystemforståelse gjort at vi har gitt avslag på noen flere søknader om oppdrett enn tidligere. Vi følger også opp og kvalitetssikrer rapporter fra miljøundersøkelser (C-undersøkelser) innsendt til Forurensning. Gode miljøundersøkelser vil bidra til å fange opp resipienter/vannforekomster med forverret miljøtilstand, og vil derfor gi en positiv miljøeffekt over tid.

Vi har behandlet mange søknader om **utfyllinger** for å lage nytt land, spesielt i de store byene/tettstedene. Vi har gitt mange tillatelser til **mudring og dumping** i forbindelse med farleds- og havneutbedringer. De store havneprosjektene (Tromsø og Harstad) følges opp jevnlig, og vi har også en dedikert saksbehandler for det nye prosjektet Ren Havn Hammerfest.

Vi har arbeidet godt med **marin forsøpling** i året som har gått, og har med vår kunnskap om den lange kystlinjen vår, blant annet gitt gode innspill til det store oppryddingsprosjektet i regi av HMF.

Vi ser positivt på Miljødirektoratets prosjekt som gjelder avfallsplaner i havner og oppdatering av Grunnforurensning, og samarbeidet mellom embetene. Disse prosjektene sikrer etter vår mening en bedre og mer helhetlig oppfølging av disse fagområdene.

Arbeidet med **IED, BREF og BAT AEL** (avfall og næringsmidler) har gått etter planen, og følges opp videre også i 2022. Trass i tidligere prognoser om at avfall til **deponering** ville gå ned, har vi hatt motsatt utvikling i Troms og Finnmark med utvidelse av eksisterende deponikapasitet. Som en av få fylker i landet har vi også deponi for PFAS-avfall som følges spesielt opp.

Selv om vi ikke er forurensningsmyndighet på **forsøplingsområdet**, mener vi at vi likevel her har bidratt til et renere miljø med mindre forsøpling ved at vi har fulgt opp klager på manglende kommunal oppfølging på dette området. Vi får mange klager til oss på at kommunene ikke følger opp sine plikter på dette området.

Vi har også benyttet anledningen til å påpeke for aktuelle kommuner om for eksempel manglende bruk av **Grunnforurensningsbasen** gjennom Kommunebildet.

Vi har bidratt inn i arbeidet med **akutt forurensning** med veiledning, og deltok i observatørprogram på en større IUA-øvelse (Bivrost) i Vest-Finnmark. Vi har også bidratt med informasjon og vurderinger i anmeldelser på hendelser med akutte utslipp.

På **støy**området er vi aktivt inne med å gi innspill til kommunalt planarbeid, slik at vi kan bidra til å redusere støybelastningen for innbyggerne. Dette gjelder spesielt Nord-Norges største by, Tromsø.

Progresjon i arbeidet med å redusere forurensning fra utslipp av avløpsvann (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)

Rapportere på

God progresjon i arbeidet med å redusere forurensning fra utslipp av avløpsvann fra større tettbebyggelser og bedre etterlevelse av EUs avløpsdirektiv

SFTF har en god progresjon og målrettet arbeid på resultatmål 3.1.4.4.1.1. SFTF har fått inn datagrunnlag for revidering av tillatelsene for 12 renseanlegg fordelt på 4 kommuner. Reviderte tillatelser for 8 anlegg gis før sommeren 2022. Tillatelsene for Karasjok og Hammerfest er av nyere dato (< 10 år). Vi må gjøre en nærmere vurdering for oppfølging av Bersodden RA i Harstad og Langnes RA i Tromsø.

Vi har en spesiell utfordring med Alta hvor vi mener at to renseanlegg i tettstedet må omdefineres fra kap.13 til kap.14 (se tabell for kap. 13). Vi har påbegynt dette arbeidet, men det har stoppet opp fordi Alta kommune er uenig i vår konklusjon om kap. 14, og viser til en tidligere avklaring fra da SFT/Klif hvor Alta ble unntatt (2007). Etter en forespørsel fra SFTF til Miljødirektoratet (Avløp) om hvordan vi skal forholde oss til dette, opplyser direktoratet i epost av 21. desember 2021 til oss at dette unntaket må vurderes av juristene opp mot endringene i regelverket som kom i 2010. Vi håper vi kan få en snarlig tilbakemelding fra dere slik at vi kan følge saken videre opp mot Alta kommune.

Forurensning - avløp, tettbebyggelser omfattet av kap. 14

Tettbebyggelsesid	Kommunenavn	SUM BOF 5 (pe)	Kommentar	Tettbebyggelser som er sammenkoblet
675,676, 677	Tromsø	115 321	Tettbebyggelsene kan ikke avgrenses her da avløpsvann til det enkelte anlegg krysser grensene mellom dem - sjøresipient.	675,676, 677
679	Harstad	30 000	Tall fra Egenrapport for 2020 - sjøresipient	
612	Bardu	3 500	Stort sprik mellom innmeldt belastning og den beregnet av Forurensning - Ferskvannsresipient.	
614	Målselv	3 000	Tall fra Egenrapport for 2020 - Ferskvannsresipient	
615	Målselv	6 600	Tall fra Egenrapport for 2020 - Ferskvannsresipient	
639	Hammerfest	8 041	Tall fra Egenrapport for 2020 - Ferskvannsresipient	
653	Karasjok	4 500	Tall fra Egenrapport for 2020 - Ferskvannsresipient	

Forurensning - avløp, tettbebyggelser omfattet av kap. 13

Tettbebyggelsesid	Kommunenavn	SUM BOF 5 (pe)	Kommentar	Tettbebyggelser som er sammenkoblet
641	Kautokeino	2 000	Ferskvannsresipient - Egenrapport for 2020	
682	Alta	8 128	Oppgitt av kommunen, mens Beregnet av Forurensning for år 2020 har beregnet pe til 12 197	
683	Alta	13 599	Tall fra Egenrapport for 2020	682 og 683

Kommuners registrering i Grunnforurensning (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)**Rapportere på**

Flere kommuner registrerer, oppdaterer og vedlikeholder egne lokaliteter i Grunnforurensning i forhold til 2020.

Siste oversikt des. 2021 viser at for Troms og Finnmark har 23 av fylkets 39 kommuner aktivitet i Grunnforurensning, dvs. 59 %. Dette er, etter direktoratets definisjon, en dårlig måloppnåelse. Dette er likevel en betydelig økning fra 2020 hvor det tilsvarende tallet var 13 kommuner eller 33 %. Vi vil likevel peke på at alle de store kommunene (befolkningstall) i fylket viser til aktivitet i basen. Statsforvalteren har videre, som sådan, ingen tvangsmidler å sette inn for å øke kommunens aktivitet i basen. Etter vår mening er det ikke nødvendigvis en direkte sammenheng mellom vårt (utilstrekkelige?) innsalg til kommunene i bruken av basen, og den faktiske bruken fra deres side. Her vil forhold som kompetanse, bevisst prioritering og tilgjengelig saksbehandlingsressurser, spesielt i små kommuner, spille inn. Vi har de siste årene gjennomført kurs og rettleider kommunene når de tar kontakt. Vi har i 2021 også brukt Kommunebildet som et kontaktpunkt mot kommunenes ledelse for å synliggjøre viktigheten av at de bruker basen aktivt. Dette vil vi fortsette med i 2022.

God framdrift i arbeidet med opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsve (fra kapittel 3.1.4.4.3.1 i TB)**Rapportere på**

God framdrift i arbeidet med opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft

Vi har god fremdrift i arbeidet med prioriterte skipsverft. Miljøeffekten av dette arbeidet er reduksjon av forurensning på land og i sjø. Fjerning av forurensete masser på land og i sjøen, vil strupe kildene for ny tilførsel av miljøfarlige stoffer til sjø, og igjen redusert opptak i biota. De miljøfarlige stoffene tas ut av den marine næringskjeden.

Troms og Finnmark har til sammen 13 prioriterte verft. Av disse er 6 avsluttet. Hammerfest skipsverft og verftet i Bugøynes følges opp av Miljødirektoratet etter klagesaker. Vi har plan for oppfølging av de resterende 5 verftene. Det gjelder det andre verftet i Hammerfest (FIP eiendom), Kimek (sjø), Hamek (land), Eidkjosen (sjø), og Ibestad (land). Grunnforurensning oppdateres jevnlig på fremdriften.

3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene

Kommunene i fylket har i 2021 vært sterkt preget av koronapandemien. Fylkesmannen har som i 2020 brukt mye tid på å kartlegge situasjonen i kommunene, rapportere til departementet og tildele ekstraordinære skjønnsmidler. Vi har lagt vekt på å gi god informasjon til kommunene om hvordan koronamidlene fra Fylkesmannen er fordelt.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i 2021 gitt fylldige tilbakemeldinger på budsjett/økonomiplaner til nesten alle kommunene i fylket.

Vi har blant annet kommentert på koblingen mellom samfunnsplanlegging og økonomiplanlegging. Dette er et tema som er under utvikling og der vi har hatt stort fokus på å veilede kommunene. Vi har utarbeidet et veiledningsnotat om slik kobling i samarbeid med to kommuner. Veiledningsnotatet ble ferdigstilt og publisert i mars 2021.

Vi har utarbeidet informasjonsskriv til kommunene om kommuneproposisjon/revidert nasjonalbudsjett og om statsbudsjett. Notatene er sendt kommunene og lagt på nett.

Vi har avholdt fysisk økonomiforum for økonomisjefer/økonomimedarbeidere i kommunene i starten av desember 2021. Forumet gikk over to dager og det var godt oppmøte, men noen kommuner var ikke representert.

Det var innlegg som dekket et stort spenn av temaer. Vi hadde bl.a. innlegg fra KMD om nytt fra GKRS, KOSTRA og endringer i økonomiforskriften. Vi hadde også innlegg om kobling mellom samfunnsplanlegging og økonomiplanlegging, om KOSTRA-analyse i en kommune og om oppfølging av denne.

Vi har laget analysenotat om den økonomiske situasjonen for kommunene i fylket etter både 1. og 2. KOSTRA-publisering.

Netto driftsresultat for fylket samlet gikk betydelig opp fra minus 1,0 til pluss 2,4 % målt i prosent av sum driftsinntekter. Det er kun 0,1% under landsgjennomsnittet. Når vi ser på lånegjeld så økte den mindre enn for landet sett under ett, men vi ligger fortsatt høyest i landet. For disposisjonsfond så var det også en bedring, men vi ligger fortsatt lavest i landet. Dette til tross for store overføringer fra Havbruksfondet. Samlet sett så har Troms og Finnmark lavest handlefrihet i landet.

Informasjon om nytt nasjonalt søknadsskjema for godkjenning av garantier er sendt til kommunene og informasjon om bruken av skjemaet er innarbeidet i embetets nettsider om kommuneøkonomi og kommunale garantier.

Statsforvalteren har tidligere laget faste nettsider om de ulike temaene som hører inn under fagområdet kommuneøkonomi. Vi har forsøkt å dekke hele kommuneøkonomiområdet og ønsker at sidene skal være en mest mulig utfyllende informasjonskilde for personer som har behov for å sette seg inn i fagområdet. Det er gjort noe vedlikehold av sidene i 2021.

Vi har i løpet av 2021 evaluert prosessen for skjønnsmiddelfordeling med tanke på en omlegging. Kommunene er invitert inn i arbeidet gjennom en arbeidsgruppe som består av AU i kommunedirektørutvalget. Gruppen starter arbeidet i 2022.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2021.

Veiledning og oppfølging av kommuner i ROBEK er en prioritert oppgave for Statsforvalteren. For å kontrollere om kommuner skal registreres inn/ut av ROBEK har Statsforvalteren i 2021 gjennomgått kommunenes årsbudsjetter for 2021, økonomiplaner for 2021-2024 samt årsregnskap for 2020. Statsforvalteren har tro på at den veiledning og rådgivning som embetet gjør er effektiv, og at dette bidrar til at nivået på antall ROBEK-kommuner i Troms og Finnmark kan holdes nede. Vår ROBEK-oppfølging består hovedsakelig av lovlighetskontroll og godkjenning av låneopptak, ROBEK-møter med kommunestyre og administrativ ledelse samt løpende kontakt ved behov. Vårt mål er å være en pådriver for at kommunen gjennomfører nødvendige tiltak, men vi er alltid tydelig på at det er kommunen selv med kommunestyret i spissen som er ansvarlig for å få kommuneøkonomien i balanse igjen.

Gratangen kommune ble meldt ut av ROBEK i 2021 etter kun ett år inne i registeret. Kommunen hadde i 2020 en ubalanse i budsjettet, men dette ble rettet opp i 2021.

Karasjok kommune vil med stor sannsynlighet kunne meldes ut av ROBEK ved regnskapsavleggelsen i 2022. Kommunen har informert om at de har dekket alt gjestående underskudd i årets regnskap. Det store omstillingsprosjektet i regi av KS som er delfinansiert av KMD er i slutfasen, og må i alle fall på kommuneøkonomiområdet kunne sies å ha vært vellykket.

Porsanger ble meldt inn i ROBEK i 2020, og har i 2021 fått godkjent en forlenget inndekningsplan som strekker seg over 6 år. Det har vært god kontakt med kommunen i 2021, men det årlige ROBEK-møte ble vanskelig å avholde på grunn av pandemien. Kommunen har gjort grep for å få på plass en bærekraftig kommuneøkonomi, og fokuserer på å bedre driftsbalansen og å skape et større handlingsrom for investering og utvikling. I 2020 mottok kommunen 7 mill. kr. fra KMD for en 5 år-periode for å ta igjen planetterlepet og kommunen er godt i gang med dette arbeidet. Vi vil også nevne at kommunen sammen med nabokommuner med støtte gjennom Statsforvalterens skjønnsmidler utreder utvidet interkommunalt samarbeid i Midt-Finnmark.

Gamvik kommunen ble meldt inn i ROBEK i 2021 på bakgrunn av ubalanse i budsjettet. Kommunen vil kunne meldes ut i 2022 hvis lovlighetskontrollen viser at budsjett- og økonomiplan 2022-2025 er i balanse.

For øvrig øvrig har ROBEK-kommunene i 2021 blitt tildelt basisskjønnsmidler på linje med øvrige kommuner i fylket.

Statsforvalteren har i 2021 også hatt et spesielt fokus på kommuner som vurderes å være i faresonen for ROBEK. På bakgrunn av svake økonomiske nøkkeltall plukket vi ut 6 kommuner som var aktuelle for oppfølging, dette var Gamvik, Kåfjord, Storfjord, Tana, Sørreisa og Bardu. Gamvik ble meldt inn i ROBEK høsten 2021. Statsforvalterens oppfølging av de 5 øvrige kommunene har inkludert følgende aktiviteter: kommunemøter, andre møter med kommunedirektør eller formannskap, støtte til prosjekter for å komme i gang med nødvendige omstillinger og periodisk gjennomgang av økonomirapporter. Vi har tro på at økt aktivitet mot disse kommunene kan bidra til at de tidligere tar nødvendige grep for å balansere kommuneøkonomien og skape økt handlingsrom for framtiden.

Statsforvalteren har de siste årene gitt alle kommunene i fylket en fylldig tilbakemelding på sine budsjett- og økonomiplaner. Dette betyr at vi i tillegg til ROBEK-kontrollen, har veiledet kommunene om obligatoriske skjema, finansielle måltall, økonomisk utvikling og handleevne samt kobling mellom samfunns- og økonomiplanlegging. Vi ser at dette har bidratt til å bedre kvaliteten i handlings- og økonomiplanene for flere kommuner, og spesielt for de med de svakeste, og mest mangelfulle planene. Vi vil fortsette arbeidet med å veilede på dette området, men vil framover målrette veiledningen mer mot kommuner som vi ser har spesielt svake eller mangelfulle handlings- og økonomiplaner.

Embetet har i flere år fokusert på å bedre kommunenes planverk, og vi har i denne forbindelse utarbeidet veilederen [«Veien fram mot en bedre kobling mellom samfunnsplan og økonomiplan»](#) i mars 2021. Et slikt veiledningsnotat har vært etterspurt av våre kommuner, og veilederen er også diskutert med kommunene underveis. Vi ser at flere kommuner i fjorårets budsjett- og økonomiplaner (2021-2024) viser til at de framover vil jobbe med å sikre en bedre kobling mellom samfunnsplanens handlingsdel og økonomiplan. Statsforvalteren vil fortsatt ha fokus på å veilede på dette området framover.

Antall kommuner i ROBEK (2)

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2020	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2021
Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2021	0	3	3

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2020. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2020.

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen har gått ned noe sammenliknet med året før, men ligger fortsatt på et høyt nivå. Statsforvalteren har også i 2021 hatt fokus på kvalitetssikring av KOSTRA-tall. Vi har fulgt kommunene tett opp både mht. at skjema og regnskap skal leveres i tide, og at det skal være god kvalitet i innleverte data. Vi har fokusert på kvalitetssikring av tall på eiendomsforvaltningsområdet over flere år, og vi ser i år en liten nedgang i

antall feil. Vi ser imidlertid at det er krevende å få til en større nedgang, og vi vil derfor fra 2022 gå inn med sterkere tiltak. Vi har blant annet planlagt å ha et webinar for kommunene om kvalitet i KOSTRA i april 2022.

Statsforvalteren utarbeider en rapport om de sentrale nøkkeltallene allerede i mars (basert på de foreløpige KOSTRA-tallene). Vi mener dette er et viktig tiltak i kvalitetssikringsarbeidet, da en slik rapport hjelper kommunen og Statsforvalteren med å oppdage feil og mangler i kommunens KOSTRA-rapportering. Kommunen har på dette tidspunktet også mulighet til å benytte "korrigeringsvinduet" i april/mai til å rette opp eventuelle feil.

Kvalitet i KOSTRA-data

Område	Resultat	Antall feil i 2020	Antall feil i 2021
Feil på eiendomsforvaltning på aggregert nivå - utgifter til renhold (art 075) og forvaltning (funksjon 121)	- 1	20	19
Feil på byggefunktionsnivå for utgifter til renhold og energi	- 2	88	86

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Statsforvalteren har også i 2021 utarbeidet to rapporter om status i kommuneøkonomien i fylket, på bakgrunn av de foreløpige KOSTRA-tallene i mars og de endelige tallene i juni.

Tilgang på gode analyser om kommuneøkonomi og demografisk utvikling er viktig både for Statsforvalteren selv og for kommunene. Etter vårt syn bidrar våre rapporter til at kommunene selv i større grad tar tallene i bruk og at feilrapportering avdekkes.

Embetets veiledning og utstrakte bruk av KOSTRA-statistikk mener vi derfor har bidratt til både økt kompetanse i kommunenes økonomiforvaltning og økt kvalitet i KOSTRA-tallene

Embetet har gått grundig gjennom vedtatte budsjett/økonomiplaner for alle kommunene. Det er gitt fylldige tilbakemeldinger til de fleste kommunene bl.a. på bruk av KOSTRA-data i de vedtatte plandokumentene.

Vi gir også tilbakemeldinger til kommunenes utkast til andre plandokumenter i kommuneplanprosessen. I den sammenheng oppfordrer vi kommunene om å bruke KOSTRA-statistikk inn i kunnskapsgrunnlaget for de ulike planene som planstrategi/samfunnsplan osv.

Vi har tro på at summen av våre tiltak på sikt vil gi kommunene bedre kunnskapsgrunnlag og kompetanse til å finne gode løsninger for sine kommuner.

Vi har også brukt kommunebilder som grunnlag for vår dialog med de ulike kommunene. I 2021 utarbeidet vi 6 kommunebilder for kommuner der vi var på kommunebesøk/dialogmøter i løpet av året. Kommunebildene skal representere Statsforvalterens kunnskap om kommunene og inkluderer bl.a. KOSTRA-statistikk for alle fagområdene. Vi har brukt en redaksjonskomite på embetet for utarbeiding av kommunebildene med deltagere fra alle relevante avdelinger/seksjoner. Kommunebildene er blitt sendt til de enkelte kommunene i forkant av møtene.

Kommunebildene sammen med andre analyser brukes også som utgangspunkt for mindre møter på spesielle fagområder og i større samlinger som f. eks kommunemøter.

Vi har også deltatt med en representant i nasjonal prosjektgruppe for utvikling av felles digital løsning for kommunebilder.

Vi har også i 2021 gitt skjønnsmidler til KOSTRA-analyse til kommuner med omstillingsbehov. Vår erfaring er at analyser fra eksterne konsulenter blir tatt mer på alvor av politikere og derfor bidrar bedre å øke kommunenes innsikt i egen situasjon og til å gjennomføre omstilling enn tilsvarende formaninger fra Statsforvalteren.

I 2021 hadde vi innlegg om KOSTRA på Økonomiforum for økonomisjefer/økonomimedarbeidere i kommunene. En kommune la frem deres erfaringer med eksternt gjennomført KOSTRA-analyse samt hvordan denne ble fulgt opp i kommunen. Dette var et innlegg som inspirerte mange kommuner og fanget stor interesse blant deltagerne på forumet.

3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Det har vært satset på potet, grønnsaker og bær bla med prioritering av tilskuddsmidler til arktisk landbruk til disse produksjonene. Vi har fått tilbakemelding på at tilskuddsmidlene har vært verdifulle for å utprøve nye sorter, gjødslingsmetoder, dyrkningsteknikk mm. De har også bidratt til å vedlikeholde og øke kunnskapen hos produsenter, rådgivere og omsetningsledd.

I 2021 har Statsforvalteren tatt initiativ til å få på plass et prosjekt for satsing på melk i Troms og Finnmark. Dette har vi gjort sammen med partnerskapet og Norsk Landbruksrådgivning (NLR) - Nord-Norge og Tine. Vi mener det er nødvendig med en samlet satsing for å unngå at små og mellomstore bruk legger ned når nye krav til driftsbygninger kommer, det gjelder både nye krav til dyrevelferd fra 2024 og løsdriftskravet fra 2034. Prosjektets hovedformål er å arbeide for å ivareta sysselsettingen (næringsaktiviteten) og sikre utnyttelsen av ressursgrunnlaget på de små og mellomstore melkebrukene i Troms og Finnmark. Dette skal gjøres ved å:

1. Inspirere og formidle kunnskap om mulighetene for videreutvikling av mindre melkebruk, uten at det innebærer store kostnadsøkninger og volumøkninger i produksjon.

2. Bidra til å skreddersy fleksibel og tverrfaglig rådgivning for gårdbrukere i beslutningsprosesser.
3. Bidra til å utnytte gårdens samla ressurser gjennom tiltak for fortsatt drift.
4. Skape kommunal oppmerksomhet rundt arealforvaltning og betydning for klima- og miljøarbeid lokalt, med vekt på ivaretagelse av dyrka jord og beiteressurser. Utvikle nettverk for kommunale landbrukskontor som samlet styrker areal-, klima- og miljøarbeidet i forvaltningen.
5. Bidra til å gjennomføre gode og lønnsomme klima- og miljøtiltak (Klimatilpasning av melkeproduksjon)

NLR og Tine har sammen tatt på seg prosjektlederansvaret og prosjektet er finansiert av Fylkeskommunen, og det ventes svar på finansiering fra Innovasjon Norge og Sametinget.

Vi har fortsatt hatt et høyt fokus på oppfølging av driveplikten. Pilotprosjektet ble avsluttet med et nettseminar i mars 2021. Seminaret hadde høy deltakelse og vi fikk svært gode tilbakemeldinger fra kommunene og andre som deltok. Alt materiell som ble laget i prosjektet er sendt ut til kommunene og flere kommuner har tatt kontakt for oppfølging. Koronarestriksjoner har gjort det vanskelig å komme ut, men vi har besøkt Saltdal kommune i Nordland, og hatt nettmøte med Tjeldsund kommune i Troms og Finnmark. Vi har også informert om prosjektet i arealnettverket til Statsforvalterne og delt erfaringer og materiell med Statsforvalteren i Vestland samt Vestfold og Telemark.

Lokalmat/grønt reiseliv: Matstrategigruppa har i 2021 arrangert 8 nettseminarer og en fysisk samling. Matstrategigruppa i Troms og Finnmark er et samarbeidsforum mellom Innovasjon Norge, Fylkeskommunen, Statsforvalteren, Råfisklaget, Sametinget og Kompetansenettverket for Lokalmat (NIBIO). Vi har jobbet etter Matnasjon Norge sine mål og strategier. Det jobbes med grønt reiseliv i tilknytning til mat.

Inn på tunet/ut på vidda: Også 2021 ble et spesielt år for Inn på tunet og Ut på vidda-tilbydere. Konferansen som var planlagt sammen med Statsforvalteren i Nordland og utsatt fra 2020, er utsatt til 2022 pga pandemien. Etterspørselen etter tjenestene er fortsatt lav. Statsforvalteren har rukket å besøke en del IPT- og UPV-tilbydere innimellom karanteneperioder, andre er møtt digitalt. Det er avholdt et nettseminar om politiattester. Planlegging av flere seminar i 2022 er i gang. For øvrig har vi informert om kurs og seminarer arrangert av andre. Nettseminar arrangert av SF Nordland har vært åpne for deltakere fra Troms og Finnmark.

Skog og trebruk:

Hogst

I Troms har det vært stabile leveranser til biobrenselanleggene og avsetningen til vedmarkedet har også tatt seg opp i løpet av 2021. Flere ASVO-bedrifter med tilrettelagt arbeid stengte ned vedproduksjonen i store deler av 2020 på grunn av korona, og dette førte til redusert avsetning for vedvirke. Dette har tatt seg opp i 2021. Koronamidlene til hogstaktivitet i 2020/2021 var et viktig virkemiddel for å holde hogstaktiviteten oppe for skognæringa.

I Finnmark er dessverre fyringsflisleveransene av lokalt virke til to av biobrenselanleggene blitt erstattet av briketter importert fra Finland. Dette reduserer avsetningen for lokalt tynningsvirke og får negative konsekvenser for tynningsaktiviteten og driftsapparatene i Finnmark. Bioenerginæringa har slitt i flere år med dårlig økonomi, og det bør vurderes om det kan settes inn virkemidler som kan stimulere næringa til lokal avsetning av råstoff fra skogen.

Økonomiske virkemidler

Interessen for skogsvegbygging er økende i kommunene. Det har tatt litt tid før kommunene har fått innarbeid omleggingen av tilskuddsordningene innen skogsvegbygging mv., men de fleste kommunene har nå overordna retningslinjer på plass. Behovet for skogsvegbygging, både nyanlegg og ombygging, er stort i fylket. Det er en viktig del av tilretteleggingen for lokal virkesforsyning til biobrenselanleggene i fylket. Vegbyggingsaktiviteten har vært svært høy i enkelte kommuner, men vi skulle gjerne sett høyere aktivitet i flere kommuner.

Statsforvalteren har fulgt opp kommunene med henblikk på effektiv bruk av tilskuddsordningene i skogbruket, men skulle gjerne hatt større kapasitet til veiledning av kommuner uten skogkompetanse og -kapasitet.

Bioenergistrategi for Nord-Norge

Statsforvalterne i Nordland og Troms og Finnmark har i fellesskap laget en bioenergistrategi. Strategien synliggjør landbruksressursene vi har i Nord-Norge og skisserer tiltak for å skape mer grønn energi fra disse. Rapporten foreslår mål, strategier og tiltak til hvordan vi kan utnytte bioenergiapotensialet i landsdelen bedre enn i dag. Det foreslås en rekke tiltak retta både mot landbrukets behov for energi, men også byggeiere generelt som etterspør fornybare energiløsninger. Strategien er laget i nært samarbeid med regionale aktører innen landbruk og bioenergi.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Regional innsats innen landbruksbasert næringsutvikling er innrettet slik at nasjonale mål og føringer i RNP nås.

En vurdering av om iverksatte tiltak fra statsforvalteren sikrer at nasjonale mål og føringer i RNP nås:

Regionalt næringsprogram for Troms og Finnmark for 2019 – 2022 ble utarbeidet i en bred prosess som involverte partnerskapet, kommunene, landbrukets organisasjoner og andre fagmiljø i landbruket og bør være godt kjent i aktuelle fagmiljø. Næringsprogrammet legger føringer for bruken av utrednings- og tilretteleggingsmidlene og midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket. Næringsprogrammet med tilhørende tiltaksplan er et viktig

tema på møtene i partnerskapet, tiltaksplanen revideres årlig.

Regionalt næringsprogram for Troms og Finnmark har følgende hovedmål:

Et bærekraftig, lønnsomt og fremtidsretta landbruk som drives i samspill med den arktiske naturen og samfunnet. For å nå hovedmålsettingen er det en forutsetning at dagens primærproduksjon minimum opprettholdes på dagens nivå når det gjelder produksjon av kjøtt, melk og egg. Innen potet, grønnsaker, bær, skog og videreforedling av råvarer har vi et godt potensial for å øke produksjonen

Satsingsområdene er:

Omdømme, Rekruttering, Kompetanse, Agronomi, Melkeproduksjon, Kjøttproduksjon, Potet, grønnsaker og bær, Modernisering av driftsbygninger, Økologisk landbruk, Skogbasert verdiskaping, Videreforedling av mat, Reiseliv, Inn på tunet og Ut på vidda.

Vi forsøker å bidra på alle områder, men opplever at vi jobber litt i motvind, økonomien i landbruket er svært utfordrende, bruk legges ned, fagmiljøene tynnes ut og vi nedbemannes.

Kort om statsforvalterens innsats i utviklingsarbeidet:

Statsforvalteren har bidratt aktivt i partnerskapet og tatt initiativ til å få på plass et prosjekt med fokus på melkebrukene med behov for ombygging som følge av nye krav.

For øvrig har innsatsen relatert til næringsprogrammet i 2021 vært fokusert på videreforedling av mat, Inn på tunet, Ut på vidda og skogbasert verdiskaping. Nærmere beskrivelse ligger under punkt 3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket. Innen økologisk landbruk har det vært delt ut Nordnorsk økomatpris i samarbeid med Nordland. Troms og Finnmark har for første gang deltatt i det landsdekkende arrangementet Ølkouka med aktiviteter på tre ulike steder; Sør-Varanger, Tana og Tromsø. Det har i tillegg vært holdt foredrag og informasjon digitalt og fysisk.

Midler til arktisk landbruk er et viktig verktøy for å bidra i utviklingen av landbruket i nord. Se rapportering under 7.3.9.8 9 TB

Hvilke utfordringer statsforvalteren ser for å sikre tilstrekkelig måloppnåelse.

En utfordring i forhold til å oppnå målet om landbruk over hele landet er et tynt fagmiljø. Vi opplever også at kompetanse og kapasitet i kommunal landbruksforvaltning svekkes. Kommunene tilføres nye oppgaver, uten at de får tilstrekkelige ressurser til å løse de, og det er heller ikke noe krav til kompetanse. Også andre fagmiljøer er svake og veldig avhengige av enkeltpersoner, og vi mangler fagmiljøer som kan ta på seg utviklingsoppgaver. For aktørene er det dyrt å delta på ulike arrangementer og studieturer på grunn av lange reiseavstander og ekstra overnatting. Statsforvalterens landbruksavdeling mangler muligheter til å finansiere utviklingsoppgaver og vi har mindre personellressurser til utviklingsarbeidet. Vi savner også en tydelig avklaring av oppdraget og ansvarsforhold etter overføring av oppgaver til Fylkeskommunen.

Vi har over år hatt en nedgang i produksjon av svinekjøtt, og slakteri og foredlingsindustrien lider under for liten råvaretilgang. Vi opplever nå en dramatisk tilbakegang i jordbruket i fylket. Statsforvalteren er bekymret over situasjonen av flere grunner:

De siste fem årene har det vært en drastisk nedgang i produksjonen av både sau/lam og geitmelk, og i tillegg kraftforbaserte produksjoner som svinekjøtt og egg.

Nord-Norge har tatt 75 % av landets totale nedgang i leveranser på svinekjøtt, 55 % av nedgangen i leveranser av sau/lam og bare 0.06 % av oppgangen på storfekjøtt

Det er store utfordringer med høy andel leiejord.

Det er store tap av beitedyr til rovvilt.

Omlagging av melkeproduksjonen til løsdrift går sakte.

Gjennomsnittsalderen blant gårdbrukerne øker.

Lønnsomheten går ned i flere produksjoner.

Nedleggelse og sentralisering

Undersøkelser utført av Rurals og Nortura blant gårdbrukere i Troms og Finnmark viser at ca. 45 % ser for seg at deres gårdsbruk vil være lagt ned i løpet av 5 år.

Disse prognosene gir grunn til bekymring for matproduksjonen i Troms og Finnmark. Nedgangen er også svært alvorlig for Nortura og flere andre samvirkeaktører sin produksjon i Nord-Norge. Flere anlegg innen industriell videreforedling har lagt ned, eller har flyttet hele eller deler av produksjonen ut av fylket. Grunnen til dette er at jordbruksprodusenter i regionen ikke kan levere nok råvarer. Nortura Målselv har nettopp vedtatt å flytte volumproduksjonen av pølser til Tønsberg. Dette medfører at 30 ansatte mister jobben i Målselv. Hovedbegrunnelsen er for lav tilførsel av nordnorsk råvare og for høye industrielle kostnader sammenliknet med konkurrenter og kostnadsnivået i Tønsberg. For å produsere dagens pølsevolum i Målselv, må pølseråstoff av svin transporteres fra Sør-Norge. Når produksjonen eller sentrallager etableres lenger sør i landet, bidrar det til økt transportbehov og svekket grunnlag for lønnsom og klimavennlig landbruksproduksjon i nord.

Ringvirkninger

Nedgangen i primærjordbruket gir også ringvirkninger i sekundærnæringer, for eksempel innen transport, rådgiving, videreforedling, og salg av varer og tjenester til landbruket. I Troms og Finnmark er det slik at for hvert gårdsbruk i drift, så skapes det ytterligere to arbeidsplasser (kilde: Knutsen og NIBIO 2020). Ringvirkningene i verdiskaping fra jordbruket er beregnet til nærmere 1,5 milliarder kroner (NIBIO).

Samtidig som Troms og Finnmark tappes for viktig sysselsetting og verdiskaping, svekkes grunnlaget for bosetting.

Økonomi

Både Norturas undersøkelse og trendanalysen fra Ruralis i 2018 er tydelig på at det er økonomi som er den viktigste årsaken til at gårdbrukere legger ned. Hovedutfordringene er:

- høye byggekostnader,
- finansiering av bruksutbygging,
- svakt pantegrunnlag,
- tilgang på jord,
- store tap av beitedyr til rovvilt.

Avgjørende tiltak

Statsforvalteren vurderer at vi må øke landbruksproduksjonen i Troms og Finnmark på de fleste fronter i årene fremover.

- Av hensyn til både klima, matvareberedskap, sysselsetting og bosetting må vi redusere unødig transport av matvarer/råvarer/landbruksprodukter vi selv kan produsere inn og ut av fylket. Hele verdikjeden i jordbruk og varehandel må ta ansvar for å minske klimabelastningen i tråd med FNs bærekraftsmål nr. 2: Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og forbedret ernæring samt promotere bærekraftig landbruk
- Kjøtt, egg og melk, poteter og grønnsaker produsert i Troms og Finnmark må i størst mulig grad pakkes og videreføres regionalt, som en del av det grønne skiftet, i tråd med FNs bærekraftsmål nr 13: Ta aktivt og umiddelbart ansvar for å bekjempe klimaendringer og konsekvensene av disse.
- Potten med investeringsmidler fra IN må økes betydelig slik at flere kan bygge om til løsdrift innen 2034. I dag er det 150 båsfjøs i fylket.
- Svinekjøttproduksjon er viktig for å opprettholde aktivitet ved slakteri og foredlingsanlegg gjennom hele året. IN må åpne for å gi tilskudd til et nødvendig antall nyetableringer i svin- og eggproduksjon slik at vi kan øke produksjonen i Troms og Finnmark.
- Vi må sikre de økonomiske rammebetingelsene for små og mellomstore bruk, slik at vi kan utnytte jordbruksarealene der de er, og unngår ulønnsom og klimabelastende transport i jordbruket, holde jordbruksarealene og kulturlandskapet i hevd.
- Troms og Finnmark har utrolige utmarksbeiter, som det er stort potensiale for å utnytte mer. De positive klimaeffektene ved aktivt beitebruk må belønnes som et klimatiltak, og virkemidlene målrettes mot fylker som har få alternative produksjonsmuligheter.
- Potensialet som ligger i verdiskaping på kjøtt og melk fra geit må utnyttes bedre

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

Statsforvalteren informerer kommunene om resultatkartlegging og kontroll av foryngelsesplikten der det er naturlig, gjennom brev, egne nettsider, direkte kontakt.

Fem felt er trukket ut til resultatkartlegging. Alle feltene er registrert og godkjent. Riktignok blei to felt godkjent først i 2022.

I 2021 blei ingen hogstfelt trukket ut for foryngelseskontroll sentralt. Målselv kommune har trukket ut fire felt lokalt. Status for feltene i Målselv er "Sendt egenmelding".

Det er flere felt som er trukket ut til kontroll tidligere år som ikke er fulgt opp. Årsaken kan være manglende skogfaglig kompetanse og kapasitet. Tiltak som er gjort er m.a. informasjon til kommunene gjennom skriv og telefonkontakt med saksbehandlere i kommunene. Temaet er også tatt opp i forvaltningskontroll og møte med enkeltkommuner.

Det er fortsatt en del hogstfelt der virket ikke er meldt inn i virkesdatabasen og således ikke blir gjenstand for kontroll. Det er ulike årsaker til manglende oppfylging av oppgaveplikten og utfordrende å få aktørene til å følge opp dette.

Foryngelse etter hogst (opplæring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekk antall felt/kontrollfelt	Antall påbegynt pr. 30.6	Antall sluttført pr. 31.11	Antall ikke påbegynt 31.11
Resultatkartlegging	5	0	3	2
Foryngelseskontroll	0	0	0	0

Har ikke tatt med lokalt uttrekte felt for foryngelseskontroll i tabellen.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner	Antall andre tiltak
Tiltak og aktiviteter foryngelse	1	0	3

Andre tiltak er oppfølging pr. telefon med aktuelle saksbehandlere flere ganger pr saksbehandler.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt og i samsvar med regelverket.

Kommunene i fylket har svært ulike forutsetninger for å forvalte de økonomiske virkemidlene i skogbruket. 10 av 21 kommuner i gamle Troms mangler skogfaglig kompetanse. Av de 10 med skogfaglig kompetanse er det svært liten kapasitet hos flere av kommunene. Dette gjør at flere kommuner mangler tiltaksstrategier for nærings- og miljøtilskudd i skogbruket. I flere av disse kommunene er det ikke tildelt virkemidler og det er registrert liten aktivitet i skogbruket. Flere kommuner melder inn behov for NMSK-midler til skogkultur, men bruker ikke tildelte midler.

Kommunene som godskriver virkemidler forvalter disse i tråd med lov og forskrift. Statsforvalteren bruker mye tid på en-til-en veiledning til dette. Statsforvalteren bidrar med å gi opplæring og informere om ØKS, og generell veiledning om kommunenes oppgaver på skogområdet. Vi har også gitt tilbakemelding til de kommunene som mangler skogfaglig kompetanse og tjenestetilbud om dette via kommunebildet og kommunemøter.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	39	11	0
Skogkultur	39	17	13
Miljøtiltak	39	0	0

Infrastruktur: Det er vanskelig å angi antall kommuner med mulighet for forbedring. Mange har ikke fått tildelt midler. Midler er gitt til de kommunene som har godkjente byggesøknader klare. De som har fått tildelt midler har fått tett veiledning/oppfølging. Uten det kunne det blitt en del feil.
Skogkultur: 7 kommuner har fått tildelt midler, men har ikke fulgt opp ordninga og har dermed ikke fått brukt midlene. Det krever aktiv oppfølging fra kommunen for å få omsatt midlene og noen prioriterer ikke det. 6 kommuner har ikke fått tildelt midler fordi de ikke har meldt inn behov. I ettertid har vi fått henvendelser fra skogeiere som ønsker tilskott. Miljøtiltak: det er ikke søkt om miljøtiltak i noen kommuner.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (resultat)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)			
Skogkultur			
Miljøtiltak			

Savner her noen kriterier for hvordan vi skal vurdere om resultatene er tilfredsstillende eller ikke.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner	Antall andre tiltak
Tiltak økonomiske virkemidler	1	15	0

Det er gjennomført ei fysisk fagsamling felles for jord- og skogbruk. Det er gjennomført befarings på mange veiprojekt og noen aktuelle områder for treslagsskifte i fylket. Av andre tiltak har det vært tett oppfølging av kommunene pr Tf og Teams gjennom året både for infrastruktur og skogkultur. Vår erfaring er at en-til-en oppfølging av kommunene må til for å få ei god forvaltning av skogordningene.

Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Økt produksjon og verdiskaping i reindriften.

Etter beitekrisen i 2020 og økende antall søknader om dispensasjoner fra beitetidene i de ulike sesongbeitene ser vi ett behov for at reindriften innarbeider klimatilpasnings tiltak i sine bruksregler. Det er krevende å veilede næringen om dette da det mangler gode forvaltningsverktøy. I 2021 har vi derfor prioritert å igangsette ett arbeid med klimatilpasning i reindriften bruksregler. I tillegg erfarer vi at distriktenes evne til å drifte og administrere arbeidet i distriktsstyrene varierer betydelig. Noe skyldes manglende kompetanse og noe skyldes store interne konflikter. Derfor ser vi ett behov for å kople klimaprojektet opp mot arbeidet med å styrke distriktenes evne til å ivareta ansvaret med å administrere og drifte distriktsstyrene. Arbeidet videreføres i 2022.

3.1.1.13 Bærekraftig landbruk

Statsforvalteren er jevnt over fornøyd med måloppnåelsen på bærekraftig landbruk.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet er tilpasset til regionale miljøutfordringer

Troms og Finnmark er et stort fylke. Det er store variasjoner innad i fylket. Det er ikke alle ordninger som passer like godt over alt. Unntakene er: ordningene under miljøtema utslipp til luft, og tilskudd under miljøtema kulturlandskap som er populære i hele fylket.

Vi har opplevd at vårt miljøprogram er i overkant fyldig og uoversiktlig, og vi har vært usikker på om ordningene har vært godt nok innretta. I 2021 sluttførte vi evaluering av tilskuddordningene i RMP. Dette førte til noen mindre justeringer i vår regionale forskrift - to tilskuddsordninger ble tatt ut, og noen geografiske avgrensninger ble justert. Evalueringa viste behov for noen ytterligere justeringer i forskrifta, vår vurdering var likevel at det er viktig med kontinuitet, og øvrige endringer utsettes til rulleringa.

De nasjonale føringene som er satt i instruksen begrenser muligheten for å tilpasse ordningene til vårt fylke. Vi opplever at en del av ordningene har mistet innholdet etter forrige rullering. Dette gjelder særlig tilskudd til vedlikehold av turstier, og tilskudd til slått/beite av verdifulle jordbrukslandskap (innmark). Det er ønskelig at miljøtilskuddene generelt kan få bedre muligheter for regional tilpasning i neste rullering.

Tilskudd til tiltak i beiteområder er en attraktiv ordning for jordbruket i Troms og Finnmark. Tildelingene til kommunene offentliggjøres i forventningsbrevet som ble oversendt tidlig på vinteren 2021.

Rammen for fylket er fordelt på grunnlag av innmeldte behov fra kommunene og vår erfaring fra tidligere år. Av søknads og saksbehandlersystemet AGROS ser vi at midlene først og fremst går til teknologi og sperrerjelder.

Kommunene i Troms og Finnmark har tildelt SMIL-midler i 2021 med en fordeling på 74,1 % på opprettholdelse av kulturlandskap og 25,9 % på redusert forurensing.

Tilskudd til drenering av jordbruksjord fungerer etter hensikten. Statsforvalteren vil øke innsatsen på informasjon direkte til søkere i håp om enda større aktivitet på området.

Virkemidler på miljøområdet (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Vurder kort om de ulike de økonomiske miljøvirkemidlene (RMP, SMIL, tilskudd til tiltak i beiteområder, drenering, etc.) har hatt ønsket effekt	Tilskuddene tildeles i tråd med regelverket. Hadde det vært rom for mer regionale tilpasninger kunne miljøeffekten vært større.
Beskriv kort de største utfordringene innenfor miljøområdet de kommende år	Klimaendringer. Mer nedbør vil føre til mer behov for drenering. Forurensning både til luft og vann, men også annen forurensning, som plast på avveie og herreløse gjerder vil fortsette å være en utfordring. Kulturlandskapet kan gro igjen når det blir færre gårdsbruk i drift.
Vurder kort om grensegangen mellom miljø- og landbruksforvaltningens virkemidler er formålstjenlig	Uklar grensesetting mellom midlene som forvaltes via Miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Vi vil ta initiativ til et internt møte for gjensidig informasjon og avklaring.
Hvilke tiltak vil Statsforvalteren iverksette fremover for å øke måloppnåelsen/miljøeffekten?	Mer målretta informasjon ut til aktuelle søkere. På nettsida vår, men vi vurderer også å ta i bruk mer e-post og SMS direkte til aktuelle søkere på tilskuddsordningene på miljøområdet. Statsforvalteren er høringsinstans på de kommunale tiltaksstrategiene. Mer kontroll av kommunenes saksbehandling, spesielt med tanke på utøvelse av skjønn og tiltak utover ordinær jordbruksdrift.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Andel av RMP-rammen som er brukt på kulturlandskapstiltak	Andel av RMP-rammen som er brukt på å redusere forurensing	Sum
37 %	39 %	76 %

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

Regionale miljøtilskudd

Vi har laget en veileder til ordningene som er lagt ut på Statsforvalterens nettsider. I tillegg har vi laget en egen side for regionale miljøtilskudd på våre nettsider, som oppdateres fortløpende med relevant informasjon.

Vi har sendt informasjon om regionale miljøtilskudd på e-post og SMS direkte til alle som søkte PT i løpet av søknadsomgangen oktober 2020 og/eller mars 2021. Disse e-postene og SMS-ene har gått ut til foretakene i juni, september og oktober. Vi har opplevd god effekt av å sende ut informasjon og påminnelse direkte til foretakene. Dette var noe vi begynte med i 2020. I 2019 var det totalt 542 søknader, mens i 2020 var det 624 søknader. I 2021 var

det 630 søkere.

Statsforvalteren sendte også e-post til kommunene, og oppfordret kommunene om å dele med eventuelt nye søkere i sin kommune.

Vi har hatt et godt og konstruktivt samarbeid med faglagene med fastsetting av foreløpige og endelige satser.

SMIL

Informasjon om ordningen legges ut på Statsforvalterens hjemmeside og sendes til kommunene. Vi planlegger å ta i bruk samme informasjonssystem som brukes for RMP slik at informasjon sendes direkte til søkere.

Drenering

Informasjon om ordningen legges ut på Statsforvalterens hjemmeside og sendes til kommunene. Vi planlegger å ta i bruk samme informasjonssystem som brukes for RMP slik at informasjon sendes direkte til søkere.

Klima- og miljøtilskudd

Informasjon om ordningen legges ut på Statsforvalterens hjemmeside. I tillegg sendes mail til bondelag og bonde- og småbrukarlag i Troms og Finnmark, landbruksrådgivningen og NIBIO.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2017	2018	2019	2020	2021
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	40%	42%	43%	49%	51%

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Det har vært en jevn stigning i utførte miljøtiltak fra 2017 og frem til 2021. Stigningen var størst i 2020. Dette samsvarer med arbeidet Statsforvalteren har gjort med å gjøre kjent ordningene i 2020 og 2021.
Gi en kort vurdering av i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Statsforvalteren informerer aktuelle søkere via våre nettsider. I tillegg har Statsforvalteren sendt ut e-post og SMS til aktuelle RMP-søkere i juni, september og oktober i 2020 og 2021. Dette har hatt god effekt.
Hvilke tiltak vil Statsforvalteren iverksette kommende år for å øke miljøinnsatsen i jordbruket?	Mer og bedre informasjon. Vi har stadige planer om å forbedre informasjonen på våre nettsider, og vi planlegger å videreføre arbeidet med å informere aktuelle søkere også på e-post og SMS.

Vannforvaltningsplanene (fra kapittel 3.1.6.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Miljøvirkemidlene er innrettet i henhold til vannforvaltningsplanene, med mer forpliktende krav ved behov for forsterket innsats.

Vi har i samarbeid med miljøavdelingen laget og kvalitetssikret en oversikt over landbrukspåvirkede vannforekomster i fylket som vil kunne bedre sin miljøtilstand eller beskyttes mot forurensning, dersom avrenningen fra jordbruket reduseres. Denne oversikten vil være grunnlaget for å definere områder som skal prioriteres for tilskudd til RMP-tiltak som skal begrense avrenning til vann. Den vil også brukes for å følge opp kommuner som vi mener bør bidra til at flere søker om SMIL-tiltak som skal begrense forurensning til vann. Ut over dette har vi ikke vurdert å gjennomføre mer omfattende krav i områder hvor iverksatte tiltak i dag ikke er tilstrekkelig til å nå miljømålene, men dette vil vurderes kontinuerlig i samarbeid med miljøavdelingen.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannområder vil nå miljømålene, innen gitte frister (utsatt frist regnes som (ny) gitt frist)	Hvor mange vannområder vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange av vannområder som ikke vil nå miljømålene, er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange av vannområder som ikke vil nå miljømålene, er det fastsatt strengere krav med hjemmel i annet regelverk for å nå målene
Antall	11	0	0	0

Vi har data fra Vann-nett på at det er 25 vannforekomster i Troms og Finnmark som er kartlagt med påvisning fra jordbruket, og at de vil følges opp fra embedet gjennom tilskuddsforvaltning innen RMP, SMIL og drenering. Tllskuddsordningen kantsone i eng er innført i Troms og Finnmark fra 2019, og effekten vil bli evaluert før videre tiltak vurderes.

3.1.1.14 Andre oppdrag

Statsforvalteren har i 2021 videreført arbeidet med utarbeidelse av kommunebilder. Innholdet i kommunebildene inngår som en viktig del av kunnskapsgrunnlaget i vår kommunedialog og i embedets risiko- og sårbarhetsvurdering av fylkets kommuner. Kommunebildene ble benyttet som dialoggrunnlag i alle de 6 kommunemøtene (møte med formannskap og administrativ ledelse) som ble gjennomført i 2021. Vi har fått positive tilbakemeldinger fra kommunene på vår bruk av kommunebildet som dialoggrunnlag. Bildene gir et godt fundament for å diskutere aktuelle løsninger på områder der kommunen har vanskeligheter med å fylle sin rolle som samfunnsutvikler, tjenesteutøver eller rettssikkerhetsinstans.

Statsforvalteren er ikke kjent med at kommunesammenslåing er en løsning noen av kommunene i fylket ser for seg nå. Mange kommuner mener veien å gå i første omgang er å utvikle det interkommunale samarbeidet. Statsforvalteren vil som tidligere peke på at for mange av de perifere kommunene i Finnmark er kommunesammenslåing vanskelig å se for seg som en løsning på de utfordringer kommunene står i. Dette har sammenheng med lange avstander, vanskelig geografi, tøft klima og mangel på kommuner som er robuste nok til å kunne inneha en senterfunksjon.

Statsforvalteren har tatt i bruk det utviklede kommunebildekonseptet, og vil fortsette arbeidet med å utvikle og heve kvaliteten på våre kommunebilder. Disse vil bli brukt aktivt i den videre kommunedialogen.

Oppdrag 3.2.1.4.1 - Kompetansestrategien, barnevern

Tjenestestøtteprogrammet:

De aller fleste av tjenestene i Troms og Finnmark har gjennomført Tjenestestøtteprogrammet. Erfaringene våre er at programmet har blitt bedre i de siste rundene. Hva dette programmet er, har også blitt tydeligere kommunisert til tjenestene. Vi har en tjeneste som nå er med i Tjenestestøtteprogrammet sammen med en tjeneste fra Nordland. Statsforvalteren deltar på noen av samlingene. Vi har gitt tilbakemelding til Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) på foreslått fremdriftsplan for Tjenestestøtteprogrammet fremover.

Veiledningsteam:

Det er 7 tjenester i vårt fylke som nå har veiledningsteam og skal avslutte til sommeren. Vår vurdering er at vi har "truffet" på rekrutteringen av nettopp disse tjenestene. Vi er fornøyd med at Statsforvalteren nå skal være med allerede fra starten av. Det vil gjøre vår løpende oppfølging av tjenesten enklere, og også enklere for oss når vi skal «overta» oppfølgingen etter at veiledningsteamperioden er over. Statsforvalteren er representert på samlingene i regi av Bufdir, og for de tjenestene som har veiledningsteam og som vi også har hatt dialogmøte med i samme periode, har vi oppfordret tjenestene til å ha med veilederne i dialogmøtene. Dette har opplevdes nyttig. Til oppstart veiledningsteam i 2022 har vi rekruttert 2 tjenester.

Dialogmøter:

Vi vurderer som det tiltaket i kompetansestrategien med best utbytte, både for oss og kommunene. Dialogmøtene har vært en fin arena for kommunene å presentere sin barneverntjeneste, for oss å presentere vårt syn, og å få til en god og åpen dialog om barneverntjenesten. Barnevernreformen har også vært et viktig og nyttig tema i disse møtene, og møtene gir en god arena for god dialog med kommuneledelsen, både politisk og administrativt, om barnevern generelt og barnevernreformen spesielt. Vi startet opp med en «ny runde» med dialogmøter i 2020, og gjennomførte møte med halvparten av våre tjenester i 2020 og resten i 2021. Alle dialogmøtene i 2021 ble gjennomført digitalt. Vi har gode erfaringer med å gjennomføre disse møtene digitalt. Vi avtaler alltid om og eventuelt hvilke oppfølgingspunkter vi skal ha i møtet. Vi mener vi følger de oppfølgingspunktene som fremkommer i følgeevalueringen.

Læringsnettverk:

Covid-19 situasjonen har gjort at det for noen nettverk har vært vanskelig å jobbe med prosjekter. Reiserestriksjoner og opprettholdelse av forsvarlig drift har vært årsak. Vi lyste ut midlene for 2021 våren 2021. 5 prosjekter ble gitt støtte og 3 prosjekter fikk avslag. Det var behov for tett dialog med læringsnettverkene for å avklare noen av søknadene. Midlene til prosjektene ble utbetalt gjennom sommeren/høsten. 2 medarbeidere hos statsforvalteren følger læringsnettverkene og deltar på ulike møter. Bufetat region nord har nå også fått en solid rolle i flere av læringsnettverkene som har prosjekter på fosterhjemområdet. To av nettverkene presenterte prosjekter for de andre barnevernlederne på vår barnevernledersamling høsten 2021.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Statsforvalteren i Troms og Finnmark gir høy prioritet til arbeidet for å fremme gode og helhetlige tjenester til utsatte og sårbare barn og unge. Vi erfarer at god intern samordning hos oss er av stor betydning for vår egen måloppnåelse i forhold til å være en god støtte for kommunene i deres arbeid på området. Samordningen internt er forankret i vårt Fyrtårn barn og unge, og vi viser til nærmere beskrivelser av innsatsområder, tiltak og vurderinger i rapporteringen pkt. 7.3.10.1.1. I tillegg har vi i vår løpende oppgaveutførelse, eksempelvis ved tilsyn, klagesaksbehandling, råd og veiledning, et kontinuerlig fokus på helhetlig og tverrfaglig innsats for utsatte barn og unge, både internt og ut mot kommunene.

Gjennom hele 2021 har utsatte barn og unge vært et sentralt fokusområde i den embetsinterne operative og strategiske koronagruppen samt i all vår dialog på kommunene på alle nivå, eksempelvis kommunemøter, kommuneoverlegemøter, helseledernetverksmøter, dialogmøter med kommuneledelse og barnevernledelse, møter med kompetansesentre osv.

Vi har hatt fokus på at flere barn kan ha kommet i en utsatt situasjon som følge av at barnets foresatte kan ha kommet i en sårbar situasjon grunnet arbeidsledighet, permitteringer, nye utfordringer knyttet til rus og psykiatri eller forverring av rus og psykiatri-utfordringer. Vi har oppfordret kommunene til å ha fritidsaktiviteter tilgjengelig for barna, holde lavterskeltilbud åpne samt ha tilgjengelig barnehage, skole og skolehelsetjeneste for barna. Opplysninger og informasjon som vi har fått fra de jevnlig kartleggingene i regi av Bufdir og Koordineringsgruppen for tjenester til sårbare barn og unge under pandemien, har vi også i år benyttet aktivt i vår område-overvåking og i vår dialog med kommunene.

Vi har gjennom hele 2021 i møte med våre kommuner fremmet viktigheten av at skolehelsetjenesten og helsesykepleier er tilgjengelig for alle barn, inkludert utsatte barn og unge. Til tross for dette har vi dessverre erfart at helsesykepleiere i mange kommuner i stor grad har blitt brukt til TISK, vaksiner og annet pandemiarbeid i kommunene. Dette antar vi har svekket tilbudet til utsatte barn og unge under pandemien.

Vi vurderer at det i fylket er stor variasjon på hvorvidt kommunene faktisk har et godt samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge. Kommunene oppleves generelt å ha stort fokus på dette, og de benytter ulike former samarbeidsmodeller, samarbeidsrutiner og tverrfaglige forum som aktuelle virkemidler for å oppnå et godt, samordnet og helhetlig tjenestetilbud til utsatte barn og unge. Vi erfarer at dette for noen kommuner og i mange tilfeller medfører at virkemidlene faktisk gir effekt for tjenestetilbudet, men vi ser også tilfeller av manglende helhetlig og samordnet tjenestetilbud for utsatte barn og unge i enkeltsaker. Dette til tross for at det på papiret finnes både rutiner, planer og modeller for dette arbeidet. Det er vanskelig å si noe entydig om årsakene til dette, men vi vurderer at det er flere faktorer som virker inn. Tilbakemeldingen fra tjenestene i kommunene er at de ønsker gode og helhetlige tjenester til barn og unge, men det er vanskelig gjennomførbart i praksis. Manglende strukturerte samarbeidsarenaer, tidsnød, personellmangel og

taushetsplikt nevnes som faktorer som står i veien for gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge.

Velferdstjenestene springer ut av ulike lovverk, og i praksis kan det i mange tilfeller forbli uavklart hvor ansvaret ligger for å sikre et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Vi ser i tillegg at mange kommuner har utfordringer med stor turnover og ustabilitet i tjenestene, og vi har mange små og sårbare kommuner og tjenester, hvor det over tid viser seg utfordrende å rekruttere og beholde tilstrekkelig og stabil kompetanse og kapasitet i tjenestene. Vi peker i den forbindelse også på at tilgangen til tilstrekkelig kapasitet og kompetanse vurderes som en utfordring også på regionalt nivå, eksempelvis for BUPene. Dette virker også inn på mulighetene for et godt og helhetlig tjenestetilbud for mange utsatte barn og unge, og situasjonen her har ytterligere forverret seg under pandemien, med større behov og lengre ventelister. Utfordringene knyttet til dette har vi tematisert i møter mellom kommunene og helseforetakene i 2021.

Viktigheten av et godt, samordnet og helhetlig tjenestetilbud til utsatte barn og unge har også blitt tematisert på våre samarbeidsarenaer med kompetansesentrene, NAV, og Husbanken, og også med KS, eksempelvis i forbindelse med arbeidet vi har hatt gjennom året knyttet til implementeringen av barnevernreformen. Dette har også blitt tematisert gjennom vår veiledning til kommunene om kravet fra 1. januar 2022 om at kommunestyret skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid, jf. barnevernloven § 3-1.

Vi vurderer at kommunenes plan for forebyggende arbeid kan bli et nyttig virkemiddel for kommunene i arbeidet med å sikre et godt, samordnet og helhetlig tjenestetilbud til utsatte barn og unge. Videre vurderer vi at de nye bestemmelsene om samarbeid og samordning som trer i kraft i løpet av 2022 vil understøtte kommunenes oppfølging av utsatte barn og unge og deres familier gjennom økt samarbeid mellom velferdstjenestene, og det er svært positivt at disse bidrar til å tydeliggjøre hvem som har hovedansvaret for å samordne tilbudene. Vi ser også frem til den tverrsektorielle veilederen som er under utarbeiding, som et nyttig og praktisk hjelpemiddel for kommunene, men også for oss i vår videre oppfølging av kommunene på dette området.

Vi vurderer at vår innsats og våre tiltak innrettet mot flere tjenesteområder og nivå i kommunene bidrar til at kommunene har et kontinuerlig fokus og forbedringsperspektiv på eget arbeid med tjenestetilbudet til utsatte barn og unge. Videre vurderer vi at pandemien på mange vis har vært svært krevende, men vi ser også positive følger for bedre intern samhandling mellom helsesektoren og oppvekstsektoren, både hos oss internt og i mange kommuner. Det er positivt og det bør vi bygge videre på.

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge

Vi viser her til beskrivelsene under forrige rapporteringspunkt. Når det eksplisitt gjelder samordning, så vil vi peke på at Statsforvalteren som del av pandemihåndteringen har hatt svært hyppig digital kontakt med kommunen på alle nivå. Både med administrativ og politisk ledelse og med de ulike sektorene, og både samlet og hver for seg. Dette kan på den ene siden ha styrket samordningen av tjenestene i kommunene samtidig som personellmangel, hjemmekontor, omplassering av personell til pandemiarbeid og færre fysiske møtepunkter på tvers av sektorer og kommuner kan ha bidratt til mindre samordning av tjenestene.

I tillegg viser vi på helse, omsorg og sosialområdet til følgende:

Psykisk helse og rus:

Om lag 6 av 10 kommuner i Troms og Finnmark har ikke etablert system på tvers av tjenestene for å identifisere unge under 18 år med behov for tidlig intervensjon ved rusrelatert problematikk. Samme andel kommuner mangler rutiner og prosedyrer for samhandling om saker som omhandler vold og overgrep.

7 av 10 kommuner har heller ikke en samlet oversikt over henvendelser til helse- eller omsorgspersonell om vold i nære relasjoner eller seksuelle overgrep.

Behov for styrket innsats i kommunene for etablering av rutiner for tidlig intervensjon, koordinering og samordning av tjenester, har vært adressert i møte kommunenes helse- og omsorgsledere.

Klagesaksbehandling og tilsyn:

Helse- og sosialavdelingen har særlig fokus på å prioritere og behandle saker om tjenester til utsatte barn og unge. Vi har også fokus på dette i vår dialog med helse- og omsorgstjenesten og NAV-kontorene, og ved vurdering av tema for risikobaserte egeninitierte tilsyn. I vår dialog med NAV fylke og NAV-lederne, er det satt søkelys på at tverrfaglig samarbeid og samordnet tjenestetilbud vil ha enda større betydning for utsatte barn og unge nå enn før pandemien.

Ved klagesaksbehandling etter sosialtjenesteloven er det utarbeidet en ny mal med langt større vekt på barneperspektivet. Vi har satt søkelyset på barnefamiliene og har opphevet flere saker pga. manglende barneperspektiv. I våre tilbakemeldinger er det alltid fokus på samordnede tjenester.

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene (fra kapittel 3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene

Det er til dels store variasjoner i kommunenes kompetanse om utsatte barn og unge som grunnlag for et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Vi ser at det i flere kommuner er utfordringer med å rekruttere og beholde tilstrekkelig kompetanse og kapasitet i mange av de sentrale tjenestene for barn og unge. Vi viser også her til at andelen pedagogiske ledere i barnehagene med midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet er på 7,6 %, samt at det er store variasjoner på andel pedagogiske ledere med godkjent utdanning fra kommune til kommune. Det er også store variasjoner mellom kommunene hva angår andel lærere med godkjent lærerutdanning. I små kommuner ser vi at andelen ufaglærte lærere er høy, og i enkelte skoler er andelen ufaglærte lærere over 50 %.

Stor turnover i tjenestene, med den manglende stabilitet i bemanningen som dette medfører, er også en viktig del av bildet. Vi ser eksempler på at det i enkelte kommuner har det vært utskifting av både skoleeier- og ledere i løpet av kort tid, og vi ser eksempler på barneverntjenester med stor turnover og høyt sykefravær over tid.

Vi vurderer at kommunene har et sterkt fokus på viktigheten av gode tjenester til utsatte barn og unge, og at de i den forbindelse er opptatt å styrke og forbedre egen kompetanse innen området. Vi erfarer at kommunene både er positive til, og deltakende på, ulike kompetanse-hevingstiltak som Statsforvalteren tilbyr og fasiliterer, blant annet i samarbeid med kompetansesentrene. Turnover og manglende stabilitet i bemanning er imidlertid utfordrende for flere kommuner i forhold til å nyttiggjøre seg og beholde kompetansen, både i ulike tjenester og på ulike nivå i kommunene.

Helse- og sosial

Helse- og sosialavdelingen har hatt søkelys på kompetanse om utsatte barn og unge i møter med NAV-kontorene og NAV-lederne spesielt. Gjennom egen fagdag om barneperspektivet i NAV, fikk alle et tilbud om opplæring i temaet. I tillegg har temaet vært diskutert i flere møter med NAV-lederne hvor tall, tiltak og utfordringer ble gjennomgått. Det ble satt fokus på bl.a. strategien "Like muligheter i oppveksten" og NAV-kontorenes bevissthet rundt egen kommunes andel barnefattigdom. Barnetrygdens betydning som inntekt eller ikke i beregning av økonomisk sosialhjelp, ble også diskutert.

Sosialtjenesten i NAV har et behov for fortsatt bevisstgjøring av temaet og hvordan kompetanse om temaet kan påvirke deres arbeid i riktig retning.

Gjennom hele 2021 har utsatte barn og unge vært et sentralt fokusområde i den embetsinterne operative og strategiske koronagruppen samt i all vår dialog på kommunene på alle nivå. Vi har hatt fokus på at flere barn kan ha kommet i en utsatt situasjon som følge av at barnets foresatte kan ha kommet i en sårbar situasjon grunnet arbeidsledighet, permitteringer, nye utfordringer knyttet til rus og psykiatri eller forverring av rus og psykiatriutfordringer. Vi har oppfordret kommunene til å ha fritidsaktiviteter tilgjengelig for barna, holde lavterskeltilbud åpne samt ha tilgjengelig skolehelsetjeneste for barna.

3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Den boligsosiale innsatsen er organisert tverrsektorielt hos Statsforvalteren. Det er opprettet en operativ gruppe mellom Fylkesmannen og Husbanken (OPG) som skal vurdere innsatsområdene og fremme forslag til endringer og tiltak til strategisk gruppe, som representerer eksterne samarbeidspartnere regionalt på ledernivå.

På grunn av ressursmangel ble gruppe midlertidig lagt ned ca. mai måned 2021.

Fortløpende gis det tilbakemelding på samtlige kommunale planstrategier, samfunnsplaner og arealplaner om betydningen av at kommunene bør ha et aktivt fokus på boligsosialt arbeid som en integrert del av den overordnede boligpolitikken.

Utfordring:

- Det er fortsatt behov for økt kunnskap og styrke samhandlingen tverrsektorielt internt i embetet og eksternt med samarbeidspartnere.
- I samarbeid med Husbanken bør vi rettet større fokus/opplæring til kommunene om utarbeidelse av boligpolitiske planer.

Alle trenger et trygt hjem (2021 - 2024) (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene i Alle trenger et trygt hjem (2021 – 2024).

Det har vært et samarbeid med Husbanken gjennom tverrfaglig gruppe (Operativ gruppe) hvor en handlingsplan ble utarbeidet. Handlingsplanens oppfølgingspunkter ble gjennomført av Helse- og sosialavdelingen. Gjennom Statsforvalteren sitt nettverk har Husbanken bidratt med kompetanseheving for økonomiske veiledere i NAV. Noe av målsettingen var å fremstå helhetlig fra statlig side og tilbakemeldingene fra NAV var entydig positive.

Vi har et utviklingspotensiale ved å få utnyttet felles ressurser bedre i samarbeidet med Husbanken.

3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

SFTF har organisert samordningsarbeidet i en samordningsgruppe som utgår fra den interne tilsynsgruppen. Medarbeidere fra Helse- og sosialavdelingen og Oppvekst- og barnevernavdelingen har sammen med samordner gjort arbeidet med samordning av tilsyn. Gruppen har tatt hensyn til andre tilsynsetaters- og kontrollutvalgenes planer i arbeidet. Tilsynene har blitt jevnt fordelt både i tid og geografi, og det har vært uproblematisk å utarbeide en helhetlig tilsynsplan uten at tilsynstrykket på enkeltkommuner blir for stort.

Nasjonal Tilsynskalender som verktøy har fungert bra og har gjort samordningsarbeidet enklere og mer oversiktlig.

Det har ikke vært mulig å følge nasjonale frister om registrering av tilsynsplaner i Nasjonal Tilsynskalender fordi det fortsatt er slik at ulike overordnede sektormyndigheter operer med ulike frister som ikke er samordnet. Kommunenes kontrollutvalgssekretariater har ikke kunnet overholde sine frister fordi de fleste kommunestyre vedtar sine kontrollplaner i siste kommunestyremøte i påfølgende år etter kommunevalget.

På grunn av pandemien har arbeidet med etablering av et eksternt tilsynsforum blitt utsatt fordi vi ønsker muligheten for å møte de andre tilsynsaktørene fysisk. Dette planlegges gjennomført høsten 2022.

Embetet har er svært opptatt av at tilsyn skal bidra til læring og forbedring i kommunene. God dialog i forkant, god involvering under gjennomføring og god oppfølging i etterkant av tilsyn gir god måloppnåelse.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Tilsynskalenderen har blitt brukt som verktøy for samordningsarbeidet. Det var i 2021 også en utfordring at eksterne statlige tilsynsetater var sent ute med registrering av sine tilsynsplaner. Dette i tillegg til at SFTFs fagavdelingers overordnede sektormyndigheter har vært sent ute med informasjon om nasjonale tilsynskampanjer, har gjort at vi heller for 2021 klarte å utarbeide en helhetlig tilsynsplan innen fristen.

Samordningsarbeidet har likevel vært vellykket og det har ikke vært utfordringer knyttet til koordinering med andre tilsynsetater.

På grunn av pandemien ble mange tilsyn utsatt og/eller ble avlyst. Av denne grunn ble også arbeidet med samordning opp mot andre tilsynsmyndigheter noe nedprioritert.

Tilsynstrykket i kommunene har på grunn av pandemien vært lavere enn et normalår. Planleggingsarbeidet har gått som planlagt og man har unngått at enkeltkommuner har fått høyt tilsynstrykk.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt.

SFTF har gjennom nasjonal tilsynskalender en god oversikt over forvaltningsrevisjoner i kommunene. Embetets avdelinger har ved flere anledninger endret planlagte tilsyn fordi forvaltningsrevisjoner har blitt gjennomført og tilsynet dermed har blitt vurdert som unødvendig. Vurderinger om dette har blitt gjort i samordning med aktuelle kommuner og kontrollutvalgssekretariat.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Vi jobber for at våre tilsyn skal føre til endring i regelverksetterlevelsen og læring i kommunene. Eksempelvis følger vi i tilsyn med barnehagemyndigheten og skoleeier metodehåndboka. Ifølge metoden skal kommunene få veiledning både før tilsynet og i etterkant. Vi informerer om funn i våre nyhetssendinger og i møter med sektor. Vi oppfordrer og kommunene til å lese rapporter fra tilsyn vi har gjennomført som ligger på nettet.

3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Vi har startet en egen klimagruppe ved embetet som skal sørge for at vi er bedre rustet til å veilede kommunene, samfunnet og næringene i deres klimaarbeid, og vi skal redusere vårt eget klimaavtrykk.

Gjennom dette arbeidet skal vi øke utdrettet informasjon og veiledning slik at kommunene og næringene i fylket tar tak i utfordringene, at de styrker evnen til klimarelatert planlegging, og at vi formidler tverrfaglig kunnskap om klima til både industri, reindrift og landbruk i fylket.

I tillegg har vi i 2021 styrket barn og unges deltagelse og rett til å bli hørt i klimaspørsmål, og har gjennomført webinar som har belyst hvordan klimaendringene påvirker barns rettigheter.

Embetet ivaretar klima i alt av innspill til kommunale planer etter plan- og bygningsloven hvor temaet er relevant.

Klimatiltak er prioritert i regionalt miljøprogram for jordbruket i Troms og Finnmark. Det er fastsatt resultatmål om økte søknader på tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel, økning i antall tilsagn om tilskudd til drenering og å få etablert flere biogassanlegg på gårdsbruk. Strategier for å nå

resultatmålene er riktig lagring og bruk av husdyrgjødsel, fokus på god agronomi - særlig drenering, arbeid for miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel, ta i bruk fornybart drivstoff til landbruksmaskiner og å etablere flere biogassanlegg.

Lagring av CO₂ i skog er en sikker, rask og kostnadseffektiv metode for CO₂-binding. I Troms og Finnmark kan det bindes langt mer CO₂ enn det gjøres i dag. Vi har store områder der skogvolumet, og derved binding og lagring av CO₂, kan mangedobles ved å skifte ut glissen lauvskog med barskog. Det er fastsatt en rekke resultatmål for å nå klimamål i landbruket og vi har utarbeidet flere strategier for å nå resultatmålene: informere om skogbrukets positive rolle i klimasammenheng, sikre en god skogkultur som bygger opp skogens potensiale for CO₂-binding, planting av klimaskog på nye arealer i henhold til vedtatte planverk, arbeide for økt bruk av tre i bygg og arbeide for økt interesse og etterspørsel etter bioenergi fra skogen.

Embetet har gjennomført faste møter med fylkeskommunen knyttet til klimasats og grønt skifte. Statsforvalter Elisabeth Aspaker har deltatt ved tre anledninger for å promotere dette viktige arbeidet med kommunene og FK.

Planseksjonen har spilt inn klima i arealplaner på flere nivåer og påpekt viktigheten med klimatiltak og bruk evt. gjenbruk av materialer med lavt CO₂ avtrykk. Harstad kommune har vist stor politisk interesse for våre innspill.

Kommunale klima- og energiplaner har ambisiøse mål (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har i sin klima- og energiplanlegging en oppdatert handlingsdel (nyere enn 4 år) med ambisiøse mål og gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp

Statlige planretningslinjer blir formidlet til kommunene i forbindelse med at Statsforvalteren gir høringsuttalelse til kommunale planer, i tillegg til at dette tas opp som tema når planer presenteres i planforum. I 2021 var det veldig få klima- og energiplaner som ble utarbeidet i Troms og Finnmark. Det er derfor vanskelig å si noe om tiltak følges opp av kommunene.

Statsforvalteren har i 2021 arrangert flere klimawebinarer for kommunene. Vi håper dette har bidratt til et økt fokus på temaet i kommunene.

Kommunene har integrert klimatilpasning i planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning

SPR klimatilpasning spilles inn som overordnet føring i Statsforvalterens innspill til kommuneplanens samfunnsdel og andre planer hvor klimatilpasning bør ivaretas.

3.1.2.5 Andre oppdrag

Vi har foretatt en evaluering av Covid-19, trinn 2. På grunn av pandemihåndteringen har vi ikke fått fulgt opp denne, verken regionalt eller lokalt.

Vi har i 2021 ikke blitt forespurt om å bidra inn i planleggingen av Barents Rescue eller Arctic Rhein. Vi har imidlertid deltatt på ett-par informasjonsmøter vedrørende Barents Rescue.

Statsforvalteren har hatt jevnlige møter med Forsvaret vedrørende vertslandsstøtte knyttet til Cold Respons 2022.

Arbeidet med gradert ROS pågår. Vi håpet å kunne ferdigstille den i 2021, men det lot seg ikke gjøre på grunn av pandemien. Vi forventer at denne kan ferdigstilles i løpet av våren 2022.

Vi tok i 2021 initiativ til, og gjennomførte, et møte med HV-16 og HV-17. Formålet var å vurdere behovet for planverk for regional vertslandsstøtte.

Vi har ikke fått direkte forespørsel fra Forsvaret om å bidra inn i videreutvikling av Forsvarets planverk i 2021. Gjennom møter med militære aktører, har imidlertid planverksutvikling, objektplaner m.v. vært tema. Vi har gitt våre innspill der.

3.1.2.6 Miljø- og skogfaglig kompetanse i skogvernet

Statsforvalteren ved miljø- og landbruksavdelinga har hatt god dialog underveis i arbeidet med frivillig skogvern. Vi vil ta i bruk mal og retningslinjer for avveining mellom skogbruk og skogvern for nye tilbud om frivillig skogvernområder.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Oppvekst og barnevern

Vi vurderer at vi har høy kvalitet i oppgaver knyttet til veiledning, tilskuddskontroller, tilsyn og saksbehandling. Alle våre saker blir vurdert og kvalitetssikret gjennom flere ledd i vår saksbehandling, for å sikre god kvalitet og enhetlig praksis.

Miljø

Vi har god progresjon i arbeid med nye tillatelser til virksomheter som omfattes av nye bransjekrav om beste tilgjengelige teknikker (BAT-konklusjoner). Vi har lagt et løp for å sikre at aktuelle avfalls- og næringsmiddelbedrifter får oppdaterte utslippstillatelser innen fristene.

Vi har god kvalitet på tilsynsaktiviteten. Vi har prosedyrer for forurensningstilsyn som skal sikre en enhetlig praksis, og at tilsynene blir gjennomført i henhold til HMS-etatenes retningslinjer for tilsyn. Vi etterlyser imidlertid et undervisnings/kursopplegg for generell tilsynsopplæring for nye ansatte og mer spesialiserte/videregående kurs for de mer erfarne i regi av Miljødirektoratet og/eller Tilsynsgruppen. Vi har klart å gjennomføre tilsyn i tråd med egen tilsynsplan for 2021 med noen koronabegrensninger hvor det ikke var mulig å reise.

Reindrift

Tilskuddsbehandlingen ble svært forsinket på grunn av endret avkortningspraksis. Hovedårsaken er at vi kom sent i gang med saksbehandlingen blant annet da vi ventet på en del avklaringer. Selve saksbehandlingen overlappet dermed med ordinær ferieavvikling. Som følge av ny praksis fikk vi en fordobling i antall klager sammenlignet med året før. I 2020 hadde vi mange klager på grunn av endret forskrift. Samlet sett ser vi at det er svært viktig å komme tidlig ut med veiledning av næringen slik at de kan gjøre de nødvendige tilpasninger med hensyn på slakteuttak og annet. Det vil si at alt av veiledningsmaterieell bør være klart nå slaktesesongen starter i det gjeldende reindrifår.

Helse og sosialavdelingen

Vi har hatt ressursmessige utfordringer samt brukt mye ressurser på pandemien. Avdelingen har likevel jevnt over hatt en høy kvalitet på våre oppdrag. Vi har gitt veiledning, gjennomført flere tilsyn, håndtert mange ulike tilskuddsordninger og saksbehandling.

Våre saker blir vurdert og kvalitetssikret gjennom tverrfaglig saksbehandling for å sikre god kvalitet og enhetlig praksis.

Samlinger (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 samlinger innen utløpet av 2 kvartal 2021.

Statsforvalteren hadde ikke anledning til å prioritere samlinger for kommunene om integrering og bosetting før høsten 2021. På høsten gjennomførte vi derfor to digitale samlinger.

Den første samlingen gjennomførte vi i samarbeid med NAV og fylkeskommunen. Tema var fylkeskommunens, NAVs og Statsforvalterens roller og ansvar på integreringsområdet, herunder sentrale endringer i ny integreringslov. Målgruppen var de som jobber med integreringsområdet i kommunene.

På den andre samlingen var temaet i hovedsak ny integreringslov. Vi veiledet om dette og åpnet for spørsmål og kommentarer. Vi fikk tilbakemeldinger om at dette var svært nyttig for de som deltok. Vi mottok mange spørsmål og hadde en god dialog rundt tolkninger av det nye regelverket. Vi vurderte umiddelbart at vi vil følge opp denne regelverksamlingen med en ny i oppstarten av 2022, der veiledningen vil være rettet mot tilsystemaet.

Vi har erfart at digitale samlinger er en god løsning for å nå mange i vårt store langstrakte fylke. I flere av våre kommuner er det få personer som jobber med dette området, og kommunene har ikke økonomi eller kapasitet til å delta på fysiske samlinger.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Juridisk seksjon har siden sammenslåingen 1.1.2019 hatt utfordringer med restanser på plan- og bygningsrettsområdet. Dette skyldes flere forhold, blant annet etterslep av saker fra sammenslåingsåret sammenholdt med økning i antall inngående saker og vakante stillinger over tid ved kontorsted Vadsø.

Vi har i 2021 hatt fortsatt høyt fokus på restansenedbygging og har videreført og satt i verk en rekke nye tiltak internt samt også eksternt gjennom bistand fra andre statsforvaltere. Som det fremgår av avsnittet om juridisk seksjon under hovedmål 3 tok vi våren 2021 kontakt med departementet på grunn av vår langvarige restansesituasjon. Som en følge av vår restansesituasjon og overskridelse av saksbehandlingstid, oppfordret deretter departementet fire andre statsforvaltere om å overta en del av våre saker. Dette tiltaket har, sammenholdt med at vi internt har hatt fortsatt høyt fokus på restansenedbygging, hatt svært god effekt. Saksbehandlingstiden er redusert og vi har bare et fåtall av saker igjen som allerede har overskredet 12-ukersfristen. Vårt hovedfokus fremover er at nyinnkomne saker behandles innen 12 uker og vi har satt inn en rekke organisatoriske tiltak for å sikre at dette oppnås. Vi forventer derfor at vi om forholdsvis kort tid er i en situasjon hvor vi som hovedregel behandler byggesakene våre innen lovbestemt frist på 12 uker. I tillegg har vi nå besatt samtlige vakante stillinger, slik at vi nå er fulltallig på seksjonen.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 76 %	24 %	197	48

Vi gjør oppmerksom på at av disse er ca 50 saker behandlet av andre statsforvaltere, henholdsvis Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Vestland og Nordland.

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Saksbehandlingstiden i disse sakene henger sammen med restansesituasjonen generelt, jf. ovenfor og som rapportert under hovedmål 3. Det er likevel viktig å få frem at klagesakene hvor det er gitt utsatt iverksetting har blitt prioritert og har hatt kortere behandlingstid enn øvrige saker.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 100 %	0 %	4	0

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

To av de fem ekspropriasjonssakene behandlet som førsteinstans er behandlet innen fristen på 12 uker. Årsaken til at vi ikke rakk dette i de tre andre sakene skyldes hovedsakelig at sakene ikke var tilstrekkelig opplyst på søknadstidspunktet, herunder eksempelvis manglende varsling av grunneiere eller utfordringer med å få inn tilstrekkelige opplysninger fra advokat. Dette førte til en noe oppstykket saksbehandling. Vår prioritering av restansene på byggesaksområdet, har nok også til dels hatt noe innvirkning på saksbehandlingstiden. Vi ønsker imidlertid å presisere at søknader om forhåndstiltredelse og samtykke til ekspropriasjon prioriteres høyt hos oss. Disse sakene prioriteres også foran klagesaksbehandling på byggesak- siden tiltakene som søkes prioritert ofte er av stor samfunnsinteresse samt at det ligger i sakens natur at det er tidskritisk å komme i gang.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 60 %	40 %	5	2

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Den ene klagesaken vi behandlet i 2021 ble ikke behandlet innen frist. Vår restansesituasjon og prioritering av restansene på byggesaksområdet sammenholdt med flere vakante stillinger, har nok hatt noe innvirkning på saksbehandlingstiden i denne saken.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %	0 %	1	0

IED: Implementering av BREF (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

God progresjon i arbeidet med nye tillatelser til virksomheter som omfattes av nye bransjekrav om beste tilgjengelige teknikker (BAT-konklusjoner).

Vi er i rute når det gjelder vurdering av nye utslippstillatelser for bedrifter som omfattes av vedtatte BAT-konklusjoner for avfall og næringsmidler. Vi har lagt et løp for å sikre at aktuelle avfalls- og næringsmiddelbedrifter får oppdaterte utslippstillatelser innen respektive frister til 10. august 2022 og 4. desember 2023. Det ble i 2021 også sendt ut purrebrev til virksomheter som ikke har svart på varselet om pålegget om å gi opplysninger. Vi vurderer tilbakemeldingen til BAT-konklusjonene etter hvert som de kommer inn, og svarer ut hvorvidt det er behov for endringer av tillatelsene eller ikke. Vi mener at vi skal komme i mål slik at vi sikrer at de aktuelle bedriftene får oppdaterte tillatelser der hvor det er behov for endringer.

Forurensningstilsyn: God kompetanse (fra kapittel 3.3.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

God kvalitet på tilsynsaktiviteten

I likhet med 2020 var 2021 et spesielt tilsynsår, og preget av Koronasituasjonen. Troms og Finnmark utgjør et meget stort geografisk område, og krever mye bruk av fly for å komme ut til tilsynsobjektene på en god og rask måte. Vi mener vi har god måloppnåelse på tilsyn til tross for at vi et avvik på rundt 35 % fra de forventningene direktoratet hadde på 75 tilsyn. Vi har i 2021 fortsatt arbeidet å forbedre tilsynsarbeidet/kulturen mellom de to kontorstedene. Vi har klart å gjennomføre tilsyn i tråd med egen tilsynsplan for 2021 med noen Koronabegrensninger hvor det var "forbud" mot å reise. Vi har laget en skriftlig tilsynsrutine for gjennomføring av tilsynene, og for registrering av tilsynene i Forurensning. Vi har utarbeidet og brukt en rutine for risikovurdering av det enkelte tilsyn med bakgrunn i de begrensninger som følger av Korona. Vi har gjennomført heldigitale, hybride og tradisjonelle fysiske tilsyn. Vi har ikke mottatt klager fra industrien eller kommunene på de tilsynene vi har gjennomført.

Vi etterlyser imidlertid et **undervisnings/kursopplegg** for generell tilsynsopplæring for nye ansatte og mer spesialiserte/videregående kurs for de mer erfarne i regi av Miljødirektoratet og/eller Tilsynsgruppen.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Statsforvalteren har etablert et godt system for effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning, som bidrar til at rettsikkerheten ivaretas i hele fylket. Medarbeiderne har god kunnskap om de ulike tilskuddsordningene.

Statsforvalteren har informert og veiledet kommunene daglig om korrekt lov- og tilskuddsforvaltning per telefon, e-post, brev og møter. Brev og informasjon fra Landbruksdirektoratet er videresendt til kommunene.

I 2021 har mange av våre fagsamlinger og kurs til kommunene vært organisert som nettseminarer. Vi har i tillegg arrangert en fysisk kommunesamling, hvor mange av våre kommuner deltok. Vi har benyttet både interne og eksterne forelesere. Dersom det kommer nyansatte i kommunene, eller kommunene har særskilt behov for opplæring på enkelte fagområder, tilbyr vi dette kontinuerlig på Teams.

I tillegg til dette har enkelte kommuner fått indirekte veiledning gjennom våre forvaltningskontroller. Kommunene veiledes også indirekte gjennom vedtak som Statsforvalteren treffer som klageinstans.

Det er fire medarbeidere som i 2021 har jobbet med den største tilskuddsordningen, produksjonstilskudd i jordbruket. Medarbeiderne er organisert i en egen faggruppe som har hatt regelmessige møter hvor det er gjort overordnede avklaringer, oppfølging og hvor enkeltsaker er diskutert. Ledelsen deltar på alle de regelmessige møtene.

På de andre tilskuddsordningene er vi i all hovedsak organisert med to medarbeidere på hver ordning. Alle medarbeidere tilhører også to eller flere faggrupper. Avdelingen har totalt fem ulike faggrupper, som er satt sammen etter fagfelt. Kontrollarbeidet har fulgt oppsatt plan, og avdelingen samarbeider godt.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren har effektiv internkontroll av sin tilskuddsforvaltning på landbruks- og reindriftsområdet.

I 2021 er det gjennomført kontroll i all hovedsak i tråd med vår risikobaserte kontrollplan. Planen er utarbeidet i tråd med Landbruksdirektoratets veiledning for kontrollplan 2021. Bekreftelse på at kontrollplan var utarbeidet, ble sendt til Landbruksdirektoratet. Kontrollene viser at vi treffer godt med våre risikovurderinger, både med tanke på hvilken ordning som kontrolleres og utvalgt kommune eller foretak.

Egen tilskuddsforvaltning på landbruksområdet

Statsforvalteren har i all hovedsak etablert systemer, rutiner og tiltak for å forebygge, avdekke og korrigerer feil og mangler i tilskuddsforvaltningen som vi selv forvalter. Vi jobber også stadig med etablering, forbedring og videreutvikling av dette. Det er rutine hos oss at tilskuddsbrev signeres av saksbehandler, og direktør eller hennes stedfortreder. Videre attesteres alle tilskuddsbeløp av ansatt med budsjettmyndighet.

Statsforvalteren har vurdert risiko og vesentlighet på alle tilskuddsordninger som vi selv forvalter. Etter at denne vurderingen ble gjort, satt vi opp to ordninger til kontroll i vår kontrollplan.

Tilskuddsforvaltning på Reindriftsområdet

Statsforvalteren har utarbeidet intern rutiner for behandling av MOR (Melding om reindrift). Har gjennomført 100% kontroll på behandling av MOR og tilskuddsforvaltning. Dette er ressurskrevende, da vi behandler 420 MOR og 380 tilskudd til siidaandeler. Målet er å ferdigstille denne behandling innen 1. juli. Fagsystemet til Landbruksdirektoratet krever mye manuelt arbeid og i tillegg kommer rundskriv og viktig veiledningsmaterieell fra Landbruksdirektoratet tett opp mot saksbehandlingen. Dette gjør arbeidet ekstra krevende og vi får ikke veiledet næringen i god tid før søknadsfristen går ut. De nye hjemmesidene til Landbruksdirektoratet er gode, og vi ser at det kan være nyttig for næringen å søke veiledning der. Da er det viktig at endringer og nye rutiner fra sentralt hold innarbeides raskt og gjøres tilgjengelig for næringen.

Årets tilskudsbehandlingen ble ferdigstilt i desember.

Statsforvalteren har igangsatt et prosjekt for en forenklet og mer sikker saksbehandling av Mor og Tilskudd 2022.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelsen på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldir's rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	6
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	0
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	0

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelsen på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	0
Saker funnet i orden	3
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Kontroller som følge av mulige feilopplysninger

Sak nr	Ordning og årsak	Resultat	Oppfølging
1	Produksjonstilskudd	Konstatert at NN har gitt uriktige opplysninger om avløser i sin søknad om produksjonstilskudd for 2020. Statsforvalteren behandlet søknaden i første instans, og avkortet tilskuddet med 154 950 kroner.	Saken er påklaget til Landbruksdirektoratet for endelig avgjørelse.

Internkontroll for tilskudsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Merknad
Tilskudd til tidligpensjon	Delvis	Ja	Sjekk saker på liste fra Ldir.
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Nei	Avløserlagene leverer regnskap og rapporter
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Ja	Ja	Kommunene/søker leverer rapporter hvert år
Tilskudd til regionale prosjekter innen klima og miljøprogrammet	Ja	Ja	Kontroll av dokumenter fra søkerne.
Erstatning etter offentlige pålegg			
Erstatning ved avlingssvikt	Ja	Ja	10 % av søknadene kontrollert
Kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	Nei	Nei	Har kun ett foretak, ingen søknad i 2021
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Delvis	Nei	Ordninga er risikovurdert. Vurdert som lite risiko for feil pga. få utbetalinger og oversiktlig tiltak.
NMSK, kommuneskog	Ikke aktuell	Nei	Ingen søknader fra kommuneskoger i 2021.
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ikke aktuell	Nei	Ingen utbetalinger fra ordninga i 2021.
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	Ja	Nei	100% av søknadene kontrollert
Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag	Ja	Nei	100% av søknadene kontrollert
Andre ordninger			

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskudsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskudsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte.

Forvaltningskontroller – kontroll med kommunenes tilskudsforvaltning på landbruksområdet

I vårt arbeid med effektiv, korrekt og forsvarlig tilskudsforvaltning på landbruksområdet følger vi opp kommunene, vi veileder kommunene, har opplæring og vi har også risikobasert forvaltningskontroll. Vår risikobaserte forvaltningskontroll fremgår av vår kontrollplan, og planlegges i all hovedsak året før eller tidlig samme år som kontrollen gjennomføres.

Under forvaltningskontrollene undersøker vi at kommunenes forvaltning av de kontrollerte ordningene er forsvarlig. Under kontrollene undersøker vi også om kommunene har tilfredsstillende internkontroll på tilskudsordningene.

Det nevnes også at det i 2021 er arrangert nettseminar og fysisk samling for kommunene, der forvaltning og kontroll av produksjonstilskudd har vært tema. I løpet av året har vi også individuell opplæring av enkeltkommuner på Teams, der det er nye saksbehandlere eller et særskilt behov for dette.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i 2021 jobbet systematisk og kontinuerlig med våre mål og krav i Virksomhets- og økonomiinstruks. I løpet av året har vi kvartalsvis en gjennomgang av våre oppgaver, for å se at disse blir gjennomført i løpet av året. Alle våre mål og krav er risikovurdert, og det er

laget tiltak for hvordan vi best mulig skal løse oppgavene. I tillegg har vi oppgaver som går frem av rundskrivene på den enkelte tilskuddsordning. Våre rutinebeskrivelser sikrer også at disse gjennomføres.

I løpet av høsten 2021 har Statsforvalteren hatt en gjennomgang av risikovurderingsverktøyet for alle tilskuddsordninger der kommunen har vedtaksmyndighet. Det er utarbeidet mål for hver enkelt tilskuddsordning. Disse målene danner grunnlaget for risikovurderingene av den enkelte tilskuddsordning for 2022. Det er utarbeidet akseptkriterier for sannsynlighet og konsekvens, slik at det er konkretisert hva som utgjør risikoen i den enkelte ordning. Tilsvarende arbeid for risikovurdering av tilskuddsordningene der Statsforvalteren har vedtaksmyndighet går i gang i mars 2022.

Statsforvalteren har hatt gjennomgang av egne rutinebeskrivelser og revidert disse i 2021. Dette arbeidet fortsetter i 2022.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Harstad	Produksjonstilskudd og tilskudd til tiltak i beiteområder	Kommunen må innføre rutiner om vurdering av avkorting for feilopplysninger når kommunen avdekker at foretak mangler gjødselplan og har opplyst i søknad at de har gjødselplan. Øvrige merknader: Kommunen bør endre arkivrutiner. Kommunen må skriftliggjøre etablerte rutiner.	Kommunen endrer praksis, og Statsforvalteren har ingen ytterligere oppfølging av kommunen.
Kåfjord	Produksjonstilskudd	Kommunen må endre praksis for korrigerende av søknader. Kommunen bør endre arkivrutiner, gjøre bedre notater i fagsystemet, sende ut rapport til foretak etter kontroll.	Statsforvalteren har bedt kommunen endre praksis. Ingen oppfølging utover dette..
Lyngen	Produksjonstilskudd	Kommunen må endre praksis for korrigerende av søknader. Kommunen må skriftliggjøre etablerte rutiner	Statsforvalteren har bedt kommunen endre praksis. Ingen oppfølging utover dette..
Nordreisa	Produksjonstilskudd og sykdomsavløsning	Mangler skriftlige rutinebeskrivelser. Mangler skriftlig risikovurdering. Mangelfull dokumentasjon av sykmelding. Forbedringspotensial for notater i fagsystemet	Statsforvalteren har bedt kommunen endre praksis. Ingen oppfølging utover dette..
Sør-Varanger	Produksjonstilskudd og sykdomsavløsning	Mangler skriftlige rutinebeskrivelser. Mangler skriftlig risikovurdering. Mangelfull dokumentasjon av sykmelding og utgifter til avløser. Forbedringspotensial for notater i fagsystemet. Sjekker ikke utgifter til avløsning ferie/fritid mot sykdomsavløsning.	Statsforvalteren har bedt kommunen endre praksis. Ingen oppfølging utover dette..
Tana, inkludert Nesseby, Vardø, Berlevåg og Kautokeino	Produksjonstilskudd	Uheldig praksis der kommunen korrigerer søknader etter at øker tar kontakt	Kommunen innskjerper praksis. Ingen videre oppfølging fra Statsforvalterens side i denne omgang.
Tromsø	Produksjonstilskudd	Mangler skriftliggjøring av etablerte rutiner. Forbedringspotensial for notater i fagsystemet	Statsforvalteren har bedt kommunen endre praksis. Ingen oppfølging utover dette..

Kvartalsvise gjennomganger av oppdrag i TB og VØI. Statsforvalteren har hatt gjennomgang av rutinebeskrivelser i 2021, arbeidet med revidering av disse fortsetter i 2022. Vi har også utarbeidet nye mål og akseptkriterier for risikovurdering av alle tilskuddsordninger der kommunen har vedtaksmyndighet. Utplukk av kommuner til forvaltningskontroll i 2022 er basert på den oppdaterte risikovurderingsmodellen. Vi vil fortsette med dette arbeidet i 2022, og da vil tilskudd der SF har vedtaksmyndighet risikovurderes etter samme modell.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	6	26 %	7	27

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har effektiv internkontroll som ivaretar kravet til informasjonssikkerhet i fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Vi har ikke hatt sikkerhetshendelser knyttet til Landbruksdirektoratets fagsystemer i 2021.

Statsforvalteren oppdaterer tilganger og brukere kontinuerlig gjennom året. Tildeling av brukertilganger bekreftes av person med budsjettmyndighet. En gang per år gjennomgår Statsforvalteren brukere/brukerrettigheter for å kontrollere at endringer/oppdateringer er registrert i brukersystemet.

Det kan forekomme at kommunene glemmer å melde fra dersom personer med brukertilganger avslutter sitt arbeidsforhold eller går ut i permisjon. Som regel blir vi oppmerksom på slike endringer, kontakter kommunen og gjør endringer i systemene. Men den årlige gjennomgangen er viktig for å fange opp eventuelle tilganger som fortsatt er registrert. Ved vår gjennomgang er hovedinntrykket at vi finner få aktive brukere med avsluttet arbeidsforhold.

Statsforvalteren har utarbeidet rutinebeskrivelse for ordningen.

I 2021 hadde vi et alvorlig avvik der opplysninger unntatt offentligheten kom på avveie, dette ble i henhold til våre interne rutiner meldt inn til Datatilsynet. Vi iverksatte tiltak for å minimere eventuelle negative konsekvenser for de som var rammet og avviket ble lukket. Vi har gjennomgått interne rutiner i etterkant og med utgangspunkt i dette og andre erfaringer med tilskuddsbehandling har vi derfor igangsatt et prosjekt for forenkling og effektivisering av tilskuddsforvaltningen på reindriftsområdet. Utarbeidelse av en ny risikobasert kontrollplan, der internkontroll og sikre rutiner står sentralt i dette arbeidet.

Gjennomført telling av rein i henhold til planen (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har gjennomført telling av rein i henhold til planen for 2021.

Vi hadde planlagt å gjennomføre reinteletter i 2 distrikter, en i Vest-Finnmark og en i Øst-Finnmark. Begge tellingene var planlagt gjennomført høsten 2021. Distriktet i Vest-Finnmark søkte om å få utsette tellingen til flokken var kommet på vinterbeite, dette ble innvilget med frist for å fremstille flokken for tellingen innen 15.02.2022. Grunnet beiteforholdene som tidlig ble dårlig på vinterbeite, og at tellingen av rein i reinbeitedistriktet i Øst-Finnmark dro ut i tid, så vi oss nødt til å utsette/avlyse denne tellingen. Noe også distriktet søkte oss om. Tellingene i Øst-Finnmark skulle etter planen vært gjennomført innen jul 2021. Mange utfordringer for distriktet, ikke godkjent gjerdeanlegg, dårlig forfatning på gjerdeanlegg, distriktsinterne uenigheter og problemer med samling av flokken gjorde at tellingen gjennomføres som en tvangstelling vinteren 2022.

Alle reinbeitedistrikt har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Alle reinbeitedistriktene har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner.

1.

Se tabell 184

2.

Bruksreglene tilfredsstiller innholdskravene i reindriftsloven av 2007, men bruksreglene er modne for rullering i de aller fleste distriktene. Distriktsplanene rulleres oftere selv om det også her er mangle planer som er modne for rullering.

3.

Bruksreglenes pkt. 1, jf § 59 er punktet i bruksreglene hvor vi ser at enkelte distrikt og siidaer har utfordringer med å overholde. Pkt 2, jf § 60

I forbindelse med rullering av bruksregler og distriktsplaner planla vi å lage veiledningsvideo til næringen som også skal kunne brukes til informasjon for andre interesser. Grunnet at seksjonen måtte avse personell til tilskudds seksjonen for behandling av MOR, siidaandelstilskudd og distriktstilskudd, fikk vi ikke laget veiledningsvideoen om rullering av bruksregler. Video om rullering av distriktsplaner ble ferdig produsert og lansert høsten 2021. Denne ble godt mottatt av næringen. Jobben med å produsere og ferdigstille video om rullering av bruksregler fortsetter i 2022.

Rullering av bruksreglene i alle 61 distriktene er ett omfattende arbeid og ikke mulig å ferdigstille grunnet lav bemanning. Det er imidlertid en jobb som vi jobber med nesten daglig i vår ordinære saksbehandling. I tillegg til rullering av eksisterende bruksregler er det også ett stort behov for fellesbruksregler mellom flere distrikter. Dette er en jobb distriktene kvier seg for å igangsette og det vil derfor kreve en stor innsats fra oss for å få et slikt arbeid igang.

Brudd på regler, bestemmelser og vedtak er fulgt opp (fra kapittel 3.3.1.2.4.1 i TB)**Rapportere på**

Brudd på bruksregler, bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven er fulgt opp.

Meldinger om brudd på bruksreglene forsøkes fulgt opp, og de fleste brudd som meldes inn til oss er brudd på punkt 1 i bruksreglene. Mange av disse kan løses ved samtaler og koble partene sammen. Vi bruker mye tid på slike saker, med befaringer, forhåndsvarsel og pålegg. Dette er saker som ofte går på påståtte beiterettigheter som ikke er i tråd med siida- og distriktsgrenser.

Vi kunne ønsket oss større ressurser til å kunne løse slike saker, og vi har i den forbindelse flere år spilt inn forslag til å opprette ett reinoppsyn slikt foreslått i ot.prop.nr.25 (2006-2007). Et slikt oppsyn ville også kunne informere om også beiteforhold og på den måten kunne vi vært på forskudd av evt. beitekriser.

Brudd på bestemmelsene i reindriftsloven

	Antall
Antall brudd på bruksregler	37
Antall brudd på andre bestemmelser i reindriftsloven	7
Sum	44

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester**Helse, omsorg og sosial**

Se rapportering under "Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne".

Rettssikkerhetsoppgaver har vært svært høyt prioritert, og vi har løpende iverksatt tiltak gjennom året for å løse våre rettssikkerhetsoppdrag innen fastsatte frister. Til tross for iverksatte tiltak har vi på grunn av en svært presset ressurs- og personellsituasjon, turnover blant erfarne saksbehandlere, meroppgaver og omdisponering av personell for å løse pandemirelaterte oppgaver, samt nedbemanning som følge av for lav bevilgning fra HOD ikke

vært i stand til å nå alle delmål og resultatmål.

Barnevern

Resultatmål om 90 % av rettighetsklagene under 3 mnd og 90 % under 1 mnd fra barn på institusjon er nådd. Alle utenom 1 av rettighetsklagene fra barn på barneverninstitusjon er behandlet innen 1 mnd (20 saker). Alle rettighetsklagene knyttet til klage på kommunal barneverntjeneste er behandlet innen 3 mnd (21 saker). På hendelsesbaserte tilsynssaker har vi median saksbehandlingstid på 2,6 mnd (46 saker). Vi har gjennomført alle landsomfattende tilsyn i 2021 i samsvar med veileder fra Statens helsetilsyn (3 systemrevisjoner og 7 egenvurderingstilsyn).

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale. Hvilke konsekvenser koronapandemien har for omsorgen og oppfølgingen barna får på institusjonen, må være tema i samtalen med barna. Tilsynet bør gjennomføres på ettermiddag/ kveldstid for å få snakket med flest mulig barn. Dersom barnet ikke var tilstede under tilsynsbesøket, skal statsforvalteren i etterkant kontakte barnet med tilbud om samtale.

Vår rutine og praksis er at vi ved meldte tilsyn sender eget brev til barna med dato og tidspunkt for tilsyn, hva som er tema, samt at de kan snakke med tilsynet om alt som er viktig for de. Vi har også bilde av de som kommer fra Statsforvalteren i dette brevet. Kontaktinformasjon til oss (mobiltelefonnr. og direktnummer) fremkommer også i brevet. Under selve tilsynet tar vi direkte kontakt med ungdommene ute på avdelingene. Dersom ungdommene er på sine rom, banker vi på og tilbyr samtale. Vi snakker først med ungdommene, så de ansatte og ledelsen. Det er likevel ikke alle som ønsker å snakke med tilsynet.

Alle institusjonstilsyn gjennomføres på ettermiddagstid og på tidspunkt hvor vi forventer å finne ungdommene/barna hjemme. Dersom det likevel er noen som ikke er hjemme ved tilsynsbesøket tar vi selv direkte kontakt (telefon/sms) med disse og tilbyr samtale. Videre har vi en mobiltelefon som ungdom/barn kan kontakte oss på, også med sms. Telefonnr. er gjort tilgjengelig med oppslag på institusjonene, i brev til ungdommene om tilsyn.

Alle tilsyn på barneverninstitusjonene i 2021 ble gjennomført fysisk, utenom ett som ble gjort digitalt høsten 2021 pga smittesituasjonen i kommunen. Vi har stort sett, også i 2021, spurt ungdommene og de ansatte om hvordan korona-pandemien har påvirket de på institusjonen. Vår vurdering er at ungdommene på barneverninstitusjonene i fylket har blitt godt ivarettatt, og at det ikke har vært strengere korona-tiltak enn ellers i samfunnet.

I 2021 hadde Statsforvalteren samtale med 97 av de 154 barna som var registrert ved institusjonene da tilsynene fant sted. Alle 154 barn fikk tilbud om samtale med oss enten fysisk under tilsynsbesøket, eller når vi i etterkant kontaktede de som ikke var hjemme.

Statsforvalteren skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det. (fra kapittel 3.3.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Vi har stort fokus på å tilby og gjennomføre samtaler med alle barn som ønsker det. Barn/ungdom som klager på tvangsbruk på institusjon, tar vi alltid kontakt med i klagesaksbehandlingen. Barn/ungdom som kontakter oss per telefon eller kommer innom, prioriterer vi alltid samtale med. I alle tilsynssaker gjør vi en konkret vurdering av om barna skal kontaktes. Er det barnet selv som har klaget, tar vi alltid kontakt.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre.

Ved starten av 2021 hadde helse- og omsorgsseksjonene (kommune og spesialist) 122 restanser. Median saksbehandlingstid på ferdigbehandlede saker var samme dato 9,3 mnd. og median saksbehandlingstid på beholdning var 3,3 mnd. I porteføljen med ikke ferdigbehandlede saker var det 6 saker med saksbehandlingstid over 1 år, og i sum 33 saker med saksbehandlingstid over 6 mnd. (basert på tall for perioden 01.01.2020 - 01.01.2021).

Helse- og sosialavdelingen har iverksatt en rekke tiltak for å bedre restansesituasjonen og oppnå målkrav. Tydelig struktur, styring av saksflyt, tett oppfølging og prioritering av saksbehandling har økt produktiviteten i avdelingen. Vi har for 2021 klart å oppfylle målkravene på saksbehandlingstid.

Per 31.12.2021 hadde helse- og omsorgsområdet 150 restanser. Median saksbehandlingstid på ferdigbehandlede saker var samme dato 5,4 mnd. og median saksbehandlingstid på beholdning var 3,6 mnd. I porteføljen med ikke ferdigbehandlede saker var det 10 saker med saksbehandlingstid over 1 år, og i sum 58 saker med saksbehandlingstid over 6 mnd. (basert på tall for perioden 01.01.2021 - 31.12.2021).

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre (Helse/omsorg)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	5 %	55 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Helse- og sosialavdelingen behandlet flere tilsynssaker på ASD-området i 2021. Vi brukte mer enn 5 måneder saksbehandlingstid i sakene på grunn av kompleksiteten i sakene og lav kompetanse på tilsynsområdet i seksjonen. Vi er likevel fornøyde med kvaliteten og utfallende av tilsynene da de førte til gode dialoger og forståelse fra kommunene.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	-50 %	0 %

Avslutning av klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.2.3 i TB)**Rapportere på**

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Klagesaker helse- og omsorg:

I 2021 ble 66,8% av klagesakene på helse- og omsorgsområdet avsluttet innen tre måneder.

På området nødvendig helsehjelp ble 83% av sakene avsluttet innen tre måneder, på området syketransport ble 79 % av sakene avsluttet innen tre måneder og på området Helse/omsorg omsorg for øvrig ble 44 % av saken avsluttet innen tre måneder. Totalt er det realitetsbehandlet 340 saker i 2021. Median saksbehandlingstid i 2021 var 2,5 måneder.

Helseseksjonene har i 2021 ikke overholdt målkrav om avslutning av minst 90 % av klagesakene innen 3 måneder. Dette er hovedsakelig begrunnet i en svært presset personell- og ressursituasjon, i kombinasjon med meroppgaver og omdisponering av personell for å håndtere pandemirelaterte oppgaver.

Klagesaker sosiale tjenester i NAV:

I 2021 ble 98 % av klagesakene fra de sosiale tjenestene i NAV behandlet innen tre måneder. Vi fikk noe færre klagesaker til behandling i 2021 enn i 2020 og har i tillegg hatt stor oppmerksomhet på å holde restansen nede og prioritert klagesakene. De fleste sakene er behandlet inne to måneder.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	8 %	98 %
Helse/omsorg	90 %	-18 %	72 %

Andel vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.2.4 i TB)**Rapportere på**

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

I 2021 ble 63,2% av vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming overprøvd innen 3 måneder.

Per 01.01.2021 hadde Statsforvalteren 18 restanser. Av disse var 4 saker over 3 måneder. Per 31.12.2021 har vi en restanse på 23 saker. Av disse var 9 saker over 3 måneder.

Avdelingen har ikke overholdt målkravene for saksbehandlingstid i 2021. Dette er hovedsakelig begrunnet i stor turnover blant saksbehandlere som har jobbet på området, samt en presset personell- og ressursituasjon.

Avdelingen har iverksatt flere tiltak, og har en realistisk målsetting om måloppnåelse på andel overprøvede vedtak innen 3 måneder i 2022.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	-27 %	63 %

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.2.5 i TB)**Rapportere på**

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

Dispensasjonssøknader følger som hovedregel vedtak, og blir dermed forsinket av samme årsak som vedtak. Majoriteten av vedtak som vi overprøver, inneholder også dispensasjonssøknad.

Avslutning av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre (fra kapittel 3.3.1.3.2.6 i TB)**Rapportere på**

Minst 90 % av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre skal være avsluttet innen 1 måned.

Statsforvalteren har i 2021 behandlet 20 klager på tvang i barnevernsinstitusjoner. Alle ble avsluttet innen 1 mnd, utenom 1 som ble avsluttet etter 1 mnd og 3 dager.

Klager som gjelder pågående tvang (§§ 22 og 24) etterstrebtes klagebehandlet mens tvangen fortsatt pågår.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	5 %	95 %

Resultatmål FMTF (fra kapittel 3.3.1.3.3.9 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 245-poeng.

Endres til 145 poeng.

Statsforvalteren har i 2021 gjennomført flere planlagte tilsynsaktiviteter med kommuner i fylket.

Vi har blant annet gjennomført 2 systemrevisjoner, 2 fagsamlinger og 3 egenvurderinger som del av landsomfattende tilsyn med bruk av tvang ved somatisk helsehjelp. På grunn av pandemien og smittesituasjonen ble den siste systemrevisjonen som var planlagt som del av landsomfattende tilsyn utsatt til 2022.

I tillegg har vi gjennomført flere egeninitierte tilsyn etter risikovurdering. Vi har blant annet gjennomført 1 systemrevisjon med tema tjenester til personer med samtidig rus og psykisk lidelse, 1 systemrevisjon med tema tjenester til eldre på sykehjem, og 1 systemrevisjon med tema kommunal beredskap.

Vi har også gjennomført 3 stedlige tilsyn etter vedtak om bruk av tvang og makt, samt saksbehandlet flere store tilsynssaker.

Statsforvalteren har ikke oppfylt målkravet til aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester. Dette er hovedsakelig begrunnet i at målkravene for aktivitetsvolum er satt for høyt, og at vi ikke er dimensjonert for tilsynsaktivitet av dette omfang.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
145	-42	103

Resultatmål FMTF (fra kapittel 3.3.1.3.4.6 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende 60 poeng

Statsforvalteren har full måloppnåelse i 2021. Dette fordi vi har prioritert landsomfattende tilsyn med barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker og tilsyn med luftambulansetjenesten.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
60	56	116

Resultatmål FMTF (fra kapittel 3.3.1.3.5.2 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 85 poeng

Statsforvalteren gjennomførte kun to LOU i 2021.

Som i 2020 hadde vi enda lav tilsynskompetanse i begynnelsen av 2021 og prioriterte to store hendelsesbaserte tilsyn. Vi planla å gjennomføre fire LOU, men da vi så at det ble viktigere å omprioritere, gjorde vi det. Gjennom både kursing og gjennomføring av LOU og andre tilsyn i 2021, økte tilsynskompetansen i seksjonen.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
85	-65	20

3.1.3.4 Andre oppdrag

Det har gjennom hele 2021 vært i gjennomsnitt 3-5 henvendelser (telefon og epost) daglig fra folkevalgte, kommunenes administrasjon og innbyggere som har behov for veiledning i kommunelovens bestemmelser og tilhørende forskrifter. Dette kommer i tillegg til journalførte saker vi mottar med anmodning om å foreta lovlighetskontroll av eget tiltak og lovlighetskontroller fremmet av minst tre av kommunestyrets representanter. Slik Statsforvalteren vurderer det, vil det også fremover være behov for omfattende veiledning på dette området. Spesielt gjelder dette de små og sårbare kommunene der hyppige utskiftninger i administrasjonen, vakanser og rekrutteringsutfordringer gjør at disse kommunene har betydelige utfordringer med å bygge opp egen kompetanse. Konsekvensen er at kommunedirektøren med sin administrasjon i liten grad selv er i stand til å veilede kommunestyret og andre politiske organer i kommunelovens bestemmelser under avvikling av møter. Dette medfører, slik Statsforvalteren ser det, utfordringer av både rettsikkerhetsmessig og demokratisk art.

Vi er derfor bekymret over at viktigheten og prioriteringen av dette oppdraget er tatt ut av tildelingsbrevet for 2022 og kun omtalt i hovedinstruksen.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet

Innledningsvis peker vi på at bemanningssituasjonen på vergemålsseksjonen i Troms og Finnmark i 2021 var helt spesiell. I løpet av sommeren sluttet 5 medarbeidere, deriblant flere av våre mest erfarne jurister. Det har vært utfordringer med å få besatt alle stillingene igjen og ved årsskiftet var fremdeles to stillinger ubesatt. En av to seksjonsledere gikk ut i permisjon i august. I tillegg kom forsinkelsene knyttet til feil ved overgangen til ny arkivkjerne og som gjaldt alle embeter. Situasjonen har delvis vært avhjulpet ved administrative tilsetninger for 6 måneder, men det har ikke vært mulig å oppfylle alle resultatmål dette året.

Sommeren 2021 ble derfor følgende besluttet:

Vi gjennomførte ikke det landsomfattende tilsyn med verger, med føringer fra Statens sivilrettsforvaltning. For vår del ville dette tilsynet omfatte 25 verger. Vi har imidlertid som vanlig gjennomført tilsyn etter konkrete bekymringsmeldinger. Det ble gjennomført 58 slike tilsyn i 2021. Nærmere rapportering sendes direkte til Statens sivilrettsforvaltning.

Det ble også bestemt at alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning ikke kunne kontrolleres innen fristen. Arbeidet med å gjennomgå hvorvidt det er kommet inn vergeregnskap i alle vergemål med regnskapsplikt, er dessuten forsinket. Denne gjennomgangen gjøres i sammenheng med at vi granulerer vergesfullmakter i alle saker.

Til tross for bemanningssituasjonen er likevel resultatmålene så godt som nådd for øvrige frister for saksbehandlingstid. Vi viser til tabellene i årsrapporten. Vi har også kommet mer å jour enn noen gang når det gjelder å ta inn midler til forvaltning etter vergemålsloven § 51. Dette er også viktig med tanke på vårt ansvar for tilsyn og kontroll med vergehaveres midler.

Vi har prioritert å gi faste verger et visst kurs- og samlingstilbud til tross for smitteverntiltakene. Dette har vært tilbud på Teams. Samlingen i april dreide seg om vergens mandat, godtgjøring, regnskap og ny lov om arv og skifte. Samlingen i desember gjaldt gjeldshåndtering og med Hallgeir Kvasdheim og Lene Drange som eksterne kursholdere. Våren 2021 prøvde vi også ut det vi kalte "vergenes halvtime", som var et mer uformelt møte for dem som ønsket. Dersom tiltaket videreføres, tenker vi at det bør angis nærmere tema på forhånd. Vi tenker at tiltakene her har bidratt til at vergene opplever å bli "sett" av vergemålsmyndigheten og tilbakemeldingene tyder også på at det har skjedd en kompetanseheving.

Vi har merket stadig større etterspørsel etter innlegg fra vår side fra pensjonistforeninger, organisasjoner, fagnettverk og kommuner. Tema som etterspørres er særlig fremtidsfullmakt og informasjon om vergemål generelt. Ved digitale løsninger er det lettere å imøtekomme slike ønsker og i 2021 har vi holdt en rekke slike innlegg, herunder i samarbeid med Helse- og sosialavdelingen. Effekten av disse tiltakene vil kunne være bedre kvalitet på

fremtidsfullmakter og bedre forståelse for vergemålsordningen i hjelpeapparatet for øvrig.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Resultatmålet for 2021 er nådd.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
81 %	80 %	1 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Resultatmålet for 2021 er nesten nådd. Dette vurderes som tilfredsstillende ut fra forutsetningene dette året.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
79 %	80 %	- 1 %

Stadfestelse av fremtidsfullmakter (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager.

Resultatmålet for 2021 er nesten nådd. Dette vurderes som tilfredsstillende ut fra forutsetningene dette året.

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
74 %	80 %	- 6 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Vi har ikke oppfylt resultatmålet her. På grunn av bemanningssituasjonen i 2021, besluttet vi å nedprioritere dette arbeidet. Statens sivilrettsforvaltning ble orientert gjennom tertialrapportering. Det skal bemerkes at eksterne revisorer ikke hadde merknader til de kontrollene vi faktisk gjennomførte.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
19 %	100 %	- 81 %

Digital innsending av søknader (fra kapittel 3.3.2.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om statsforvalterens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt, skal være minst 75 %

På dette punktet viser vi til tilbakemelding fra Statens sivilrettsforvaltning i januar 2022:

Når det gjelder resultatene for andel digitalt innsendte søknader om vergedødtgjøring og søknader om statsforvalterens godkjenning (3.3.2.1.3.2), så har SRF dessverre ikke klart å hente ut riktige tall på dette for 2021. Dette har bakgrunn i utskiftningen av arkivkjernen i Vera i august 2021 og en feil i Docum,aster. Statsforvalterne behøver derfor ikke å rapportere på dette punktet i årsrapporten for 2021.

Vi har lagt inn 75% slik at rapporten skal kunne teknisk ferdigstilles, men vi har altså ikke det reelle tallet for vårt fylke.

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om Statsforvalterens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 75 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
75 %	75 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Vi nevner rapporten "Retten til selvbestemmelse" fra Likestillings- og diskrimineringsombudet. Ombudets undersøkelse omfattet dokumentanalyse av vedtak vedrørende opprettelse av vergemål, blant annet fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Sakene var fra 2020. Etter vår vurdering er vår praksis forbedret i 2020/2021 sammenlignet med ombudets funn. Vergenes mandater spesifiseres bedre og det kommer bedre frem i vedtakene den dialogen som har vært med vergehaver om behov og ønsker. Vi har ukentlige fagmøter spesifikt om opprettelse av vergemål og med jevnlig fokus på selvbestemmelse og dialogen.

I 2021 fikk vi en ansatt som snakker samisk. Dette er en svært verdifull kompetanse for oss. Vi orienterer nå i alle varsler om opprettelse av vergemål at vi kan tilby samtale på samisk. Denne saksbehandleren tar også samtaler på samisk i saker som andre skal ferdigbehandle.

Utvikling av tiltak for å sikre vergehavers selvbestemmelse (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Vergemål skal utøves med respekt for vergehavers behov og vilje. Statsforvalteren skal innarbeide prosesser ved opprettelsen av vergemål som sikrer at omfanget av vergemålet er tilpasset den enkelte. Begrunnelsen for omfanget av vergemålet skal fremgå av vedtaket.

Statsforvalteren skal påse at vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett.

Når det gjelder prosesser ved opprettelsen av vergemål som skal sikre at omfanget er tilpasset den enkelte, må det vises til arbeidet med digitalisering og granulering av vergemål. Vi fikk opplæring i august og granulerte nye fullmakter fra 01.09.21. Vi brukte mye ressurser frem mot årsskiftet for å forberede arbeidet med granulering av eldre fullmakter og mener vi er kommet godt i gang med gjennomgangen. Granuleringen innebærer at vi nettopp bruker mer tid på å velge de legitimasjoner som blir riktig, tilpasset i den enkelte sak. Alle ansatte på seksjonen har fått intern opplæring.

Vi har sendt særskilt rapportering om temaet til Statens sivilrettsforvaltning innen fristen 15.02.22. Vi viser til denne for nærmere detaljer.

Arbeidet med å påse at vergene har god rolleforståelse skjer kontinuerlig og i det daglige. Vi har fast opplegg for opplæring på telefon av nye verger. I 2021 ble e-læringstilbudet på vergemal.no oppdatert og utvidet. Alle verger i vårt fylke får egen orientering om dette ved granulering av fullmakter, også i eldre saker. Introduksjonskurset har fokus på selvbestemmelsesrett. Kurs for faste verger i 2021 hadde vergens mandat, herunder rolleforståelse, som et tema. Vi nevner at vi i januar 2022 har hatt kurs for faste verger om digitalisering og granulering av vergemål. Vårt inntrykk er at våre tiltak så langt har bidratt til forståelse for konkretisering av oppdrag.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Det er i varierende grad at barnehageeiere, barnehagemyndigheter, skoleeier og skoleledere forstår, formidler og etterlever regelverket. Variasjonen kan forklares med at det er mange små kommuner med lav kapasitet og kompetanse på barnehage- og skoleområdet, mens andre kommuner har større kapasitet.

Gjennom klagesaksbehandling har vi ofte en god dialog med kommunene. Gjennom denne kommunikasjonen bidrar vi til at både barnehagelov, opplæringslov, introlov og forvaltningslov i større grad blir fulgt.

I 2021 har vi registrert at det er flere styrere og barnehagemyndigheter som tar kontakt med Statsforvalteren for å få kunnskap og forstå hva barnehageloven sier om ulike tema. To hovedtema som går igjen, er hva samiske barn kan forvente av samisk innhold i barnehagen og organisering av barnehagemyndighet og kommunal barnehageeier. Gjennom veiledning til både foreldre, eier/styrer og myndighet, kan vi se at barnehager og myndighet trygges og korrigerer sin praksis.

Barnehageseksjonen har avholdt flere digitale og noen stedlige regelverkssamlinger og nettseminarer der tema har vært kravet til likebehandling og uavhengighet og psykososialt barnehagemiljø. Innholdet og regelverket har vært spisset inn mot de ulike målgruppene slik at regelverket i større grad blir forstått. Noen av nettseminarene er lagret på vår hjemmeside slik at de er lett tilgjengelige for eksempel for barnehagene.

På skoleområdet har vi gjennomført nettseminar der tema har vært forvaltningsloven. I tillegg har vi under våre månedlige nyhetssendinger veiledet sektor ved å informere skoleeiere og skoleledere hva vi ser at kommunene må være oppmerksomme på i håndhevingssaker og på området

spesialundervisning.

Gjennom tilsynene våre har vi avdekket hvorvidt barnehagemyndigheten og skoleeier forstår, formidler og etterlever regelverket. Barnehageseksjonen har hatt særlig fokus på ulike faser når det gjelder spesialpedagogisk hjelp og det å fange opp barn med behov for individuelt tilrettelagt barnehagetilbud i pandemitiden. På skoleområdet har vi prioritert å gjennomføre tilsyn om skolemiljø og kommunenes regeletterlevelse på tema spesialundervisning. Vi har avdekket lovbrudd i alle tilsynene, og vi vurderer at selve gjennomføringen av tilsynet og tilsynsrapportene bidrar til at regelverket forstås og etterleveres.

I arbeidet med årsmeldinger (BASIL) kan vi se at det er færre kommuner og barnehager enn tidligere som registrerer brudd på barnehageloven. Det kan skyldes at barnehagemyndigheten har en oppdatert og riktig forståelse av barnehageloven, slik at de kan veilede barnehageeier i riktig regeletterlevelse.

I forbindelse med pandemien har vi hatt svært mange henvendelser om de gjeldende nasjonale retningslinjene. Vi har veiledet på generelt grunnlag i våre nyhetssendinger og i møter med sektor, men vi har og veiledet på enkelthenvendelser.

Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

All vurdering av oppfølging og valg av virkemiddel skal være basert på kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet

Barnehage:

Kunnskapen om barnehagesektoren og kommunene får vi fra ulike kilder som Kostra, BASIL, analysebrett, media, henvendelser fra foreldre, barnehageeiere og andre i sektor, tilsyn vi utfører, klagesaksbehandling m.v. Denne kunnskapen og informasjonen systematiserer vi kommunevis. På denne måten kan vi fange opp utfordringsbildet i hver enkelt kommune, men også for sektor som helhet. Det er noen kommuner som rapporterer utfordringer knyttet til tilskudd til norskspråklig utvikling for minoritetsspråklige barn der to kriterier må være oppfylt før kommunen kan få tilskudd. Dette gjelder små kommuner med høy arbeidsinnvandring.

I 2021 har vi hatt særlig fokus på barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp, barn med nedsatt funksjonsevne, psykososialt barnehagemiljø og kommunens likebehandling og uavhengighet. Dette er også tema som kommuniseres til kommunene gjennom kommunebilder. Vi har valgt ulike virkemidler til de ulike temaene, basert på følgende risiko:

- Det er en risiko for at barn med nedsatt funksjonsevne eller barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp ikke blir fanget opp eller får den hjelpen de har behov for når barnehager har hatt redusert åpningstid eller vært stengt grunnet pandemi. Dette koplet opp mot kommuner med lav andel av pedagogiske ledere med godkjent utdanning og kommuner med få eller mange vedtak, gjør at vi kan gjøre bedre vurderinger av risikobildet. Når det gjelder denne vurderingen har vi valgt å gjennomføre tilsyn på temaet. Dette fordi tilsynet bidrar til regeletterlevelse og konsekvenser av lovbrudd kan få store følger for enkeltbarn. I etterkant av flere tilsyn har vi også veiledet barnehagemyndighet og PPT der det har vært nødvendig. Vi vurderer at det har vært riktig virkemiddel da vi har funnet lovbrudd på alle tilsynene.
- Psykososialt miljø i barnehagen er et nytt kapittel i barnehageloven. Vi har vurdert at temaet er nytt for mange barnehageeiere selv om barns trivsel har vært en del av rammeplanens innhold og oppgaver for barnehagen. Vår kunnskap er at mange styrere opptrer på eiers vegne uten at dette er avklart med eier først. Ettersom kapittel VIII i barnehageloven retter seg mot både ansatte, styrer, barnehageeier og barnehagemyndighet jf. § 10, har vi vurdert å ha fagsamlinger spisset inn mot de ulike gruppene. Vi vurderer at det har vært riktig virkemiddel fordi de ulike gruppene har fått god innføring i hvilke krav barnehageloven stiller til den enkelte gruppe.
- Det at kommunen skal organisere oppgavene den har som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene den har som barnehageeier når det er egnet til å ivareta tilliten til kommunens upartiskhet som myndighet, er også en ny bestemmelse i barnehageloven. Vi erfarer at det i mange kommuner er samme person som både er kommunal barnehageeier og barnehagemyndighet. Kommunene begrunner dette i kapasitet og kommunestørrelse. Det er kun i de største bykommunene at myndighet og eier er adskilt, men vi kan også her se at kommunal barnehageeier ofte er nærmeste overordnet til barnehagemyndigheten. Vi har vurdert at det er høy risiko for at tilliten til kommunes upartiskhet som myndighet er svekket. Vi har valgt å følge opp kommunene både med fagsamlinger, veiledninger, innslag på våre nyhetssendinger og som tema i kommunedialogen, og ser at dette er et tema som vil følge opp også i 2022.

Skole

Kunnskapen om skolesektoren og kommunene får vi fra ulike kilder som Kostra, GSI, analysebrett, media, henvendelser fra foreldre, skoleeiere, skoleledere, foresatte og andre i sektor, gjennom tilsyn vi utfører, klagesaksbehandling m.v. Denne kunnskapen og informasjonen systematiserer vi i et eget excelskjema, hvor vi får kommunevis informasjon. På denne måten kan vi fange opp utfordringsbildet i hver enkelt kommune, men også for sektor som helhet.

I 2021 har vi hatt fokus på trygt og godt skolemiljø, og elever med vedtak om spesialundervisning. Vi har valgt ulike virkemidler til de ulike temaene, basert på følgende risiko:

- Det er en risiko for skolene ikke fanger opp at elever får den hjelpen de har behov for. Dette ser vi i saker som opprinnelig varsles til oss som en håndhevingssak. I vår saksbehandling ser vi eksempler på at enkelte skoler ikke ser at en elev opplever ekskludering og utenforskap grunnet manglende individuell støtte og oppfølging. Dette kan i noen av sakene koples opp mot kommuner med lav andel lærere med godkjent utdanning.

Informasjonen vi innhenter gjør at vi kan gjøre bedre vurderinger av risikobildet. Når det gjelder denne vurderingen har vi valgt å gjennomføre tilsyn

enten på temaet trygt og godt skolemiljø eller spesialundervisning. Dette fordi tilsyn bidrar til regeletterlevelse og konsekvenser av lovbrudd kan få store følger for enkeltbarn. I etterkant av flere tilsyn har vi også veiledet skoleeier og PPT der det har vært nødvendig. Vi vurderer at det har vært riktig virkemiddel da vi har funnet lovbrudd på alle tilsynene.

Vi har i 2021 fulgt opp en kommune særskilt ved at vi gjennom år så at kommunen slet med regeletterlevelse. Gjennom jevnlige møter med kommunedirektør, assisterende kommunedirektør, skoleeier og skoleledelse satte vi på dagsorden ulike områder kommunen ble bedt om å gi oss en tilbakemelding på hvordan de jobbet for å sikre at elevers rettigheter ble ivarettatt og fulgt opp av kommunen. Dialogen og veiledningen har vært konstruktiv og god, og vi erfarte at kommunen erkjente at de hadde utfordringer som den måtte ta tak i hva angår elevers rettigheter på ulike områder i opplæringsloven. Vi opplever at disse møtene har hatt god effekt, da vi ser en markant nedgang i antall håndhevingssaker og klagesaker om manglende oppfyllelse av vedtak om spesialundervisning.

I vanskelige saker under opplæringsloven kap. 9A-6, vurderer vi hvilke virkemiddel det er som kan hjelpe eleven raskt. I de sakene hvor vi ser at skolene ikke har regeletterlevelse, bruker vi ofte veiledning som virkemiddel.

Bruk av tilsyn som virkemiddel skal øke (fra kapittel 3.3.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Økt bruk av tilsyn som virkemiddel der risikovurderingene tilsier det

Alle våre tilsyn er basert på risikovurdering, jf. punkt 3.3.3.1.1.1. og er derfor målrettet med tanke på tilsynsystema og tilsynsobjekt. Vi erfarer at tilsynene har avdekket lovbrudd som kan få store konsekvenser enten for et enkelt barn/elev eller for en større gruppe barn og elever. Tilsynsystemaene omfatter spesialpedagogisk hjelp, barn med nedsatt funksjonsevne, barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn, trygt og godt læringsmiljø og spesialundervisning.

Tilsyn kan også være proaktiv eller forebyggende. 6 av kommunene i fylket har gått sammen om å gjøre PP-tjenesten til et interkommunalt selskap. Et av de gjennomførte tilsynene våre avdekket lovbrudd som også berørte PP-tjenesten. Når denne PP-tjenesten korrigerer praksis, vil det kunne få positive konsekvenser også for de andre kommune som inngår i samarbeidet.

Vi har også gjennomført veiledning innenfor disse temaene, men erfarer at tilsyn har vært riktig virkemiddel. I tilsynene oppfordrer vi barnehagemyndighet, PPT og skoleeiere til å gjøre egenvurderinger i RefLex slik at de blir godt kjent med lovkravene. De samme lovkravene er gjenkjennbare i tilsynsrapporter og evt. sluttmøter. Dette mener vi bidrar til bedre regeletterlevelse ute i sektor.

På skoleområdet har vi dette året hatt flere 9 A-6 saker enn tidligere. Dette sammen med pandemien gjorde at vi ikke kunne gjennomføre så mange tilsyn som vi ønsket. De mange håndhevingssakene er i seg selv en viktig risikovurdering og med større kapasitet ville vi gjennomført flere tilsyn med tema skolemiljø. Vi har imidlertid fulgt opp kommuner gjennom dialogmøter og veiledning for å øke deres etterlevelse av regelverket på området. Dette er også et godt virkemiddel som vi vurderer å bruke mer av i tiden fremover.

Tilsyn skal avdekke brudd med store konsekvenser (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn er prioritert på områder hvor det er høy sannsynlighet for brudd på regelverket og hvor det er store konsekvenser for barn, unge og voksne og læringer

Barnehage:

Alle tilsyn er utført etter metodehåndboka for tilsyn. Maler som er sentralt utarbeidet er brukt for å ivareta kvaliteten i tilsynene våre. Vi har i alle tilsynene konstatert lovbrudd, og vi vurderer derfor å ha gjort riktige risikovurderinger.

Vi har gjort ett stedlig tilsyn der tema var barn med nedsatt funksjonsevne og individuell tilrettelagt barnehageplass. Hovedkilden for risikovurderingen var flere klager fra foreldre på vedtak fattet etter § 37 i denne kommunen. I tillegg har vi gjort tre skriftlige tilsyn på samme tema, men kun kontrollert om kommunen fanger opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging. Ved gjennomgang i BASIL har vi sett at det er flere kommuner i fylket som ikke har hatt vedtak om individuell tilrettelegging siden lovhomejmelen ble innført i barnehageloven. Vi har vurdert at risikoen har vært stor for at det finnes barn i kommunene som ikke har fått rettigheter de har krav på. Vi har gjennomført tre stedlige tilsyn med vedtak og gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp. I tillegg har vi gjennomført to skriftlige tilsyn som omhandler sakkyndige vurderinger. Dette er tema i flere av klagesakene vi har behandlet. Vurderingen har bestått i antall vedtak om spesialpedagogisk hjelp sett opp mot andel pedagogiske ledere med godkjent utdanning. Konsekvensene av brudd i rettighetene til individuell tilrettelagt barnehetilbud og spesialpedagogisk hjelp kan være at barn ikke får tidlig hjelp og støtte i utvikling og læring, og at barn i verste fall ikke blir inkludert i barnehagens praksis og aktiviteter.

Vi har gjort ett stedlig tilsyn der barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn var tema. Konsekvensen av brudd på dette området kan få konsekvenser både for enkeltbarn og alle barn med barnehageplass i kommunen, spesielt med tanke på at barn ikke får et likeverdig og kvalitativt godt barnehetilbud. Se punkt 3.3.3.1.1.1

Skole:

I vårhalvåret 2021 måtte vi redusere tilsynsvirksomheten grunnet svært stor pågang i 9 A -6 saker og som følge av pandemien. Tilsynene som var planlagt var stedlige og kommunene ønsket ikke at tilsynene skulle gjennomføres ved at Statsforvalteren kom ut til skolene. Vi hadde et rekordhøyt antall håndhevingssaker i vårhalvåret, og for at vi skulle kunne gjennomføre disse, ble det nødvendig å redusere annen aktivitet.

Tilsynene som ble gjennomført er basert på risikovurderinger. På bakgrunn av mange klager og henvendelser fra foresatte ble det gjennomført tilsyn med spesialundervisning ved to skoler. Det var stor bekymring for elevene sine rettigheter ved disse skolene og tilsynene viste at vår risikovurdering traff godt. Vi har også ført tilsyn med skolemiljø, og her er risikovurderingen gjort på bakgrunn av mange håndhevingssaker og den kunnskapen vi fikk gjennom behandlingen av disse. Også i disse tilsynene avdekket vi mange lovbrudd. Vi har i tillegg gjennomført pilotering av nytt felles nasjonalt tilsyn med skolemiljø og internkontroll. Her ble kommune og skole plukket ut på bakgrunn av håndhevingssaker og henvendelser fra foresatte.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Tema nasjonalt initiert tilsyn	Tema egeninitierte tilsyn	Stedlig/skriftlig	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Status tilsyn per 31.12.	Antall korreksjonspunkter i foreløpig rapport pr tilsyn (= brudd på regelverket per tilsyn)	Dato foreløpig tilsynsrapport
Barnehage	Harstad		Nasjonalt initiert	Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Tilsynsbesøk	15	Endelig rapport	7	12.03.21
Barnehage	Sør-Varanger		Nasjonalt initiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp: Vedtak og gjennomføring	Digitale intervju	22	Endelig rapport	6	17.03.21
Barnehage	Loppa		Nasjonalt initiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp: Vedtak og gjennomføring	Digitale intervju	22	Endelig rapport	15	
Barnehage	Lebesby		Nasjonalt initiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp: Sakkyndig vurdering	Skriftlig	12	Endelig rapport	8	06.07.21
Barnehage	Ibestad		Nasjonalt initiert	Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Skriftlig	1	Endelig rapport	1	06.07.21
Barnehage	Måsøy		Nasjonalt initiert	Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Skriftlig	1	Endelig rapport	1	07.07.21
Barnehage	Gamvik		Nasjonalt initiert	Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Skriftlig	1	Endelig rapport	1	20.10.21
Barnehage	Karasjok		Nasjonalt initiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp: Sakkyndig vurdering	Skriftlig	11	Endelig rapport	5	27.08.21
Barnehage	Lavangen		Nasjonalt initiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp: Vedtak og gjennomføring	Tilsynsbesøk	22	Endelig rapport	11	24.09.21
Barnehage	Kåfjord		Nasjonalt initiert	Veiledning og tilsyn		Tilsynsbesøk	20	Endelig rapport	6	19.10.21
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Spesialundervisning		Tilsynsbesøk	16	Endelig rapport	14	22.3.21
Opplæring	Senja	Finnsnes barneskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Tilsynsbesøk	21	Endelig rapport	7	15.11.21
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Nasjonalt initiert	Spesialundervisning		Tilsynsbesøk	29	Foreløpig rapport	20	23.11.21
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Nasjonalt initiert	Spesialundervisning		Tilsynsbesøk	29	Foreløpig rapport	20	21.12.21
Opplæring	Kåfjord	Manndalen skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Tilsynsbesøk	12	Endelig rapport	10	29.10.21

Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema nasjonalt initierte tilsyn	Tema/deltema egeninitierte tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (nasjonalt initierte tilsyn)	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (egeninitierte tilsyn)	Kommentarer
Barnehage	Harstad		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Fanger kommunen opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging?		

Barnehage	Harstad		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Har kommunen i vedtaket tatt stilling til: a) om barnet har en nedsatt funksjonsevne b) om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn	Gjelder punkt a)
Barnehage	Harstad		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Har kommunen i vedtaket tatt stilling til: a) om barnet har en nedsatt funksjonsevne b) om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn	Gjelder punkt b)
Barnehage	Harstad		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Tar kommunen stilling til hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn?	
Barnehage	Harstad		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om individuell tilrettelegging?	
Barnehage	Harstad		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Fatter kommunen vedtak om individuell tilrettelegging så snart som mulig?	
Barnehage	Harstad		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Gjennomfører kommunen individuell tilrettelegging i tråd med vedtaket?	
Barnehage	Sør-Varanger		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Innhenter kommunen samtykke fra foreldrene før kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Sør-Varanger		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Sør-Varanger		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hva hjelpen skal gå ut på?	
Barnehage	Sør-Varanger		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilket timeomfang hjelpen skal ha?	
Barnehage	Sør-Varanger		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp tilbud om foreldrerådgivning?	
Barnehage	Sør-Varanger		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Innhenter kommunen samtykke fra foreldrene før kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hva hjelpen skal gå ut på?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvor lenge hjelpen skal vare?	
Barnehage	Loppa		Godkjenning av barnehager - Før søknad	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilket timeomfang hjelpen skal ha?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvordan hjelpen skal organiseres?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilken kompetanse de som gir hjelpen skal ha?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp tilbud om foreldrerådgivning?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtaket informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til kommunen?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtaket informasjon om retten til å se sakens dokumenter?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Fatter kommunen vedtak om spesialpedagogisk hjelp så snart som mulig når PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering, og med oppstartsdato ut fra barnets behov?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføring	Får barnet den hjelpen det har rett på i henhold til vedtaket (innhold, varighet, omfang, organisering og kompetanse)?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføring	Igangsetter kommunen den spesialpedagogiske hjelpen fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket fastsetter?	
Barnehage	Loppa		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføring	Blir spesialpedagogisk hjelp gjennomført slik at barnets beste er ivaretatt?	
Barnehage	Lebesby		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Utarbeider PPT sakkyndige vurderinger om spesialpedagogisk hjelp i de tilfellene hvor barnehageloven krever det?	
Barnehage	Lebesby		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Får foreldrene uttale seg når PPT utreder og vurderer behovet for spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Lebesby		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Legger PPT stor vekt på barnets og foreldrenes syn i sin tilråding om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Lebesby		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Opplyser PPT saken så godt som mulig før de utarbeider sakkyndige vurderinger?	

Barnehage	Lebesby		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Utarbeider PPT sakkyndige vurderinger så snart som mulig?		
Barnehage	Lebesby		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Gjør PPT rede for og tar stilling til om barnets behov kan avhjelpes innenfor det ordinære barnehagetilbudet, dersom barnet går i barnehage?		
Barnehage	Lebesby		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Gjør PPT rede for og tar stilling til hvilken type hjelp og organisering som vil bidra til barnets utvikling og læring?		
Barnehage	Lebesby		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Vurderer PPT hva som er barnets beste når de utarbeider sakkyndige vurderinger?		
Barnehage	Ibestad		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Fanger kommunen opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging?		
Barnehage	Måsøy		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Fanger kommunen opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging?		
Barnehage	Garnvik		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Fanger kommunen opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging?		
Barnehage	Karasjok		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Utarbeider PPT sakkyndige vurderinger om spesialpedagogisk hjelp i de tilfellene hvor barnehageloven krever det?		
Barnehage	Karasjok		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Legger PPT stor vekt på barnets og foreldrenes syn i sin tilrådning om spesialpedagogisk hjelp?		
Barnehage	Karasjok		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Utarbeider PPT sakkyndige vurderinger så snart som mulig?		
Barnehage	Karasjok		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Gjør PPT rede for og tar stilling til om barnets behov kan avhjelpes innenfor det ordinære barnehagetilbudet, dersom barnet går i barnehage?		
Barnehage	Karasjok		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - sakkyndig vurdering	Vurderer PPT hva som er barnets beste når de utarbeider sakkyndige vurderinger?		
Barnehage	Kåfjord		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?		
Barnehage	Kåfjord		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?		
Barnehage	Kåfjord		Veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn		Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?		
Barnehage	Kåfjord		Veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn		Er barnehagemyndighetens tilsyn basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?		
Barnehage	Kåfjord		Veiledning og tilsyn - Reaksjoner og vedtak		Sender barnehagemyndigheten forhåndsvarsel til barnehageeier i tilfeller hvor den skal vedta pålegg om retting eller stenging av barnehagen?		
Barnehage	Kåfjord		Veiledning og tilsyn - Reaksjoner og vedtak		Inneholder pålegg om retting eller vedtak om stenging informasjon om: a) De reglene vedtaket bygger på? b) De faktiske forholdene vedtaket bygger på? c) De hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn? d) Klageadgang? e) Klagefrist? f) Klageinstans? g) Fremgangsmåten ved klage? h) Informasjon om retten til å se sakens dokumenter? i) Informasjon om retten til å be om utsatt iverksettelse?		
Barnehage	Lavangen		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Er det innhentet samtykke fra foreldrene før PPT utarbeider sakkyndig vurdering?		
Barnehage	Lavangen		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Får foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i sakkyndig vurdering før det fattes vedtak om spesialpedagogisk hjelp?		
Barnehage	Lavangen		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Innhenter kommunen samtykke fra foreldrene før kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?		
Barnehage	Lavangen		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?		
Barnehage	Lavangen		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Fatter kommunen vedtak i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?		
Barnehage	Lavangen		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hva hjelpen skal gå ut på?		
Barnehage	Lavangen		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvor lenge hjelpen skal vare?		
Barnehage	Lavangen		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilket timeomfang hjelpen skal ha?		
Barnehage	Lavangen		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp tilbud om foreldrerådgivning?		
Barnehage	Lavangen		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?		
Barnehage	Lavangen		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføring	Får barnet den hjelpen det har rett på i henhold til vedtaket (innhold, varighet, omfang, organisering og kompetanse)?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Inneholder IOP-ene en beskrivelse av hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, og er beskrivelsene av organiseringen i samsvar med vedtakene?		

Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Inneholder IOP-ene en beskrivelse av hvilket innhold spesialundervisningen skal ha, og er beskrivelsene av innholdet i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Inneholder IOP-ene beskrivelser av avvik fra de ordinære læreplanene og hvilke mål elevene skal nå, og er beskrivelsene i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Setter skolen i gang med spesialundervisning fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Gir skolen spesialundervisningen med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Har de som gir spesialundervisning den kompetansen som loven eller vedtakene krever?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sørger skolen for at assistenter og andre ufaglærte som bidrar i gjennomføringen av spesialundervisning, får nødvendig veiledning av kompetente lærere?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Gjennomfører skolen spesialundervisningen slik at barnets beste er ivarettatt?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Ber skolen PPT om nye sakkyndige vurderinger dersom elevenes behov endrer seg?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sikrer rektor at gjennomføringen av elevenes spesialundervisning er samordnet med den ordinære opplæringen?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sikrer rektor at spesialundervisningen og den ordinære opplæringen samlet dekker opplæringen i kompetansemålene?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Utarbeider skolen årsrapport for elever som får spesialundervisning?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sender skolen årsrapportene til elever over 15 år, foreldrene og kommunen?		
Opplæring	Porsanger	Lakselv ungdomsskole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Gir skolen elever med spesialundervisning det samme totale timetallet som andre elever, med mindre vedtakene sier noe annet?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Innhenter skolen samtykke fra elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år, før skolen fatter vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fatter enkeltvedtak?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder vedtakene opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder vedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om hvilken kompetanse de som skal gjennomføre spesialundervisningen skal ha?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder vedtakene informasjon om retten til å se sakens dokumenter?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Inneholder IOP-ene en beskrivelse av hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, og er beskrivelsene av organiseringen i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Inneholder IOP-ene en beskrivelse av hvilket innhold spesialundervisningen skal ha, og er beskrivelsene av innholdet i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Inneholder IOP-ene beskrivelser av avvik fra de ordinære læreplanene og hvilke mål elevene skal nå, og er beskrivelsene i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Gir skolen spesialundervisningen med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Gir skolen spesialundervisning i det omfanget som er fastsatt i vedtakene?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Har de som gir spesialundervisning den kompetansen som loven eller vedtakene krever?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sørger skolen for at assistenter og andre ufaglærte som bidrar i gjennomføringen av spesialundervisning, får nødvendig veiledning av kompetente lærere?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Gjennomfører skolen spesialundervisningen slik at barnets beste er ivarettatt?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Ber skolen PPT om nye sakkyndige vurderinger dersom elevenes behov endrer seg?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sikrer rektor at gjennomføringen av elevenes spesialundervisning er samordnet med den ordinære opplæringen?		
Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sikrer rektor at spesialundervisningen og den ordinære opplæringen samlet dekker opplæringen i kompetansemålene?		

Opplæring	Tromsø	Selnes skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Utarbeider skolen årsrapport for elever som får spesialundervisning?		
Opplæring	Senja	Finnsnes barneskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?		
Opplæring	Senja	Finnsnes barneskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Senja	Finnsnes barneskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		
Opplæring	Senja	Finnsnes barneskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?		
Opplæring	Senja	Finnsnes barneskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?		
Opplæring	Senja	Finnsnes barneskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?		
Opplæring	Senja	Finnsnes barneskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Informerer skolen elever og foreldre om at de kan melde saken sin til statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Utarbeider skolen IOP-er snarest mulig for alle elevene som har vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Inneholder IOP-ene en beskrivelse av hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, og er beskrivelsene av organiseringen i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Inneholder IOP-ene en beskrivelse av hvilket innhold spesialundervisningen skal ha, og er beskrivelsene av innholdet i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Inneholder IOP-ene beskrivelser av avvik fra de ordinære læreplanene og hvilke mål elevene skal nå, og er beskrivelsene i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Setter skolen i gang med spesialundervisning fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Gir skolen spesialundervisningen med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Gir skolen spesialundervisning i det omfanget som er fastsatt i vedtakene?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sørger skolen for at assistenter og andre ufaglærte som bidrar i gjennomføringen av spesialundervisning, får nødvendig veiledning av kompetente lærere?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Gjennomfører skolen spesialundervisningen slik at barnets beste er ivarettatt?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Ber skolen PPT om nye sakkyndige vurderinger dersom elevenes behov endrer seg?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sikrer rektor at gjennomføringen av elevenes spesialundervisning er samordnet med den ordinære opplæringen?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sikrer rektor at spesialundervisningen og den ordinære opplæringen samlet dekker opplæringen i kompetansemålene?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Utarbeider skolen årsrapport for elever som får spesialundervisning?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sender skolen årsrapportene til elever over 15 år, foreldrene og kommunen?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Innhenter skolen samtykke fra elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år, før skolen fatter vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fatter enkeltvedtak?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder vedtakene opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?		

Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder vedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?		
Opplæring	Nesseby	Nesseby flerbrukssenter	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning?		

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø

I 2021 hadde vi en økning i antall saker i forhold til 2020 og det høyeste antall meldte saker siden ordningen startet med 156 meldte saker. Vi ser at enkelte kommuner skiller seg ut med mange saker og vi følger opp disse kommunene med dialog- og veiledningsmøter. Det er høy turn-over av skoleeiere og skoleledere i fylket vårt og dette medfører at vi hele tiden må jobbe for å sikre at det er tilstrekkelig kompetanse ute i sektor.

Vår erfaring er at det tar tid før nytilsatte skoleeiere og skoleledere blir trygge på hvilke oppgaver som må sikres for at elevene får et trygt og godt skolemiljø. Vi tilbyr nytilsatte skoleeiere og skoleledere veiledning slik at de har kompetanse på hva som kreves av ledernivået for å sikre et trygt og godt skolemiljø.

Vi har alltid kap. 9A som tema på de månedlige nyhetssendingene. På sendingene presenterer og informerer vi om tolkningsuttalelser fra Udir på temaet, vi informerer sektor om vår erfaring med skolemiljø saker, saksgang og dokumentasjon, og hva vi i vår saksbehandling ser at skolene må være oppmerksomme på. Vi vurderer at nyhetssendingene bidrar til at skoleeier og skoleledere har oppdatert kompetanse på området trygt og godt skolemiljø. Vi informerer om kompetansepakken på Udir om trygt og godt skolemiljø til skoleledere.

Vi veileder skolene gjennom saksbehandlingen i 9 A- 6 saker. Vi ser at denne veiledningen bidrar til at skolene blir tryggere på hvordan de kan finne tiltak som vil løse saken. Dette da vi i flere av sakene ser at skolene ikke undersøker godt nok hvilke faktorer det er som gjør at et barn ikke opplever skolemiljøet som trygt. I særlig vanskelige saker har vi egne dialogmøter med skoleeier og skoleledelsen for å sikre oss at de følger opp våre vedtak.

I en kommune hvor vi har hatt flere håndhevingssaker, og hvor vi så at skolen ikke endret praksis, valgte vi å følge opp skoleeier gjennom jevnlig dialogmøter. Vår vurdering er at dette tiltaket har hatt effekt, da vi i sakene som vi nå behandler fra kommunen, ser at skolen oppfylder de ulike delpliktene i 9A-4. Vi ser nå at lærere involveres og forpliktes til å skape kontinuitet i arbeidet med å sikre elever et trygt og godt skolemiljø, sammen med ledelsen og skoleeierne i kommunen.

Vi har også flere kommuner med i samlingsbasert kompetanseheving (IBS) og læringsmiljøprosjektet. Vi følger disse satsingene tett og ser at her får skoleeiere og skoleledere tilført kunnskap om både regelverket og hvordan de skal jobbe for å skape et trygt og godt skolemiljø. I enkelte kommuner som tidligere har deltatt i IBS, vurderer vi at kompetansen om kapittel 9a ikke er som forventet, da vi fortsatt mottar flere 9a-6 saker fra disse.

Til tross for at vi har mange saker etter § 9 A-6 er vår vurdering at summen av alle tiltak vi gjennomfører bidrar til større kunnskap om regelverket på området. Det høye antall saker viser at vi må fortsette dette arbeidet og vurdere økt aktivitet på området.

Kompetanse på aktivitetsplikten (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle skoler har fått økt kompetanse om aktivitetsplikten

I saker vi behandler har vi alltid dialog med skoleledelse og eventuelt lærere. Vi ser at dette er et effektivt virkemiddel som bidrar til å øke kompetanse om aktivitetsplikten.

Tilsyn på området trygt og godt skolemiljø bidrar til økt kompetanse i kommunene. Vi ser at tilsynene har en god læringseffekt i den enkelte skole. Vi ser at det variere hvor mye skoleeier involverer seg i arbeidet med å rette opp regelbrudd i skolen. I de kommunene hvor skoleeier legger til rette for erfaringsdeling for å skape en felles kultur og instruks, ser vi at vi får færre henvendelser og saker vi må behandle etter tilsynet. I noen kommuner erfarer vi at tilsynet kun har effekt i den enkelte skole. Vi oppmuntrer skoleeiere om at de må bruke tilsynet som en mulighet for å skape felles forståelse og felles praksis på alle skolene i kommunen, på hvordan man jobber for at elever skal få et trygt og godt skolemiljø.

I alvorlige saker som skolen sliter med å få løst, kobler vi alltid skoleeier på saken, dette bidrar til å ansvarliggjøre kommunene til å jobbe forebyggende, være bevisste på hvilken elevgruppe det er de bør være særskilt oppmerksomme på for sikre et trygt og godt skolemiljø.

Vi får i perioder flere henvendelser fra skoleeiere eller skoleledere med spørsmål om lovverk rundt kap 9A. Veiledningen bidrar til økt regelforståelse. Vi lagrer alltid notat fra henvendelsen i en egen oversikt. Ved å bruke oversikten får vi oversikt over om det er fellestrekk i henvendelsene. Om vi ser at det er et særskilt tema som er gjenganger i henvendelsene, informerer og veileder vi om dette på nyhetssendingene.

Mange av våre kommuner har deltatt eller deltar i satsingen på bedre barnehage- og skolemiljø. Dette er en ordning vi har brukt mye ressurser på for å sikre at kommunene gjennomfører en skolebasert kompetanseheving for alle ansatte. Vi har også flere kommuner med i læringsmiljøprosjektet og dette er med å øke skolenes kunnskaper om aktivitetsplikten.

Vi vurderer at vi har lagt inn innsats for å heve kompetansen hos skoleledere og skoleeiere om kap. 9a og spesielt aktivitetsplikten. Likevel kan vi ikke se en stor effekt av denne innsatsen da andelen brudd på aktivitetsplikten var på 95 % i 2021.

Kompetanse hos barnehagemyndigheten til å veilede (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle barnehagemyndigheter har kompetanse til å veilede barnehageeiere i nytt kapittel VIII i barnehageloven

Vi har gjennomført samlinger for barnehagemyndigheten der innholdet har vært spisset inn mot psykososialt barnehagemiljø og barnehagemyndighetens ansvar om å gi veiledning og påse at barnehagene driver etter kapittel VIII i barnehageloven. Vi vurderer at det har vært riktig med en gjennomgang av regelverket knyttet til psykososialt barnehagemiljø og hvordan dette kan knyttes til myndighetens risikovurdering, veiledning og tilsyn.

Samlingene har vært stedlige og avholdt to ganger slik at vi har kunne nå flest mulig barnehagemyndigheter. Det har vært god dialog og erfaringsutveksling på disse samlingene.

Vi erfarer at de fleste barnehagemyndigheter er godt kjent med kapittel VIII i barnehageloven. Mange av myndighetene er også kommunal skoleeier som har kjennskap til kapittel 9a i opplæringsloven.

Flere av kommunene i Troms og Finnmark har deltatt i Inkluderende barnehage - og skolemiljø. Noen kommuner har hatt deltakere i flere puljer. Barnehagemyndigheten i disse kommunene har deltatt både på nasjonale, regionale og lokale samlinger og gjennom dette fått god kompetanse til å veilede sine barnehageeiere.

Kompetanse hos barnehagemyndighet til å påse at loven blir fulgt (fra kapittel 3.3.3.1.3.4 i TB)

Rapportere på

Alle barnehagemyndigheter har kompetanse til å påse at nytt kapittel VIII i barnehageloven blir fulgt

Statsforvalteren har i sine nyhetssendinger til kommuner, barnehageeiere informert om kap. VIII i barnehageloven.

Vi har gjennomført stedlige samlinger for barnehagemyndighetene slik at vi har kunne nå flest mulig barnehagemyndigheter. Temaene på samlingene var myndighetsrollen og psykososialt barnehagemiljø.

Vi vurderer at det har vært riktig med en gjennomgang av regelverket knyttet til psykososialt barnehagemiljø og hvordan dette kan knyttes til myndighetens risikovurdering, veiledning og tilsyn.

Det har vært god dialog og erfaringsutveksling på samlingene.

Vi har også brukt hjemmesiden og de månedlige nyhetssendingene til å spre informasjon om temaet.

Vi vurderer at barnehagemyndigheten i de fleste kommunene har økt sin kompetanse innen kapittel VIII i barnehageloven.

Kompetanse hos barnhageeiere og ledere (fra kapittel 3.3.3.1.3.5 i TB)

Rapportere på

Alle barnehageeiere og barnehageledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt barnehagemiljø

Statsforvalteren har gjennomført et digitalt nettseminar for styrere i kommunale og ikke kommunale barnehager. Sendingen ligger på vår hjemmeside og vi har fått tilbakemeldinger fra sektor på at nettseminaret brukes i barnehagene.

Vi har også gjennomført to digitale fagmøter med barnehageeiere som har vært direkte knyttet til deres ansvar innenfor kapittel VIII. Samlingen besto av faglige innlegg og diskusjoner. Dette opplevde vi som bevisstgjøring for mange av barnehageeierne. Vi kan se at det i flere tilfeller oppleves som problematisk at styrer definerer seg som eier når barnehageloven er tydelig på at dersom styrer krenker et barn, så skal barnehageeier varsles. Vi ser også at vi i det videre arbeidet må være tydelig på hvem som er målgruppen vår når det gjelder informasjon og veiledning.

Fem virkedager til tilbakemelding og vurdering (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Innen fem virkedager skal statsforvalteren ta kontakt med eleven/foreldre som har meldt inn saken og gi dem en plan for videre saksbehandling. Innen samme frist skal statsforvalteren ha avgjort om saken skal avises.

I våre rutiner for mottak og oppstart av behandlingen av saker, følger vi en fast framgangsmåte. Saker blir fordelt til saksbehandler samme dag eller dagen etter, og saksbehandler tar kontakt med melder samme dag (eller dagen etter). Vi har en mal for oppstartssamtale med melder, som bl.a har spørsmål til melder som gir saksbehandler informasjon om meldingen fyller kriteriene for å ta saken til behandling. Vi informerer melder om saksgang og frister, samt informerer melder på at vi i alle saker snakker med barnet, og bakgrunnen til at vi i alle saker snakker med eleven.

Saksbehandler kontakter så skolen (og eventuelt skoleeier) og sender først en e-post til skolen, hvor vi viser til samtalen, og kort beskriver hvilken dokumentasjon vi vil ha.

Et eget brev med informasjon om hva melder har informert oss om, og skolens dokumentasjonskrav sendes samme dag eller dagen etter.

Det tar som regel kun en dag å gjennomføre denne delen av oppstartsprosessen i skolemiljø saker, unntaksvis så mye som tre dager.

Vi har veldig god måloppnåelse når det gjelder å komme raskt i gang med behandlingen av saker og holder oss alltid innenfor fristen på fem virkedager for å ta kontakt med melder.

Rask ferdigbehandling (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Vi er avhengige av at skolene sender all dokumentasjon innen fem dager fra vi har kontaktet skolen. I de fleste sakene erfarer vi at skolene sender informasjonen vi ber om, men vi ser at enkelte skoler ikke gjør dette. Straks vi har mottatt dokumentasjon, avtaler vi dato for elevsamtale med melder, samt avtaler med skolens ledelse tidspunkt for samtale med skolen.

I noen saker ser vi at saksbehandlingstiden blir lang av ulike årsaker. Det kan være grunnet forhold rundt eleven, og at foreldre ønsker at vi utsetter samtale med barnet fordi barnet skal få oppfølging av f.eks. BUP. I slike saker gjør vi en barnets beste vurdering- i samråd med foreldre.

I perioder har vi mange saker samtidig, og da må vi ut fra alvorlighetsgrad prioritere hvilke saker vi skal behandle først. Vi har hvert år mange saker til behandling, og i perioder jobber saksbehandlerne med flere saker samtidig. Dette kan resultere i noe lengere saksbehandlingstid.

I alle saker har vi en pedagog og en jurist som i fellesskap ser på saken. Vi vurderer at dette gjør saksbehandlingen mer effektiv da de med sin kompetanse raskt kan avklare seg i mellom hvilke hensyn en må ta i saken. Vi vurderer og at dette høyner kvaliteten på vårt arbeid.

Som vi har vist til tidligere har vi i 2021 hatt flere 9 A- 6 saker enn noen gang før. For å sikre at vi behandler sakene så raskt som mulig, har vi sett oss nødt til å nedprioritere andre oppgaver, som blant annet tilsyn. Dette har vært helt nødvendig siden vedtak i håndhevingssaker er tidssensitive og har stor betydning for om eleven kan få oppfylt sin rett til utdanning og til et trygt og godt skolemiljø.

Vi vurderer at måloppnåelsen er god, selv om vi har mange saker, og at mange av sakene er alvorlige.

Høy kvalitet i vedtakene (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak etter § 9 A-6 har høy kvalitet i saksbehandlingen

Vi har også i 2021 hatt et sterkt fokus på å utvikle kvaliteten i vedtakene etter § 9 A-6. I seksjonsmøter gjennomgår vi tolkingsuttalelser fra Udir og Sivilombudet som er relevant for vår saksbehandling. I alle seksjonsmøter har vi satt av tid til å drøfte håndhevingssaker og vår saksbehandling.

På skoleområdet er det to seksjonsledere som godkjenner vedtakene før de går ut. Seksjonslederne har hele tiden dialog om innholdet i sakene for å sikre at kvaliteten er høy. Våre saksbehandlere er svært dedikert til oppgavene og tar opp spørsmål og problemstillinger som skal øke kvaliteten i sakene.

Vi jobber med kvalitetssikring av alle håndhevingssaker, ved at pedagog og jurist samhandler gjennom hele saksbehandlingen. Hos oss jobber stort sett alle medarbeidere med håndhevingssaker, grunnet stor saksmengde.

Vi har våren 2021 evaluert og revidert våre vedtaksmaler. Arbeidet har videre bestått i å justere vår interne instruks i håndhevingssaker.

Vi vurderer at arbeid og kontinuiteten i fokus på erfaringsdeling av 9 A -saker styrker kompetansen internt i seksjonen og dermed kvaliteten på saksbehandlingen. I løpet av 2021 har vi ikke mottatt klager på vedtak i håndhevingssaker. Vår vurdering er at vi har god måloppnåelse på dette området.

Vedtak i klarspråk og tilpasset mottakeren (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak er skrevet i et klart språk og er tilpasset mottakeren

Hele embetet jobber med å forbedre kompetansen på klarspråk. Dette bidrar til mer brukervennlige vedtak. Alle våre medarbeidere har mulighet til å delta på kurs om klarspråk. Ved godkjenning av sakene har seksjonslederne fokus på at vedtakene er skrevet i et klart språk som er tilpasset mottakeren.

Vår kommunikasjonsavdeling legger jevnlig ut råd og tips om hvordan vi kan bli bedre på klart språk.

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Vi ser at i kommuner hvor det er stabilitet på skoleeier og ledergruppa, er det få vedtak med rettsanvendelsesfeil. I kommuner med nytilsatte skoleeier/ skoleleder, og også i noen små kommuner, erfarer vi at kommunen fatter vedtak med rettsanvendelsesfeil. I disse sakene veileder vi skoleeier/ -leder. Vi ser at rettsanvendelsesfeil reduseres etter veiledningen.

Vi mottar henvendelser fra kommunene om veiledning på de ulike rettsområdene. I de fleste sakene kan vi veilede, men i noen få saker må vi be Udir om veiledning/ avklaring.

Vi har hatt forvaltningsloven som hovedtema på en nyhetssending, dette ut fra en risikovurdering. Vi har og hatt forvaltningsloven, skoleeiers rolle og ansvar og kapittel 9 A som tema på samling for nye skoleeiere.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra barnehagemyndigheten med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Det er i varierende grad at barnehageeiere og barnehagemyndigheter forstår, formidler og etterlever regelverket. Variasjonen kan forklares med at det er mange små kommuner med lav kapasitet og kompetanse på barnehageområdet, mens andre kommuner har større kapasitet. Det er også skifte av barnehagemyndigheter gjennom hele året, og mange trenger veiledning i myndighetsoppgaver og barnehageloven.

Vi har særlig jobbet med tre virkemidler for å redusere rettsanvendelsesfeil hos barnehagemyndigheten: Veiledning, tilsyn og klagesaksbehandling. I mange av klagesakene der vi ser at kommunen ikke har oppdatert lovforståelse, tar vi kontakt med kommunene og tilbyr de veiledning på hvordan barnehageloven skal forstås og hvilke faktorer de ulike vurderingene kan bygge på. Vi er oppmerksomme på utfordringen det er å skulle være både veileder og klagebehandler. Vi erfarer at kommunene setter pris på at vi er proaktive med veiledningen. Det skjer også at vi følger opp tilsyn med veiledning. Det kan for eksempel dreie seg om krysningspunktet mellom forvaltningsloven og barnehageloven. Vi har også gitt før-veiledning i forbindelse med tilsyn, spesielt på lovkravene både i barnehageloven med forskrifter, men også til forvaltningslovens bestemmelser som for eksempel opplysning av saken, krav til begrunnelse og hvordan gjøre en barnets beste vurdering. Vi ser i flere tilfeller at kommunene endrer sine rutiner, maler osv. etter et tilsyn, noe som igjen får direkte betydning for færre rettsanvendelses- og/eller saksbehandlingsfeil.

Vi vurderer at rettsanvendelsesfeil er redusert.

Vi synes å merke at kommunene er godt orientert om regelendringene som trådte i kraft 01.01.2021. Vi kan imidlertid ikke se at det har skjedd noen nedgang i antall klagesaker hvor vi opphever vedtaket pga. manglende individuell vurdering, og/eller pga for dårlig opplysning av saken.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

I 2021 har nettverksbygging og veiledning om ny integreringslov vært vår hovedprioritet på dette området.

Fylkeskommunen har på bakgrunn av deres nye oppdrag om bosetting uttrykt at de trenger å ha tett dialog med Statsforvalteren for å kunne gjøre gode vurderinger når de skal anbefale bosettingskommuner. I kommunedialogen vår er det og viktig at vi kjenner til hvilke kommuner som bosetter flyktninger. Vi vurderer dermed at et nært samarbeid er viktig for begge parter. Vi har og invitert NAV inn i dette samarbeidet om integrering og bosetting. Vi erfarer at kommunene trenger informasjon om hvilket ansvar de ulike etatene har, så sammen har vi arrangert digitalt fagseminar for de som jobber med bosetting og integrering og informert om dette. Statsforvalteren har i tillegg til dette gjennomført veiledningsseminar om ny integreringslov for kommunene, fylkeskommunen og NAV.

Vi vurderer at måloppnåelsen som god.

Statsforvalterens bidrag til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting (fra kapittel 3.3.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting.

Som nevnt i 3.1.3.8 og i 7.3.8.10.5 har vi etablert samarbeid med fylkeskommunen og NAV om integrering og bosetting. Vi får gjennom klager, tilsyn, henvendelser og kommunedialog kjennskap til hvilke utfordringer og muligheter kommunene har på dette området, og vi kan videreformidle dette til fylkeskommunen. Denne informasjonen er viktig i vurderingene og anbefalingene deres for rask og treffsikker bosetting.

3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk**3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov****Barnehage**

I Troms og Finnmark er andelen pedagogiske ledere med midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet 7,6 %. Det er omtrent det samme som i 2020. Det er store variasjoner på andel pedagogiske ledere med godkjent utdanning fra kommune til kommune. Enkelte kystkommuner har store utfordringer med å rekruttere nok barnehagelærere. Vi ser også en stor nedgang i andel pedagogiske ledere i samiske barnehager. I 2021 hadde i overkant 40 % av samiske pedagogiske ledere godkjent utdanning. Dette til tross for at noen kommuner har 100 % dekning av pedagogiske ledere med godkjent utdanning.

I samarbeid med Samarbeidsforum for ReKomp har vi fordelt 30 % av kompetansemidlene til lokal tilrettelegging. Tiltakene har vært prioritert mellom barnehagelærerutdanning (norsk og samisk), fagskole i spesialpedagogikk og samisk videreutdanning i språk.

Skole

Det er store forskjeller i Troms og Finnmark hva angår andel lærere med godkjent lærerutdanning. I små kommuner ser vi at andelen ufaglærte lærere er høy, og i enkelte skoler er andelen ufaglærte lærere over 50 %. Dette er et tema som tas opp på kommunemøter, og i vår dialog med de aktuelle skoleeierne.

Vi ser og at det er få søkere til skoleeier- og lederstillinger i små kommuner. I enkelte kommuner har det vært utskifte av både skoleeier- og ledere i løpet av kort tid. Noen av disse kommunene er med i oppfølgingsordningen, og har da etter dialog med veiledere og Statsforvalteren, bedt om videre veiledning fra veilederne de har hatt gjennom Oppfølgingsordningen. Veilederne følger ny skoleeier og leder tett, og bidrar til at skoleeier og leder raskere blir trygge i sin rolle og mandat.

Vi samarbeider tett med UH, som gjennom sitt partnerskap i de ulike regionene ser hvilke områder de ansatte trenger kompetanseheving i, utover det som hører inn under lokal kompetanseheving og kvalitetsutvikling.

Samisk fjernundervisning

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har ansvaret for koordinering av fjernundervisning i nordsamisk språkopplæring i hele landet. Det er etablert et langvarig samarbeid med Samisk Høgskole om etterutdanning av fjernundervisningslærere i nordsamisk. I 2021 ble det avholdt to nettseminarer med didaktikk og digital undervisning som tema. Det ble i samarbeid med Samisk Høgskole avholdt en fysisk fagsamling for ca 50 fjernundervisningslærere 14.-15.10.2021 med tema kvalitet i fjernundervisning og hospitering. Statsforvalteren og Samisk Høgskole har samarbeidet om å utvikle et 15 studiepoengs videreutdanningstilbud i fjernundervisningspedagogikk for nordsamiske lærere som gjennomføres med stor deltakelse fra høsten 2021.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle barnehage- og skoleeiere som deltar i ordningene sikrer at kompetansebehov er vurdert gjennom lokale prosesser som involverer ansatte i virksomhetene.

Barnehage

Vi har i samarbeid med UIT, Norges arktiske universitet arrangert en større digital konferanse der kartlegging, analyse og vurdering av kompetansebehov var tema. Vi har i tillegg har søkelys på at kompetansebehovene skal skje gjennom lokale prosesser som involverer ansatte.

I rapporteringen fra barnehageeierne (partnerskapene) får vi tilbakemeldinger på at de får god hjelp av UH til å arbeide med analyse og drøfting av kompetansebehovene underveis.

Skole

Rapporteringen fra partnerskapene i desentralisert ordning, viser at for de aller fleste av tiltakene er de ansatte på skolen involvert i utvelgelse av tema og

tiltak i samarbeid med de ulike nivåene i organisasjonen og UH i en eller annen form. Det vises til elevundersøkelser og skoleresultater som utgangspunkt for drøftinger av hva behovene er i skolene. De som ikke har drøftet dette med de ansatte har planlagt at dette skal gjøres, for så å spesifisere tema og tiltak.

Kompetanseløftet

Behovsmeldingene og rapporteringene viser at de ansatte er med i kartleggingen av behov som gjøres i kommunene. Barnehage- og skoleeiere som har partnerskap med UiT Norges arktiske universitet har brukt analyseverktøyet KOSIP til å vurdere kompetansebehov hos alle ansatte. Dette gjelder også ansatte hos PPT. De som samarbeider med annen UH har brukt analyseverktøy i samråd med partnerskapet.

Tiltak møter lokale behov og er forankret i langsiktige kompetanseutvplaner (fra kapittel 3.4.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle samarbeidsforum sørger for at tiltak er forankret i lokale behov og at prioriteringer er forankret i en langsiktig felles plan.

Barnehage

Samarbeidsforumene for ReKomp Troms og ReKomp Finnmark har i sine innstilling for 2021 tatt utgangspunkt i de to langsiktige planene for de to gamle fylkene. Disse planene har sin bakgrunn i kartlegging og analyse av kompetansebehov i de to regionene i Troms og Finnmark for 2019-2022.

Samarbeidsforum for Troms og samarbeidsforum for Finnmark har i 2021 hatt en prosess med sammenslåing og i den forbindelse har de langsiktige planene blitt slått sammen til en felles langsiktig plan. Denne planen er gjort kjent i sektoren. Alle kompetanseutviklingstiltak i 2021 er forankret i lokale behov og langsiktig plan.

Skole

Samarbeidsforumet for desentralisert ordning har i sin innstilling for 2021 gjort dette med utgangspunkt i det som kommer frem av lokale behov i de regionale kompetanseutviklingsplanene.

Samarbeidsforumet har i løpet av 2021 utarbeidet en ny overordnet langsiktigplan. I planen fremgår samarbeidsforumets prioritering, gjort med bakgrunn i en kartlegging og analyse av kompetansebehovet i hele fylket sett opp mot målsetningen i tilskuddsordningen.

Kompetanseløftet

Når det gjelder kompetanseløftet så har samarbeidsforum sikret at tiltak er forankret i lokale behov, og dette har kommet frem gjennom behovsgrunnlagene til kommunene. Rapporteringen for 2021 viser at eierne mener at tiltak er/vil bli godt forankret i lokale behov da alle eierne har, eller planlegger å ha prosesser som involverer alle de ansatte i å vurdere kompetansebehov. I 2021 var det ikke utarbeidet en langsiktig plan som gjaldt for kompetanseløftordningen. Fra 2022 er en slik plan på plass, og kan brukes av samarbeidsforum som grunnlag for prioritering av tiltak.

Kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap med UH (fra kapittel 3.4.1.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Alle samarbeidsforum sikrer at barnehage- og skolebaserte kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap mellom barnehage-, skoleeiere og UH

Regional ordning

Rapporteringen viser at det varierer hvor tett partnerskapene er, ettersom hvor de er i prosessen. Men de fleste partnerskapene har tett samarbeid der eiere, regionkontakter/koordinatorer og UH har kontinuerlig kontakt. De har utarbeidet konkretiseringsavtaler, har planleggingsmøter, de gjennomfører og evaluerer tiltakene.

Desentralisert ordning

Rapporteringen viser at det nå er et tett samarbeid mellom UH og skoleeiere/koordinatorer, også nærmere skolens ansatte. Dette avhenger noe av i hvilken fase av arbeidet partnerskapet er. Hovedinntrykket er også at det er reelle partnerskap hvor partene lærer av hverandre og tilpasser tiltakene til utfordringene i de enhetene/på de nivåene i organisasjonen en til enhver tid har fokus på avhengig av hvor langt en har kommet i prosessen.

Kompetanseløftordningen

Alle kommunene og fylkeskommunen som er med i ordningen har inngått partnerskap med UH (INN v/ SePu, UiS v/ Læringsmiljøseneteret, UiT Norges arktiske universitet)

og Sami allaskuvla). Vi har etablert god kontakt med UiT som er en viktig bidragsyter inn i ordningen, både i samarbeidsforaene og ovenfor sektor. Samarbeidsforaene har drøftet nærmere hva partnerskap betyr. Dette vil bli fulgt opp gjennom samling for aktører i ordningen og i revidering av overordnet plan for tilskuddsordningen og de langsiktige planene for samarbeidsforaene.

Retningslinjene for tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnsopplæring med tilhørende kriterier, har bidratt til å tydeliggjøre krav om at kompetansetiltakene skal gjennomføres i partnerskap mellom eiere og UH. Dette har ført til at samarbeidsforumene på en bedre måte har kunnet sikre at kompetanseutviklingen skjer i samarbeid i partnerskap. Det ligger nå forventninger i ordningen om at partnerskap skal inngås før man melder behov om deltakelse, og UH kommer dermed tidlig inn i prosessen med vurdering av behov, kartlegging og vurdering av tiltak.

Kompetanseløftet for spes.ped. og inkluderende praksis (fra kapittel 3.4.1.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Kompetansetiltakene omfatter den brede målgruppen i laget rundt eleven, inkludert PPT

Alle kommunene som deltar i kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis i Troms og Finnmark fylke har en bred målgruppe for utviklingsarbeidet. Deltakere er ansatte i både skoler, barnehager, PPT og andre kommunale støttejenester som helsestasjon, skolehelsetjeneste, barnevern mm. Flere av kommunene viser til at de ser kompetanseløftet i sammenheng med innføring av ny barnevern/oppvekst-reform.

Statped (fra kapittel 3.4.1.1.1.5 i TB)

Rapportere på

Statped er involvert ved behov

Statped deltar i arbeidsutvalget for kompetanseløftordningen, som lager forslag til innstilling over innkomne behovsgrunnlag som oversendes felles samarbeidsforum. Partnerskapene mellom eiere og UH tar kontakt med Statped dersom de ser at de har behov for bistand i utviklingsarbeidet. Statped vil fremover inviteres til å delta i dialogmøtene som embetet har med kommunene/eierne i oppfølgingen av kompetanseløftet.

På skoleeiermøte har Statped deltatt og snakket om hvilken rolle og ansvar de har i kompetanseløftet og i arbeidet med lokal kompetansebygging.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Oppfølgingsordningen:

Gjennom oppfølgingsordninga har kommunene som har gjennomgått forfasen skoleåret 2020-21 fått kompetanseheving i å analysere egne resultater i grunnskolepoeng, elevundersøkelser og nasjonale prøver med sikte på å forbedre kvaliteten og resultatene i opplæringa. Vi ser en variasjon i analysekompetansen lokalt og hvilken kapasitet som finnes til å gjøre et godt analysearbeid.

Målretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov (fra kapittel 3.4.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge

Alle kommunene i Troms og Finnmark som har avsluttet forfasen og startet oppfølgingsordningas gjennomføringsfase har kartlagt, analysert og laget et utfordringsbilde med tiltak.

Det har vært ulik framdrift i arbeidet blant kommunene. Vi ser at kommuner og skoler som har stabilitet i personalet (skoleeier, ledere og annet personal) har de beste forutsetningene for å få til god framdrift.

De vanligste tiltakene er: Kvalitetssystemarbeid hos skoleeier og i skolene, lederveiledning, arbeid med å forbedre læringsmiljøet og øke elevenes læringsutbytte, arbeid med grunnleggende ferdigheter, arbeid med profesjonelle læringsfellesskap, utarbeide system for oppfølging av nasjonale prøver, elevundersøkelse og kartlegginger i skole og barnehage, utarbeide kvalitetsplaner/utviklingsplaner og samkjøring med andre kvalitetsutviklingsordninger (IBS, læringsmiljøprosjektet, kompetanseløftet, Dekomp, ReKomp).

Tidligere Finnmark:

I 2020 ble seks nye kommuner trukket ut til oppfølgingsordningen.

Én kommune i tidligere Finnmark gikk ikke i gang med arbeidet med oppfølgingsordningen.

To av kommunene deltar også i Læringsmiljøprosjektet og har derfor hatt en tilpasset forfase .

Tre kommuner har avsluttet forfasen våren 2021 og startet gjennomføringsfasen høsten 2021. De har alle fortsatt med samme veiledere som bidrar i prosessen i et samarbeid med Statsforvalteren. En kommune har valgt kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis med et tverrfaglig perspektiv i sin gjennomføringsfase. De er i gang med kompetanseheving innen det spesialpedagogiske feltet i alle fagfelt rundt laget for barnet. Den andre kommunen har valgt å ha særlig tiltaksvekt på de to største skolene, men har også en kvalitetssatsing på skoleeier og lederkollegiet. Arbeidet gjennomføres etter planen, og ledes godt av skoleeier. Den tredje kommunen har hatt utskifting på skoleeier- og rektornivå med noe lavere framdrift i første del av gjennomføringsfasen. Arbeidet er konsentrert rundt kvalitetssystem og kvalitetsplan.

Tidligere Troms:

I 2020 ble fire nye kommuner trukket ut. Alle fire kommunene avsluttet forfasen i 2021. De samme fire kommunene startet opp gjennomføringsfasen høsten 2021. De har alle fortsatt med samme veiledere som bidrar i prosessen i et samarbeid med Statsforvalteren.

En kommune har valgt å fokusere på lesing som grunnleggende ferdighet i sitt arbeid med kvalitetsutvikling. Denne kommunen har fått til et godt systematisk arbeid. I både forfasen og nå i gjennomføringsfasen har kommunen klart å involvere/samarbeide med både barnehage, SFO og PP-tjenesten. Skoleeier er tett på i dette samarbeidet. Kommunen forsøker å se dette arbeidet i sammenheng med pågående prosesser i Dekomp. Kommunen har samarbeid med samme veiledere i begge ordningene.

Den største av de fire kommunene fra tidligere Troms: fem skoler er med i oppfølgingsordningen. Skoleeier har utfordringer med å være tett på i samarbeidet. Dette skyldes kapasitetsutfordringer i personal på skoleeiernivå. Alle fem skoler er små skoler med ulike utfordringer: dårlig tilgang på kvalifisert personale, ustabilitet i personalet, etc. Alle skolene har samarbeidet godt med veiledere. Skolene har analysert seg frem til ulike utfordringsbilder med behov for ulike tiltak. Alle skolene har laget utviklingsplan for arbeidet i gjennomføringsfasen. Skolene har ulik progresjon i arbeidet. Dette skyldes at enkeltskoler har større utfordringer enn andre når det gjelder stabilitet i personal. Spesielt to skoler sliter med å finne flyten mellom utviklingsarbeid og daglig drift.

Den nest største kommunen i uttrekket fra tidligere Troms har utfordringer med å se de ulike kvalitetsutviklingsordningene i sammenheng. I tillegg opplever enhetslederne på skolene i kommunen at skolene må forholde seg til for mange kvalitetsutviklingsordninger samtidig. Denne kommunen har også hatt lederskifte i skoleeierrollen. Dette skiftet kom helt på slutten av forfaseperioden. Kommunen er allikevel godt i gang med gjennomføringsfasen. Tiltakene som iverksettes har som mål å styrke pågående prosesser i kommunens deltakelse i IBS og Kompetanseløftet for inkluderende praksis.

Den fjerde kommunen fra tidligere Troms er en liten kommune med to deltakende skoler i oppfølgingsordningen. Den største skolen i kommunen har store utfordringer med stabilitet på ledernivå. Hele ledelsen skiftes ut midt i gjennomføringsfasen. Skoleeier er engasjert og tett på i arbeidet. Samtidig har ledere på den største skolen hatt utfordringer med å skape engasjement i skolepersonalet rundt kvalitetsutviklingsarbeidet. I denne kommunen ønsker man gjennom tiltak å styrke kommunens deltakelse i IBS og Dekomp. Hovedmålet i kommunens arbeid er å øke elevenes motivasjon for læring i skolen.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Vi har evaluert av Covid-19, trinn 2. Rapport er oversendt DSB. Vi har ellers ikke hatt mange større hendelser i 2021, men kan nevne ekstremværet Frank og strømutfall på Nordkyn. Det er gjennomført en evaluering, blant annet basert på kommunenes rapportering.

I tråd med strategisk plan for mottak av reaktordrevet fartøy til Tromsø er det gjennomført tverrfaglig evaluering etter mottak av reaktordrevet fartøy i mai 2021. Egen rapport er utarbeidet.

Statsforvalteren evaluerer fortløpende behov for justering av planverk etter hendelser.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ikke avvik

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

Ingen avvik

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Ingen avvik

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Samfunnssikkerhet og beredskap

Ingen avvik.

Statsforvalteren har underliggende planer for våre egne ansvarsområder knyttet til SBS. Vi vil imidlertid påpeke at det er utfordrende å utarbeide et underliggende planverk for SBS på regionalt nivå. Vi vil knytte dette til at statlige aktører enten ikke har fått tilsvarende oppdrag eller ikke prioriterer et slikt arbeid.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Vi har hatt redusert GIS-kompetanse ved embetet som har vært knyttet til omstilling på grunn av ny budsjettfordelingsmodell. Vi har derfor ikke hatt tilstrekkelig framdrift på arbeid med merking av verneområder i 2021.

Handlingsplanen for hornedykker skulle vært fulgt opp med en totalkartlegging og oppsummering av status for arten og vurdering av tiltak. Vi har ikke hatt kapasitet til dette i 2021, men planlegger å prioritere dette arbeidet i 2022.

I VØI 5.1.5.20 er det spesifisert at tilleggsoppgaver til embetene vil bli lagt ut på FM-nett. Ett av disse gjelder pliktig organisering i vassdrag med anadrom laksefisk. Vi har ingen fullstendig oversikt over status for organisering i Troms, og hadde planlagt å begynne i år med å få en oversikt over status. Vi har ikke kunnet prioritere dette arbeidet i år pga. mange store oppgaver på fiskeforvaltningsområdet i 2021 (blant annet pukcellaks, gyro-oppfølging i Skibotn, revidering av forskrift om munningsfredningsbestemmelser).

På bakgrunn av en krevende ressursituasjon i 2021, svært stor saksmengde og mange utfordringer innenfor rovviltforvaltningen i vår region vurderer vi at vi periodevis ikke har klart å levere i henhold til tidsfrister på rovvilt (blant annet på klagesaker). Vi har tilført økte ressurser for å håndtere dette i 2022.

Koronasituasjonen har hindret tradisjonelle fysiske tilsyn store deler av 2021. I tillegg har vi hatt vakanser periodevis i 2021. Dette har påvirket tilsynsfrekvensen og vi hadde omkring 65 % måloppnåelse på tilsyn i 2021.

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Ingen avvik

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Vi har på grunn av pandemi og mange 9a-6 saker måtte nedprioritere tilsynsaktiviteten med opplæringsloven.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik på jord- og skogbruksområdet.

På reindriftsområdet har vi hatt avvik i forbindelse med tilskuddsbehandling da vi andre år på rad ikke har fått sent ut tilbakebetalingskrav av urettmessig utbetalt krisemidler i 2020. Da vi skulle i gang med dette senhøsten kom melding om at en ny beitekrise var i emning.

I tillegg har vi vært svært forsinket i behandling av både tilskudd til siidaandeler og til distrikt. Det iverksettes tiltak for å forhindre disse utfordringene i 2022.

Videre har vi et stort etterslep på søknader om nytt reinmerke og søknader om gjeterhytter og reindrifsanlegg.

Vi har også etterslep på oppfølging av ulovlig reindrift i våre områder, samt kartlegging og oppfølging av ulovlige hytter, gjerder og anlegg.

Det er svært beklagelig at vi må prioritere bort saker som er av stor betydning for den enkelte siidaandelsleder og som kan bidra til bedre drift i distriktene.

Hovedårsaken til avvik på flere områder er ressursmangel og mange andre ressurskrevende prioriterte oppdrag. Herunder tilskuddbehandling og kontroll, vi har over 400 siidaandeler, vi har store utfordringer i konvensjonsbeiteområdet i Troms og reintellinger har vist seg meget ressurskrevende da næringen ikke ønsker å samarbeide med forvaltningen.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for:

- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å styrke ledelsesforankringen av kvalifiseringsprogrammet
- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å øke kompetansen på kvalifiseringsprogrammet i NAV-kontorene, herunder hvordan det sikres kompetanse om at kvalifiseringsprogrammet er en lovbestemt rettighet for de brukerne som fyller vilkårene
- Hvordan statsforvalteren har fulgt opp NAV-kontor med særskilte utfordringer i gjennomføringen av kvalifiseringsprogrammet
- Hva er de største utfordringene i kommunenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet?

I Troms og Finnmark er KVP tema i jevnlige veiledninger og i flere møter med både NAV-lederne og i samarbeidsmøter med NAV fylke.

Statsforvalteren inviterte i september 2021 til digitalt KVP nettverk for alle NAV-ansatte i fylket. Samling ble avholdt med 120 deltakere fordelt på tre dager. Både NAV-ledere og statlige og kommunale veiledere deltok. Tema for samlingen var grunnleggende kunnskap om KVP. KVP som rettighet, identifisering av mulige deltakere, inngangsvilkår og innhold i program. Andre samling i desember 2021 hadde samhandling og individuell plan som tema. Det er planlagt fire årlige nettverkssamlinger framover for å diskutere konkrete saker, utfordringer og aktuelle KVP-tema. NAV ansatte oppfordres til å foreslå aktuelle tema til samlingene.

Statsforvalteren har også tatt inn KVP som eget tema i NY i NAV- opplæringen i fylket.

I tilknytning til nettverket er det opprettet Teams-gruppe med mulighet for spørsmål, svar, nyheter og annet som berører arbeidet med KVP.

Statsforvalteren har dedikerte kontaktpersoner på KVP området, som har løpende god kontakt for drøfting og veiledning rundt KVP arbeidet på lokalkontorene. Mye av denne kontakten har i 2021 nødvendigvis foregått pr. telefon eller e-post.

NAV-kontorene opplyser at de største utfordringene i KVP arbeidet dreier seg om kapasitet, prioriteringer og ressurser innad i kontoret. Veilederne opplyser å ha liten tid til oppfølgingsarbeid. Fra Statsforvalterens side oppleves det som utfordrende å få NAV-ledere og kommunedirektører til å prioritere KVP som et aktivt og godt tiltak. Det foreligger i liten grad nasjonale målinger på de kommunale tjenestene, slik at arbeid med KVP ofte nedprioriteres til fordel for statlige satsinger og tiltak.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal beskrive utøvelsen av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket; herunder hva slags aktivitet det stilles vilkår om, og hvorvidt statsforvalteren generelt oppfatter aktivitetene som hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning.

Statsforvalterens generelle inntrykk er at NAV-kontorene bruker aktivitetsplikten som et bidrag til overgang til arbeid og utdanning. Vi har i 2021 ikke mottatt klagesaker eller henvendelser som gir oss grunnlag for å hevde annet. Aktivitetstilbudene fremstår som enkle og tilpasset de brukerne og det formålet tiltaket har. Vi er også kjent med at tiltakene varierer stort fra kommune til kommune.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal beskrive hvilke kompetansehevende tiltak de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret, og redegjøre for hvordan statsforvalteren har tilrettelagt for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV.

Gjennom jevnlig dialog med både NAV-ledere og veiledere, har Statsforvalteren veiledet for best mulig oppfølging av utsatt ungdom. Gjennom flere tiltak på barneperspektivet og egen fagdag på dette, ble det også noe fokus på utsatt ungdom. Målsettingen var å gjennomføre en opplæring med diskusjon på utsatt ungdom og unge voksne sammen med NAV fylke, men dette ble dessverre ikke prioritert av NAV. Det planlegges gjennomført i 2022.

Barn og unges særskilte behov under pandemien (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for sin oppfatning av i hvilken grad og hvordan NAV-kontorene systematisk har tilrettelagt for å ivareta barn og unges særskilte behov under pandemien.

NAV-kontorene har i større og større grad blitt mer oppmerksomme på barn og unges særskilte behov gjennom pandemien. I 2021 var alle opptatt av temaet, uten at vi kan påstå at alle jobbet systematisk med tiltak eller tilrettelegging for gruppen.

Helse- og sosialavdelingens oppfatning er at NAV-kontorene har hatt stor forståelse og vilje, men at det har vært svært krevende å tilrettelegge for behovene på en systematisk måte. Mange har jobbet godt med barn og unges behov, samtidig som vi ser en variasjon fra kommune til kommune.

Økonomisk rådgivning under pandemien (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for sitt arbeid med økonomisk rådgivning under pandemien.

Sosial- og familieseksjonen har tilbudt alle arrangerte kurs i økonomisk råd- og veiledning gjennom Statsforvalteren i Trøndelag og Statsforvalteren i Vestland. Både grunn-, videregående- og ekspertkurs. Alle via Teams.

Vi har i flere år hatt nettverk for økonomiske rådgivere i fylket, altså de med de mest krevende sakene. Nettverket ble evaluert og justert, og gjennomførte flere møter med svært godt oppmøte.

I tillegg opprettet vi nettverk for økonomisk rådgivning på veiledernivå. Disse ble opprettet i de geografiske områdene NAV-kontorene er inndelt i, med vekt på egen råderett over nettverkene. Møtene er derfor gjennomført ut fra deres egne behov. Det er tilbudt både kompetanseheving, diskusjoner og erfaringsdeling i nettverkene. Oppfølging og utvikling av nettverkene fortsetter i 2022.

Økonomisk rådgivning har også vært tema i alle ledermøter med NAV, og flere kontor har meldt om økning i antall saker eller krevende saker. Disse kontorene har fått tilbud om ekstra oppfølging og veiledning.

I klagesaksbehandlingen kan vi se at enkelte brukere ikke er tilbudt tjenesten opplysning, råd og veiledning etter lovens § 17. Dette er derfor fulgt opp og vi har blant annet oppfordret brukerne å søke om denne tjenesten. Dette har i hovedsak dreid seg om økonomisk rådgivning.

Vilkår for norskopplæring (fra kapittel 7.3.1.7 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal følge med på og beskrive innføring av norskopplæringsplikt for mottakere av økonomisk stønad og kommunenes erfaringer med den nye lovbestemmelsen.

Sosial- og familieseksjonen har gjennom klagesaker, tilsyn og andre henvendelser, ingen indikasjoner på at dette ikke gjennomføres etter lovens intensjon i de kommuner det er nødvendig. Vi har ikke undersøkt dette nærmere.

Digitalisering av sosiale tjenester (Digisos) (fra kapittel 7.3.1.8 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for sin oppfatning av hvordan digitalisering/DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Sosial- og familieseksjonen har fulgt utviklingen av DIGISOS nøye gjennom 2021 og etterspurt rapporteringer på dette jevnlig fra direktoratet. Vi har oppfordret til bruk av de digitale tjenestene som er mulige, og at dette gjøres kjent i kommunene. Per september 2021 var 34 kommuner koblet på DIGISOS, men kun 8 av disse hadde tatt i bruk innsynsløsningen (for brukerne).

Enkelte kommuner melder om økt antall saker i fm digitaliseringen, men stort sett er det kun positive erfaringer fra både ansatte i og brukere av NAV. Dette øker helt klart tilgjengeligheten for å kunne søke økonomisk sosialhjelp.

Utfordringen ligger i at skjemaet ikke er særlig tilrettelagt for å søke om andre sosiale tjenester og heller ikke klage. Det er mulig å klage digitalt på alle andre tjenester i NAV, men ikke de sosiale tjenestene. Dette er en bekymring som vi har delt med direktoratet, og noe som begrenser tilgjengeligheten og muligheten til å klage for de vanskeligst stilte.

Gevinstrealisering (fra kapittel 7.3.1.9 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Statens helsetilsyns og Arbeids- og sosialdepartementers områder i årsrapport for 2021.

Etter sammenslåingen av embetene i nord, har vi fått et større fagmiljø og bedre kvalitet i tjenestene. I 2021 ser vi at vi har fått enda større utbytte av sammenslåingen enn tidligere. Dette henger også sammen med endret intern organisering i Helse- og sosialavdelingen, men inndeling i 4 seksjoner: kommune, spesialist, fagutvikling og Sosial- og familie. Den nye organiseringen gir bedre oversikt og letter gjennomføringen av oppdragene våre.

Statsforvalteren har brukt mye tid på å harmonisere forståelsen av klagesaksbehandling og gjennomføring av tilsyn etter sammenslåingen. Kvaliteten har blitt bedre, også gjennom utbedring av maler og rutiner. Vi har stadig et større fokus på områdeovervåking, noe som har bedret kvaliteten på arbeidet på flere områder betraktelig.

Sammenslåing av embetene i Troms og Finnmark har klart ført til et større fagmiljø. Det har gitt oss flere å spille på, og vi har utarbeidet gode rutiner.

Tjenestene har blitt mindre sårbare enn før, og det er flere å spille på lag med. Det har ført til større gjennomføringsevne av eksempelvis digitale opplæringer, nettverksmøter og behandling av krevende klagesaker. Dette kommer innbyggerne til gode.

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven og gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Oppdraget knyttet til oppfølging av kommunene og deres krisesentertilbud var et prioritert område i første halvdel av 2021. Vi planla og gjennomførte samarbeids- og dialogmøter med krisesentrene og tilhørende kommuner, både sammen med RVTS og Bufdir. Vi erfarte i vårt arbeid at tilbudet som gis varierer mye ut fra krisesentrenes økonomiske situasjon og kommunenes involvering. Vi fikk kjennskap til store utfordringer ved flere krisesentre som førte til planlegging av tilsyn i 2022.

Krisesentertilbudet og bruken av sentrene var påvirket av pandemisituasjonen. Mange av sentrene opplevde færre henvendelser og en nedgang i antall overnattingsdøgn til fordel for økende andel dagbrukere. Det ble sendt ut informasjon til alle kommunene om krisesentertilbudet etter oppfordring fra Bufdir. Dessverre var det få kommuner som fulgte oppfordringene om å legge ut mer informasjon på sine nettsider.

Kommunene bør komme mer på banen slik at de tar sitt ansvar for et helhetlig krisesentertilbud for sine innbyggere og jobber mer med implementering av den faglige veilederen sammen med RVTS.

Den videre dialogen med kommunene og krisesentrene vil danne grunnlaget for aktuell tilsynsaktivitet på et senere tidspunkt. Krisesentertilbudet for den samiske delen av befolkningen, voldsutsatte menn, personer med nedsatt funksjonsevne og de med rus- og psykiske helseplager, er viktige punkter som kommunene må jobbe videre med.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	39
Antall krisesentertilbud i fylket	6
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2019	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2019	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2020	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2020	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2021	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2021	0

Statsforvalteren skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall behandlede søknader, og fattede vedtak inndelt i innvilgelser, avslag og avvísninger (avslag og avvísninger skal differensieres i rapporten) knyttet til hver sakstype, etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova i årsrapporten. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes statsforvalteren differensiere rapporteringen for saker ut ifra sakstype, dvs. etter om sakene gjelder bokstav a), b) eller c).

Statsforvalteren skal rapportere på andelen separasjons- og skilsmisessøknader som er mottatt digitalt.

Viser til tabell under.

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Statsforvalteren har ikke fattet vedtak etter barneloven i 2021

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	448	436	0	12	71 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	433	411	14	8	71 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	21	18	2	1	33 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamiliemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	11	6	4	1	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	45	39	6	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av embedets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område. Dette kan for eksempel være hvilke typer saker som dominerer, utviklingstrekk og utfordringer. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter statsforvalteren.

Når det gjelder henvendelser i separasjons- og skilsmisssaker, har vi en jevn tilstrømming av henvendelser på telefon med spørsmål om saker under behandling. Dette kan være både ren informasjon om saksbehandlingstid, eller forklaring av utsendte brev. Antall henvendelser har ikke endret seg særlig de siste årene.

Statsforvalteren mottar mange henvendelser, særlig over telefon, fra foreldre og fra barneverntjenester som trenger veiledning på problemstillinger i forhold til barneloven. Foreldre som kontakter oss ber særlig om veiledning på fordeling av reisekostnader ved samvær og saksbehandling ved samværsaker for retten. Barneverntjenestene søker særlig veiledning på problemstillinger der barneverntjenesten er inne i en foreldrekonfliktsak, dette gjelder særlig undersøkelser og tiltak i høykonfliktsaker. Veiledning skjer i all hovedsak over telefon, men vi får også en del skriftlige henvendelser. Barneverntjenestene har etterspurt at det veiledes på og at det settes fokus på disse 2-spor sakene (barnelov/barnevernlov), og dette planlegges som et hovedtema på barnevernledersamlingen i 2022.

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Statsforvalteren har ikke gjennomført tilsyn med familievernkontorene i 2021. Vi hadde tilsyn med alle 6 kontorene i 2019. Vi har ikke fått risikoinformasjon i løpet av 2021 som har gjort det nødvendig med tilsyn.

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Buudir vil oversende utfylte skjemaer med data på utvalgte indikatorer fra kommunenes halvårsrapportering og SSB. Disse skjemaene skal benyttes som underlag i statsforvalterens vurdering av risikobildet i kommunal barnevernstjeneste.

Alle tjenestene i Troms og Finnmark har etablert en formalisert akuttberedskap. Flere tjenester har inngått interkommunale samarbeid om akuttberedskap, og her har de "store" tjenestene i Troms og Finnmark, som Tromsø, Harstad, Alta, Hammerfest, "latt ansvar" og vært på tilbudssiden. Vi har gjennom rapportering og på våre dialogmøter, etterspurt organisering, erfaringer og evaluering av akuttberedskapen. Vi ber fortløpende om evaluering av ordningene i vår dialog med kommunene. Vi veileder også om mulige organiseringer av akuttberedskapen.

Vi vurderer at kommunene i Troms og Finnmark har gjort en god jobb for å få på plass akuttberedskap. Vi har ingen kommuner som vi per i dag vurderer ikke har en forsvarlig akuttberedskap. Det er lange avstander i fylket, og avstandene blir lengre å håndtere når det inngås interkommunale samarbeid om akuttberedskapen. Vi har veiledet mye på mulige løsninger og organiseringer for å ivareta responstid. Vi vurderer at kommunene er kreative og finner gode løsninger i godt samarbeid, eksempelvis med andre kommuner.

Flere av kommunene som drifter akuttberedskap innen egen kommune, har gitt uttrykk for at dette er kostnadskreven og utreder nå interkommunale samarbeid. Vi har bedt om orientering fra disse kommunene dersom det blir endring i organiseringen. Det er særlig de små kommunene,

som ikke har inngått interkommunalt samarbeid om akuttberedskap som blir sårbare, og dette knytter seg da til bemanning og kompetanse.

Vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i Troms og Finnmark:

Statsforvalteren har i 2021 fulgt opp våre kommuner/tjenester gjennom dialogmøter, tilsynsmessig oppfølging, råd og veiledning, og oppfølging etter rapporteringer. Det har som del av dette vært en viktig oppgave for oss å bidra til at tjenestene har håndtert utbruddet av covid-19 på en trygg og effektiv måte, både ved at tjenestene er åpne og tilgjengelige, og at de sikrer at barn og unge som trenger det får riktig hjelp til riktig tid, også under pandemien. Opplysninger og informasjon som vi har fått fra de jevnlig kartleggingene i regi av Bufdir og Koordineringsgruppen for tjenester til sårbare barn og unge under pandemien, har vi også i år benyttet aktivt i vår område-overvåking og dialog med kommunene.

Barneverntjenestene i Troms og Finnmark er preget av store ulikheter når det gjelder kvalitet og risiko. Både de store og de små tjenestene kan ha utfordring med å holde god kvalitet og noen rapporterer om betydelige avvik på ett eller flere områder. De minste tjenestene er svært sårbare ved at de er få i tjenesten, og det er store utfordringer knyttet til å rekruttere og holde på kvalifisert personell. Vi ser at tjenester kan bli stående med vakante stillinger over lang tid. I Troms og Finnmark var det i 2021 5 tjenester som hadde 2 eller færre ansatte. Dette har vi vært bekymret for, og har etterspurt kommunens vurdering av interkommunalt samarbeid i vår dialog med tjenestene. Det er derfor gledelig at 2 av disse tjenestene fra årsskiftet inngikk i interkommunale samarbeid med nabokommunene. Vi vurderer det som avgjørende for å sikre forsvarlig drift og for å kunne ivareta de nye oppgavene som kommer med barnevernreformen. Det er videre pågående 2 prosjekter hvor henholdsvis 4 og 4 kommuner i Finnmarksdelen av fylket arbeider for å få på plass balanserte vertskommunesamarbeid, som også omfatter samarbeid på barnevernområdet. Dette arbeidet har vi støttet økonomisk med prosjektskjønnsmidler, og vi har også bidratt med veiledning underveis i utredningsarbeidet. Vi håper samarbeidsavtaler skal være inngått i løpet av første halvår 2022.

De store tjenestene har oftest bedre tilgang til kvalifisert personell ved rekrutteringer og i tjenesten, men kan ha andre utfordringer. Eksempler kan være stor saksmengde, stort sykefravær, stor turnover og utfordringer i forhold til ledelse og styring.

Vi ser det som kvalitetsøkende at flere tjenester i Troms og Finnmark tar del i de kompetansehevende tiltak som blir tilbudt fra Bufdir. Flere av våre tjenester har gjennomført tjenestestøtteprogrammet, 4 tjenester har hatt veiledningsteam, 7 tjenester avslutter veiledningsteam sommeren 2022, og de fleste av tjenestene er med i læringsnettverk. Utfordringen er at tjenestene bør være personellmessige stabile når kompetansehevende tiltak settes i verk, og dette er ei utfordring flere tjenester sliter med.

I 2021 har vi hatt noen tjenester vi har fulgt særlig opp på grunn av store utfordringer i tjenestene, herunder mangel på oppfyllelse av lovkrav, personalutfordringer, ledelse- og styringsutfordringer. Disse har blitt fulgt opp gjennom råd og veiledning, tilsyn, ekstraordinære dialogmøter. Samtidig ser vi gjennom rapporteringer og tilsyn at det er færre kommuner som vi vurderer som "røde" kommuner, altså kommuner med svikt eller stor fare for svikt i barneverntjenesten. Det vurderer vi som svært positivt, og alle nevnte tiltak ovenfor, samt målrettet arbeid fra kommunene, har bidratt til dette.

I 2021 har vi fortsatt med stort fokus på barnevernreformen som trer i kraft fra 2022. Både gjennom kontakt med enkelte kommuner og på andre digitale arenaer gjennom året hvor vi har møtt tjenestene/ kommunene. Barnevernreformen har vært tema på møter med kommunedirektører og ordførere, på barnevernledersamlinger, dialogmøter, nettseminarer og nyhetssendinger. Statsforvalteren har en intern arbeidsgruppe for arbeidet med reformen og vi har også en eksternt arbeidsgruppe sammen med Bufetat region nord, KS og Statsforvalteren i Nordland. Vi har hatt aktiviteter ut mot kommunene i 2021 og skal fortsette dette i 2022. Videre vil vi i 2022 ha særlig fokus på å følge med, og følge opp, mulige konsekvenser av innføringen av barnevernreformen. Vi ser allerede at det er økonomiske konsekvensene for kommunene i fylket ved at midlene til tidligere øremerkede stillinger nå er innlemmet i rammen. Beregninger viser samlet et tap på 9,7 millioner kroner etter innlemming for alle kommunene i Troms og Finnmark. Hovedtrekket ved fordelingen av de øremerkede midlene har vært at små kommuner med sårbare barneverntjenester har fått relativt størst andel av de øremerkede midlene, samt at Troms og Finnmark har fått relativt stor andel av de øremerkede midlene sammenlignet med resten av landet. Det betyr at Troms og Finnmark vil tape på innlemmingen og de kommunene som har fått relativt mest vil tape mest.

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Rapporteringskrav på tiltak i gevinstrealiseringsplanen

Søknadsbehandling separasjon og skilsmisssaker

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på arbeidet med å sentralisere saksbehandlingen av søknader om separasjon og skilsmisse etter ekteskapsloven innenfor de nye sammenslåtte statsforvalterne. Statsforvalterne skal gjennomføre en kartlegging av ressursbruk og kvalitet i siste kvartal 2022 og dette skal rapporteres i årsrapporten for 2022.

Tilsyn etter barnevernloven med forskrifter

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status på arbeidet i årsrapporten for 2021.

Separasjon og skilsmisse

Statsforvalteren følger med på utviklingen og de signaler vi får angående sentralisering av saksbehandlingen. Det er kommet få signaler og henvendelser om dette i 2021. Vi benytter Disam og følger videreutviklingen av dette verktøyet.

Vi har vært i kontakt med Bufdir og andre embeter for å finne de beste løsningene for elektronisk løsning, og sender alt elektronisk ut fra de mulighetene som saksbehandlingssystemet tillater. Vi retter oss etter eventuelle bemerkninger i klagesaker fra Bufdir, og mottar også stadfestelser.

Vi har brukt mellom 2 - 2,5 stilling på oppgaver innen separasjoner og skilsmisser. I tillegg bruker vi noe tid på anerkjennelse av utenlandske skilsmisser slik at den totale ressursbruken ligger på 2,3 - 2,8 stillinger.

Tilsyn etter barnevernloven med forskrifter

Kort tid etter sammenslåingen 1. januar 2019 tok vi i bruk nye felles rutiner, retningslinjer, maler og sjekklister for tilsynet vi gjør etter barnevernloven med forskrifter. Disse baserer seg på gjeldende veiledere fra Statens helsetilsyn og beste praksis fra embetene, og vi løser disse oppgavene på tvers av tidligere fylkesgrenser og embetsområder. Vi vurderer at vi har oppnådd gevinst i form av mer enhetlig saksbehandling og samlet sett også bedre kvalitet og mer virkningsfullt tilsyn. Vi har et kontinuerlig fokus på kvalitet og virkning/effekt ved tilsyn, og vi deltar også i prosjektet Kvalitetsutvikling i institusjonstilsyn som Statens helsetilsyn har.

Videre vurderer vi at vi på dette området har hatt gevinstrealisering i form av større fagmiljø, som gir redusert sårbarhet og større fleksibilitet i oppgaveløsningen. Barnevernseksjonen, som ivaretar disse tilsynsoppgavene, har medarbeidere lokalisert på kontorstedene Vadsø og Tromsø. Det er 80 mil mellom disse, og vi må benytte flytransport mellom kontorstedene. Vi erfarer at det medfører økte kostnader og økt reisetid å gjennomføre vår stedlige tilsynsvirksomhet på tvers av kontorstedene. Dette gjelder særlig for institusjonstilsynene, hvor vi i 2021 har gjennomført 69 stedlige tilsyn (og 1 digitalt etter § 6 i midlertidig lov om tilpasninger i regelverket for barnevernet mv for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19). Barneverninstitusjonene ligger geografisk spredt i fylket, fra Kvæfjord i sør til Alta i nord, og vi reiser mye og langt med fly, båt og bil for å få gjennomført institusjons-tilsynene.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2021	Antall gjennomførte tilsyn i 2020	Antall gjennomførte tilsyn i 2019
6	0	0	6

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.2.9.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere antall saker i hver kategori og utfallet av dem.

Statsforvalteren har behandlet 106 søknader om tillatelse til å spre asken for vinden i 2021. Av disse ble 106 innvilget og ingen ble avslått.

Avslagsprosenten er særlig lav på dette området fordi vi forsøker å gi god og utfyllende veiledning til de som tar kontakt om hvilke rammer som eksisterer i regelverket.

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.2.10.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere antall saker i hver kategori og utfallet av dem.

I 2021 mottok vi 1 søknad om dispensasjon fra åpningstidsbestemmelsene i helligdagsfredloven og denne ble innvilget.

Vi mottok 6 søknader om forskrift om typisk turiststed. 2 av disse ble innvilget og 4 ble avslått.

Rapportering på Leve hele livet (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket kan vise til politisk vedtatte planer for hvordan innsatsområdene og løsningene i kvalitetsreformen Leve hele livet skal gjennomføres lokalt.

Plankravet som Helsedirektoratet innførte i tilknytning til Leve hele livet-reformen ble ivarettatt av kommunene på tre ulike måter:

1. I planer som kommunen allerede hadde prioritert i sin kommunale planstrategi for perioden 2019-2023. I disse tilfellene ble altså plankravet oppfylt gjennom en plan som inngikk i kommunens ordinære planarbeid.
2. I planer som kommunen utarbeidet særskilt i løpet av 2021, på grunnlag av Helsedirektoratets krav. Denne løsningen medførte at kommunen måtte oppfylle et plankrav som de ikke kjente til da de i kommunal planstrategi 2019-2023 gjorde sine planprioriteringer for perioden.

3. I form av en politisk sak til kommunestyret, som resulterte i politiske prioriteringer av hvordan innsatsområdene og løsningene i reformen skal gjennomføres lokalt.

Av de 39 kommunene i Troms og Finnmark var det 6 kommuner som ikke oppfylte plankravet i 2021. Noen av de 6 kommunene har oppfylt plankravet på nyåret i 2022. De ble forsinket fordi de pga. pandemien måtte omdisponere personell og omprioritere oppgaver høsten 2021.

Statsforvalteren har fått tilsendt planer eller politiske vedtak for arbeidet med Leve hele livet-reformen fra 17 kommuner. Kommunenes innsatsområder og løsninger er ulike, basert på hvilke utfordringer og ressurser som foreligger lokalt. Men vi ser et klart fellestrekk ved alle kommunenes planer eller politiske vedtak: De er et viktig bidrag til å tydeliggjøre for kommunen selv hva som er de viktigste lokale utfordringene knyttet til en økende andel eldre, og hvordan kommunen innen alle sine sektorer kan legge til rette for et aldersvennlig samfunn. Planene og vedtakene som er laget spesifikt for Leve hele livet-reformen utgjør et viktig og nyttig supplement til det øvrige, rutinemessige planarbeidet i kommunen.

Rapportering på Demensplan 2025 (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig.

Statsforvalteren samarbeider med Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester, der vi i 2021 blant annet har bidratt med kompetanseheving i forbindelse med «Nettverksamling for demenskontakter» i Troms, og «Demenskonferanse for ressurspersoner» i Finnmark.

I Troms var det 16 av 21 kommuner som deltok, det ble også gitt mulighet for digital deltakelse. Flere kommuner deltok med fire deltaker fra både sykehjem, hjemmesykepleien og dagsenter.

Demenskonferansen i Finnmark ble gjennomført i kommunene Alta i Vest-Finnmark og Kirkenes i Øst-Finnmark, dette for at flest mulig av kommunene kunne ha mulighet for å delta. Statsforvalteren bidro med åpning av dagene der man la vekt på føringene i Demensplanen. Av andre tema bidro Statsforvalteren til forelesning knyttet til Pasient- og brukerrettighetsloven kap. 4A, samt til bidrag om verge og vergens fungering for personer med demens.

Verken Statsforvalteren eller USHT-ene har den nødvendige oversikten i kommunene, men USHT Troms vil for 2022 sende ut spørreskjema, jf. «Veiviser demens»

Statsforvalteren har også støttet samlingene økonomisk for utviklingssentrene.

Rapportering på Kompetanseløft 2025 (fra kapittel 7.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte og deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

I forbindelse med at kommunene søker om kompetanse- og innovasjonstilskudd må de sende en oppdatert kompetanseplan til Statsforvalteren. I 2021 gjorde et stort flertall av kommunene dette. Når Statsforvalteren får en kommuneplanens samfunnsdel eller en helse- og omsorgsplan til høring, ser vi i de aller fleste tilfeller at utfordringer knyttet til kompetanse og tilgang på kvalifisert personell i helse- og omsorgssektoren er beskrevet som en utfordring. Dette temaet går igjen i mange deler av den løpende dialogen Statsforvalteren har med kommunene, både på overordnet nivå og sektornivå.

Rapportering på habilitering og rehabilitering (fra kapittel 7.3.3.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen. Rapporteringen skal også inkludere hvorvidt det sikres nødvendig rehabilitering til pasienter med Covid-19 og hvordan pandemien eventuelt har påvirket tilbudet til andre med behov for habilitering og rehabilitering.

I våre hørings svar til kommunale planer, og i annen planfaglig kontakt med kommunene, påpeker Statsforvalteren at det er forskriftsfestet at kommunen skal ha en plan for habilitering og rehabilitering (jf. forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator § 5). Temaet habilitering og rehabilitering kan tas inn i en helhetlig helse- og omsorgsplan dersom kommunen foretrekker det. Vi ser en klar økning i perioden 2019-2023 i antallet kommuner i Troms og Finnmark som i sine kommunale planstrategier har prioritert å lage en helse- og omsorgsplan eller tilsvarende. I slike planer er det nå vanlig at kommunen også inkluderer habilitering og rehabilitering. Det gir en tydeligere forankring av fagområdet enn om det er omtalt i en særskilt plan.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i helsestasjons- og skole (fra kapittel 7.3.3.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kortfattet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i helsestasjons- og skolehelsetjenesten, herunder en vurdering av hvordan koronasituasjonen har påvirket kommunenes lovpålagte tilbud til gravide, barn og unge.

De aller fleste kommunene har omfordelt ressurser fra helsestasjons- og skolehelsetjenesten til pandemihåndteringen. Spesielt gjelder dette gjennomføringen av koronavaksinasjonsprogrammet, hvor vaksinekompetanse har vært nødvendig å benytte. Det er kommuner som melder om rekrutteringsutfordringer, og om høy belastning på ansatte, spesielt helsesykepleiere. Det meldes også om stor vilje til ekstra innsats for å sørge for at tjenestene gjennomføres som planlagt. Flere kommuner har sykepleiere under utdanning, hvor de jobber i konstituerte helsesykepleierstillinger. Vårt fokus har vært at disse mottar tilstrekkelig veiledning i yrkesutøvelsen. En gjennomgang viser at helsesykepleier er koordinator for koronavaksineringsprogrammet i 20 av 39 kommuner.

Samlet sett er tilbakemeldingene tydelige på at pandemien har medført store utfordringer for tjenesten. Flere kommuner har hatt utfordringer med å rekruttere tilstrekkelig kompetanse, og pandemihåndteringen har medført slitasje og belastning på helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Det vurderes derfor at det er sannsynlig at pandemien har hatt negative konsekvenser for tilbudet til gravide, barn, og unge.

Fra 2021 har vi strukturert oppfølgingen av helsestasjons- og skolehelsetjenesten i samme takt som embedets opplegg for kommunebesøk. Det betyr at vi får mer detaljerte kartlegginger av tjenestene som grunnlag for kommunebildene. Hensikten er å få et bedre statusbilde gjennom samordning av kunnskap og ressurser, samt utvikle et bedre mulighetsrom for oppfølging.

Rapportering på planlegging av helse- og omsorgstjenesten (fra kapittel 7.3.3.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en vurdering av omfanget og kvaliteten i kommunenes arbeid med å integrere planlegging av helse- og omsorgstjenestene i det ordinære økonomi- og planarbeidet i kommunen, herunder andelen kommuner som ikke i tilstrekkelig grad integrerer disse tjenestene i planleggingen.

Alle kommunene i fylket påpeker i sine planer (overordnet og innen helse- og omsorgssektoren) at en økende andel eldre fram mot 2050 og et økende press på helse- og omsorgstjenestene er en av kommunesamfunnets viktigste utfordringer. Det varierer i hvilken grad kommunene klarer å konkretisere mål, strategier og tiltak for å møte disse utfordringene.

Fram til nylig har få kommuner i Troms og Finnmark hatt en oppdatert helse- og omsorgsplan. Statsforvalteren anbefaler overfor kommunene at de lager en slik plan. Vår erfaring er at kommuner som lager en helhetlig helse- og omsorgsplan får til en bedre faglig, administrativ og politisk styring av sektoren.

Statsforvalteren gjorde en kartlegging av status for kommunenes helse- og omsorgsplaner i 2021. Den viste at 10 av 39 kommuner har en gjeldende helse- og omsorgsplan som fungerer som et verktøy for styring innen sektoren. 25 kommuner har prioritert i kommunal planstrategi 2019-2023 å lage en helse- og omsorgsplan eller tilsvarende i perioden. 4 kommuner har ikke en helse- og omsorgsplan, og har ikke prioritert å lage en slik plan i perioden fram til 2023. Statsforvalteren er glad for at 25 kommuner nå har prioritert å lage en helse- og omsorgsplan. Dersom disse kommunene følger opp sine planprioriteringer, vil det gi planstatusen på dette området et betydelig løft i våre kommuner de nærmeste årene. Det vil styrke kommunenes langsiktige, systematiske og planforankrede arbeid innen denne sektoren.

Statsforvalteren har i all planfaglig korrespondanse med kommunene påpekt viktigheten av at planleggingen må være koblet til kommunens økonomiplan og årsbudsjett.

Tvungen somatisk helsehjelp (fra kapittel 7.3.3.7 i TB)**Rapportere på**

Vi ber statsforvalteren evaluere involveringen av brukere og pårørende i tilsynet med praktiseringen av tvungen somatisk helsehjelp i den kommunal helse- og omsorgstjenesten, jf. oppdrag 3.3.1.3.10. Evalueringen vil gjennomføres som en digital samling i siste kvartal av 2021. Statens helsetilsyn vil sende ut invitasjon til samlingen med konkrete spørsmål i forkant av samlingen.

Statsforvalteren deltok på den digitale samlingen for evaluering av involveringen av brukere og pårørende i tilsynet med praktiseringen av tvungen somatisk helsehjelp. Det ble i forbindelse med samlingen gitt innspill til evalueringen.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.3.8 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Helsedirektoratets og Helsetilsynets områder i årsrapport for 2021.

Statsforvalteren har med sin nye organisering av Helse- og sosialavdelingen i fire seksjoner; kommune, spesialist, fagutvikling og sosial- og familie oppnådd en gevinstrealisering innenfor alle oppgavene fra Helsedirektoratet og Helsetilsynet. Dette kan man også se av rapporteringene i Årsrapporten

for 2021, hvor måloppnåelsen er høyere enn tidligere år.

Rapportering på nasjonalt restanseprosjekt NRP (fra kapittel 7.3.3.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapportløsningen rapportere på antall overførte saker i nasjonalt restanseprosjekt (NRP), fordelt på rettighetsklager og tilsynssaker, og antall behandlet innen frist.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark mottok 30 rettighetssaker og 15 tilsynssaker som del av Nasjonalt restanseprosjekt.

Alle de 30 rettighetssakene ble behandlet innen fastsatt frist. Av de behandlede rettighetssakene ble 9 vedtak opphevet og 1 vedtak omgjort. Statsforvalteren vil derfor med stor sannsynlighet måtte behandle flere av sakene på nytt i 2022.

Av de 15 tilsynssakene ble 9 saker behandlet innen fastsatt frist. Begrunnelsen for at vi ikke har fått ferdigbehandlet de resterende 6 sakene er delvis at vi har hatt en svært presset personell- og ressursituasjon, turnover blant erfarne saksbehandlere, manglende opplysninger i sakene som er overført/mangler ved saksbehandlingen i forkant av at sakene ble overført, at flere av sakene har vært svært krevende/komplekse og interne prioriteringer hos SFTF.

Det bemerkes at det er vår vurdering at finansiering av prosjektet ikke har vært tilstrekkelig til å dekke kostnader for faktisk behandling av sakene, og at vi i tillegg påregner merarbeid for behandling av sakene også i 2022 som det ikke er bevilget midler for.

Nasjonalt restanseprosjekt NRP

Saksområder	Antall overførte saker	Antall ferdigbehandlet innen frist	Antall ferdigbehandlet innen årets utgang
Tilsynssaker	15	9	9
Rettighetsklager	30	15	30

Tilsyn av verger (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på totalt antall kontrollerte vergeregnskap i 2021. Det skal oppgis hvor mange vergeregnskapene statsforvalterne har plukket ut og kontrollert basert på egne risikovurderinger, og hvor mange verger som er fratatt oppdrag som en konsekvens av vergeregnskapskontrollen.

Statsforvalteren skal også rapportere på antall vergemål som det er ført tilsyn med i 2021 utover regnskapskontroll, både planlagte og hendelsesbaserte. Statsforvalteren skal i tillegg kort beskrive hva tilsynene har avdekket og hvordan avvik er fulgt opp. Det skal også rapporteres på antall verger som har blitt fratatt vergeoppdrag i løpet av 2021 på bakgrunn av tilsyn og en kort redegjørelse for årsaker til fratakelsene.

I 2021 foretok vi en grundig gjennomgang av totalt 171 årsregnskap for 2020. De fleste av disse var en del av det sentrale uttrekket og som igjen til dels baserer seg på bekymringssaker, som vi melder inn til Statens sivilrettsforvaltning i mars. Mange av disse kontrollene er da fullført etter fristen i september. Av de 171 er det videre 12 regnskap som er gjennomgått på bakgrunn av konkrete bekymringer ellers, i løpet av året. Disse fremkommer som en del av statistikken for gjennomførte tilsyn i 2021. Vi hadde i 2021 tilsyn med totalt 46 verger og i tre vergemål ble vergen fratatt oppdraget. Det skyldtes i et tilfelle at vergen var mistenkt i straffesak og i de andre at vergeregnskap ikke ble levert. Det er dessverre noe usikkerhet rundt dette tallet, som kan være noe større. I tillegg kommer saker med vergebytte på grunn av dårlig kjemi mellom verge og vergehaver, verger som av ulike grunner sier fra seg oppdrag mv.

Antall kontrollerte vergeregnskap og antall kontrollert på bakgrunn av egne risikovurderinger og på antall vergemål som det er ført tilsyn med i 2021 utover regnskapskontroll

Antall totalt kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall leverte vergeregnskap	Antall verger under oppfølging	Antall verger som er fratatt oppdrag
171	1 166	46	3

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Statsforvalteren skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Statsforvalteren skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Statsforvalteren skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Vi viser til tabell nedenfor når det gjelder innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel.

Samlet gjennomsnittlig saksbehandlingstid for søknader om fri rettshjelp, søknader om fri sakførsel, samt behandling av egeninnvilgelser var i 2021 på ca 1 mnd. Restanser per 31.12.2021 var 27.

Fritt rettsråd:

Vi mottok totalt 138 søknader i 2021. (Totalt antall mottatte saker, inkl. egeninnvilgelser er 478). Av totalt 54 innvilgede søknader, ble det i 6 vedtak gitt økonomisk dispensasjon. Totalt ble det utbetalt dekning av utgifter til advokat som fritt rettsråd med kr. 2 200 282. Dekning av egne utgifter og utgifter til sakkyndig beløp seg til kr. 97 978. I tillegg ble kr. 705 175,79 utbetalt som fri sakførsel i salærkrav fremsatt av kontrollkomisjonen for UNN.

Av de 57 avslagene på søknader om fritt rettsråd som er truffet i 2021 er 27 avslått pga. økonomisk overskridelse, og 30 av andre grunner.

Utgiftene til fritt rettsråd er fordelt på følgende måte pr.

saksområde:

Utlendingssaker § 11 (1) nr. 1, jf. stykkprisforskriften (spf) § 5(2) nr. 1 a kr. 134 108

Utlendingssaker § 11 (1) nr. 1, jf. spf § 5(2) nr. 1 b: kr. 114 660

Klager i asylsaker § 11 (1) nr. 1, jf. spf § 5(2) nr. 1 c: kr. 106 017

Andre utlendingssaker § 11(3): kr. 0

Barnevernsaker § 11 (1) nr. 2: kr. 90 965

Andre barnevernssaker § 11 (3): kr. 9 114

Erstatning for straffeforfølgning § 11 (1) nr. 3: kr. 189 500

Voldsofre § 11 (1) nr. 4: kr. 98 735

Vurdering av anmeldelse § 11 (1) nr. 6: kr. 168 208

Undersøkelse og behandling uten eget samtykke § 11 (1) nr. 8: kr. 318 758

Skiftesaker § 11 (2) nr. 1 og 2, jf. spf § 5 (2) nr. 7 a: kr. 165 417

Barnefordeling § 11 (2) nr. 1, jf. spf § 5 (2) nr. 7 b: kr. 156 336

Familie (både pkt. 1.2.11 og 1.2.12) § 11(2)nr 1 og 2, jf. spf § 5(2) nr. 7 c: kr. 70 329

Andre familiesaker: kr. 2 407

Personskadeerstatning § 11 (2) nr. 3: kr. 96 457

Oppsigelse/utkastelse fra bolig § 11 (2) nr. 4: kr. 17 644

Oppsigelse/avskjed i arbeidsforhold § 11 (2) nr. 5: kr. 93 298

Voldsoffererstatning § 11 (2) nr. 6: kr. 25 606

Klagesaker etter folketrygdløven § 21-12, § 11 (2) nr. 7: kr. 316 781

Andre trygde- og pensjonssaker § 11 (3): 9 154

Andre saker (alle øvrige saker): kr. 6 014

Vurdering av klage til NAV, jf. rundskriv G-05/2019 pkt. 1 a: kr. 6 435

Klage til NAV, jf. rundskriv G-05/2019 pkt. 1 b: kr. 4340

Fri sakførsel

Vi mottok 25 søknader i 2021. Av 4 innvilgede ble det gitt økonomisk dispensasjon i 3 saker. 4 saker ble avslått på grunn av inntekts/formuesoverskridelse og 20 ble avslått av andre grunner.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	163	138	25
Innvilgede søknader	58	54	4
Avslåtte søknader	81	57	24

Statsforvalteren skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Totalt forbruk på kap. 470, post 01, var i 2021 på kr. 3 003 335,34. Vi har grunn til å tro at forventet forbruk i 2022 vil bli noe høyere enn i 2021 på grunn av at inntektsgrensene for fri rettshjelp er hevet. Vi anslår derfor at totalt forbruk i 2022 vil være på ca 3,4 millioner totalt. Totalt forbruk på kap. 470, post 01 vil imidlertid som kjent også være avhengig av salærfastsettelsen som skjer av kontrollkomisjonens leder, og som Statsforvalteren utbetaler. Her kan vi i liten grad forskutere utviklingen.

Særskilt rapportering på NAV-saker (fra kapittel 7.3.4.2.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere særskilt på de NAV-sakene som omfattes av det særlige rettshjelpiltaket i Justis - og beredskapsdepartementets rundskriv G – 05/2019.

Det skal rapporteres på antallet innkomne saker, behandlede saker og totalt utbetalt beløp.

Antall innkomne saker: 2

Behandlede saker: 3

Totalt utbetalt beløp: 10 775

Ivaretagelse av samfunnsikkerhetshensyn i planer (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)**Rapportere på**

I hvilken grad ivaretar kommunene samfunnsikkerhetshensyn i alle planer:

1. Alle planprogram beskriver hvordan samfunnsikkerhet skal ivaretas.
2. Det stilles kvalitetskrav til ROS-analyser og kvalitetssikres i etterhånd når disse gjennomføres av eksterne.
3. Avdekket risiko og sårbarhet, inkludert klimaendringer, følges opp i planer.
4. Tiltak fra overordnet plan følges opp på lavere plannivå.

Det varierer hvor godt samfunnsikkerhet ivaretas i kommunenes samfunnsplaner. Inntrykket er imidlertid at det har vært en positiv utvikling over tid. Flertallet av samfunnsplanene som ble behandlet i 2021 ivaretok både overordnede mål om samfunnsikkerhet i kommunen og mer konkrete strategier for oppfølging av kommunal beredskapsplikt.

I alle arealplaner og dispensasjonssøknader blir sikker byggegrunn vurdert og krevd.

Samlet virkemiddelbruk i kommunene (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for status på virkemiddelbruken overfor kommunene:

1. Hvilket kunnskapsgrunnlag er lagt til grunn for valg av virkemiddel tilpasset kommunens behov?
2. Antall gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene
3. For gjennomførte tilsyn:
 - Hvor mange tilsyn er gjennomført?
 - Hva var tema for tilsynet?
 - Var det fellestilsyn med helseberedskap eller rent tilsyn med kommunal beredskapsplikt?
 - Hva har Statsforvalteren lagt til grunn for å velge kommuner ut for risikobasert tilsyn?
 - Hvilke typer læringsaktiviteter har Statsforvalteren lagt til rette for i forbindelse med tilsynet?
4. I hvilken grad er veiledningsbehovet ivare tatt innen kommunal beredskapsplikt og helseberedskap?
5. I hvor mange kommuner har Statsforvalteren vært i møter med kommunens ledelse?

1. Valg av virkemidler er basert på tidligere tilsyn, om kommunene følger opp tilsyn, øvelser, kommunedialog, kompetanse/ turnover i kommunen og etterspørsel fra kommunene selv.

2. Antall gjennomførte øvelser: 8

3.

- a) Antall tilsyn: 6
- b) Kommunal beredskapsplikt. I ett tilsyn var næringsberedskapsloven tematikk som del av tilsynet.
- c) Ett tilsyn ble gjennomført som fellestilsyn med helseberedskap.
- d) Valg av kommuner som ble valgt ut for tilsyn er gjort ut fra i hvilken utstrekning kommunen har fulgt opp forrige tilsyn, om de har gjennomført øvelser, eller annen tilgjengelig informasjon som tilsa at tilsyn var nødvendig. Videre ble det lagt til grunn for noen tilsyn at det var lang tid siden siste tilsyn.
- e) Vi har ikke lagt til rette for særlige læringsaktiviteter i forbindelse med tilsyn. Men på bakgrunn av blant annet tilsyn har vi gjennomført målrettede kurs med kommunene.

4. Vi har veiledet kommunene ved behov og har gjennomført kurs innen tema i kommunal beredskapsplikt. Forøvrig har vi under Covid-19 hatt en egen tverrfaglig enhet som har veiledet og bistått kommunene i blant annet regelverksforståelse.

5. Det er vanskelig å tallfeste antall møter. Vi har hatt jevnlige møter med kommuneledelsen gjennom Covid-19 håndtering, gjennom ordinære kommunedialogmøter og ved gjennomførte tilsyn.

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjør for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan

Statsforvalteren har i 2021 ferdigstilt Fylkes-ROS for Troms og Finnmark (2022-2025). I og med at arbeidet med FylkesROS ble ferdigstilt sent i 2021 ble vi dessverre ikke ferdig med tiltaksplanen i 2021. Arbeid med ferdigstillelse dette pågår.

Status scenario fylkesROS (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for status av scenario sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS.

Statsforvalteren hadde en målsetting om å ferdigstille en egen sikkerhetsgradert ROS-analyse for Troms og Finnmark i 2021. Pga. Covid.19 og restriksjoner knyttet til denne har ikke dette latt seg gjøre. Vi er nå i slutfasen på dette arbeidet.

Analysen vil inneholde to scenarier. Scenariene skal utformes slik at de løfter frem diverse problemstillinger som vi anser vil være utfordrende for det sivile samfunnet i Troms og Finnmark.

Scenario 1 er en hybrid hendelse som øker i intensitet.

Scenario 2 bygger på scenario 1, men med økt konfliktnivå og begrenset væpnet konflikt.

Normalisering etter hendelse vil også inngå som del av begge scenarier.

For hvert scenario vil vi analysere samfunnsbelastningen.

Øst-Finnmark sivilforsvarsdistrikt og Midte Hålogaland sivilforsvarsdistrikt bistår oss i arbeidet med analysen.

Gevinstrealisering: helhetlig og systematisk tilnærming i oppfølging av kommuner (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)

Rapportere på

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen: Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for enhetlig og systematisk tilnærming til samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i oppfølging av kommunene.

Embetet har, for å sikre enhetlig og systematisk tilnærming til kommunene, utarbeidet rutiner for oppfølging av kommunene i tilsyn, øvelser og veiledning. Det er utarbeidet varslingsrutiner og veiledningsmaterieell som benyttes dette arbeidet..

Vi har en tverrfaglig tilsynsgruppe som har som oppgave å se på en mer enhetlig tilnærming i embetets utøvelse av tilsyn med kommunene. Samfunnssikkerhets- og beredskapsstaben inngår i denne tilsynsgruppen.

Det er foretatt en arbeidsfordeling mellom ansatte i samfunnssikkerhets- og beredskapsstaben hvor vi har tatt hensyn til den enkelte sin fagkompetanse.

Dette for å få en best mulig utnyttelse av den samlede kompetansen i enheten. Dette for å sikre en mest enhetlig oppfølging av kommunene.

Arbeid med enhetlig oppfølging av kommunene i saker etter PBL har også fokus i embetet. Samfunnsikkerhets- og beredskapsstaben er representert i en samfunnsplangruppe og i en klimagruppe som har som formål å sikre mest mulig enhetlig tilnærming til kommunen på tvers av fagområder.

Gevinstrealisering: styrke samordningsrollen innen samfunnsikkerhetsarbeidet (fra kapittel 7.3.4.8 i TB)

Rapportere på

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen: Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for felles tilnærming og systematisk oppfølging av regionale aktører.

Til tross for at vi innen samfunnsikkerhet og beredskap er lokalisert på to kontorsteder (Vadsø og Tromsø) har vi klart å etablere gode rutiner, systemer og arbeidsmåter. Dette har vi klart å få til fordi vi raskt evnet å ta i bruk digitale plattformer i vårt daglige samvirke og stor motivasjon blant de ansatte til utarbeide felles arbeidsmåter og en mest mulig enhetlig kultur.

Vi har i 2021 fortsatt å videreutvikle samarbeidet med regionale aktører(statlig regionale etater og kommuner). Det har vært gjennomført et betydelig antall møter med FBR, både hele og deler av det, særlig knyttet til Covid 19. Den store møteaktiviteten har gjort til at alle aktører er blitt bedre kjent med hverandre og fått mer innblikk i hvordan ulike aktører opererer. Dette er også et godt utgangspunkt for å etablere en felles kultur i FBR Troms og Finnmark.

Vi har 2021 ferdigstilt FylkesROS for Troms og Finnmark. 40 etater og over 100 mennesker har vært med i dette arbeidet. I arbeidet med analysen etablerte vi tverrfaglige arbeidsgrupper som fikk tildelt sine scenarier i analysen som de skulle følge opp. Tanken bak dette var at aktørene gjennom tverrfaglig samarbeid skulle etablere et godt faktagrunnlag for analysen samtidig som aktørene skulle få bedre innsikt i hverandres fagområder og bedre kjennskap til hverandre. Effekten av den tilnærmingen er vært udelt positiv.

Oppfølging av tiltaksplanen til FylkesROS vil være et viktig grunnlag for blant annet systematisk oppfølging av regionale aktører, blant annet i FBR møter.

Vi benytter i stor utstrekning digitale plattformer i vår dialog med regionale aktører. Det gjør det mye lettere og enklere å ha den jevn og fortløpende dialog med disse. Når det gjelder utvikling av samarbeid, rutiner osv. knyttet til sikkerhetsgraderte forhold, vil vi fortsatt i stor utstrekning måtte møtes fysisk.

Embetene er flinke til å dele ideer og metoder med hverandre som det mulig å bygge videre på eller gjenbruke i eget embete. Dette muliggjør etablering av gode rutiner og felles arbeidsmåter.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av statsforvalterne og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten

Vi har utarbeidet prosedyrer for forurensningstilsyn som skal sikre en enhetlig praksis i embetet, og at tilsynene blir gjennomført i henhold til HMS-etatens retningslinjer for tilsyn. Vi deltar på opplæringsdager på tilsyn i regi av Miljødirektoratet og deltar også i nasjonalt tilsynsforum. For å effektivisere mht. reisekostnader utarbeider vi et kart over tilsynene i fylket og planlegger tilsyn ut i fra dette, slik at vi kan gjennomføre flere tilsyn når vi reiser til et område. Dette er imidlertid vanskelig å få til under de nasjonale tilsynsaksjonene, og har vært vanskelig under korona.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

Vi har arbeidet med å harmonisere saksbehandling på miljøfeltet på mange områder, og har blant annet veiledet kommunene innenfor klimatilpasning, arealforvaltning, marin forsøpling, forsøplingssaker, avløp og motorferdsel.

Vi har i 2021 hatt ekstra ressurser til veiledning på motorferdselregelverket, og kommunene i fylket har fått tett oppfølging gjennom en rekke webinarer om teamet. Enkelte saker er fulgt opp med lovlighetskontroll, og vi har også gjennomført egne møter med flere kommuner, samt veiledet kommuner i fylket om kommunale forskrifter om snøskuterløyper hjemlet i nasjonal forskrift (nf.) § 4a.

Fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer

Se tabell.

Fremmede organismer

Beskrivelse av tiltak (som meldt inn i ESS)	Oppfølging av overordnede kriterier	Art/artsgruppe	Type tiltak	Vurdering av gjennomført tiltak	Sum brukt
Bekjempelse av Tromsøpalme i Tromsø kommune		Tromsøpalme	Bekjempelse	God effekt. Bekjempet på flere øyer. Redusert spredningspotensiale	36 360
Bekjempelse av sandlupin i Oksfjord og Syltefjorddalen		sandlupin	Bekjempelse	God effekt. Hindre videre spredning på tidlig tidspunkt.	30 000
					66 360

Truede arter (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på
Tiltak for å ta vare på truede arter og naturtyper.

Vi har fulgt opp handlingsplan for hornedykker de siste årene. i 2021 har vi gjennomført kartlegging i Troms, Nordland og Innlandet. Vi etterspør hvordan denne handlingsplanen skal videreføres fremover, det er behov for en revisjon.

Truede arter og naturtyper

Art/naturtype	Ref. nr.	Type tiltak	Omfang av tiltaket	Navn på område	Effekt av gjennomført tiltak	Sum
Hornedykker		Kartlegging av hekkelokaliteter	51 lokaliteter er undersøkt	Utvalgte lokaliteter i Troms som følges opp årlig	Bedret kunnskapsgrunnlag, grundig datasett for tolkning av bestandsstatus. Hekkebestanden i Troms er lav.	90 000
Hornedykker		Kartlegging av hekkelokaliteter i Nordland	7 kommuner på Helgeland	Hemnes, Leirfjord, Hattfjelldal, Vefn, Bindal, Grane og Brønnøy	Bedret kunnskapsgrunnlag der bestandsstatus var uklar. Bestanden i Nordland ser ut til å være robust	55 000
Hornedykker		Kartlegging av hekkelokaliteter	oppfølging av lokaliteter i Gjøvikområdet	Vardal/Snertingdal/Brimi-Innlandet	Bedret kunnskapsgrunnlag - bestanden er stabil	70 000
slåttemarker		fagrådgiver skjøtsel	Veileder, følge opp tilskuddsmottagere, kontakt med aktuelle grunneiere av trua naturtyper for veiledning om skjøtsel og tilskuddsordninger, utarbeide skjøtselsplaner og godkjenning av skjøtselsplaner	Laukvika og Strømsør. Grunneiere alle slåttemarker verdi A.	God effekt. veiledning. flere søknader om tilskudd til drift av slåttemarker	122 000
slåttemarker		Utarbeiding og kvalitetssikring av skjøtselsplaner slåttemark	Fire (4) nye skjøtselsplaner inkludert kartlegging DN-håndbok 13	Laukvika, Kanan, Indre Gåra, Slåttemyr Skardalen, Strømsør (ikke ferdigstilt)	God effekt. Grunnlag for skjøtsel av slåttemarkene	140 000
Slåttemarker		Drift av regional skjøtselsgruppe	Møtegodtgjørelser til selvstendig næringsdrivende		Veldig bra med tverrfaglig samarbeid og målrettet arbeid på kartlegging av slåttemarker og oppfølging av grunneiere.	10 000
Slåttemarker		Fagdag beitemarkssopp for regional skjøtselsgruppe		Reinøya, Karlsøy kommune	God effekt. Utvikling av fagkompetanse.	40 000
kystlynghei		Utkast til skjøtselsplan kystlynghei og nordnorsk mal for skjøtselsplan kystlynghei	Samarbeid med Nibio, Lyngheiseret og Møreforskning. Befaringer, flyfoto, historiske skriftlige og muntlige kilder.	Dale, Grytøya - Harstad	God effekt. Viktig for forståelse av den nordnorske kystlyngheien. Skille mellom boreal hei og kystlynghei i NiN.	90 000
kystlynghei		Fagforum kulturbetinga lynghei i nord	Seminar med fagpersoner på temaet kystlynghei i Norge. Resultat: Igangsetting av kystlynghei-prosjekt. Gode diskusjoner. Fulgt opp i forhold til Rune Halvorsen og mulige forbedringer i NiN3.	Teams - Sør-Troms og Nordre Nordland	God effekt. Utvikling av fagkompetanse.	0
Slåttemarker		Informasjonstiltak	Innkjøp av bøker: "Frøboka" av Ellen Svalheim et al. NIBIO. Til regional skjøtselsgruppe.		God effekt. Utvikling av fagkompetanse.	5 000
drift trua naturtyper		Eksterne møter, befaringer og reiser	Deltagelse regional UKL-samling i Kvæfjord. Befaring Trondenes/Laugen og deltagelse slåttedag Strømsør verdifulle kulturlandskap.	Skallan-Rå UKL, Kvæfjord, Trondenes, Harstad, og Strømsør fjellandsby, Bardu.	Nettverksbygging. God effekt.	10 000
slåttemark		Råd og veiledning skjøtselsplan Dalstuene, Kvænangsbotn naturreservat	Skjøtselsplan utarbeidet av nasjonalparkforvalter og styre i samarbeid med Statsforvalteren og fagrådgiver.	Dalstuene, Kvænangsbotn naturreservat.	Mulig ny slåttemark i drift i løpet av 2022.	0
						632 000

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på
Spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene. Kort om fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i ISORD, og formidling av resultatene.
Omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

Vi ser at det fortsatt er et stort behov for å bidra til å øke det interkommunale samarbeidet, spesielt gjelder dette for kommunene i gamle Finnmark fylke. Vi prioriterer ved tildeling av prosjektskjønnsmidler prosjekter der kommunene går sammen for å utvikle sitt interkommunale samarbeid, og da spesielt

innenfor områdene nedenfor.

Det er fortsatt store digitale forskjeller mellom kommunene i Troms og Finnmark, og mange av kommunene har utfordringer med å henge med på den teknologiske utviklingen. Vi prioriterer derfor å få utviklet et godt og robust fylkesdekkende samarbeid mellom kommunene innenfor digitalisering og IKT-drift.

Mange av kommunene i Troms og Finnmark har store utfordringer på planområdet. Dette gjelder både utarbeidelse av lovpålagte planer (for eksempel kommuneplanens samfunnsdel og arealdel) og rullering av disse. En annen utfordring er å få planene implementert, slik at de blir en del av kommunens styringssystem som de er forutsatt å skulle være. På bakgrunn av dette prioriterer vi derfor særskilt økonomisk støtte til opprettelse av interkommunale plankontor.

Vi prioriterer også prosjekter der kommuner ønsker å utvikle nye samarbeidsformer og tverretattlig innsats for barn og unge i sin nærregion er prioritert. Prosjektene skal både ha en «allebarn»-strategi og en strategi for å sikre bistand til barn i særlig sårbare livssituasjoner.

Barnevernreformen som trådte i kraft 1.1.2022 gjør at flere kommuner må vurdere om de kan håndtere det økte ansvaret på barnevernområdet alene. På barnevernsområdet er det i dag en rekke interkommunale barnevernstjenester som er organisert etter vertskommunemodellen. Det er imidlertid fortsatt behov for at flere kommuner, med små og sårbare barnevernstjenester, vurderer muligheten for å etablere interkommunalt barnevernssamarbeid eller slutte seg til eksisterende samarbeidsløsninger. Det samme gjelder etablering eller videreføring av nettverkssamarbeid for å utvikle kvalitet, kontinuitet og kompetanse i tjenesten.

Statsforvalteren fordelte gjennom ISORD 16,3 mill. kr. På bakgrunn av de 37 innkomne søknadene støttet Statsforvalteren 17 søknader innenfor satsingsområdene.

Det ble i tillegg tildelt 3,9 mill. kr. i prosjektskjønnsmidler til fire interkommunale plankontorer (Vestre Varanger, Midt-Finnmark, Nord-Troms og Midt-Troms). Disse fire plankontorene ble oppfordret av oss til å søke om prosjektskjønnsmidler høsten 2021, og tildeling til disse prosjektene ble gitt utenfor ISORD.

Statsforvalteren har ved flere anledninger, blant annet Vintermøte med ordfører og rådmenn og Økonomiforum for økonomiansatte i kommunene, trukket frem spesielt vellykkede prosjekter. Presentasjon av disse prosjektene har vært godt mottatt blant andre kommuner.

Vi ønsker å trekke frem følgende prosjekter:

Regionale motorer for IKT-drift og digitalisering:

Statsforvalteren har i 2021 fortsatt arbeidet med å bidra til utvikling av formaliserte IKT samarbeid og et fylkesdekkende digitaliseringsnettverk. Harstad kommune er motoren i etablering og drift av digitaliseringsnettverket. Det er sendt ut invitasjon til alle kommuner i fylket om å bli med i nettverket, og oppslutningen på avholdte møter viser at prosjektet er godt mottatt i kommunene. Når det gjelder IKT samarbeid er kommunene Harstad, Alta og Hammerfest regionale motorer.

Interkommunale plankontor

Utredning og etablering av interkommunale plankontor har hatt sterkt fokus fra Statsforvalterens side i 2021. Utredningsarbeidet er nå avsluttet i Midt-Troms (kommunene Sørreisa, Bardu, Dyrøy, Balsfjord og Målselv), i Nord-Troms (kommunene Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvænangen) og i Midt-Finnmark (kommunene Porsanger, Lebesby, Nordkapp og Gamvik). Ambisjonen er å få disse tre kontorene etablert og i drift innen utgangen av 2022. I Vestre Varanger (kommunene Berlevåg, Båtsfjord, Tana og Nesseby) vil utredningsarbeidet med sikte på felles plankontor komme i gang innen utgangen av mars 2022.

Interkommunalt samarbeid i Vestre Varanger og Kommunesamarbeid i Midt-Finnmark

Vi er fortsatt sterkt involvert i prosjekt- og utredningsarbeidet som foregår mellom 4 kommuner i Midt-Finnmark og 4 kommuner i Vestre Varanger. I løpet av 2022 vil det høyst sannsynlig bli inngått formaliserte samarbeid innenfor områdene IKT, lønn, barnevern, felles forvaltningskontor (Vestre Varanger) og felles plankontor (Midt-Finnmark).

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Statsforvalteren behandlet 13 saker der det var fremsatt krav om lovlighetskontroll av minst 3 kommunestyrerepresentanter. I 10 av sakene ble kommunens vedtak stadfestet, mens i 3 saker ble kommunens vedtak opphevet. I mange av sakene der vedtaket ble stadfestet var det begått saksbehandlingsfeil, men ikke av en slik art og grad at det ga grunnlag for å oppheve kommunens vedtak.

I 2021 mottok vi i tillegg 14 anmodninger om å foreta lovlighetskontroll av eget tiltak. Ingen av disse anmodningene ble imøtekommet i form av at formell lovlighetskontroll av eget tiltak ble gjennomført. Slike anmodninger medfører likevel i de fleste tilfeller at vi må foreta dokumentgjennomgang og innhente ytterligere opplysninger for å kunne ta stilling til anmodningen. Omfanget av de undersøkelser og vurderinger som ofte er nødvendig i disse sakene ligger tilnærmet på samme ressursmessige nivå som dersom lovlighetskontroll av eget tiltak hadde vært gjennomført. Vi reiser derfor spørsmål om det statistikkmessig heller burde registreres hvor mange anmodninger om å foreta lovlighetskontroll av eget tiltak embedene har behandlet.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	10	3	13
På eget initiativ			0

I 2021 mottok vi i tillegg 14 anmodninger om å foreta lovlighetskontroll av eget tiltak. Ingen av disse anmodningene ble imøtekommet i form av at formell lovlighetskontroll av eget tiltak ble gjennomført. Slike anmodninger medfører likevel i de fleste tilfeller at vi må foreta dokumentgjennomgang og innhente ytterligere opplysninger for å kunne ta stilling til anmodningen. Omfanget av de undersøkelser og vurderinger som ofte er nødvendig i disse sakene ligger tilnærmet på samme ressursmessige nivå som dersom lovlighetskontroll av eget tiltak hadde vært gjennomført. Vi reiser derfor spørsmål om det statistikkmessig heller burde registreres hvor mange anmodninger om å foreta lovlighetskontroll av eget tiltak embedene har behandlet.

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Statsforvalteren mottar flest spørsmål knyttet til folkevalgtes habilitet. Det er videre mange henvendelser knyttet bestemmelsene om innkalling og saksliste til møter, møteavvikling, fjernmøter, opprykk nyvalg og suppleringsvalg og bestemmelsene om lovlighetskontroll. Grensegangen mellom kommunedirektøren og de folkevalgtes rolle, myndighet og ansvar er også en gjenganger.

I sakskomplekset knyttet til friluftslovens betydning for Nordkappplatåets reguleringsmessige status (saken står for behandling i lagmannsretten) har det vært mange spørsmål av kommunalrettslig, både ved behandlingen av saken administrativt og i folkevalgte organ. Vi har også behandlet et krav om lovlighetskontroll, som i hovedsak omfattet habilitetsmessige problemstillinger.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Statsforvalteren har i 2021 fortsatt arbeidet med å bidra til utvikling av formaliserte IKT samarbeid og et fylkesdekkende digitaliseringsnettverk. Harstad kommune er motoren i etablering og drift av digitaliseringsnettverket. Når det gjelder IKT samarbeid er kommunene Harstad, Alta og Hammerfest regionale motorer. Dette arbeidet vil fortsette med uforminsket styrke i 2022.

Utredning og etablering av interkommunale plankontor har hatt sterkt fokus fra Statsforvalterens side i 2021. Utredningsarbeidet er nå avsluttet i Midt-Troms (kommunene Sørreisa, Bardu, Dyrøy, Balsfjord og Målselv), i Nord-Troms (kommunene Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvænangen) og i Midt-Finnmark (kommunene Porsanger, Lebesby, Nordkapp og Gamvik). Ambisjonen er å få disse tre kontorene etablert og i drift innen utgangen av 2022. Den største utfordringen vil være å få på plass finansieringen i en oppstartsperiode, en modell for kostnadsfordeling og å rekruttere personell med planfaglig kompetanse til kontorene. I Vestre Varanger (kommunene Berlevåg, Båtsfjord, Tana og Nesseby) vil utredningsarbeidet med sikte på felles plankontor komme i gang innen utgangen av mars 2022. Statsforvalteren er i dialog med departementet om muligheten for statlig medfinansiering av kontorene i en oppstartsperiode.

Statsforvalteren har også i 2021 hatt et særskilt fokus på utvikling av det interkommunale samarbeidet mellom kommunene i gamle Finnmark fylke. Vi er fortsatt sterkt involvert i prosjekt- og utredningsarbeidet som foregår mellom 4 kommuner i Midt-Finnmark og 4 kommuner i Vestre Varanger. I løpet av 2022 vil det høyst sannsynlig bli inngått formaliserte samarbeid innenfor områdene IKT, lønn, barnevern, felles forvaltningskontor (Vestre Varanger) og felles plankontor (Midt-Finnmark). Der overføring av forvaltningsmyndighet er nødvendig vil administrativt vertskommunesamarbeid bli benyttet. Der forvaltningsmyndighet ikke er nødvendig å overføre er oppgavefelleskap mest aktuelt. Statsforvalteren er i dialog med departementet om muligheten for statlig medfinansiering av utviklingen av det interkommunale samarbeidet i Midt-Finnmark og Vestre-Varanger.

Gitt dagens kommunestruktur, demografisk utvikling og økonomiske rammebetingelser kan Statsforvalteren vanskelig se noen annen løsning enn at det interkommunalt samarbeidet fortsatt må utvikles og styrkes. Dette vil være en forutsetning for at kommunene skal kunne ivareta sin rolle som samfunnsutvikler, yte lovpålagte tjenester og ivareta rettssikkerheten til sine innbyggere. Spesielt gjelder dette det mest perifere og sårbare kommunene i Finnmark.

Statsforvaltere som samordner statlig innsigelse (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

se nedenfor

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	24	0	0	24
Statsforvalteren	0	0	0	20
Avinor	3	0	0	3
Biskopene				
Direktoratet for mineralforvaltning				
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap				
Fiskeridirektoratet	2	0	0	2
Forsvarsbygg				
BaneNor				
Kystverket				
Luftfartstilsynet				
Mattilsynet				
NVE	9	0	0	9
Ojedirektoratet				
Politiet				
Riksentikvaren				
Statens vegvesen	3	0	0	3
Statsbygg				

Det er reist 64 innsigelser til 24 planer totalt. Innsigelser løses ikke i forkant av høringsfasen, men som en dialog med kommunene i prosess før plan blir vedtatt.

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi viser til rapportering på resultatmål 3.3.1.1.2.1 og rapportering for juridisk seksjon under hovedmål 3. Fristen ble ikke forlenget i noen saker. Vi gjør også her oppmerksom på at ca 50 av byggesakene som ble behandlet i 2021 er behandlet av henholdsvis Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Statsforvalteren i Vestland og Statsforvalteren i Nordland.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
197	66	149	123	0	0	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2021 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Vi viser til rapportering på resultatmål 3.1.1.3.2.1 og rapportering for juridisk seksjon under hovedmål 3. Fristen ble ikke forlenget i noen saker.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	27
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	222
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	25
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	3

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall lærlinger i 2021. Det skal også fremgå innenfor hvilke fag.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark lyste ut lærlingstilling i kontorlag i 2021, men rekrutteringen måtte avsluttes uten ansettelse da det ikke var noen aktuelle kandidater. Vi ble senere kontaktet av en lærling som ble ansatt, men som selv valgte å avslutte lærlingperioden etter kort tid. Vi vil jobbe videre med dette i 2022 og planlegger nå utlysning av ny lærlingstilling.

Gevinstrealisering på planområdet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en kort, årlig samlet vurdering og rapportering i årsrapporten på egen ressursbruk knyttet til arbeid med og medvirkning i planprosesser (som formidling, høringsuttalelser, dialog og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser). I tilknytning til rapporteringen på ressursbruk skal det også gis en vurdering av kvaliteten på arbeidet.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har en egen planseksjon med fagpersonell avgitt fra de andre fagavdelingene. Planseksjonen innehar derfor i det alt vesentlige fagkompetanse for å ivareta embetets arbeid med kommunale planer etter plan - og bygningsloven.

Vi erfarer at dette er en målrettet oppgaveløsning med en effektiv ressursbruk. Det frigjør ressurser i de andre fagavdelingene som kan brukes til annen etatsspesifikk oppgaveløsning. Modellen sikrer en likebehandling av alle plantypene i fylket, og sikrer at kompetanseoppbygging og erfaring om planarbeid og kunnskap om kommunene i fylket utvikles i seksjonen. Det gir statsforvalteren et godt grunnlag for dialog og samhandling med kommunene.

Planseksjonen fører også dialogen med andre regionale statsetater og etablerer slik sett også kunnskap om andre fagområder og nettverk for en rask informasjon om planarbeid i andre etater. Det etableres også en god kunnskap om andre fagområder som kan anvendes i ulike faser av planløpet mhp veiledning ved oppstart til kommuner og tiltakshavere samt ivaretagelse av aktuelle fagområder i høringsfasen.

Tilbakemeldinger fra kommunene viser at de er fornøyd med samordningsrutinen i seg selv og vår måte å løse oppdraget på. Statsforvalterens uttalelse blir alltid vektlagt og tatt i mot konstruktivt.

Noen kommuner ønsker også at Statsforvalteren skal samordne alle uttalelser fra regionale myndigheter, herunder også Fylkeskommunen og Sametinget.

I øyeblikket er det 11 stillinger i Planseksjonen, som samordner alle type planer etter PBL og tjenester innenfor GIS-området. Nedtrekk i rammeoverføringer fra departementene påvirker ressursmuligheten på plan og det kan bli krevende fremover. Allerede innsparing i embetet ca 6 stillinger.

Kartlegging av klager som fremmes av statsforvalteren som sektormyndighet (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)**Rapportere på**

Det vises til oppdrag 3.1.1.1.14. Det skal gis en beskrivelse av status innen 1. april 2021.

I 2019 behandlet statsforvalteren 779 saker etter pbl §19-2 og for 2020 behandlet vi 861 saker etter samme §. Antall dispensasjonssaker §19-2 endte på 768 saker i 2021. 1.halvår hadde flest saker i 2021.

I 2020 fordelte sakene seg slik på antall varslede klager:

Strandsone sjø: 3 saker. tatt til følge: 3 saker ikke tatt til følge: 0 saker

Strandsone vassdrag : 0 saker

Forurensning: 0 saker

Naturvern: 1 sak tatt til følge: 1 sak ikke tatt til følge: 0 saker

Friluftstinteresser: 0 saker

Landbruk: 8 saker tatt til følge 8 saker ikke tatt til følge 0 saker

Skogbruk: 0 saker

Samfunnssikkerhet: 0 saker

Folkehelse UU: 0 saker

Reindrift: 1 sak tatt til følge 1 sak ikke tatt til følge: 0 saker

SBAT : 0 saker

Barn og unge: 0 saker

Andre: 0 saker

Totalt mottok SFTF 861 saker i 2020 der vi klaget på 13 som nevnt over. Settestatsforvalteren i Nordland har behandlet sakene og alle er tatt til følge.

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Universell utforming knyttet opp mot folkehelse og er tema i alle plansaker på ulike plannivåer. Vi har en oversikt over representasjonsordningen og rådgivende organer i kommunene (barn og unge, rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne og seniorråd). Alle får tilbud om bistand/veiledning i planarbeidet. Veiledningen er ikke ensidig rettet mot disse, men alle planleggere i forbindelse med planbehandling.

De fleste kommuner i Troms og Finnmark har valgt å følge TEK 17. for å sikre ivaretagelse av universell utforming i tiltaket ber vi ved samtlige oppstartsvarsel en redegjørelse i planbeskrivelsen. Disse er fortsatt tynne på beskrivelse av hvordan universell utforming er ivaretatt. Vi anbefaler derfor en tilleggsbestemmelse om at ved søknad om rammetiltak skal det dokumenteres hvordan universell utforming er ivaretatt. Avvik skal redegjøres for og godkjennes av kommunen.

De nasjonale satsingene "Leve hele livet", implementering av CRPD og Fyrtåmsatsingen barn og unge er koblet opp mot universell utforming i samfunns- og arealplansaker.

Utfordringer: vi erfarer at rådgivende organer har særskilt behov for opplæring.

Statsforvalteren skal gi en omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.5 i TB)

Rapportere på

Nye regler om aktivitets- og redegjørelsesplikten på likestillingsområdet trådte i kraft 1.1.2020. I årsrapporten for 2021 skal det redegjøres for arbeidet for likestilling i tråd med il de nye kravene for redegjørelsesplikten, jf. økonomi- og virksomhetsinstruks pkt. 4.2.3 og pkt. 5.1.1.2, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24 om offentlige myndigheters aktivitets- og redegjørelsesplikt samt §§ 26 og 26 a om arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har utarbeidet veiledning og maler for det aktive likestillingsarbeidet og maler for redegjørelse.

Lenke: [Aktivitets- og redegjørelsesplikten \(ARP\) \(bufdir.no\)](#)

Internt

Mange av rapporteringskravene som ligger i ARP er ivaretatt gjennom våre nøkkeltallrapporter. Lønnsforskjeller etter blant annet kjønn, alder og stillingskoder er skissert. Det samme gjelder deltid. Vi har ingen som jobber ufrivillig deltid i vårt embete - alt er etter eget ønske eller behov.

Videre er vårt arbeid for inkludering og likestilling beskrevet gjennom rekrutteringsprosessene og arbeidet med Inkluderingsdugnad og lærlingeordning.

Vi har ikke iverksatt systematisk arbeid sammen med tillitsvalgte/ansattrepresentanter som beskrevet i veilederen, men det skal være på plass i løpet av 2022. Det betyr at vi fremover forventer å kunne rapportere på punkt a-d på våre hjemmesider fra 2023, dersom dette ikke ivaretas fullt og helt gjennom årsrapporteringene.

Eksternt

Overfor kommunene har Statsforvalteren i Troms og Finnmark i forbindelse med uttalelser til planstrategier og samfunnsdeler vist til plikter kommunene etter likestilling- og diskrimineringsloven har til å jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i alt sitt arbeid i all sin virksomhet og på alle samfunnsområder.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid i håndhevingssakene per 31.12. Dere skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

I 2021 har vi hatt en gjennomsnittlig saksbehandlingstid for håndhevingssaker på 54 dager.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal beskrive vurderingene som var avgjørende for valg av:

- a) tilsynstema
- b) omfang
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn
- d) tilsynsobjekt

Barnehage:

Vi har gjennomført 10 tilsyn etter barnehageloven der halvparten har vært skriftlige/dokumenttilsyn og resten stedlige tilsyn med åpningsmøte, intervju og sluttmøte. Alle tilsynene har konstatert lovbrudd, og vi vurderer derfor å ha gjort riktige risikovurderinger.

Vi har gjort ett stedlig tilsyn ned Harstad kommune der tema var barn med nedsatt funksjonsevne og individuell tilrettelagt barnehageplass. Hovedkilden for risikovurderingen var flere klager fra foreldre på vedtak fattet etter § 37 i denne kommunen. I klagesaksbehandlingen kunne vi se at kommunen gjorde flere saksbehandlingsfeil. I dette tilsynet bidro foreldre, barnehagemyndighet og ansatte i ulike barnehager som informanter. I tillegg til førveiledning har vi hatt åpningsmøte og sluttmøte med kommunen. Pga. pandemien ble tilsynet gjort digitalt. Alle kontrollspørsmål ble kontrollert.

I tillegg har vi gjort tre skriftlige tilsyn på samme tema, men kun kontrollert om kommunen fanger opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging. I disse tilsynene ble lbestad kommune, Gamvik kommune og Måsøy kommune kontrollert. Ved gjennomgang i BASIL har vi sett at det er flere kommuner i fylket som ikke har hatt vedtak om individuell tilrettelegging siden lov hjemmelen ble innført i barnehageloven. Vi har vurdert at risikoen har vært stor for at det finnes barn i kommunene som ikke har fått rettigheter de har krav på.

Vi har gjennomført tre stedlige tilsyn med vedtak og gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp. Her ble alle kontrollspørsmål kontrollert. Tilsynene ble gjennomført i Sør-Varanger kommune, Lavangen kommune og Loppa kommune. To av tilsynene ble digitale og ett stedlig. I alle disse tilsynene var foreldre, i tillegg til kommune/barnehagemyndighet og ansatte i barnehage informanter. Tilsynene ble gjennomført med åpnings- og sluttmøte. I tillegg har vi gjennomført to skriftlige tilsyn som omhandler sakkyndige vurderinger der kommunene har svart på en egen vurdering som ble sendt inn. Tilsynene ble gjennomført med Lebesby kommune og Karasjok kommune. Utvalg av kommuner og tema er basert på opplysninger i BASIL og at dette er tema i flere av klagesakene. Vurderingene har bestått i antall vedtak om spesialpedagogisk hjelp sett opp mot andel pedagogiske ledere med godkjent utdanning. I Lebesby kommune er PP-tjenesten organisert i et interkommunalt selskap sammen med fem andre kommuner. Vi har derfor også vurdert at korrigeret praksis i Lebesby kommune vil kunne få positive konsekvenser for de andre eierkommunene, og på denne måten få et stor utslagsfelt.

Konsekvensene av brudd i rettighetene til individuelt tilrettelagt barnehetilbud og spesialpedagogisk hjelp kan være at barn ikke får tidlig hjelp og støtte i utvikling og læring, og at barn i verste fall ikke blir inkludert i barnehagens praksis og aktiviteter.

Vi har gjort ett stedlig tilsyn med Kåfjord kommune der barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn var tema. Her er alle kontrollspørsmål undersøkt. Dette var et tilsyn som ble varslet tidlig på året, men som ble utsatt grunnet pandemien. Tilsynet ble gjennomført med førveiledning av barnehagemyndighetens oppgaver og ansvar, åpnings- og sluttmøte. Barnehagemyndighet, pedagogisk konsulent og styrer ble intervjuet. Bakgrunn for tilsynet var klager på spesialpedagogisk hjelp/individuell tilrettelagt barnehageplass, der vi oppdaget at barnehagemyndigheten ikke hadde riktig og oppdatert lovforståelse. Konsekvensen av brudd på dette området kan få konsekvenser både for enkeltbarn og alle barn med barnehageplass i kommunen, spesielt med tanke på at barn ikke får et likeverdig og kvalitativt godt barnehetilbud.

Opplæring:

Tema for tilsyn på opplæringsområdet har vært skolemiljø og spesialundervisning. Bakgrunn for valg av spesialundervisning var at vi gjennom henvendelser og klagebehandling så at her er det stor fare for at mange elever ikke får oppfylt sin rett til spesialundervisning. Mange av henvendelsene og klagen viste at det var grunnleggende mangler i både planleggingen og gjennomføringen av spesialundervisning. Mange elever som hadde vedtak om spesialundervisning manglet IOP langt ut i skoleåret og det var ikke satt inn den kompetansen som sakkyndig vurdering anbefalte og som gikk fram av vedtaket. Vår vurdering var at konsekvensene for elevene ved manglende oppfyllelse av retten til spesialundervisning er svært stor og at dette rammer deres rett til utdanning.

Som følge av at vårt embete har desidert flest saker etter 9 A- 6 sett i forhold til elevtall, har vi vurdert at dette er et område som gir stor risiko for at elevene ikke får den opplæringen de har krav på. Det vi har sett i vår behandling av håndhevingssakene gjør at vi mener det er nødvendig å følge opp

kommuner og skoler med tilsyn.

På grunn av den svært store mengden av håndhevingssaker måtte vi redusere på tilsyn i vårhalvåret. Pandemien førte også til at det ble vanskelig å gjennomføre stedlige tilsyn.

Vi gjennomførte tilsyn med to skoler der spesialundervisning var tema. Begge skolene ble valgt som følge av mange henvendelser og klagesaker. I tilsynene ble det ført kontroll med både deltema; fatte vedtak om spesialundervisning, planlegge spesialundervisning og gjennomføre og følge opp spesialundervisning. Det ble avdekket lovbrudd på de fleste kontrollspørsmål og dette viser at vi traff godt med våre risikovurderinger. Tilsynene var stedlig ved begge skolene.

På området skolemiljø har vi gjennomført tilsyn med aktivitetsplikten ved to skoler. Begge tilsynene var stedlig. Kommunene og skolene ble valgt som følge av erfaringer fra mange håndhevingssaker og det vi så i vår behandling av disse. Vi avdekket mange lovbrudd ved begge skolene og også her mener vi at vi traff med våre risikovurderinger.

I tillegg til de nevnte tilsynene har vi også gjennomført et pilottilsyn med nytt FNT der skolemiljø og ny bestemmelse i kommuneloven om internkontroll var tema. Her valgte vi også ut kommune og skole på bakgrunn av erfaringer fra henvendelser og håndhevingssaker. Tilsynet var stedlig. Det å gjennomføre et pilottilsyn er både krevende og spennende og vi hadde stort utbytte av dette og bidro også med erfaringer ved lanseringen av dette nye tilsynet. Vi avdekket også mange lovbrudd i dette tilsynet.

Oppfølging av restrisiko (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan de følger opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

Vi viser til tidligere punkter der vi har redegjort for risikovurdering, som punkt 3.3.3.1.1.1.

Vi tilpasser virkemidlene vi har målrettet inn mot den enkelte kommune, barnehage og skole. Vi følger opp avdekket risiko med veiledning, kommunebilder og kommunedialog, nyhetssendinger og generell informasjon på hjemmesider.

Som eksempel kan vi nevne opplysninger vi finner når vi kontrollerer barnehagenes årsmeldinger. Det kan være brudd på pedagognormen, bemanningsnormen eller dispensasjonsadgangene. I disse tilfellene tar vi direkte kontakt med barnehagemyndighetene, veileder på lovkrav og ber de følge opp forholdene. Vi mottar en del henvendelser/bekymringsmeldinger fra foreldre. Disse behandles ikke som klager etter barnehageloven § 12. En del av henvendelsene gjelder samisk innhold i norske og samiske barnehager, foreldresamarbeid og barns trivsel. I slike tilfeller tar vi kontakt med kommunen og veileder konkret opp mot det spesifikke lovverket.

På skoleområdet har vi tidligere vist til at vi måtte redusere tilsynsaktiviteten i vårhalvåret på grunn av stort antall håndhevingssaker. Mange håndhevingssaker er i seg selv en god indikasjon på risiko og vi har derfor fulgt opp enkeltkommuner gjennom dialog- og veiledningsmøter. Vi kontakter skoleeier og avtaler møte der vi har fokus på de manglene vi ser i skolens arbeid med aktivitetsplikten etter 9 A-4. Dette er et virkemiddel som har god effekt og vi kan påpeke helt konkrete mangler vi ser i skolens arbeid med elevenes skolemiljø. Vi har også foreslått at flere av disse kommunene skal bli med i læringsmiljøprosjektet for å øke sin kompetanse på området, og de kommunene vi har kontaktet er positive til en slik deltakelse.

Også på området spesialundervisning er det risikovurderinger som ikke har vært mulig å følge opp gjennom tilsyn. Erfaringer fra klager på gjennomføring av spesialundervisning er blitt tatt opp med skoler og skoleeier i ettertid.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Når det gjelder klagesakene på barnehageområdet er det fortsatt slik at vi mottar flest klager som handler om individuell tilrettelegging, men vi har også behandlet klagesaker som gjelder spesialpedagogisk hjelp og tilskudd til private barnehager. I klagesakene knyttet til spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne ser vi at det ofte mangler en konkret og individuell vurdering av barnets beste, noe som gjør at saken må sendes tilbake for ny behandling hos underinstansen.

På skoleområdet har det i 2021 vært en økning i klager på skoleplassering. Det er de store kommunene, som opplever kapasitetsutfordringer på noen skoler og endrer kretsgrensene, som står for økningen. Mange av disse sakene blir opphevet fordi det er mangler i saksbehandlingen og særlig når det gjelder å høre eleven og vurdere barnets beste som et grunnleggende hensyn.

På området spesialundervisning er det flest klager på manglende gjennomføring. Dette er krevende klagesaker der vi må ha mye dokumentasjon for å kunne vurdere om skolene gjennomfører opplæringen i tråd med vedtaket. Ofte mangler elevene IOP langt ut i skoleåret og organiseringen er heller ikke i tråd med vedtakene.

Det har også vært en del kompliserte skyssaker, der elever som følge av nedleggelse av grendeskoler får lang reisevei. Den totale reisetiden med selve reisen og ventetid på skolen, gjør at mange elever og foreldre opplever at det blir for lite tid igjen til lekser og fritid.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	1	0	0	0	1
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	1	1	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Barnehageloven § 16 a	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 19 e	2	0	1	0	1
Barnehageloven § 19 g	5	1	2	2	0
Barnehageloven § 19 h	0				
	9	2	3	2	2

. Savner rapportering/tabell på saker vedr. bekymringsmeldinger knyttet til manglende oppfyllelse av rammeplanen. Inneholder ofte omfattende saksbehandling

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Det kom ikke inn klager fra frittstående grunnskoler i 2021

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Det kom ikke inn klager fra frittstående videregående skoler i 2021.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	26	0	10	16	0
Standpunkt i orden og oppførsel	3	2	1	0	0
Skyss, § 7-1	10	0	3	7	0
Spesialundervisning, § 5-1	7	1	1	5	0
Skoleplassering, § 8-1	25	4	10	11	0
Bortvisning, § 2-10	4	0	2	2	0
Sum	75	7	27	41	0

Det har vært en relativ stor økning i antall saker om skoleplassering. Bakgrunnen for dette er endring av kretsgrenser for ungdomsskolene i vår største kommune. Grunnet kapasitetsutfordringer på en av skolene har mange elever fått tildelt skoleplass på en annen skole enn den som ligger nærmest. Dette medførte mange søknader om skolebytte og dermed mange klagesaker til Statsforvalteren.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Sentralt gitt skriftlig eksamen	1	0	1	0	0
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	1	1	0	0	0
	2	1	1	0	0

Kompetansetiltak på fagopplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvilke kompetansetiltak dere har gjennomført på fagopplæringsområdet, og hva dere har gjort for å øke regelverkssetterlevelsen i sektor.

Vi har gjennom nyrekruttering styrket avdelingens kompetanse på fagopplæringsområdet. Videre har medarbeidere med ansvar for videregående opplæring, gjennomgått kompetansepakke fra Utdanningsdirektoratet.

Videre har vi innhentet opplysninger om hvordan Troms og Finnmark fylkeskommune gjør vurderinger og følger opp lærekandidaters behov for spesialundervisning. Vi vil i løpet av 2022 gjennomføre tilsyn med dette som tema.

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på arbeidet med kompetanseutvikling for barnehager og skoler i fylket, herunder vurdere hvordan barnehage- og skoleeiere sikrer at kompetansebehov er vurdert, og hvordan samarbeidsforum sikrer at tiltakene møter lokale behov og gjennomføres i partnerskap med UH. Statsforvalteren skal gi sin vurdering av hvordan kompetansemodellen på sikt kan bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller mellom barnehager og skoler.

Statsforvalteren skal også rapportere i egne tabeller på deltakelse i kompetansetiltak i regional ordning for barnehage og desentralisert ordning for skole.

Vi har gått bort fra tidligere struktur hvor representasjon i samarbeidsforum var knyttet til geografi. Eierne er ikke lenger representert i samarbeidsforum gjennom de regionale kompetansenettverkene. De langsiktige planene som forumet skulle legge til grunn for prioritering av tiltak, er ikke basert på planene fra nettverkene. Dette for å unngå en praksis for prioritering og tildeling av midler etter en pro rata-modell, og for å gjøre samarbeidsforumet til et organ som vurderer og gir sin innstilling over kompetansetiltak etter en helhetlig vurdering av kompetansebehovet i fylket sett opp mot målsetningen for ordningen.

Vi har samkjørt forvaltningen av de tre kompetanseutviklings-ordningene gjennom en felles overordnet plan. Videre er samarbeidsforumene i gang med å lage gode langsiktige planer som grunnlag for prioritering av tiltak - og tildeling av midler. Disse er laget ut fra analyse av utfordringsbildet i fylket vårt.

Sammensetningen av samarbeidsforumet har vært en viktig faktor i arbeidet med å forvalte tilskuddsordningen etter hensikten. Vi har tilstrebet en mer hensiktsmessig størrelse og bedre balanse i representativitet. Dette gjør at samarbeidsforumet blir et mer aktivt og reflekterende organ i vurderingen av behov og i arbeidet med å sikre at tilskuddsordningen blir treffsikker ut fra lokale behov.

Både i rapportering for 2021-midler og beslutningsgrunnlag for 2022- midler ser vi en positiv utvikling når det gjelder sektors oppfølging av lokal kompetanseutvikling. Vi ser også at at flere partnerskap fremdeles må bli bedre til å sørge for at de ansatte involveres i de lokale vurderingene av kompetanseutviklingsbehovene og at tiltakene fremmer kollektive prosesser for profesjonsutvikling som utvikler den enkelte enhet.

Beslutningsgrunnlag og rapporteringer viser at kompetansebehov er vurdert eller skal vurderes. I de aller fleste tilfeller er dette basert på faglig dialog med UH. Av arbeid nevnes analyse av elev-undersøkelsen, bruk av ståstedsanalysen og bruk av kartleggingssystemer utarbeidet av UH i partnerskapene. Vi vurderer imidlertid at det ikke sikres godt nok at de ansatte involveres i vurdering av de lokale kompetanseutviklingsbehovene. Det er fortsatt tilfeller der kun regionkoordinatorer og eiere er involvert i vurdering av behov.

Samarbeidsforumet følger opp at tiltakene skal møte de lokale behovene i sin oppfølging av rapporteringene og i sitt arbeid med innstilling av prioritering av tiltak. Av rapporteringene ser vi at eier og UH drøfter hvilke tiltak som skal settes inn etter vurdering av de lokale behovene. I noen tilfeller har partnerskapene ennå ikke kommet til fasene med å planlegge og gjennomføre tiltakene. Samarbeidsforumet følger dette opp i arbeidet med videre innstilling av sin prioritering av tiltak.

Beslutningsgrunnlagene og rapporteringene viser at tiltakene gjennomføres i partnerskap med UH. Samarbeidsforumet sikrer dette i det videre arbeidet med innstilling om prioritering av tiltak.

Vi har jobbet systematisk for å øke kunnskap og forståelse for ordningen hos alle aktører i ordningen. Vi må imidlertid fortsatt sørge for at alle i sektor har god kompetanse på ordningens innretning og forvaltning. Det er fortsatt behov for å ha oppdaterte langsiktige planer som er i tråd med formålet og målsettingene for ordningen sett opp mot utfordringsbildet i fylket vårt. Samarbeidsforumet og Statsforvalteren må ha søkelys på føringer i langsiktig plan - og se fylket under ett og oppdraget med å utjevne forskjeller slik at det blir et likeverdig tilbud til alle barn/elever. Videre må vi fortsette å peke på at tiltakene skal fremme kollektive prosesser for profesjonsutvikling som utvikler de enkelte enhetene.

Barnehage

Ved å gjennomføre digital konferanse i samarbeid med UiT, Norges arktiske universitet, om kartlegging og analyse av kompetansebehov i barnehage, har vi fått gode tilbakemeldinger fra sektor. Vi får også tilbakemelding fra barnehageeiere som deltar i ReKomp at de får god hjelp av UH til arbeidet med analysering og drøfting av kompetansebehov underveis i partnerskapet.

Samarbeidsforum ReKomp anbefaler at barnehageeiere inngår i et lærende nettverk i kommunene eller på tvers av kommunene når de søker om deltakelse i ReKomp. Søknadene må være forankret hos eier basert på lokale behov. For å sikre at alle som ønsker å bli med i ordningen får muligheten, er det også tydeliggjort at eiere kan søke om deltakelse uten å på forhånd delta i nettverk. Behovsmeldingene sendes inn til Statsforvalteren, som videreformidler disse til Samarbeidsforum. I enkelte tilfeller setter samarbeidsforum sammen søkere innenfor samme tema i egne nettverk. Dette har vi fått gode tilbakemeldinger på fra både UH og eiere. På den måten blir de små aktørene med i et større fellesskap som er positivt for den videre motivasjon til kompetanseheving.

Gjennom prosessen med sammenslåing av ReKomp Troms og ReKomp Finnmark har vi tatt kontakt med alle eiere og barnehagemyndigheter for å sikre medvirkning. Ved å gjøre dette har vi også benyttet anledning til å gjøre ordningen kjent. Dette øker sjansen for å få med de små aktørene, som vi har savnet i ordningen hittil. Vi ser at vi må fortsette å søke å få med de små aktørene, spesielt der det også er mangel på barnehagelærere og barnehagefaglig kompetanse i administrasjonen. Gjennom samarbeid med barnehagemyndigheter kan vi søke å fange opp hvilke barnehager som har behov for å delta i ReKomp for støtte og veiledning til å kartlegge sine kompetansebehov. På den måten kan vi på sikt bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller mellom barnehager.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	0	0	0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	0	0	0
Barnehagefaglig grunnkompetanse	0	0	0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	36	1	37
Totalt	36	1	37

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	0	0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	0	0
Barnehagefaglig grunnkompetanse	0	0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	2 800 000	100
Totalt	2 800 000	100

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal innhente informasjon om hvordan det spesialpedagogiske støttesystemet ble involvert i forfasen, og inkludert i valg av tiltak i oppfølgingsordningen. Statsforvalteren skal vurdere om tiltakene som er iverksatt bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Den pedagogisk-psykologiske tjenesten, PPT, har i ulik grad deltatt i forfasen i alle kommuner som deltar i oppfølgingsordningen og har derav i ulik grad deltatt i valg av tiltak i oppfølgingsordningen.

En kommune i tidligere Finnmark har valgt en tverrfaglig tilnærming til gjennomføringsfasen, med barnevern, PPT, kultursektor i tillegg til barnehage og grunnskole i styringsgruppa. Kommunen var pilotkommune i kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis og har derfor valgt det som satsingsområde, og tverrfaglighet omfatter alle kompetansehevingstiltak i gjennomføringsfasen. Denne kommunen har felles PPT med tre andre kommuner. De andre kommunene i tidligere Finnmark har egne PP-tjenester og har lettere tilgang på lokale fagfolk.

En kommune i tidligere Troms har hatt et tett og hyppig samarbeid med PP-tjenesten, både i forfasen og gjennomføringsfasen. De tre andre kommunene i tidligere Troms, involverte PP-tjenesten i oppstarten av forfasen. I det senere arbeidet i forfasen i disse tre kommunene er graden av involvering og inkludering av PP-tjenesten svak/svekket.

Etter Statsforvalterens syn er det noe tidlig å vurdere om de iverksatte tiltakene i alle oppfølgingskommunene har bidratt til bedret læringsmiljø og læringsutbytte. Det er klar framdrift i gjennomføring av tiltak som skal bedre elevenes læringsmiljø og læringsutbytte. Samtidig ser vi at enkeltskoler og kommuner har store utfordringer med tilgang på kvalifisert personale, stabilitet i personal på skolene og på skoleeiernivå. Statsforvalteren er usikker på i hvor stor grad disse utfordringene påvirker læringsmiljøet og læringsutbyttet på disse skolene og kommunene. Etter vår mening vil det først etter resultater på indikatorene i kommunene etter det inneværende skoleår 2021-2022 være mulig å se utviklingen gjennom nye analyser basert på det siste tallmaterialet.

Kompetanseløftet (fra kapittel 7.3.8.8 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan de har fulgt opp arbeidet med kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis i sitt fylke.

Forskriften ga gode føringer for Statsforvalteren til å følge opp arbeidet med kompetanseløftet og å se denne ordningen i sammenheng med Rekomp og Dekomp. Vi har informert om kompetanseløftet som del av tilskuddsordningen ut til sektor på ulike arenaer som nyhetssendinger for alle barnehage- og skoleeiere og på eier-møter.

I Troms og Finnmark fylke har vi organisert kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis under et felles samarbeidsforum for Dekomp og Rekomp. Kompetanseløftet har et eget arbeidsutvalg med representanter fra de to samarbeidsforumene i de andre ordningene. Arbeidsutvalget er ansvarlig for å gi felles samarbeidsforum forslag til innstilling over innkomne beslutningsgrunnlag og utarbeide en langsiktig plan for kompetanseløftet.

På nettsiden til Statsforvalteren i Troms og Finnmark har vi en egen side under temaet Lokal kompetanseutvikling for barnehager og grunnopplæring som gjelder kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Her finner sektor alt de trenger av informasjon rundt ordningen, og vi har utarbeidet maler for beslutningsgrunnlag med veiledning som ligger der.

24 av fylkets 40 kommuner (inkludert Longyearbyen på Svalbard) deltar i kompetanseløftordningen. Mange av disse er mindre kommuner. Det var ingen enkelt deltakende kommuner i kompetanseløftet i 2021 med unntak av Troms og Finnmark fylkeskommune (vi mottok 6 behovsmeldinger). Deltakende eiere er i samarbeid mellom tre eller flere kommuner. Hos flere av kommunene som deltar, så har private skoler og barnehager blitt invitert til å delta i

kompetanseløftet. Flere av de små kommunene har kun kommunale barnehager og skoler.

I kompetanseløftet har vi et partnerskap mellom eiere og SePu og et partnerskap mellom eiere og Læringsmiljøseneteret i Stavanger. De resterende partnerskapene er mellom eiere og lokalt UH (UiT og Sami allaskuvla).

UiT Norges arktiske universitet holdt høsten 2021 en oppstartkonferanse der alle deltakere i ordningen i vårt fylke ble invitert med, uavhengig av partnerskap. Tema for konferansen var inkluderende praksis og tiltaksutforming.

Vi har i 2021 hatt felles dialogmøter med representanter for eiere for alle deltakerne i kompetanseløftet, der tema har vært samarbeid i partnerskap, forankring av utviklingsarbeidet i kommunene, analysearbeid, informasjon fra statsforvalterne, status i kommunene, erfaringsutveksling mm. På disse møtene har også lokalt UH vært representert og deltatt i dialogen.

Vi opplever at vi har et godt samarbeid med lokal UH i ordningen og at de imøtekommer kompetansebehovene i kommunene og følger opp ordningen på en god måte. Dette gjelde både spesialpedagogiske områder, inkludering, tverrfaglig samhandling og organisering, og ledelse og organisasjonsutvikling. Vi har liten kontakt med de UH' ene som ikke har geografisk nærhet til regionen, og har derfor ikke informasjon om hvordan de imøtekommer kompetansebehovene utover det som kommer frem i rapportene som gjøres til Udir.

Gevinstrealisering på barnehage- og grunnopplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.9 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen skal statsforvalteren redegjøre for realiseringen av gevinst på oppgavene informasjon- og veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn. Statsforvalteren skal i tillegg tabellrapportere på ressursbruk og kvalitet for nevnte oppgaver.

Tre år etter sammenslåingen vurderer vi at vi er blitt mer robust og enda mer kompetent når det gjelder å løse oppgavene med informasjon og veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn. Vi har brukt de to første årene på å "rigge oss", lage felles maler og rutiner som alle har et forhold til, og som er godt forankret hos alle medarbeidere som jobber med dette. Vi har brukt tid i seksjonsmøter og i andre typer fagforum på å tolke regelverket og sikre at alle har samme forståelse for dette. Vi savner imidlertid nasjonale regelverkssamlinger i regi av Utdanningsdirektoratet, som kan bidra til avklaringer og tolkninger om ulike områder i barnehageloven og opplæringsloven. Vi bruker mye ressurser på lovtolkning, og mener det er nødvendig med noen nasjonale avklaringer som dermed og sikrer at vi har felles forståelse i de ulike embetene.

Pandemien har hatt både en positiv og en negativ effekt på vårt interne arbeid. Vi ser at vi de siste to årene er blitt bedre på å ta i bruk digitale verktøy i vårt daglige arbeid. Gjennomføring av digitale møter fremfor fysiske møter er svært ressursbesparende for oss, både i tid og penger. Samtidig har mangelen på fysiske møter vært krevende å forholde seg til, da det er viktig for medarbeiderne på to lokasjoner å kunne møtes innimellom for å bygge relasjoner og videreutvikle kompetansen i samhandling med kolleger. Vi ser at det ikke er alt som lar seg løse gjennom digitale møter, og for noen er digitale møter mer krevende enn å gjennomføre disse fysiske.

Barnehageseksjonen har kun fem ansatte fordelt på begge kontorsteder, og seksjonsleder har daglig og tett kontakt med alle medarbeiderne. Skoleseksjonen har to likestilte seksjonsledere fordelt på begge kontorsteder. Vi vurderer at det er nødvendig med to seksjonsledere på skoleområdet da porteføljen er stor. Det gjør saksbehandlingen mindre sårbar og hever kvaliteten. Medarbeiderne sender sine saker til godkjenning til disse. Den store mengden med 9a-6 saker vi behandler, krever at lederne har god oversikt over sakene og følger opp sine medarbeidere i saksbehandlingen.

I 2021 har det meste av veiledning og informasjon til sektor blitt gjennomført digitalt. Nyhetssendingene tar vi opp og legger ut på nettsiden til Statsforvalteren. Dette er og gjort med andre møter vi har hatt med sektor. Vi vurderer at vi på denne måten når mange med vårt budskap, som vi kanskje ikke ville gjort dersom det hadde vært et fysisk møte. Vi vurderer at det likevel fremover vil være nødvendig å ha noen fysiske møtesteder, da dialog og faglige diskusjoner ikke er så lett å få til i digitale møter. Dette har og sektor uttrykt til oss.

Håndhevingssakene og de fleste klagesakene er i hovedsak fordelt geografisk mellom våre to lokasjoner, dette av praktiske og økonomiske årsaker. Vi har så langt det har latt seg gjøre praktisert fysiske barnesamtaler, også under pandemien. Dette er svært ressurskrevende i vårt fylke med lange avstander og dårlig utbygd kollektivtransport. Klagesakene fordeles og i hovedsak som håndhevingssakene.

Tilsynene har vi gjennomført på tvers av lokasjonene, da vi har vurdert det som viktig å samordne oss om tilsynsarbeidet og lære av hverandre. På den måten mener vi og at kvaliteten blir bedre.

Alt i alt vurderer vi har stor gevinst av vår organisering og samarbeidet på tvers av lokasjonene.

I tabellen om gevinstrealisering og ressursbruk har vi holdt utenfor alle utviklingsoppgaver, som kompetanseløftet, dekom, rekom, læringsmiljøprosjektet, IBS og oppfølgingsordningen. Vi har heller ikke tatt med tilskuddsoppgavene, samisk fjernundervisning, kvensk/finsk og tverrfaglige utviklingsoppgaver. Håndhevingssakene er tatt med i kategorien klagesaker.

Gevinstrealisering: Ressursbruk og kvalitet på oppgaver knyttet til informasjon og veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn

Betegnelse på rapporteringskrav	Tilsyn	Klagesaksbehandling	Informasjon og veiledningsoppgaver
Antall årsverk benyttet til oppgaven	5,1	8,6	5,8
I hvilken grad vurderer statsforvalteren at oppgaven blir løst med tilstrekkelig kvalitet?	5	5	4
I hvilken grad har statsforvalteren tilstrekkelig kapasitet til å løse denne oppgaven?	3	4	3
I hvilken grad er statsforvalteren tilstrekkelig tilgjengelig for å løse denne oppgaven?	3	5	5
I hvilken grad har statsforvalteren tilstrekkelig kompetanse til å løse denne oppgaven?	4	5	5
I hvilken grad har statsforvalteren tilstrekkelig endringsdyktighet til å løse denne oppgaven?	5	5	5
I hvilken grad har statsforvalteren tilstrekkelig rettssikkerhet i utførelsen av denne oppgaven?	5	5	4
Dersom statsforvalteren har svart verdien 1 eller 2 på ett eller flere av spørsmålene over, ønsker vi å vite årsaken til dette			

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.8.10.1 i TB)**Rapportere på**

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Vi hat hatt 7 klager etter introduksjonsloven i 2021. I tre av sakene omhandlet klagen avslag på deltakelse i program og her ble alle tre sakene stadfestet. To av sakene omhandlet utvidet introduksjonsprogram og her ble en sak opphevet og en stadfestet. En klage omhandlet midlertidig stans i program og denne ble opphevet. I tillegg hadde vi en sak om tilbakebetaling av introstønad og denne ble opphevet.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.8.10.2 i TB)**Rapportere på**

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

På dette området hadde vi i 2021 en klage som omhandlet stans av norskopplæring og denne ble omgjort.

Statsforvalteren skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.8.10.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

I 2021 har vi avholdt 3 statsborgerseremonier. Det var planlagt for 8 seremonier, men 5 ble avlyst på grunn av pandemien.

Vi har sendt ut totalt 1525 invitasjoner til nye statsborgere. På de 3 seremoniene som ble avholdt deltok til sammen 155 stk.

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.8.10.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

Kommunene i Troms og Finnmark rapporterer om 1057 (herav 48 asylsøkere) deltakere 1. halvår, og 875 (herav 31 asylsøkere) deltakere 2. halvår 2021. Det ble benyttet 99,52 årsverk første halvår og 98,22 årsverk andre halvår for å gi opplæring til deltakerne.

Bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.8.10.5 i TB)**Rapportere på**

Det vises til styringsparameter 3.3.3.2.1. Statsforvalteren skal kort redegjøre for samarbeid mellom stat, kommune og fylkeskommune om rask og treffsikker bosetting samt gi en vurdering av samarbeidet.

I 2021 har samarbeid med fylkeskommunen om bosetting og integrering blitt prioritert av Statsforvalteren. Det er svært viktig at vi videreformidler vår kjennskap om kommunene på integreringsområdet for at fylkeskommunene skal kunne gjøre gode vurderinger når de anbefaler kommuner for bosetting. På bakgrunn av henvendelser og klagesaker har vi spesielt god kjennskap til kommunenes kompetanse på introduksjonsområdet. NAV har og deltatt med deres kunnskap om kommunene i dette samarbeidet. Vi vurderer dette samarbeidet som nyttig og nødvendig for rask og treffsikker bosetting, og vil fortsette med dette i 2022.

Vi viser for øvrig til rapportering på 3.1.3.8 og 3.3.3.2.1.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene samlet per 31.12.2021, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene hos statsforvalteren.
- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning per 31.12.2021.
- Ressurser benyttet til planlegging og gjennomføring av kontrollplanen på landbruks- og reindriftsområdet.

I landbruksforvaltningen i kommunene i Troms og Finnmark var det pr. 31.12.2021 36,10 årsverk fordelt på 28 enheter

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2021.	17,0
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2021.	17,0
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2021 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.1.	0,8
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2021 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.2.	4,3
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2021 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1	10,0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2021 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1.	4,5

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.

Statsforvalteren deltar aktivt i møter mellom kommuner og NIBIO ved periodisk ajourhold.

Ajourføring av AR5 er en komplisert oppgave for kommunene, som krever ressurser og kompetanse. Vi håper den nye løsningen AR5 Web vil øke kommunenes ajourhold av AR5.

Etter at SFKB ble innført, har kommunene hatt en stor økning innen ajourhold av AR5.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	3	0	39

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Rapportere om antall saker der anmeldelse er vurdert, antall saker som er anmeldt og hvilket regelverk sakene gjelder.

Statsforvalteren har ikke hatt alvorlige overtredelser som er politianmeldt i 2021. Statsforvalteren har heller ikke hatt saker der slik anmeldelse er vurdert.

Utveksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Statsforvalterens opplevelse er at etter revisjon av rutinen for utveksling av informasjon i dyrevelferdssaker, er det langt færre saker som utveksles mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen. Vi opplever likevel at rutinen fungerer etter formålet.

Vi har, dessverre, ved flere anledninger avdekket at informasjonsflyten mellom Mattilsynet og Landbruksforvaltningen ikke har vært god nok, og at Mattilsynet ikke har sendt over saker til landbruksforvaltningen, i samsvar med rutinens punkt 3. Sakene er imidlertid oppdaget, avklart og resultatene har vært tilfredsstillende, på grunn av den gode relasjonen Mattilsynet og landbruksforvaltningen har etablert.

For å sikre den gode informasjonsflyten avholder Mattilsynets regioner og Statsforvalteren to faste møter i året. Møtet på våren tar Mattilsynet initiativ til. Dette er et overordnet møte hvor temaet er rutinen og samarbeidet. I møtet på høsten diskuteres enkeltsaker på saksbehandlernivå. Det er også anledning til å diskutere mer generelle tema. Dette møtet tar Statsforvalteren initiativ til.

I 2021 deltok også Statsforvalteren i Nordland, på våre møter med Mattilsynet. Ettersom det etter revisjon av rutinene sendes over langt færre saker fra Mattilsynet, er det nyttig å inkludere hele Nord-Norge i disse møtene, for å sikre likebehandling og et godt sammenlikningsgrunnlag.

Statsforvalterens inntrykk er at, i de tilfeller kommunen får melding fra Mattilsynet om en alvorlig dyrevelferdssak, så tar kommunen umiddelbart tak i saken og gjør de oppfølginger som trengs. Statsforvalteren har fortløpende kontakt med den aktuelle kommunen. Inntrykket er at, i de saker der det kreves, gjøres det relevante vurderinger knyttet til et eventuelt produksjonstilskudd.

Når det gjelder arbeidet med å løfte kvaliteten på kommunenes arbeid med dyrevelferdssaker og deres kompetanse på dette området, er dette alltid tema i vårt opplæringstilbud til nyansatte og ledere i kommunen. I tillegg er dyrevelferd eget tema når vi har forvaltningskontroll i kommunene, der produksjonstilskudd er tema for kontrollen. Det nevnes også at vi hadde nettseminar for kommunene om dyrevelferd høsten 2020, men at vi ikke har hatt tilsvarende i 2021. I den sammenheng påpekes det at samarbeidsavtalen ikke er endret siden den gang.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	0	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hø/delvis avvikling)	0	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	0	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	1	0	0	0
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	1	0	0	1

Den ene saken som ble sendt over fra Mattilsynet gjaldt alvorlig vanskjøtsel av dyr. Foretaket søkte imidlertid ikke om produksjonstilskudd, og av denne grunn ble det ikke noe oppfølging fra kommunen på produksjonstilskudd. Den andre saken ble sendt over til oss ved en feiltakelse. Tilfellet havnet ikke inn under avtalens punkt 3.

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	2	2	2	2

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Det har ikke kommet noen søknader knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon i 2021

Kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Kompensasjon etter avvikling	0	0	0	0
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	0	0	0	0
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	0	0	0	0

Reindriftsforvaltning (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på:

- Gjennomførte møter i samarbeidsforumet med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Gjennomførte møter i beredskapsutvalgene for reindrift
- Status for prosjektet "Ut på vidda", herunder statsforvalterens arbeid med å promotere prosjektet.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Status for Ut på vidda programmet:**• Prioriteringer og oppnådde resultater**

Det er andre året programmet "Ut på vidda" (UPV) påvirkes av smittevern begrensninger. Programledelsen besluttet å redusere utadrettet aktivitet knyttet til UPV. Kommunemøter, møter med etablererne og samarbeidspartnere har blitt avlyst. Pandemien og stenging av landet har ført til at programmet ikke har fått jobbet etter de planlagte aktiviteter, men har måttet tilpasse aktivitetene etter situasjonen.

Programlederen har hatt kontakt med reieiere via Teamsmøter, telefonsamtaler og e-post. Da det var en kort pause i reiserestriksjonene, fikk programlederen besøkt de fleste UPV-reieiere i Finnmark, en i Troms og en i Trøndelag. Disse møtene har vært veldig oppklarende om utviklingen av hver enkelt UPV-reieier, for kartlegging av potensiale for å lykkes, den finansielle status for de tjenestene hver enkelt planlegger å utvikle samt kartlegging av de kompetansebehov programmet bør jobbe med.

Programmet har bistått så godt det har latt seg gjøre med informasjon om tilskudd som har vært rettet til målgrupper UPV jobber med, enkelte har fått hjelp med søknader, forretningsplaner, osv.

Programlederen har vært med på å utarbeide samarbeidsstrategier mellom avdelingene hos Statsforvalteren i Troms og Finnmark som skal fremme Ut på vidda-tjenester i kommunene. Dette gjelder fagmiljøene i avdelinger som jobber med plan, helse og oppvekst.

Programlederen har jobbet med revidering av godkjeningsordningen i samarbeid med Landbruksdirektoratet.

Det er avholdt møter i samarbeidsforumet med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund tidlig i 2021, møtet på høsten er forskjøvet på grunn av beitekrisen. Det er jevnlig dialog om både konkrete saker og mer overordnede problemstillinger for reindriften med NRL og Sametinget.

• Vurdering av "Ut på vidda" som en permanent ordning

Dagens Norge lider fortsatt av ettervirkningene av fomsrkningspolitikken som var gjeldende i så mange år. Samehets og konflikt i lokalsamfunnene er fortsatt levende. Det trengs mer kunnskap om det samiske for å motvirke disse negative og skadelige handlingene. Økte kunnskaper gir et godt grunnlag for forståelse, respekt og samarbeid.

Lærings- og omsorgstjenester («Ut på vidda») i regi av reindriftsfamilier er en unik tilleggsnæring både nasjonalt og internasjonalt. Reindriftsfamiliene rår over ressurser på boplassen, i den nære naturen rundt og i sin siida. Ressurser som kan danne rammer for lærings- og omsorgstjenester. Ut på vidda-tjenester gir mulighet til å lære om det samiske samfunn gjennom nærkontakt med reindriftsfamilier, og det daglige arbeidet og livet hos dem.

I 2019 var reindriftsfamiliene i Ut på vidda i ferd med å etablere seg som godkjente, profesjonelle tilbydere og som en tilleggsnæring i reindriften.

To år med pandemi, beitekrise og utfordringer i reiselivet har satt på vent utviklingen av tilbud og satsing i UPV. Denne tilleggsnæringen trenger mer tid til å etablere, bygge og styrke seg. Det er behov for mer kompetanse blant familiene om å tilby sine tjenester. Det er behov for på nytt å bygge kontakter mot innkjøpere og brukere av tjenestene.

Det er behov for å støtte opp reindriftsfamiliene til å bygge et positivt omdømme om denne næringen på vegne av seg selv, reindriftsnæringen og det samiske samfunnet.

Programmet har jobbet med å forankre eierskapet av denne tilleggsnæringen til næringsorganisasjonen ved å informere og avklare ansvarsforhold mellom staten og næringsorganisasjonen.

Programmet har jobbet for å forbedre godkjeningsordningen for UPV tilbydere. Det trengs en godkjeningsordning som sikrer kvalitet, seriøsitet, kulturell autentisitet og profesjonalitet av tilbydere og tilbud.

Ut på vidda som permanent ordning er nødvendig for å kunne bidra med å tilrettelegge for at reindriftsfamiliene fortst mulig igjen kan bygge ei nødvendig, lønnsom og bærekraftig tilleggsnæring i reindriften.

Det er avholdt møter i beredskapsutvalget for reindrift både våren og høsten 2021. Det oppstå en kortvarig krise i mai, som ble forsterket av at landgangsfartøyet havarete og reien kom ikke til sommerbeitene. De første møtene i forbindelse med den nye beitekrisen ble avholdt i begynnelsen av desember, og det ble avhold flere møter tett opp mot jul. Beredskapsutvalgets medlemmer har deltatt på mange befaringer i desember 2021.

• En vurdering av om iverksatte tiltak fra SF gir ønsket effekt og resultat

Lærings- og omsorgstjenester i reindriften er en ny tilleggsnæring i reindriften som startet som et pilotprosjekt, deretter prosjekt og siden 2020 ble et permanent program. De to første prosesser har gjennomført sine mål og delmål. Programmet har hatt som mål og delmål å utvikle næringen.

Resultat og effekt av iverksatte tiltak under programperioden er vanskelig å evaluere da arbeidssituasjonen for programmet, reindriftsfamiliene og innkjøpere (kommuner, skoler, NAV, osv.) hele tiden har forandret seg etter pandemisituasjonen.

Det er stort behov for UPV tjenester i samfunnet, likevel er det veldig vanskelig å etablere langsiktige kontrakter med innkjøpere som vil bidra til forutsigbarhet for brukerne av UPV-tjenester, utviklinga av tilbud samt inntjening og lønnsomhet hos reindriftsfamilien.

De siste to årene har programmet fulgt opp tilbyderne og bistått så godt det har latt seg gjøre med informasjon om tilskudd som har vært rettet til målgrupper UPV jobber med. Enkelte har fått hjelp med søknader og forretningsplaner.

Der tilskuddene er tilrettelagt slik at sosiale entreprenører kan søke, har flere av tilbyderne søkt og iverksatt aktiviteter.

Per dagsdato har de fleste tilbydere innstilt sine UPV-aktiviteter, derfor vurderer SF at det er for tidlig å vurdere effekt og resultat av de fleste tiltak som er blitt gjennomført i programmet.

• **Hvilke utfordringer SF ser for å sikre tilstrekkelig måloppnåelse**

Flere av reineierne melder om vanskeligheter med etableringen da inntektskildene er stengt, det er vanskelig å investere og utvikle tjenestene når både inntekt og brukere uteblir. Tilbakemeldingen til programledelsen er at etablering og drift av tjenester er satt på vent. De fleste reineierne ønsker å fortsette, for behovene blant brukerne av tjenestene er ikke blitt mindre.

For at lærings- og omsorgstjenester i reindriften skal være en kulturell bærekraftig og lønnsom næring må mange byråkratiske faktorer være på plass og bidra til at reindriftsfamiliene kan gjennomføre tjenestene sine. Eksempler på faktorer er lover, regler, økonomi hos innkjøpere av tjenestene, tilgang til brukere av tjenestene, samarbeid mellom institusjoner slik som departementer, Sametinget, direktorater, fylkeskommuner, politiet, Mattilsynet, Statsforvalteren og flere som berører UPV-tjenester.

Det er behov for å inkludere UPV-tilbydere i ordninger som er felles for andre aktører de sammenligner seg med, slik som Nettsiden i Stiftelsen for norsk mat, hvor Inn på tunet tilbydere har plass. Det samme gjelder forsikringsordninger, HMS-utvikling, forskning, tilgang til å søke tilskudd som sosiale entreprenører, Innovasjon Norge sine ordninger, osv.

Nettverksbygging mellom UPV-reineiere er en sentral forutsetning for å styrke kompetansen ved hjelp av hverandres erfaringer. Det vil gi kunnskap om ulike måter å drive tjenestene på og ikke minst bygge opp samarbeidet både i og utenfor næringen. Det er behov for å bevisstgjøre tilbydere på å satse sterkere på samarbeid fremfor konkurranse og jantelov.

Både reindriftsnæringen, næringsorganisasjoner, Sametinget og tilbyderne selv må jobbe for å styrke omdømmet til denne tilleggsnæringen til det beste for hele samfunnet, reindriftsnæringen og reindriftsfamiliene i UPV.

Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året er null. Reindriftsavdelingen hadde planlagt opplæring av reinbeitedistriktene høsten 2021, men på grunn av beitekrisen og forsinkelse med reintellingene har vi vært nødt til å sette dette på vent til vår-vinteren 2022.

Arealbrukskartene er ikke oppdatert i påvente av at nytt og forbedret digitalt verktøy skal kunne tas i bruk. Planlagt aktivitet måtte utsettes på grunn av beitekrisen.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og avløsning til ferie og fritid, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Eiendomslovgivningen og husdyrkonsesjonsregelverket:

Vi har bedre kvalitet og mindre sårbarhet i forvaltningen av dette området. Utfordringen er at vi fortsatt har et lite miljø på fagområdet og vi er avhengig av noen få nøkkelpersoner. På grunn av ressursituasjonen på landbruksavdelinga og permisjoner forventer vi i beste fall en stagnasjon på gevinstrealisering i 2022.

Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og avløsning til ferie og fritid, og regionale miljøtilskudd

Vi har jobbet godt med forbedring av rutinebeskrivelser, ny risikovurdering og øvrig internkontroll ila 2021. Alle som jobber med PT og RMT samarbeider godt og vi har fått en mer ensartet forvaltningspraksis i vårt område. Fylket har mange kommuner og store avstander. Vi ser at digital kommunikasjon i form av nettseminar i kombinasjon med fysiske møter gir oss en bedre oppfølging av kommunene.

Reindriften

Vi har etablert ett samarbeidsforum mellom juristene hos statsforvalterne i Nordland og Trøndelag, der hensikten er blant annet å søke mer likens forvaltningspraksis og veiledning av hele næringen i hele Norge. I tillegg ble det i 2020 etablert egne fagseksjoner hos oss for å blant annet profesjonalisere saksbehandlingen på de ulike oppdragene. Det gjenstår fortsatt å få full effekt av dette da avdelingene er underbemannet i forhold til mengden oppdrag og saker.

Arktisk landbruk (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)

Rapportere på

Redegjør for i hvilken grad midlene til arktisk landbruk har bidratt til utvikling og økt utnyttning av arktisk kvalitet som konkurransefortrinn for landbruket i nordområdene.

De fleste prosjektene går over flere år og mange er ikke avsluttet, så når vi her viser til eksempler, så er det prosjekter som er innvilget fra 2018 – 2021, noen avsluttet og noen fortsatt under arbeid. Vi har lagt rapporteringa opp etter våre 4 hovedprioriteringsområder for 2021, men flere av disse har gått igjen over hele den siste perioden.

1. Utvikling av potet-, bær- og grøntæringa: Satsing på potet, grønnsaker og bær har vært, og er fortsatt svært viktig for utvikling og økt utnyttning av arktisk kvalitet som konkurransefortrinn. Her har vi støttet prosjekter på flere viktige områder som mobilisering av flere produsenter, styrking og utvikling av rådgivinga, og utvikling og utprøving av nye sorter tilpasset et arktisk klima i stadig endring.

Vi er langt fra og dekke markedet for potet, bær og grønnsaker med Nordnorske produkter, og mobilisering av flere produsenter vil være viktig lenge fremover. Produksjonsmiljøet er tynt og det er lange avstander, og for rådgivingsapparatet er det en utfordring å nå ut til alle produsenter som trenger det med de ressursene de har. Vi har bidratt med midler til prosjekter som både bidrar til å mobilisere nye produsenter og styrke og utvikle rådgivinga innenfor grøntæringa, og til utvikling av tilpassede sorter.

Vi har gode produsenter vi kan være stolte av, Gulløye fra Nord-Norge har fått beskyttet opprinnelsesbetegnelse, og Målselnepe fra Nord-Norge har geografisk beskyttelse og spesialitetsmerket

Eksempler:

Norsk landbruksrådgiving, grønt i nord; kr 500 000.

Det overordna målet har vært å få en økning i produksjon av grønnsaker, potet og bær i Nord-Norge i løpet av prosjektperioden. Målgruppen har vært de som allerede er produsenter og vil satse større, men også ønske om å rekruttere helt nye produsenter, både de som vil starte med grøntproduksjon som tillegg til eksisterende grovfôrproduksjon, eller nye drivere på gårdsbruk. Hobbydyrkere som kun har produksjon til eget bruk, kommer ikke inn i denne målgruppen. De har vært invitert til å delta på fagmøter og markdager, men har ikke fått tilbud om direkte rådgiving på gårdsnivå.

11 deltakere meldte seg og det har vært engasjert et rådgiverkorps på 9 rådgivere fra hele landsdelen, de fleste fra NLR, men også en fra Nibio og en fra Tromspotet.

Aktiviteter i prosjektet har vært:

1. Annonsering, infomøter og rekruttering av deltakere
2. Kartlegging gårdsbesøk og oppfølgingsbesøk. Alle har hatt kartleggingsbesøk og 2 – 5 oppfølgingsbesøk.
3. Fagmøter og markdager. Det har vært gjennomført 18 fagmøter, markdager og markvandring.
4. Studieturer. En studietur gjennomført til Åland i 2019, planlagt tur i 2020 ble avlyst pga korona.
5. Økt kunnskap og omsetning av bær og grønt. Alle rådgiverne tilknyttet prosjektet har fått økt grøntfaglig fokus i prosjektperioden, i form av økt aktivitet mot grøntproduksjonen hos prosjektdeltakerne, ved å arrangere markdager/fagmøter og ved deltakelse på fagmøter/studietur.

Målet i prosjektperioden har vært at alle sider ved produksjonen belyses. Alle rådgiverne har gjort seg kjent med/økt kunnskapen om ulike formidlingsformer av grøntproduksjon i nord, som salg fra gården, Bondens marked, omsetning gjennom pakkeri mm. Det er viktig at rådgivere er kjent med produsentmiljøene, praktiske utfordringer i forbindelse med omsetning av produktene, lønnsomhet, muligheter og begrensninger. Det har medført en del reisevirksomhet i vår langstrakte landsdel. Dette er grunnleggende viktig for å bidra til å vitalisere grøntæringa i nord.

Det har vært produsert 7 nyhetsbrev i 2019 og 17 i 2020. En har også deltatt på flere arrangementer som har bidratt til økt kunnskap.

Norsk landbruksrådgiving: Teknorådgiving potet, grønnsaker og bær i Nord-Norge 2020-2022; 2 kr 800 000. arbeidsfrist 15.05.2023. Prosjektet har arbeidsfrist 1.12.2022

Fra søknaden: Økt produksjon av potet, grønnsaker og bær er en viktig satsing for Nord-Norge. Pågående prosjekter gjør at vi ser en økt interesse for å starte opp, og behovet for rådgiving er stort. Men det er lange avstander, og landbruksrådgivinga har ikke kapasitet til å rekke over alt med dagens finansieringsordning og her ser de på nye måter å bruke teknologi i rådgivinga.

2. Bedre utnyttelse av beite- og grovfôrressursene i det arktiske landbruket

Beite og grovfôrbasert husdyrbruk er bærebjelken i det arktiske landbruket, og vi har svært gode beiteressurser. Vi har finansiert prosjekter både innen sortsutvikling, agronomi og synliggjøring av verdien av beiteressursene i landsdelen.

Eksempler:

NIBIO Tjøtta, Formidling av erfaringer og synliggjøring av verdier knyttet til beiteressursene og beitebruken i det arktiske landbruket kr 300 250.

Beitedyra er de eneste som kan utnytte utmarksressursene til produksjon av mat og tekstilfiber. Forvaltningen ønsker å satse på økt bruk av utmarksbeite, men samtidig opplever drøvtyggemæringene mye motbør i miljø- og helsedebatten. Dette skaper utfordringer for næringa, og er en trussel mot norsk matproduksjon, gjengroing, arts mangfold – og ikke minst yrkes stolthet og rekruttering til grasnæringene. Mediafokuset mot allmennheten er ensidig, og vektlegger ikke de positive effekter av drøvtyggerne. Boikott av miljøskadelige næringer er en økende trend, og forbrukernes ønske om å redusere bruken av rødt kjøtt er økende (Norsk Monitor 2018). Samtidig er en rekke profilerte kokker og matskribenter opptatt av beitebruk og produksjon av lokal bærekraftig mat. Disse er også framme i nyhetsbildet, og flere er ressurspersoner i relaterte prosjekt hos NIBIO. Dette prosjektet har derfor synergier med flere prosjekt der NIBIO er involvert.

Prosjektet hadde som hovedmål å synliggjøre verdier knyttet til beiteressursene og beitebruken i det arktiske landbruket, bl.a. gjennom formidling av erfaringer fra FoU, som øker bevisstheten hos den allmenne forbruker. Serveringsbransjen er også en aktuell målgruppe. Et sentralt delmål var å sette fokus på voksen sau som bærekraftig råvare. Dette ble spesielt vektlagt i arrangementene Mer utmark på menyen, der lokale sauebønder i samarbeid med Gilde, leverte slakt av lam, ung sau og sau til et lokalt spisested der arrangementene ble gjennomført.

Prosjektet sin nytteverdi var høyere enn forventet – dette siden aktivitetene og ringvirkningene ble langt større enn man hadde sett for seg. Publisering via sosiale media, blogger, kronikker og innlegg i diverse lokale og regionale aviser er en viktig årsak til oppnådd nytteeffekt.

Norsk landbruksrådgiving: Grovfôr i fokus Troms og Finnmark; kr 1 018 374. Prosjektet har arbeidsfrist 31.01.2023

Prosjektet har som mål å øke grovfôravling og -kvalitet i melk- og kjøttproduksjon i Troms og Finnmark – med samtidig kostnadsreduksjon for hver produsert forenhet, 2020-2022.

Dette skal en gjøre gjennom å

1. Utvikle en grovfôrstrategi på 28 pilotbruk i Troms og Finnmark 7 kumelk besetninger, 7 storfe kjøtt, 7 geitebruk og 7 sauebruk
2. Gruppemøter gjennomført etter metoden «Beste praksis» i de 4 produksjonene
3. Fagsamlinger for produsenter i Troms og Finnmark
4. Studietur for pilotbrukene til grovfôrprodusenter i et av landene «Beste praksis» blir praktisert (for eksempel Finland, Sverige, Irland, England)

Norsk landbruksrådgiving: Utprøving og testing av grassorter og noe potet kr 250 000 Tilleggsfinansiering for arbeidet med forsøksfelt for sesongen 2020.

Sortsutprøving i felt er et av selve grunnlagene for Norsk Landbruksrådgiving. Norsk Landbruksrådgiving Nord Norge, har gjennom årene hatt mange forsøksfelt i samarbeid med blant annet NIBIO over hele Nord-Norge. I tillegg har de en del felt på eget initiativ. Alle felt legges ut hos interesserte gårdbrukere i aktiv drift i Nordland, og Troms og Finnmark. Flere av feltene ligger over mer enn ett år.

NLR ønsket å fortsette dette viktige forsøksarbeidet, men mange felt er altfor dårlig betalt sett i forhold til arbeidet som må gjøres. Feltgodtgjørelsen dekker som regel heller ikke utgifter til gjødsel, porto for innsending av prøver til analyser og alt arbeid med feltene. En del av rådgiverne har derfor sett seg nødt til å si nei til feltforsøk som kunne vært svært interessante for gårdbrukere (og andre) i Nord-Norge.

Med et klima i endring, er det viktig å få prøvd ut nye sorter. Dette vil gi bedre utnyttelse av beite- og grovfôrressursene i våre områder. Dersom arbeidet med utprøving av nye sorter ikke blir gjennomført i tilstrekkelig omfang, kan resultatet bli at gårdbrukerne går glipp av gode arter og sorter med tanke på både avling og overvintring.

Oppdatering og større kunnskap om hvordan de ulike artene og sortene klarer seg i vårt område, vil gi bedre utnyttelse av beite- og grovfôrressursene i det arktiske landbruket. Valg av riktig art eller sort kan dermed være med på å styrke økonomien på gårdsbrukene rundt om.

Landbruksrådgivinga har fått finansiering for to prosjektår til.

3. Aktiviteter som kan bidra til klimatilpasning eller utslippsreduksjoner i det arktiske landbruket

Stort negativt fokus på klimagasser fra grovfôrbasert husdyrproduksjon og fra myrarealer har gitt det arktiske landbruket et uheldig stempel som klimaversting innen jordbruket. Et klimaregnskap må ta hensyn til det lokale ressursgrunnlaget i Nord-Norge, både ved å basere seg på data som reflekterer de lokale forholdene og ved å anerkjenne bærekraftig bruk av lokale ressurser. Resultatet av et slikt klimaregnskap vil være at bøndene kan dokumentere tiltak og oppnå anerkjennelse for innsats som holder klimaavtrykket på et minimum innenfor de naturgitte rammene de står overfor.

Eksempel:

Norsk landbruksrådgiving: Forprosjekt kartlegging av behov for lokalt tilpasset klimaregnskap og nye muligheter for bruk av arealdata kr 525 000

Dette forprosjektet skal teste ut eksisterende verktøy som brukes innen rådgivning for klimasmart landbruk i Nord-Norge. Forprosjektet skal vurdere datagrunnlaget som benyttes i klimaregnskapene. Det skal også sette fokus på best mulig ressursutnyttelse som en viktig del av et klimasmart landbruk. En slik vinkling vil være verdifull i arbeidet med å motivere til redusert klimaavtrykk og gi et bedre verktøy i forvaltning av arealressurser og midler som skal stimulere til omstilling.

Gjennom internasjonale avtaler er Norge forpliktet til å rapportere sine utslipp basert på internasjonalt anerkjente rutiner. Dette innebærer for eksempel standardtall for utslipp fra ulike husdyr, jordsmonn etc. De internasjonale rutinene er derimot ikke nødvendigvis like anvendelige for å sammenlikne klimaregnskap regionalt, kommunalt eller på gårdsnivå, eller for å vurdere tiltak under lokale forhold. Dette forprosjektet vil derfor vurdere om det brukte datagrunnlaget er relevant for klimakalkulatoren for landbruket i Nord-Norge. I dette forprosjektet fokuseres det på utslipp fra og binding i jord. Dette er et fagfelt med stort behov for ny kunnskap.

4. Mobilisering for å få frem nye produsenter og nye produkter med basis i det arktiske landbruket

Det er gode muligheter for verdiskaping ved å videreforedle råvarer fra det arktiske landbruket og vi har ønsket mobiliseringsprosjekter med formål å få frem nye produsenter og nye produkter som tar utgangspunkt i arktiske råvarer. Vi har kun fått to søknader som har hatt mer enn et veldig lokalt nedslagsfelt.

Nordland fylkeskommune: Nordnorsk Kompetansesenter for matproduksjon, lokalmat og matopplevelser kr 750 000 ved Mosjøen videregående skole

Mosjøen Videregående Skole har over tid jobbet målrettet med å utvikle både regionens og landsdelens matfaglige kompetanse. Gjennom ulike funksjoner som spenner fra videregående opplæring i restaurant og matfag samt naturbruk - til deltagelse og ledelse av større matprosjekter og aktiviteter rettet mot barn/unge (ArktiskMat). Skolen driver kursing for lokalmatprodusenter, og ulike prosjekter i samarbeid med næringen(e). Kompetansesentret skal binde sammen studieretningene Restaurant og matfag og Naturbruk og fremme helhetstenkning og bærekraft for disse.

Nibio: Oppstart av fagskoletilbudet bærekraftige matopplevelser kr 400 000

Fagskole for bærekraftige matopplevelser vil være en viktig del av Nordnorsk kompetansesenter for matproduksjon, lokalmat og matopplevelser ved Mosjøen videregående skole, med gjensidig nytteeffekt.

Prosjektet skal utvikle fagskoleutdanningen med mål om å uteksaminere de første fagteknikere i bærekraftige matopplevelser innen 2023. Det er også et mål å etablere utdanningen som et permanent utdanningstilbud i løpet av prosjektperioden.

Studiets overordnede mål er at næringsutøvere langs verdikjeden fra jord og fjord til bord skal

- gjøre næringene i stand til å utvikle konsept som formidler betydningen av natur- og kulturverdiene til omverdenen, og derigjennom bidra til bærekraftig matproduksjon og -forbruk
- gi nye produkter og økt bærekraftig kvalitet på eksisterende produkter. Produkter er her definert som råvarer, foredlede produkt og matopplevelser – basert på lokale råvarer og tradisjoner med røtter i natur- og kulturverdier på de ulike destinasjoner.

En effekt av en slik etablering vil være å rekruttere fagfolk for fremtiden til mat-/servering- /reiselivsbransjen, og til landbruksnæringa gjennom å stimulere til verdiskaping ved videreforedling og lokal omsetning i primærnæringene. På denne måten kan arbeidsplasser sikres, utvikles og etableres gjennom økt samarbeid mellom de ulike aktører som deltar i verdikjeden fra jord og fjord til bord.

Rapportering på kommunenes avvikshåndtering og avkorting (fra kapittel 7.3.9.10 i TB)

Rapportere på

Rapporter på kommunenes praktisering av avvikshåndtering og avkorting ved feilopplysninger i søknader om produksjons- og avløsertilskudd.

Statsforvalteren bruker avviksrapporten som ett av flere kriterier når vi velger hvilke kommuner som skal kontrolleres på produksjonstilskudd.

Avkorting blir fulgt opp gjennom veiledning av kommunene hele året. Alle nytilsatte i kommunene får egen opplæring på teams. Der er avkorting et av mange tema som blir gjennomgått.

Ved forvaltningskontroll av produksjonstilskudd er avviksrapporten grunnlag for utplukk av enkeltsaker.

Hovedinntrykket er at de fleste kommunene avkorter og følger gjeldende regelverk for avkorting.

Også i 2021 er arealkontroll vanskelig i Troms og Finnmark, siden snøen hadde lagt seg mange steder i november. Dette er en utfordring for alle kommuner. I forvaltningskontrollene er kontroll av areal en utfordring som ofte blir diskutert.

Statsforvalteren har god erfaring med å ha nettseminarer og opplæring av enkeltkommuner på Teams.

Avkorting ved feilopplysninger

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall saker der kommunen har avkortet	Herav antall saker der kommunen har avkortet merutbetalingen	Herav antall saker der kommunen har avkortet mindre enn merutbetalingen	Herav antall saker der kommunen har avkortet mer enn merutbetalingen	Herav antall saker der kommunen ikke har avkortet
Foretak som har ført opp feilopplysninger for søknadsomgangen 2021 (som ville ført til en merutbetaling)	39	39	0	0	0

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.12 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2021

Se tabeller med kommentarer.

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	5	0	5
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	7	0	7
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	0	0	0
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	1	0	1
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	1	1	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	3	1	2
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0	0	0

De to sakene som er meldt som endret, er opphevet og sendt tilbake til kommunen for ny behandling.

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	5	0	0	5	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	3	2	0	0	0	1	0	Fattet vedtak om tilbakeføring av omdisponert areal innen frist. Dersom fristen, satt i 2022, ikke overholdes påløper det tvangsgebyr.
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	7	0	0	7	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven §12	5	4	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	2	2	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	2	2	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	Ett vedtak er opphevet og sendt tilbake til kommunen.
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	2	0	0	2	0	0	0	I én av sakene, rapportert som vedtak endret, ble kommunens vedtak opphevet.
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	1	0	0	0	1	0	0	Innvilget fritak på en teig og midlertidig fritak på en teig. Begrunnelsen for at dette ble akseptert er kommunens selvbestemmelsesrett. Har likevel hatt samtaler med kommunen i den forbindelse om hva som er det klare utgangspunktet.
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0	0	0
Hytte ol.	0	0	0
Forretn., kontor, industri	0	0	0
Off./priv. tjenesteyting	0	0	0
Andre byggeområde	1	1	0
Skogplanting	0	0	0
Samferd. og tekn. infrastruktur	4	4	0
Grønnstruktur	0	0	0
Golf	0	0	0
Forsvaret	0	0	0
Andre landbruksformål	0	0	0
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0	0	0

Vi har hatt to saker der det er tillatt omdisponering av dyrket areal, hvor Statsforvalteren har vært førsteinstans pga kommunen er erverver av eiendommen e.l. Den ene saken gjelder et kapell hvor det ble tillatt omdisponert 0,688 daa fulldyrket jord. Den andre saken gjelder tillatt omdisponering av 4 daa innmarksbeite til offentlig parkering.

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet
Vedtak	1	1	0
Påklaget til Landbruksdirektoratet	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	0	0	0	0	0

Arbeidet for utsatte barn og unge (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Vi viser til oppgave 5.2.2.1 Koordinert innsats for utsatte barn og unge og deres familier i VØI.

Statsforvalteren jobber strategisk og langsiktig for samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn og unge og deres familier. Vi ber om en rapportering på effekten av tiltak som er gjennomført på dette området i 2021. Statsforvalteren skal gi en vurdering av resultatene av tiltakene, se hjelpetekst.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark jobber strategisk og langsiktig for bedre samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn og unge og deres familier. Dette er en sentral del innenfor vår satsing "Fyrtårn barn og unge", hvor vi har innsatsområder som både retter seg mot barn og unge generelt, og barn og unge i utsatte og sårbare livssituasjoner spesielt. Fundamentet for Fyrtårn barn og unge er FNs konvensjon for barns rettigheter. Vi skal bidra til å øke kunnskapen og forståelsen om barnekonvensjonen, og se sammenheng mellom denne, FNs bærekraftsmål, egne arbeidsområder og samordninger på tvers - både internt i embetet, samt eksternt med kommunene og fylkeskommunen, regional stat og øvrige samarbeidspartnere. Barnets beste, gode medvirkningsprosesser og ett særlig blikk for ivaretagelsen av samiske barns rettigheter står sentralt i alt vi gjør. Våre prioriterte innsatsområder er forankret i alle barns rett til beskyttelse, rett til helse og utdanning og rett til gode levekår. Bedre og mer samordnet tilgang til tjenester som oppfyller disse rettighetene er sentralt i vårt arbeid, og vi har med oss innsikt i at disse rettighetene særlig og regelmessig utfordres for barn og unge i utsatte livssituasjoner. Vi har vedtatt et strategisk rammeverk for arbeidet, og innsatsen koordineres av vår "Fyrvokter" sammen med en tverrfaglig arbeidsgruppe med representanter fra alle fagavdelingene i embetet. Rammeverket og våre strategiske innsatsområder har vi også med oss som retningsgivende i vårt løpende arbeid med oppgaveløsning og prioritering innenfor kjerneområdene klagesaksbehandling og tilsyn, samt innenfor vår løpende råd- og veiledningsvirksomhet overfor kommunene.

Tiltak og vurderinger på innsatsområdene:

Kunnskap om barnekonvensjonen for bedre helhetsløsninger for barn:

Barneperspektivet i NAV har vært et gjennomgående tema både på opplæring med nyansatte i NAV i fylket og kommunene og på temabaserte samlinger for ansatte i NAV. Barnets beste, barns rett til medvirkning og barns rett til en tilstrekkelig levestandard har vært tema her. Gjennom dette har vi hatt fokus på hva dette betyr for det helhetlige blikket på gode oppvekstvilkår for alle barn, og forebygging av utenforskap. Ved hjelp av mentimeter har vi fått tilbakemelding fra ansatte i NAV i hele fylket om at dette har ført til at de vil jobbe med et mer konkret og tydelig fokus på barn og barns rettigheter, og de

ønsker videre kompetanseheving på dette feltet.

Barnekonvensjonen har også stått sentralt i månedlige nyhetssendinger med skoleeiere, skoleledere og barnehage-myndighet i fylket, og også vært tema på samlinger i satsingen Inkluderende barnehage- og skolemiljø (IBS) og webinar om kompetanseløftet, med særlig fokus på barns rett til medvirkning.

Vi har holdt innlegg om barnekonvensjonen og barn i lavinntektsfamilier på Barna Først-webinar for kommunene i samarbeid med Husbanken. Det var planlagt en konferanse om dette høsten 2021, men den måtte avlyses pga pandemien. Tilbakemeldingene fra Husbanken og kommunene er at de ser behov for økt fokus og økt kunnskap om sammenheng mellom boligsosiale problemstillinger, utenforskap og barns rettigheter.

Barn av minoriteter og urfolk vet vi er en ekstra utsatt gruppe. Vi erfarer at det trengs økt kunnskap og kulturforståelse, og dette vil vi jobbe videre med. Her er det avgjørende med samiske samarbeidspartnere, og i 2021 har vi etablert samarbeid med Sametinget og Noereh, både opp mot barns rett til medvirkning og forebygging av vold og overgrep mot barn og unge.

Vi har samarbeidet med Barneombudet på tema barnerettighetsvurderinger, og har gjennom høsten etablert oss som et ambassadørembete for å prøve ut en modell med barnerettighetsvurderinger for å sikre systematisk bruk av barnekonvensjonen. Vi ser for oss intern kompetanseheving på dette, før vi deretter kan viderebringe en modell med barnerettighetsvurderinger til kommunene på alle våre områder. Barnekonvensjonen og barnerettighetsvurderinger har i 2021 vært tema for en heldags intern fagdag, hvor også ungdommer fra Ungdommens fylkesråd innledet med tema samiske barns rettigheter og barns rett til medvirkning. Dette har bidratt til å gjøre alle ansatte bedre i stand til å bistå kommunene med implementering av barnekonvensjonen i sitt arbeid, og tenke på tvers av egne fagfelt.

Barn, unge og bærekraftsmålene:

Bærekraftsmålene er i fokus hos kommunene og statsforvalteren. Barn og unge står sentralt også her i vårt arbeid både internt og ut mot kommunene. Dette med utgangspunkt i at et av hoved-prinsippene for bærekraftsmålene er at ingen skal utelates og at dette gjelder særlig utsatte grupper som barn og unge. Bærekraftsmålene og barn og unges rettigheter i planprosesser har vært et gjennomgående tema i innspill til planer, og det var tema på de to plankonferansene vi arrangerte for kommunene høsten 2021. Tilbakemeldingene fra kommunene er at dette er et tema de ønsker mer kunnskap om, og vi ønsker å følge dette opp med en samling for bamerepresentanter i plansaker i løpet av 2022. Til dette ønsker vi å bruke modellen for barnerettighetsvurderinger for å sikre en helhetlig og systematisk bruk av barns rettigheter.

Sammenhengen mellom bærekraftsmålene og barnekonvensjonen var også tema for intern kompetanseheving på vår fysiske embetssamling høsten 2021, med innlegg fra LNU og FN-sambandet. Det er nyttig å samarbeide med barn- og unge organisasjoner og organisasjoner som FN-sambandet både fordi det gir et mer helhetlig blikk, men også økt kunnskap.

Pandemi og utsatte barn og unge:

Det har også i 2021 vært en viktig oppgave å bidra til at alle tjenester for barn og unge har håndtert utbruddet av Covid-19 på en trygg og effektiv måte. Vi har hatt stor oppmerksomhet om at tjenestene må være åpne, tilgjengelige og innfri barnas rettigheter, og at tiltaksbyrden for barn og unge holdes lavest mulig. Vi har i dette arbeidet og denne kommunikasjonen hatt særlig oppmerksomhet mot barn og unge i utsatte og sårbare livssituasjoner.

Dette har vært et vedvarende og gjennomgående tema på kommunemøtene gjennom hele året. Vi har også arrangert et eget temamøte for kommunene om barn og unge under pandemien, i samarbeid med blant annet Alarmtelefonen, SANKS og Ungdommens Fylkesråd. I tillegg har vi tatt dette opp som eget tema på kommuneoverlegeforum i fylket.

Vi har videre løftet denne tematikken på egne nettsider, i sosiale media og i media gjennom kronikker på tema og radiointervju. Vi vurderer at vår innsats og vårt trykk på dette området har bidratt både til kunnskap, og omforent forståelse i fylket, om den store viktigheten av åpne og tilgjengelige tjenester og arenaer for barn og unge generelt og utsatte og sårbare barn og unge spesielt.

Barns rett til medvirkning

Vi har etablert samarbeid med Ungdommens Fylkesråd i Troms og Finnmark (UFR) på flere felt. De var samarbeidspartnere i planlegging og gjennomføring av statsforvalterens digitale vintermøte i januar 2021, hvor flere ungdomsråd også deltok. De er også samarbeidspartnere opp mot statsforvalterens fysiske vintermøte i april 2022, og vi har etablert faste møtepunkter med dem fra november 2021 opp mot dette. I tillegg er UFR samarbeidspartnere på vår Fyrtårnsturne, hvor vi skal reise rundt i fylket og holde workshops for ungdomsrådene om medvirkning. Dette skulle vært gjennomført i november og desember, men er utsatt til mars pga pandemien. Dette er en del av vår satsing opp mot ungdomsrådene i fylket. Vi har hatt et digitalt dialogmøte med dem for hvordan vi kan samarbeide bedre med dem og deres samarbeid med kommunene.

Ungdomsrådene er viktig for den koordinerte innsatsen for barn og unge og deres familier, for det er de som kjenner hverdagen for barn og unge best. Gjennom samarbeid med dem når vi ut til barn og unge selv på en helt annen måte, og de gir gode innspill til hva som er viktig å løfte. For eksempel er det ungdomsrådene som har bedt om et fokus på psykisk helse siden mange unge har slitt ekstra med dette under pandemien, og dette er nå et viktig tema på Vintermøtet 2022.

Kontaktpersonene for ungdomsrådene og ungdomsrådene selv, i tillegg til UFR, fremhever viktigheten av at statsforvalteren løfter dem og deres arbeid inn mot kommunene, og at dette fører til at de blir tatt mer på alvor og involvert på saker som angår barn og unge. Fremdeles gjenstår utfordringen om at det er store lokale variasjoner både for hvordan dette skjer, og hvor ofte. Dette vil vi fortsette å jobbe med sammen med ungdomsrådene og UFR.

Vi har også arrangert en digital nasjonal konferanse om barn og unges rett til medvirkning gjennom den nasjonale arbeidsgruppa Sjumilssteget, med over

2200 deltagere. Barn og unge deltok i både planlegging og gjennomføring i denne, inkludert flere ungdomsråd og barne- og ungeorganisasjoner som LNU, PRESS, NHFU og Elevorganisasjonen. Vi har fått tilbakemelding både fra andre embeter og kommuner som lyttet at det var nyttig både for å lære om tema, og om hvordan barn og unge kan involveres og legges opp til gode medvirkningsprosesser. Ikke minst fikk vi gode tilbakemeldinger på innleggene som ble holdt av barn og unge selv, og at disse tjente som gode eksempler på hvor gode perspektiver og kunnskap barn selv bringer inn.

Forebygging av vold og overgrep mot barn og unge

I arbeidet med å gjøre kommuner og fylkeskommuner kjent med de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakke sammen», 3.2.1.1.5 i TB, har vi samarbeidet med Statsforvalteren i Nordland, Trøndelag, RVTS Nord og Midt, samt Sametinget og med Ungdommens fylkesråd (UFR) i de tre fylkene. I mai arrangerte vi en digital konferanse over to dager på tema forebygging av vold og overgrep mot barn og unge med over 2000 deltagere. Ungdomsorganisasjonen Noereh sikret et samisk ungdomsperspektiv inn på tema, og det var etter innspill fra UFR at digital vold også ble inkludert som et tema. Dette viser at ungdomsrådene og ungdomsorganisasjonene har et godt blikk på situasjonen og risiko for utsatte barn og unge, og hvorfor det er så viktig å samarbeide med dem i vår innsats for samordnet og helhetlig tilbud til utsatte og sårbare barn og unge. Dette er tema som også ble løftet gjennom en kronikk, og på radio. Dette medførte at flere organisasjoner tok kontakt med ønske om utveksling av kunnskap og erfaringer, blant annet Stine Sofie Stiftelse og politiet. Dette har vi fulgt opp med egne møter.

Vi har etablert kontaktpersoner i 37 av 39 kommuner, som igjen har rekruttert kursledere til opplæring hos RVTS Nord. Gjennom kvartalsvise dialogmøter med kontaktpersonene vet vi at mange av kommunene er godt i gang med implementering av verktøyene i kommunene, og at de på grunn av nettverket har etablert samarbeid på tvers av kommunene. Flere kommuner har startet arbeidet med handlingsplanarbeid mot vold og overgrep, også knyttet til barnevernsreformen. Kommunene melder tilbake at én utfordring er å få forankret handlingsplanarbeidet i politisk- og administrativ ledelse, og på den måten sikre tverrfaglige samarbeidet rundt tidlig innsats og forebygging for barn og unge. Dette er et tema vi vil følge opp videre med dem i 2022.

Vi har videre hentet inn innspill fra kommunene om hva de ønsker økt kompetanse om, og har på basis av det arrangert et webinar for kommunenettverk om forebygging av vold og overgrep mot barn og unge i samarbeid med politiet i Tromsø og U16 og Kripos. Vi har også arrangert et webinar på tema meldeplikt og avvergingsplikt, som ble delt med nettverket.

Fyrtårsarbeidet vil bli videreført i 2022. Det er vanskelig å måle effekten av dette viktige arbeidet, men det at vi har fokus på utsatte barn, unge, og tjenestene til disse i vår dialog med kommunene, mener vi bidrar til at kommunene i større grad gjør det samme. Her kan eksemplet fra pandemien trekkes frem, der vi ser at kommunene i krevende tider har strukket seg svært langt og virkelig har jobbet for å beskytte tilbud og tjenester til sårbare barn og unge.

Det todelt målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelt målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Statsforvalteren i Troms og Finnmark forvalter fredet rovvilt etter forvaltningsplanen for rovvilt i region 8. Arbeid med ny forvaltningsplan er i prosess og forventes ferdigstilt rundt årsskiftet. Landbruksavdelingen samarbeider med miljøavdelingen som har hovedansvaret for rovviltforvaltningen i fylket. Samarbeidet mellom landbruk og miljø i beiterelaterte saker som omhandler rovvilt er nyttig, konstruktiv og godt.

Landbruksavdelingen bidrar i saksbehandlingen av søknader om erstatning for sau tapt til fredet rovvilt og har i beitesesongen 2021 deltatt i ukentlige teams-møter med øvrig forvaltning, næring og kommuner om rovviltsituasjonen i fylket. Denne møtehyppigheten ble utløst av store tap til bjørn i indre Troms og Sør-Varanger sommeren 2021. Møtene ble initiert av miljøavdelingen og ble satt stor pris av alle aktører. Møtesekvensen opplevdes som informativ og ikke minst konfliktdepende. Landbruk deltar også på møtene i rovviltnemnda.

Tall fra eStil PT i Troms og Finnmark viser at det ble sluppet omlag 48 825 sau og 80 884 lam på utmarkbeite i 2021. Lammetapene i foretakene varierte mellom 3 % til 17 %. To kommuner skiller seg ut med svært høye tap som i all hovedsak er forårsaket av bjørn. En stor andel av foretakene har bekymringsfulle samla tap på 10 % eller høyere.

Totalt 99 foretak søkte om erstatning for tap av sau tapt til fredet rovvilt. Det er en økning på 13 søknader fra året før. Andelen som søker erstatning er fortsatt lav i forhold til andelen med tap over normalt. Statsforvalteren får tilbakemeldinger om at det er flere som foretak som mener de har utfordringer med tapt til fredet rovvilt, men velger å ikke søke erstatning. Det er sammensatte årsaker til dette, noe er at dokumentasjonsgraden er lav og at kadaver forsvinner fort.

Reindriftsåret 2020/2021 bar preg av en vinter med forholdsvis lite snø, og gode beiteforhold, men med noe mer sammenpakket og hard snø på sen vinteren, tidlig vår, som medførte noe vanskelige beiteforhold.

Reindriftsavdelingen samarbeider med miljøavdelingen som har hovedansvaret for rovviltforvaltningen i fylket. Samarbeidet mellom reindrift og miljø i beiterelaterte saker som omhandler rovvilt er nyttig, konstruktiv og godt.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.2.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap, både på landbruks- og miljøområdet.

Det var i 2021 god aktivitet i de fleste UKL-områdene i Troms og Finnmark. Säämsjidd/Skoltebyen/Kolttakylå er fortsatt ikke kommet skikkelig i gang, hovedsakelig på grunn av vakant stilling i kommunen. Vi vil øke innsatsen for å få aktiviteten opp i dette området i 2022.

Tiltakene i de øvrige områdene har bidratt til å ivareta de biologiske og kulturhistoriske verdiene. I de eldste områdene er det størst fokus på skjøtsel av kulturmark og formidling/skilting, mens i Skallan – Rå fortsatt er stort fokus på restaurering av bygninger.

Det er i 2021 utarbeidet skjøtelsesplaner for to slåttemarker i Skallan-Rå og ei slåttemyr i Skårfvåggi/Skardalen.

Kommunene rapporterer om ressursmangel og at det er lite samsvar mellom de ressursene kommunene er tildelt gjennom rammetilskuddet og de faktisk behov. Det er fortsatt utfordringer rundt søknads – og rapporteringsprosessen i Altinn. Det ønskes forenklinger i systemet som gjør jobben lettere for søkerne og dermed også kommunene. Man ønsker mer tid og ressurser til tilrettelegging, formidling, samarbeid og utvikling av områdene.

Det er også fortsatt uklart hvilken rolle Statsforvalteren og kulturminnemyndighetene skal og bør ha etter at kommunene har overtatt forvaltningen. Kommunene ønsker også mer informasjon om de ulike områdene og hvordan man løser utfordringer der. Erfaringsutveksling mellom områdene har i stor grad foregått på regionale og nasjonale samlinger. Utfordringen her er at kommuner med anstrengt økonomi ikke har hatt anledning til å sende sine saksbehandlere. Digitale samlinger er et steg i riktig retning, og gjør det enklere for alle å delta.

Referansegruppene for hvert område er videreført og møtes jevnlig og ved behov. Statsforvalteren ser også et fortsatt behov for å avklare vår rolle som koordinator av ordningen. Det er noe ulik forventning på hva vi skal bidra med og hvilket ansvar vi skal ta.

Vi arrangerte i 2021 en regional samling på Skallan – Rå i Kvæfjord, der alle fire kommuner og områderepresentanter var invitert.

Kommunestruktur (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal rapportere om eventuelle prosesser i kommunene der kommunesammenslåing har vært vurdert, og om hvordan det er blitt jobbet for å utfordre kommunene til dette.

Statsforvalteren er ikke kjent med at kommunesammenslåing er en løsning noen av kommunene i fylket ser for seg nå. Mange kommuner mener veien å gå i første omgang er å utvikle det interkommunale samarbeidet. Statsforvalteren vil som tidligere peke på at for mange av de perifere kommunene i Finnmark er kommunesammenslåing vanskelig å se for seg som en løsning på de utfordringer kommunene står i. Dette har sammenheng med lange avstander, vanskelig geografi, tøft klima og mangel på kommuner som er robuste nok til å kunne inneha en senterfunksjon.

Statsforvalterens høyeste prioritet på dette området er derfor å støtte de mest sårbare kommunene, både faglig og økonomisk (prosjektskjønnsmidler), i arbeidet med å utvikle det interkommunale samarbeidet i faste samarbeidskonstellasjoner med sine nabokommuner.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

I 2020 ble det innført en ny budsjettfordelingsmodell for embetene der tildelingen avhenger av ulike kriterier og vektninger innenfor de ulike departementenes fagområder. Modellen ble innført med en overgangsperiode på tre år, og vi oppnår full budsjetteffekt i 2022. For oss innebærer den nye modellen en reduksjon i tildelingen på ca. 6 mill.

For å tilpasse oss den nye budsjettsituasjonen har vi fastsatt et langtidsbudsjett for perioden 2021 - 2024. Målet er å bringe embetets budsjett på de ulike fagområdene mest mulig i samsvar med tildelingen på de ulike departementenes fagområder. Det utelukker likevel ikke lokale prioriteringer i tråd med embetets Strategi 2020+ og i særlige tilfeller av saksområder med spesielle utfordringer. I vår interne fordeling ivaretas dette ved at 98 % av tildelingen fordeles til avdelinger og enheter på fagområder og 2 % av tildelingen settes av til lokale prioriteringer, f.eks. kommunedialogen og gode oppvekstvilkår og framtidssikter for barn og unge (Fyrtårn barn og unge).

Langtidsbudsjettet viser at vi må gjennomføre en betydelig omstilling der vi både skal redusere utgiftene og omfordele ressursene. Omstillingen innebærer at bemanningen med lønn finansiert i bevilgning må reduseres, og det er nødvendig med et godt samspill mellom bevilgning og fagmidler. Parallelt med langtidsbudsjettet gjennomføres en effektiviserings- og OU-prosess for å realisere gevinster i tråd med forventningene til større fagmiljøer i embetet. Videre må digitale møter og verktøy tas i bruk der det er hensiktsmessig, og reisekostnadene må reduseres. Redusert reiseaktivitet vil også medføre at mindre arbeidstid går til avspasering.

En sammenlikning mellom ressursbruk for 2020 og tildeling med 100 % effekt av ny fordelingsmodell viser f.eks. at ressursbruk for HOD og LMD må reduseres med henholdsvis 5 mill. og 2,9 mill. for tilpasning til departementenes andel av tildelingen. Omstillingen gjennomføres over to år fra 2021 med unntak for helse og sosialavdelingen som omstiller over tre år, siden tilpasningen til nye rammer er mest krevende her. På LMD-området er den samlede finansieringen av vårt oppdrag utfordrende, og da særlig finansieringen av oppdraget innenfor reindrift. Vi er bekymret for reindriftsavdelingen, og de konsekvenser manglende finansiering har for samfunnsoppdraget. I 2022 vil vi lyse ut en ekstra stilling i reindriftsavdelingen. Vi har dialog med departementet om finansieringen.

Fra midten av 2021 gikk vi over til rammestyring for avdelinger og enheter, som innebærer at avdelinger og enheter selv disponerer tildelt budsjetttramme til lønn, drift og andre utgifter. Avdelinger og enheter må planlegge for et realistisk budsjett i balanse. Vi har videre fastsatt et budsjettprinsipp om at avdelinger og enheter tar med seg et ev. merforbruk til påfølgende år, og tilsvarende tar med seg et ev. mindreforbruk på inntil 5 % av avdelingens budsjett. Dette under forutsetning at embetet får godkjent overføring av årsresultatet av departementet.

I likhet med 2020 har 2021 vært et spesielt og krevende år for embetet der driften har vært sterkt preget av koronapandemien. Det har krevd betydelige ressurser å håndtere koronapandemien. Flere avdelinger/staber har hatt vaktordninger, og det har også vært nødvendig å omdisponere ressurser mellom avdelinger/staber i perioder. Gjennom året har vi hatt lange perioder med hjemmekontor.

Som følge av pandemien og strenge smitteverntiltak har vi kun hatt i underkant av tre måneder med ordinær drift i løpet av året. Det innebærer at vi i 9 måneder ikke har reist mellom våre kontorer eller arrangert/deltatt på større møter og konferanser og lignende. Vi har fortsatt utviklingen av nye arbeidsformer og møteplasser for å opprettholde aktivitet og ha kontakt med våre samarbeidspartnere, f.eks. bruk av webinarer.

Høsten 2020 startet ombyggingen av Statens Hus i Vadsø, og i oktober 2020 flyttet alle våre ansatte ut av bygget og inn i midlertidige lokaler. Ombyggingen av Statens Hus i Vadsø går etter planen, og innflytting i nye lokaler forventes i løpet av juni 2022. Som embete har vi betydelige merutgifter knyttet til lokaliseringen i midlertidige lokaler og innflyttingen i «nye» Statens hus. For 2022 er dette beløpet anslått til 2 mill.

Samlet ressursbruk for kap. 0525 viser en reduksjon på 2,8 mill. fra 2020 til 2021, eller en reduksjon på 1,8 %. Lønnsutgiftene reduseres med 2,6 mill. Videre reduseres reise- og driftsutgiftene med ytterligere 0,3 mill. fra et svært lavt nivå i 2020, og dette kan i stor grad knyttes til koronasituasjonen. Mindreforbruket for 2021 er på 12,5 mill.

Av mindreforbruket på 12,5 mill. var 4 mill. budsjettet for å sikre den videre omstillingen og fremtidige forpliktelser i langtidbudsjettet. Videre knytter mindreforbruket seg til lønn (2,8 mill.), NAV-sykepengene (1,2 mill.) og lavere andre reise-/driftsutgifter (3,7 mill.) bl.a. som følge av pandemien og betydelig lavere reiseaktivitet enn budsjettet.

For lønn er det omdisponert noe mer lønn for egne ansatte til arbeid på fag-/prosjektmidler enn budsjettet, og det har vært mange vakanser (ledige stillinger og sykefravær). Det har vært utfordrende å rekruttere til flere stillinger i Vadsø, som har medført at noen stillinger ble stående vakante ganske lenge.

Samlet ressursbruk for fagdep. viser en økning på 5,1 mill. fra 2020 til 2021, eller en økning på 12,4 %. Størst økning er det for HOD, KLD og Andre. Vi viser til kommentarer under for nærmere beskrivelse av disse endringene.

Samlet øker lønnsutgiftene med 2,5 mill., og antall årsverk øker med 2 til 219 årsverk i 2021. Det betyr at økningen i årsverk finansieres av fagmidler, og at fast ansatte utfører mer arbeid på prosjekter i 2021 enn i foregående år.

Andre: For bevilgning er ressursbruken omtrent uendret sammenliknet med 2020. For fagmidler skyldes økningen en ansettelse i stedet for tjenestekjøp i et prosjekt om atomsikkerhetsarbeid i Andrejevabukta. Aktiviteten i prosjektet er på omtrent samme nivå som tidligere.

ASD: Sammenliknet med 2020 er det liten endring for samlet ressursbruk (bevilgning og fagmidler). Det er noe økt ressursbruk i bevilgning mot en tilsvarende reduksjon for fagmidler.

BFD: For bevilgning skyldes økningen økt bemanning og reduserte sykepengene. Noe av økningen knytter seg til embetets strategiske satsing på gode oppvekstvilkår og gode framtidsutsikter for barn og unge. For fagmidler skyldes økningen økt bemanning og et nytt prosjekt for rekruttering til fosterhjem.

HOD: For bevilgning skyldes reduksjonen redusert bemanning og økte sykepengene. For fagmidler skyldes økningen økt bemanning, økt arbeid på flere prosjekter og økt ressursbruk for kontrollkommisjonen.

JD: For bevilgning skyldes reduksjonen hovedsakelig redusert ressursbruk for vergemål, som i utgangspunktet skal finansieres av fagmidler. For fagmidler er det en reduksjon i godtgjørelsen til verger og representanter for enslige mindreårige asylsøkere og en økning for vergemål.

KD: For bevilgning er ressursbruken omtrent uendret sammenliknet med 2020. For fagmidler skyldes økningen økt midlertidig bemanning der to nye ansatte har hatt en overlappende periode med to ansatte som har gått av med pensjon. Det har også vært noen endringer i prosjektporteføljen der noen prosjekter utgår/er redusert tildeling mens andre prosjekter har økt tildeling sammenliknet med 2020.

KLD: For bevilgning skyldes reduksjonen redusert bemanning og flytting av arbeidsinnsats til prosjekter. For fagmidler skyldes økningen økt bemanning og økt arbeidsinnsats på prosjekter, bl.a. gebyrinntekter og motorferdsel.

KMD-adm: For bevilgning skyldes økningen embets- og avdelingssamlingen høsten 2020, det pågående husprosjektet i Vadsø der Statens hus totalrenoveres og avlevering av papirbasert arkiv til Arkivverket. Noe av økningen for KMD-adm må også ses i sammenheng med reduksjonen for vergemål under JD. Vi har også reduserte utgifter til Statsbygg i forbindelse med vår tilstedeværelse i midlertidige lokaler i Vadsø. Vi ser frem til å flytte inn i «nye» Statens hus i 2022.

KMD-fag: For bevilgning skyldes økningen økt bemanning innenfor planlegging, bolig og bygningsrett. For fagmidler skyldes reduksjonen redusert tildeling for samordning av innsigelser.

LMD: For bevilgning skyldes reduksjonen økte sykepengene samt lavere reise-/driftsaktivitet enn budsjettet. For fagmidler skyldes økningen økt arbeid på prosjekter, bl.a. som følge av et nytt prosjekt for konvensjonsgjelder i Indre Troms.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2021	Fagdep. 2021	Kapittel 0525, 2020	Fagdep. 2020
Arbeids- og sosialdepartementet	2 394	3 628	2 126	3 946
Barne- og familiedepartementet	8 249	2 260	6 692	1 438
Helse- og omsorgsdepartementet	23 396	7 644	25 670	6 134
Justis- og beredskapsdepartementet	8 903	10 393	9 569	10 672
Klima- og miljødepartementet	24 152	9 746	26 472	8 294
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	52 157	1 729	50 196	1 984
Kunnskapsdepartementet	12 700	7 788	12 341	7 131
Landbruks- og matdepartementet	26 332	1 612	28 003	1 117
Andre	101	1 209	140	200
Sum	158 384	46 009	161 209	40 916

Beløpene stemmer med regnskapet. Beløp kap. 0525 er summen av kap. 0525.01 og kap. 3525.02. Beløp fagdep. er summen for lønnskonti i intervallet 5000 – 5899 på alle fagkapitler unntatt kap. 0525.21 (endret kontointervall fra og med årsrapport 2021).

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

I 2020 ble det innført en ny budsjettfordelingsmodell i sektoren. For oss innebærer dette både reduserte økonomiske rammer og at ressursbruken per departementsområde må justeres for bedre samsvar med tildelingen fra de respektive departementene. I 2021 fastsatte vi et langtidsbudsjett for perioden 2021 – 2024 for å tilpasse oss de nye økonomiske rammene. Parallelt med langtidsbudsjettet gjennomføres det også en effektiviserings- og OU-prosess for å realisere gevinster i tråd med forventningene til større fagmiljøer i embetet.

I likhet med 2020 har 2021 vært et spesielt og krevende år for embetet der driften har vært sterkt preget av koronapandemien. Pandemien har medført endrede arbeidsmåter, og ansatte har hatt lange perioder med hjemmekontor.

På tross av pandemien har vi jobbet godt og systematisk med videreutvikling av kommunedialogen, og vi blir stadig bedre kjent med kommunene våre. Dialogen med kommunene er tett og god både på fagkanal og gjennom de store kommunemøtene. Kommunebildet er utviklet til å bli et meget godt verktøy og grunnlag for dialogen med kommunene. For fyrtårn barn og unge er det arbeidet målrettet for å løfte saker som angår barn og unge, og vi har fått på plass en tiltaksplan for fyrtårn barn og unge.

På LMD-området er den samlede finansieringen av vårt oppdrag utfordrende, og da særlig finansieringen av oppdraget innenfor reindrift. Reindriftsavdelingen har bl.a. håndtert omfattende reintellinger, beitekrise og konflikter i næringen. Samtidig har næringen en forventning om bedre service. Vi er bekymret for arbeidsbelastningen for reindriftsavdelingen, og de konsekvenser manglende finansiering har for samfunnsoppdraget. Vi har dialog med departementet om denne situasjonen.

Vi har fått bistand fra andre statsforvaltere for å få ned våre restanser på innenfor plan og bygningsrettsområdet, og sammen med interne tiltak har dette hatt god effekt på restansesituasjonen. Vi har også bistått Statsforvalteren i Oslo Viken med restanser innen helse- og omsorgsområdet.

Høsten 2020 startet ombyggingen av Statens Hus i Vadsø, og i oktober 2020 flyttet alle våre ansatte ut av bygget og inn i midlertidige lokaler. Ombyggingen av Statens Hus i Vadsø går etter planen, og innflytting i topp moderne og funksjonelle lokaler forventes i løpet av juni 2022.

Med bakgrunn i de økonomiske rammebetingelsene og konsekvensene av koronapandemien, mener vi at embetet har løst samfunnsoppdraget på en god måte. Embetet utfører oppgaver for en rekke departementer og direktorater, og erfaringen er at oppgavene finansieres ulikt. Videre er tilgangen på fag- og prosjektmidler ujevn og til dels uforutsigbar over året. Dette utgjør en betydelig utfordring med hensyn til styring av den samlede økonomien for embetet.

Regnskapet for kapittel 0525 post 01 viser et mindreforbruk på 12,5 mill., som er noe høyere enn prognosen per 2. tertial. Årsaken til mindreforbruket er redegjort for i regnskapsrapporteringen. I vårt budsjett for 2022 har vi lagt til grunn at vi får overført mindreforbruket for 2021 fullt ut. En slik overføring gir rom for høyere aktivitet sammenliknet med ordinær tildeling, sørger for at vi kan ivareta våre forpliktelser og bidrar til bedre tid til å gjennomføre nødvendig omstilling og effektiviseringstiltak som tilpasning til et nytt og lavere budsjettnivå.

Se også statsforvalterens beretning kap.1 og øvrig redegjørelse i årsrapporten. For embetets regnskapsresultat for alle kapitler og poster viser vi til årsregnskapet kapittel 6.

3.6 Andre forhold

Implementering av barnekonvensjonen og fortsatt utvikling av Sjumilsstegmetoden

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i 2021 videreført det koordinerende ansvaret for implementeringen av barnekonvensjonen i kommunene og embetene. Vår "Fyrvokter" ivaretar rollen som nasjonal koordinator for arbeidsgruppen på dette området. Dette er en nasjonal gruppe hvor samtlige statsforvalterembeter er representert. Det gis nedenfor en beskrivelse av aktivitet og tiltak knyttet til oppdrag 5.3.3.4 i VØ1 for 2021 og oppdraget til SFTF i belastningsfullmakt fra Bufdir for 2021:

Erfaringsdeling og samarbeid

Arbeidsgruppa har hatt møte hver femte uke gjennom hele året. Fast på disse møtene har vært å dele erfaringer og oppdateringer, og slik koble sammen aktuelle ressurser på felles aktiviteter og problemstillinger. I tillegg har «beste praksis» vært et fast punkt på agendaen. Her har enten interne eller eksterne ressurser blitt invitert til å presentere et tema relevant for omsetting av barnekonvensjonen i praksis, etterfulgt av spørsmål og diskusjon i gruppa.

Videre har vi hatt jevnlig dialog med Bufdir, med et eget møte med koordinator for Sjumilsteget og kontaktperson i Bufdir i forkant av hvert arbeidsgruppemøte. Det har vært en god anledning å sikre at arbeidsgruppa er oppdatert på aktuelle tema, i tillegg til å løfte innspill fra arbeidsgruppa til kontaktpersonen for eventuell oppfølging og avklaring. Arbeidsgruppa har også gitt innspill til Bufdir sine digitale verktøy om medvirkning og ungdomsråd, og har informert om, og delt disse, på aktuelle arenaer. Koordinator for Sjumilsteget deltok også på Bufdir sin ungdomskonferanse, og orienterte gruppa om aktuelle innlegg og tema der i etterkant.

I november arrangerte vi et dagsmøte med arbeidsgruppa (10-18), på dette deltok også representanter fra Bufdir, ungdomsråd og Barneombudet med innlegg. Tema her var blant annet ungdomsråd, barnrettighetsvurderinger og bærekraftsmålene.

Vi vurderer at dette gir viktig kunnskap og inspirasjon til hvordan man best kan jobbe med barnekonvensjonen i sitt embete og med kommunene. Det er i arbeidsgruppa etablert en praksis med å dele ressurser, kursopplegg, strategier og presentasjoner, som både er effektivt og høyner kvaliteten på arbeidet med barnekonvensjonen. I en oppsummering gjort med arbeidsgruppa i januar 2022 er det også dette som løftes som en viktig nytteverdi av en slik arbeidsgruppe som de ser det: samordning, økt kompetanse, erfaringsdeling og inspirasjon.

Barnekonvensjonen og bærekraftsmålene

Vi har hatt flere samarbeid på tvers med fokus på å løfte sammenhengen mellom bærekraftsmålene og barnekonvensjonen. Dette har eksempelvis vært tema på oppvekstkonsferansen til Rogaland og embetssamlinger i Nordland, Troms og Finnmark, med Sjumilsteget som en sentral del i forberedelser og gjennomføring. Vi har utviklet en felles generell presentasjon på tema, og vi samarbeider i forkant for mer spesifikke bestillinger for de enkelte embeter. Innlandet har også koblet Sjumilsteget på flere innlegg her, i tillegg til at dette har vært en sentral satsing i Oslo-Viken.

De generelle tilbakemeldingene er at det er veldig nyttig å forstå barnekonvensjonen i sammenheng med bærekraftsmålene, både fordi dette er en sentral satsing i alle kommuner og embeter, og fordi det bidrar til et viktig perspektiv i forståelsen av bærekraftsmålene og omsettingen av disse i praksis. Gjennom Sjumilsteget har vi også koblet på barn og unges egne stemmer på dette feltet, og da særlig gjennom samarbeid med Landsforeningen for barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU). Styreleder der har deltatt med innlegg om dette internt for gruppa om bærekraftsmålene og barn og unges rett til medvirkning, på embetssamlinger og på vår digitale konferanse 1. desember. I tillegg har de gitt innspill til vårt arbeide her, og hva de mener er viktig for å inkludere barn og unge på en god måte i prosessene.

Systematisk arbeid med barnrettighetsvurderinger

Det å etablere strukturer i embetene for å få til en systematisk bruk av barnekonvensjonen har vært et gjennomgående tema for arbeidsgruppa. Det er utarbeidet en modell for Sjumilstegmetoden, og parallelt med dette har vi blitt introdusert til Barneombudet sin modell for barnrettighetsvurderinger. Vi ser at disse to modellene utfyller hverandre.

Foreløpig har fire embeter valgt å utforske dette som en modell å jobbe videre med, og samarbeider om det i regi av Sjumilsteget. Flere embeter er interessert. Vi ser særlig et potensiale i å jobbe sammen om å øke kunnskapen og kompetansen som er en forutsetning for å få til dette, eksempelvis i form av å utvikle felles digitale ressurser på feltet.

Vi ser at det er gjennomgående i tilbakemeldingene fra embeter og kommuner at man savner en systematisk måte å jobbe med barnekonvensjonen på, og det etterlyses mer kunnskap og kompetanse. Dette er vanskelig å løse for embetene alene, i tillegg til at det er lite ressurseffektivt. Det å samle om å kunne tilby en metode og konkrete verktøy for å få til dette, vil derfor være nyttig.

Medvirkning

Barn og unges rett til medvirkning har vært et sentralt fokus for Sjumilsteget i 2021, med særlig vekt på ungdomsråd. Vi opplever felles utfordringer med at det mangler en god oversikt over hvordan status er for ungdomsråd i kommunene etter at det nå er lovpålagt, og vi utviklet derfor en egen spørreundersøkelse til kommunene om dette. Da det ble klart at Proba skulle sende ut en spørreundersøkelse om bruk av barnekonvensjonen til kommunene, avtalte vi at vår undersøkelse ble en integrert del av denne. Dessverre viste svarprosenten seg å være lav, men embetene har fått tilgang til resultatene for sine fylker. Vi har avventet videre oppfølging i påvente av rapporten fra Proba, men ettersom denne stadig blir utsatt har også dette blitt utsatt. Det er et ønske fra flere deltagere i arbeidsgruppa å ta opp tråden på dette igjen i 2022.

Den 1. desember arrangerte arbeidsgruppa en digital konferanse om barn og unges rett til medvirkning med over 2200 deltagere. I forkant av denne hadde vi møter med og hentet innspill fra ulike barne- og ungdomsorganisasjoner og ungdomsråd som deltok. De ga innspill til program, innledere og vinkling. Dette inkluderer barnrettighetsorganisasjonen PRESS, Elevorganisasjonen, Norsk Handikapforbund Ungdom, Arbeidsgruppen for et Nasjonalt Ungdomsråd (ANU), Landsforeningen for barne- og ungdomsorganisasjoner og Ungdommens Ytringsfrihetsråd. Vi samarbeidet også med barn- og unge panelet til Statsforvalteren i Innlandet, som også var møteledere på konferansen. Vi hadde fokus på å gjøre et profitt opptak av konferansen, for å legge denne tilgjengelig som en digital ressurs på tema medvirkning. Vi har fått mange positive tilbakemeldinger på dette, både fra kommuner og embeter, og fra barne- og ungdomsorganisasjonene som deltok.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Strategisk og helhetlig styring skjer på følgende måte hos Statsforvalteren i Troms og Finnmark:

Ledergruppa hadde i 2021 **jevnlige ledermøter** på Teams. På grunn av pandemien hadde vi kun et fysisk ledermøte, mens resten var digitale møter.

I 2021 videreførte vi vår **kriseorganisering** for oppfølging av pandemien gjennom året med en strategisk koronagruppe hvor de mest involverte lederne og embetsledelsen er representert, og en operativ koronagruppe som ledes av fylkeslegen med medarbeidere/ledere fra ulike avdelinger. Både strategisk og operativ koronagruppe har i all hovedsak hatt to møter pr. uke.

2021 var et nytt år preget av pandemihåndtering og **oppfølging av aktiviteter i VP'en** ble derfor ikke helt som vi hadde forventet på grunn av merarbeidet vi fikk som følge av håndteringen av pandemien. Vi har i løpet av året flyttet ressurser internt mellom avdelinger og staber for å gi avlastning til de enhetene som har stått i front, og dette har igjen ført til at alle planlagte oppgaver og aktiviteter ikke har latt seg gjennomføre. Vi har for eksempel i all hovedsak ikke arrangert eksterne kurs og konferanser i 2021. Vi har heller ikke i 2021 klart å overholde saksbehandlingsfrister innenfor alle områder. Det er særlig innenfor helse og sosial og plan- og byggesaksbehandling vi har hatt store restanser. Styringssystemet vårt er tilgjengelig på Lengst nord.

Direktørene har **ukentlige avdelingsledermøter** med sine seksjonsledere for å følge opp resultater og aktiviteter som fremkommer av VP'en. I tillegg kommer jevnlig avdelingsmøter med litt ulike møtefrekvens, og **årlige medarbeidersamtaler** med alle ansatte.

Medbestemmelse blir regelmessig ivare tatt gjennom faste månedlige møter i vårt **IDF-utvalg**. Vi har et aktivt og godt partssamarbeid. Utvalget ledes av fylkesmannen selv.

Vi har i tillegg et aktivt **arbeidsmiljøutvalg** som hadde syv møter i 2021.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Det gjennomføres en risikovurdering av alle oppgaver/oppdrag i vår virksomhetsplan. I tillegg foretar vi risikovurderinger ved budsjettrevideringer og fortløpende gjennom året.

Embetet bruker Risk Manager. Avviksbehandling blir utført i avviksmodulen. Kvalitetsdokumentene som retningslinjer og lignende, blir revidert etter behov i dokumentstyringsmodulen.

Risikostyring på HMS- og informasjonssikkerhetsområdet blir også gjennomført i Risk Manager.

Et område med høy risiko i 2021 har vært klagesaksbehandling innen plan- og bygningsrådsområdet. Det er gjort tiltak for å redusere risiko fortløpende og i 2021 har embetet fått ekstern bistand fra andre embeter for å behandle restanser. I tillegg har embetet midlertidig flyttet to juriststillinger fra Vadsø til Tromsø da stillingene har stått vakante i Vadsø på grunn av rekrutteringsutfordringer.

Et annet område med høy risiko i 2021 har vært klagesaksbehandling innen helse og omsorg pga. bruk av store ressurser i den pågående pandemihåndteringen. Det er gjort tiltak for å redusere risiko fortløpende gjennom året, blant annet har det vært satt inn ekstra ressurser fra andre avdelinger i pandemihåndteringen.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vårt internkontrollsystem er basert på kravene i økonomiregelverket og styringsdokumentene fra KDD. Internkontrollsystemet består blant annet av virksomhetsplaner, delegeringsreglementer både på embets- og avdelingsnivå, risikostyring og interne rutiner.

Virksomhetsplanene (overordnet og avdelingenes) beskriver prioriteringer, ansvar og risiko knyttet til våre oppgaver i KDDs virksomhets- og økonomiinstruks (VØI) og i tildelingsbrevet (TB). Delegeringsreglementene beskriver hvordan statsforvalterens myndighet er delegert til avdelingsdirektører og videre til seksjonsledere.

Vi benytter oss av Risk Manager til rapportering av avvik, annen rapportering og dokumentstyring. Avvik lukkes ved at det iverksettes tiltak med frist for oppfølging og interne rutiner.

I 2021 har alle medarbeidere gjennomført obligatorisk HMS-opplæring i bruk av RiskManager/avviksmelding, førstehjelp, samt digitalt kurs i forebygging av vold, trusler og trakassering.

Vi fikk inn 30 HMS-avvik i 2021 hvorav fem ble vurdert som alvorlige. I tillegg mottok og behandlet vi en varslingssak. Alle avvikene som kom inn i 2021 er nå lukket. Vi synes det er positivt at vi får denne formen for tilbakemeldinger. På denne måten kan vi ta tak i utfordringer i arbeidsmiljøet knyttet til organisering og prioritering av arbeidsoppgaver, samt tydeliggjøring av ansvar og roller.

AMU arrangerte en digitalt fagdag om arbeidsmiljø i 2021.

I tillegg vedtok AMU å gjennomføre en egen pulsmåling av arbeidsmiljøet når MUST (Medarbeiderundersøkelsen i staten) ble utsatt til våren 2022. Målet med undersøkelsen var å gi embetet et oppdatert bilde av hvilke fokusområder som trenger forbedring og å bidra til å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø hos oss. Svarprosenten ble på 65 %. 82% svarte at de trives på jobb, 81,4 % sa at de visste hva som forventes av dem i jobben og 81,4 % svarte at de vanligvis har en god balanse mellom jobb og fritid.

Fra 2019 fikk FMFA ansvar for veiledning, tilrettelegging og koordinering av arbeidet med informasjonssikkerhet. Informasjonssikkerhet skal ivaretas i alle tjenester fra FMFA. Statsforvalteren har et selvstendig ansvar for å følge opp informasjonssikkerhetsarbeidet i det løpende arbeidet i embetet. Rutiner for dette er etablert.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Bemanning

Vi hadde ved årsskiftet **219 årsverk**. Vi har i all hovedsak god tilgang på godt kvalifiserte søkere, men vi har over litt tid sett at vi får noe færre søkere sammenlignet med få år tilbake. Dette gjelder for alle våre kontorsteder. Ved noen få utlysninger er det utfordrende å få kvalifiserte søkere til vårt hovedkontor i Vadsø, og noen stillinger lyser derfor ut flere ganger. Dette gjelder særlig juriststillinger hvor det stilles krav til erfaring. Vi måtte også i 2021 flytte et par juriststillinger fra Vadsø til Tromsø i juridisk seksjon som da lenge hadde stått vakant på grunn av rekrutteringsutfordringer. Dette er ikke ønskelig, men ble vurdert som helt nødvendig.

Vi er ikke lønnsledende i fylket, men kan tilby utviklende og varierte oppgaver sett i sammenheng med gode velferdsordninger. Ved noen rekrutteringer har vi ikke kommet i mål på grunn av lønnsforventninger vi ikke har kunnet innfri. Alt i alt opplever vi likevel at vi er en veldig attraktiv arbeidsplass. Vår turnover var på 5,6 % i 2021 som er en nedgang fra både 2020 og 2019.

Kapasitet

Med kapasitet forstår vi hvordan bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgaver vi er gitt. Vakanser, permisjoner og sykdom treffer de ulike fagområdene i varierende grad og dette kan bli utfordrende for enkelte avdelinger. Vårt sykefravær var 5,2 % i 2021 som er helt likt som i 2020. Dette rammer ulike enheter forskjellig. Ved langtidsfravær prøver vi å ta inn vikarer.

Merarbeidet knyttet til pandemihåndteringen har ført til ressursutfordringer for oss. På grunn av lite møte- og reiseaktivitet fikk vi mer tid til saksbehandling, men den lange perioden med hjemmekontor og restriksjoner også i 2021 har vært krevende for mange av våre medarbeidere.

Kompetanse

Vi er en solid kunnskapsorganisasjon. De fleste av våre medarbeidere har høyere utdanning i form av minimum bachelorgrad, men de fleste har master og vi har også noen medarbeidere med doktorgrad.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet har relativt få eiendeler. Kjøp av alt inventar gjennomføres i HR- og økonomiavdelingen og finansieres gjennom embetets felles driftsbudsjett. STAF har oversikt over maskinvare.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Regnskapsrevisjon

Riksrevisjonen hadde ingen merknader til regnskapsrevisjonen for 2020. Årsrevisjonen for 2021 er ikke ferdigstilt.

Informasjonssikkerhet

STAF har ansvar for veiledning, tilrettelegging og koordinering av arbeidet med informasjonssikkerhet. Informasjonssikkerhet skal ivaretas i alle tjenester fra STAF og er regulert gjennom egen informasjonssikkerhetsinstruks. Embetet har et selvstendig ansvar for å følge opp det daglige informasjonssikkerhetsarbeidet.

Rollen som personvernombud er felles for statsforvalterens fellestjenester og statsforvalterne. Personvernombudet er ansatt i STAF og samarbeider med embetenes kontaktpersoner.

Sikkerhetsutvalg

Embetet har etablert et lokalt sikkerhetsutvalg. Sikkerhetsutvalget er et rådgivende organ i internkontroll- og sikkerhetsspørsmål.

Det daglige ansvar for og oppfølging av sikkerhet ligger i linjen og følger ansvarsprinsippet. Det innebærer at den som har et ansvar for et fag, fagområde eller fagapplikasjon i en normalsituasjon, har ansvar for alle aspekter av sikkerhet. Nærhetsprinsippet betyr at hendelser organisatorisk skal håndteres på lavest mulig nivå. Det operative ansvar ligger i linjen.

Rolle: Sikkerhetsutvalget er ett av ledelsens virkemidler for å kvalitetssikre arbeidet med sikkerhet og personvern i embetet.

Vårt avvikssystem RiskManager har alle medarbeidere fått opplæring i, og brukes aktivt til å melde inn evt. avvik.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Vi har et partssammensatt arbeidsmiljøutvalg (AMU) som i 2021 hadde 7 møter. Sentrale temaer har vært obligatorisk HMS-opplæring for alle ansatte i

forebygging av vold, trusler og trakassering, sikker jobbanalyse og avviksmelding i RiskManager. Alle ansatte har også fått innføring i førstehjelp i regi av Røde kors. 16 ansatte har fått lovpålagt HMS-opplæring. Andre tema som AMU har vært opptatt av er: interne kjøreregler for god møtekultur, oppfølging av HMS-avvik, internkontroll, inneklima, smittevernregler, sykefravær, oppfølging av vernerunde, byggeprosjekter og OU-prosesser. AMU har også arrangert en egen fagdag om arbeidsmiljø, og utarbeidet nye HMS-rutiner innenfor flere felt.

Vi har samarbeidet med vår bedriftshelsetjeneste - Hemis - som vi kjøper enkelttjenester av (konsultasjoner, samtaleveiledning og arbeidsplassvurderinger). Vi har noen utfordringer i arbeidsmiljøet i enkelte enheter. Dette handler om høyt arbeidspress, høyt sykefravær og stillinger som har stått vakante i lengre perioder på grunn av rekrutteringsutfordringer. Embetet strekker seg langt for å ivareta ansatte i ulike livssituasjoner og med ulike utfordringer.

Vi har et Akan-utvalg som skal jobbe med å få på plass en god forebygging og håndtering av eventuell rus- og spillproblematikk ved embetet, og vi har utarbeidet helt nye Akan-retningslinjer.

Gjennom 2021 fortsatte embetet arbeidet for å forsøke innfri målet om at minimum fem prosent av nyansettelser i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en, men vi kom ikke i mål. Vi har en medarbeider som deltar i traineeprogrammet i staten. Vi har også inngått en samarbeidsavtale med NAV om inkludering, men foreløpig har ikke dette samarbeidet fått helt ønsket effekt. Embetet sørger for å ivareta inkluderingsperspektivet i rekrutteringsprosessen.

Vi opplever ofte at søkere som krysser av for nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en, ikke oppfyller våre generelle kompetansekrav. Det er svært få av søkerne som oppgir at de har nedsatt funksjonsevne, eller hull i CV'en. Embetet har utarbeidet en egen handlingsplan for inkluderingsdugnaden.

Vi er opptatt av mangfold i vår rekruttering, og i 2021 ansatte vi en medarbeider med innvandrerbakgrunn i en attraktiv stilling med om lag 50 søkere. Vi ansatte en lærling i kontorlag i 2021, men lærlingen valgte selv å avslutte opplæringen etter kun kort tid.

4.3 Andre forhold

ikke noe å rapportere.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Statsforvalteren i Troms og Finnmark vil peke på at den demografiske ubalansen i fylket vil forsterke seg i årene fremover. Fortsatt er det mange kommuner som ikke har kommet ordentlig i gang med den omstillingen dette vil kreve, både når det gjelder tjenestetilbud og budsjettprioriteringer. Dette er bekymringsfullt og her trenges det nytenkning for å stimulere til nødvendig omstillingsarbeid i kommunene slik at innbyggerne kan ha trygghet for at de kan få de tjenestene de rettmessig har krav på.

Vi vil i 2022 fortsette dialogen med LMD om ressurstildelingen til reindriftsområdet. Arbeidsoppgaver og ressurser står ikke i forhold til hverandre, og det er slik vi vurderer det ikke mulig å løse alle oppgavene med dagens bemanning. Avdelingen skiller seg klart negativt ut i arbeidsmiljøundersøkelser der det rapporteres om et kontinuerlig høyt arbeidspress. Dette har gitt seg utslag i sykemeldinger som igjen medfører økt arbeidsbelastning for de som er igjen. Vi mener det er nødvendig med en fornyet vurdering av budsjettmodellen med tilhørende kriterier på LMDs fagområder.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark vil fortsette den interne kompetansebyggingen knyttet til bærekraftsmålene. Vi vil i 2022 gjennomføre et digitalt kursopplegg for alle ansatte for å kunne bli enda bedre veiledere for kommunene våre i dette viktige arbeidet. I arbeidet med bærekraftsmålene vil vi søke tettere samarbeid med både KS og fylkeskommunen slik at våre samlede ressurser kan utnyttes mer effektivt og koordinert. Bærekraftsmålene er dessuten et tema hvor vi alle må legge bedre til rette for involvering av barn og unge i årene fremover.

Husprosjekt Vadsø er i rute og inne i slutfasen. Sommeren 2022 kan vi flytte inn i nye moderne lokaler i Statens Hus tilpasset virksomheten. De ansatte har vært på befaring flere ganger i løpet av byggeprosessen og ser frem til å flytte sammen igjen. Lokalene har fleksible løsninger noe som skal bidra til trivsel og et positivt arbeidsmiljø. Våren 2022 gjennomføres en OU-prosess med fokus på nye arbeidsmåter og økt samhandling i nye lokaler i Vadsø og i embetet generelt.

Embetet har så langt bidratt med 3 mill. til ulike tiltak som gjelder flytting, tilpasning og drift i midlertidige lokaler i byggeperioden. I tillegg har vi hatt en koordinator i tilnærmet full stilling til å følge opp byggeprosjektet. Det er i budsjettet for 2022 foreløpig avsatt nye 2 mill. til kostnader i forbindelse med innflytting og til diverse innredning/utstyr som ikke er inkludert i byggeprosjektet eller møbelanskaffelsen. Tilbakeflyttingen til Statens Hus vil ventelig kunne forenkle og gi en mer effektiv drift av embetet. Ikke minst ser vi frem til å kunne tilby våre ansatte ved hovedsetet et fysisk arbeidsmiljø som tilfredsstiller alle HMS-krav.

Sammen med øvrige statsforvaltere får alle embetets ledere tilbud om delttagelse i VIDSYN-programmet. Forventningen er at dette skal gi påfyll av ny kunnskap og motivere til å bli bedre ledere i det daglige, men også bidra til at vi blir mer strategisk i vår tilnærming. Gjennom VIDSYN ønsker vi å utvikle oss både som enkeltpersoner og som kollektiv.

Statsforvalteren går nå inn i sitt fjerde driftsår og har etter flere endringer fått en organisasjon bedre tilpasset sin oppgaveportefølje. Større fagmiljøer gir grunnlag for økt spesialisering og mer effektiv saksbehandling. Restansenedbygging vil fortsatt ha fokus, og vi må unngå at nye restanser oppstår. Vi ser at vakanser har bidratt til redusert kapasitet i løsning av oppdraget. Vakansene skyldes en krevende rekrutteringssituasjon for visse typer stillinger, eks. jurister til hovedsetet. Det jobbes kontinuerlig og målrettet for å løse vakanseproblemet. Embetet har sett behov for og tatt i bruk nye rekrutteringsvirkemidler, noe vi håper skal gi gode resultater.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Virksomhetsplanen for 2022 gir en tydelig og fortsatt høy prioritet til kommunedialogen. Folketallsutviklingen og økende demografisk ubalanse forsterker behovet for en tett og god kommunedialog for å ivareta rettssikkerheten og kvaliteten i tjenestetilbudet til befolkning og næringsliv. I mange kommuner har knapphet på mange typer arbeidskraft i samfunnet har gjort det enda vanskeligere å rekruttere nøkkelkompetanse både i offentlig og privat sektor. Ordninger med pendling i såkalt «Nordsjøturnus» høres besnærende ut, men fører både til nedgang i folketall og mindre stabile lokalsamfunn. Dersom man skal unngå ytterligere uttynning i kommunene lengst nord og bygge ny kompetanse hos ansatte, haster det med desentraliserte utdanningstilbud der folk bor og andre tiltak som kan motivere nyutdannede unge mennesker til å ta jobb og bosette seg også på mindre steder.

Statsforvalteren er ikke direkte berørt av den politiske prosessen med oppsplitting av fylkeskommunen. Det oppleves likevel slik at skilsmisssaken tar både politisk og administrativ oppmerksomhet bort fra andre saker. Faren er at samhandlingen med fylkeskommunen vil bli skadelidende i hele perioden frem til oppsplittingen i 2024. Det er et utnyttet potensial for samhandling og samordning av virkemidler regionalt, og vi håper arbeidet kan gis høyere prioritet i tiden som kommer. Fylkeskommunen rigger seg nå med to parallelle administrasjoner frem til den formelle skilsmisssaken. I et fylke med mange små og bittesmå kommuner er det avgjørende at fylkeskommunen greier å mobilisere og fylle rollen som regional utviklingsaktør. Kommunene trenger fylkeskommunen som en aktiv pådriver og samarbeidspartner i arbeidet for å gjøre det attraktivt å bo og etablere seg i nord. Uten levedyktige kommuner er det vanskelig å se for seg hvordan hovedtrekkene i bosettingsmønsteret kan opprettholdes i fremtiden.

Vi vil i 2022 fortsette dialogen med LMD om ressurstildelingen til reindriftsområdet. Arbeidsoppgaver og ressurser står ikke i forhold til hverandre, og det er slik vi vurderer det ikke mulig å løse alle oppgavene med dagens budsjett og bemanning. Avdelingen skiller seg klart negativt ut i arbeidsmiljøundersøkelser der det rapporteres om et kontinuerlig høyt arbeidspress. Dette har gitt seg utslag i sykemeldinger som igjen medfører økt arbeidsbelastning for de som er igjen. Vi mener det er nødvendig med en fornyet vurdering av budsjettmodellen med tilhørende kriterier på LMD's fagområder.

Evalueringen av statsforvalterreformen opptar naturligvis alle ansatte. En intern partssammensatt arbeidsgruppe vil våren 2022 gjøre en evaluering av erfaringene etter sammenslåingen med tanke på styrker og svakheter og hvor vi fortsatt har et utviklingspotensial. Evalueringsrapporten fra den interne arbeidsgruppen vil etter avtale med DFØ bli oversendt DFØs evalueringsgruppe. Det knytter seg stor bekymring til hva konsekvensene vil bli, dersom evalueringen av reformen leder til oppsplitting av embetet. Kravene til statsforvalteren når det gjelder kvalitet i saksbehandling og evne til krisehåndtering øker. Det vil bli langt mer krevende å møte disse nye forventningene uten de mer robuste fagmiljøene som er utviklet etter etableringen av det nye embetet i 2019.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Troms og Finnmark.pdf](#)